

Thea Norden Dahl

De «nye andre»

En undersøkelse av reportasjens potensiale for humanitet

**Masteroppgave 2016
Master i journalistikk**

Høgskolen i Oslo og Akershus, Institutt for journalistikk og mediefag

Sammendrag/abstract

Denne masteroppgaven utforsker reportasjens potensiale for humanitet ved å se nærmere på *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampens* dekningen av «flyktningkrisen» i perioden 29.8.2015 – 12.9.2015. I forsøket på å besvare problemstillingen: «*Hva slags journalistikk menneskeligjør flyktninger?*» har jeg benyttet meg av en metodetriangulering som består av en kvantitativ undersøkelse, dybdeintervjuer av tre journalister, samt 12 kvalitative innholds- og diskursanalyser. Gjennom den kvantitative undersøkelsen har jeg sett på omfanget av og språkbruken i dekningen av flyktningene. Undersøkelsen viste at 9,2 prosent av dekningen i den aktuelle perioden omhandlet «krisen», og at journalistene i hovedsak benyttet seg av begrepene «flyktning» og «flyktningkrise» i sin omtale. Gjennom de kvalitative undersøkelsene har jeg avdekket i hvilken grad journalistene ivaretar det humanistiske perspektivet, både konkret gjennom narrative grep i tekstene, samt gjennom journalistiske valg i prosessen. Jeg har også sett nærmere på hvilke diskurser som i hovedsak preget utvalget. Undersøkelsene viste at reportasjens potensiale for å fremme dybde og innsikt i et fenomen eller menneske, best kan komme til uttrykk som humanitet ved at journalistene benytter seg av identifikasjonstegn, empatiske skildringer, og gjennom å la (noe av) *den andres* historie bli kjent via intervju og sitering.

This thesis explores the reportage potential for humanity by looking close into how *Aftenposten*, *Dagbladet* and *Klassekampen* covered «the refugee crisis» in the period 29.8.2015 – 12.9.2015. In the attempt to answer the research question: «What kind of journalism humanizes refugees?» I have used a triangulation of methods which contain a quantitative survey, qualitative interviews of three journalists and 12 qualitative content and discourse analysis. In the quantitative survey I have documented the scope of and language used in the coverage of the refugees. The survey showed that 9,2 percent of the coverage in the defined period referred to «the crisis», and that journalists mainly used the terms «refugee» and «the refugee crisis» in their coverage. Through the qualitative surveys I have revealed to what extend the journalists document the human perspective, both specific through narrative techniques used in the texts and what journalistic choices have been taken in the process. I have also looked into what discourse's that mainly characterize the selection. The surveys showed that a reportage potential to clarify depth and insight in a phenomenon or human, best can be expressed as humanity when the journalists uses signs of identification, empathetic descriptions and/or direct and indirect quotes when presenting *the other*.

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 – En introduksjon	side 1
Relevans og aktualitet	side 2
Oppgavens oppbygning	side 3
Bakgrunn for flyktningkrisen	side 3
Assad-diktaturet	side 4
«Glemte» kriser	side 5
Kapittel 2 – Den humanistiske journalistikken	side 6
Humanisme som anerkjennelse	side 6
Ansiktets filosofi	side 7
Når <i>den andre</i> blir en fremmed trussel	side 9
Journalisters relasjon til menneskeverdet	side 10
Humanismens grunnpilarer	side 12
Humanistisk journalistikk	side 13
Når journalisten fremmer humanitet	side 15
Møtet med <i>den andre</i>	side 16
Reportasjen som sjanger	side 18
Kapittel 3 – Tidligere flyktningdekning	side 20
«Flyktningstrømmene» på 1990-tallet	side 20
Innvandringsdiskurser i norske medier	side 22
«Folkejevle» blir til	side 25
Den «nye» rasismen	side 26
Katastrofenytt	side 27
Den norske innvandringsdebatten	side 28
Kapittel 4 – Problemstilling og metode	side 28
Metode	side 29
Etiske dilemma	side 36
Kapittel 5 – Begrepenes plass i dekingen	side 37
En nærmere titt på utvalget	side 38
Ordenes forekomst	side 39
Sjangerfordeling	side 41
Kapittel 6 – Flyktninger på flukt	side 42
Analysens A, B, C	side 43
Når <i>den andre</i> kommer til orde	side 45
Individets plass i fortellingen	side 46
12 innholds- og diskursanalyser	side 47
Kapittel 7 – Oppsummering og diskusjon	side 95
Tid for ettertanke	side 95
Diskurs	side 97
Problemstilling	side 99
Forskningsspørsmål	side 99
Kapittel 8 – Konklusjon	side 101
Referanseliste	side 103
VEDLEGG 1	side 110
VEDLEGG 2	side 113
VEDLEGG 3	side 115
VEDLEGG 4	side 118

Forord

Dette mastereventyret hadde aldri blitt ferdigskrevet hvis det ikke hadde vært for alle duskedamene- og mennene som har heiet meg fram langs veien.

Aller først; tusen takk til min fantastiske veileder, Elisabeth Eide, for konstruktiv kritikk, verdifulle råd, mye lærdom og godt selskap. Jeg er helt overbevist om at jeg ikke kunne hatt en bedre veileder enn deg. Tusen takk til mamma, pappa og min kjære samboer for at dere tørket tårer og løftet meg opp da frustrasjonen og panikken dro meg ned. Det viser seg at kjærlighet, fornuft og rasjonalitet er god medisin mot masternerver.

Takk også til alle mine fine venner for at dere aldri tvilte, tok ansvar for sosialisering og rev meg ut av masterbobla for å mosjonere, drikke en øl, prate eller bare for å se på en film.

Michelle og Maria fortjener en stor blomsterbukett hver for at de kunne stille som korrekturlesere på kort varsel. Jeg er evig takknemlig.

Jeg vil også gjerne gi en ekstra takk til Elisabeth og Kristin for at jeg har fått bli med på så mye spennende gjennom mine år som masterstudent, spesielt produksjonen av antologien «Etter beste kjønn». Det var utrolig gøy. Også takk til medstudent og min gode venn, Tine Eide, for fantastisk selskap gjennom studietiden. Jeg håper ikke det slutter her.

Masteroppgaven hadde ikke blitt det samme uten dere.

Thea N. Dahl

1.5.2016

© Thea Norden Dahl, 2016

De «nye andre»

Høgskolen i Oslo og Akershus

Kapittel 1 - En introduksjon

Tidligere har vi hørt om det i fragmenter, som noen drypp her og der i den løpende nyhetsdekningen. Vi har lenge kjent til både borgerkrigen i Syria, konflikten i Afghanistan, terrororganisasjonen IS og andre politiske og voldelige forhold som preget Midtøsten, men sommeren 2015 skjedde det et skifte. Flyktninger begynte i større grad å komme gående mot europeiske grenser, de kom med gummibåter til ferieøyene, de klatret over piggtrådgjerder og betalte menneskesmuglere for haik. Nær en million mennesker etterlot hjemmene sine for å reise mot et felles mål: tryggheten i Europa.¹

I denne masteroppgaven skal jeg se nærmere på hvordan «flyktningstrømmen» har blitt håndtert og dekket av norsk presse. Hvordan blir dette fenomenet fortalt og formidlet gjennom journalistikken?

Under Kringkastingrådetets møte 16. oktober 2015² diskuterte deltakerne hvorvidt NRKs dekning av «flyktningkrisen» høsten 2015 hadde vært for preget av skjebner og støtte, og om NRK dermed hadde gått i «det godes tjeneste» og mislyktes i å være nyansert og stille de vanskelige spørsmålene i sin dekning. Som nyhetsjournalist får man et godt innblikk i hvordan en krise presenteres, både av egen redaksjon så vel som av andre redaksjoner. Selv har jeg et inntrykk av at journalistikken i den gitte perioden var preget av skjebner som illustrerte elendigheten flyktningene led under og den store «krisen» de var, og fremdeles er, en del av. I Norge var det samtidig et stort humanitært engasjement, som vokste i takt med at vi fikk vite mer om disse menneskene og deres reise. På den måten kan man se hvordan informasjonstilgang og reaksjoner i samfunnet henger tett sammen, og her er det sannsynlig at journalistiske valg og prosesser spiller en viktig rolle. Journalistikk handler om menneskemøter og om å være en sannhetsstemme som formidler forholdene mennesker på flukt lever under. Klarer journalistikken å ivareta mennesket også?

Jeg har sett nærmere på i hvilken grad avisene *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen* ivaretok det *humanistiske perspektivet* i sin dekning av flyktningssituasjonen. Jeg skal ta for meg 12 reportasjer, fire fra hver avis, som forteller en eller flere historier fra feltet gjennom en avgrenset periode fra 28.8.2015 til 12.9.2015. Jeg skal ikke analysere den politiske asyldebatten hjemme i Norge, men snarere se på hvordan selve flyktningssituasjonen formidles

¹ Kilde, URL: <http://www.amnesty.no/tema/flyktninger-fra-syria> [Lesedato: 25.4.2016]

² Kilde, URL: http://fido.nrk.no/5387a37c58aafe8053b3a96ba10b064bd4cbd9be5c094475fb775e51afb3c185/krad_ref_161_015.pdf [Lesedato: 1.4.2016]

når folk er underveis, utenfor Norges landegrensar. Gjennom kvalitative innholds- og diskursanalyser, en kvantitativ undersøkelse av språk og tre dybdeintervjuer skal jeg forsøke å gi noen svar på problemstillingen: «*Hva slags journalistikk er det som menneskeliggjør flyktninger?*»

Dette er et stort spørsmål som potensielt kan ha mange svar. Jeg skal forsøke å gi flere av dem gjennom disse forskningsspørsmålene:

- Hvordan ivaretar journalistene i *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen* det humanistiske perspektivet i de utvalgte reportasjene?
- Hvordan blir menneskene presentert?
- Hvordan kommer det individuelle og menneskelige fram?
- I hvilken grad får flyktningene komme til med egne uttalelser? (Direkte- og indirekte sitater)

Relevans og aktualitet

Forsker og utenrikskommentator Asle Toje (2010) mener at «det ligger stor definisjonsmakt i å holde pennen som skriver historien» (2010 s. 228). Akkurat dette sitatet framhever mediens makt til både å bestemme *hva* vi skal bry oss om, men også *hva* vi skal *mene* om de ulike nyhetshendelsene og -situasjonene de setter på dagsorden. Således understreker det også denne masteroppgavens relevans og aktualitet. Journalistikk handler i stor grad om mennesker og om å fremme individet, spesielt i saker som potensielt kan skape store samfunnsmessige omveltninger. Humanitære kriser og kriger på tvers av landegrensar er eksempler på hendelser med viktig betydning for storsamfunnet. Dermed er det relevant å rette et kritisk blikk mot hvordan mediene ivaretar *individet* i en mediehverdag som i stadig større grad preges av innstramminger og press. I den aktuelle situasjonen er asyl- og innvandringsdebatten «hjemme» og dekningen av «flyktningkrisen» «ute» tett knyttet sammen, og mediepresentasjonen av flyktninger som individer kan potensielt ha stor betydning for hvordan Norge håndterer, og hva vi tenker om, «flyktningkrisen» og menneskene som følger med den. Derfor gjelder det også at mediene er bevisst på sitt forhold overfor flyktningene som *de andre*, samt hvilke valg de tar i sin presentasjon av *de andre* som mennesker. Gjennom denne masterbesvarelsen vil journalister, og andre som skal drive journalistikk i framtiden, forhåpentligvis finne noen svar på hva slags journalistikk og hvilke journalistiske grep som bidrar til å menneskeliggjøre *den andre*, samt mulige fallgruver – spesielt i saker der det er individer på flukt som utgjør den sårbare gruppen.

Oppgavens oppbygning

I kapittel 2 og 3 presenterer jeg og drøfter aktuell fag- og forskningslitteratur som tar for seg humanitet og journalistikkens relasjon til mennesker og menneskeverdet. Jeg starter med humanisme som anerkjennelse, før jeg tar for meg menneskets og journalistikkens møte med *den andre*, og presenterer videre tidligere undersøkelser av mediedekning av kriser, flyktninger og innvandrere. I kapittel 4 presenterer jeg det empiriske materialet jeg undersøker, samt de tre metodene jeg har brukt i studien. Jeg presenterer konkrete metodegrep innledningsvist i kapittel 5 og 6, og dernest mine kvantitative og kvalitative analyser og funn, før jeg i kapittel 7 diskuterer og oppsummerer resultatene med utgangspunkt i problemstillingen, forskningsspørsmålene og teorien. I kapittel 8 konkluderer jeg.

Bakgrunn for «flyktningkrisen»

Sommeren og høsten 2015 farges Europa og store deler av verden av en krise vi ikke har sett i like stort omfang siden andre verdenskrig. På ny flykter millioner av mennesker fra krig og elendighet. Riktig nok har det vært flere folkevandringer i løpet av de 70 årene det har gått siden andre verdenskrig tok slutt, men ingen har vært så store som nå. Verden er i krise, Europa er i krise og det store spørsmålet er hva vi, som ikke er rammet av krig, skal gjøre med det. Historien bak den nye folkevandringen har mange dimensjoner, og den er kompleks.

I tillegg til borgerkrigen i Syria, vurderer FN også tre andre humanitære kriser som svært alvorlige; Irak, Sør-Sudan og den sentralafrikanske republikk. På samme tid herjer terrorgruppen IS flere steder i Midtøsten. Store deler av menneskeheten lider dermed under vold, fattigdom, frykt, og flukt, men den største gruppen av flyktninger på vei mot og gjennom Europa sommeren og høsten 2015 kommer fra nettopp Syria. I følge Flyktninghjelpens flyktningregnskap³ er det totalt 59,5 millioner mennesker på flukt, både internt i sine egne land og på tvers av landegrensene, i hele verden. Totalt er det nesten 31 millioner mennesker på flukt fra Asia, hvorav 12 millioner er syrere.⁴ I tillegg utgjør Afghanistan (3,4 millioner mennesker), Irak (3,7 millioner mennesker) og Pakistan (2,3 millioner mennesker) store andeler. Selv om majoriteten av flyktningene stammer fra Syria og deler av Asia, er også mange andre folkegrupper på flukt. Ulike konflikter i Afrika, i hovedsak i Sudan og DR Kongo, har drevet omlag 17 millioner mennesker på flukt, og i

³ Kilde, URL: <http://www.fn.no/Bibliotek/Rapporter/Flyktninger/Flyktningregnskapet-2015> [Lesedato: 10.10.2015]

⁴ Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Konflikter/Syria> [Lesedato: 10.10.2015]

Amerika er det konflikten i Colombia som har skapt flest flyktninger (6,4 millioner mennesker).

Ikke bare utgjør mennesker fra Syria den største flyktninggruppen globalt i 2015, men disse menneskene utgjør også den største andelen flyktninger og asylsøkere til Norge samme år, og har dermed blitt et vesentlig innslag i mediedekningen, samt den politiske asyldebatten. I tillegg til å skape flere debatter om innvandring- og flyktningpolitikken her hjemme, har «flyktningkrisen» også ført til store omveltninger innad i EU, eksempelvis gjennom Tyrkia-avtalen, som går ut på at Tyrkia i en begrenset periode skal ta imot alle flyktninger og migranter som kommer sjøveien til Hellas i bytte mot at EU henter syriske flyktninger fra Tyrkia.⁵

Assad-diktaturet

Den syriske borgerkrigen startet allerede under den arabiske våren i 2011, og bunner i en konflikt mellom Baath-regimet, ledet av Bashar al-Assad, og ulike opprørsgrupper. Etter løfter om demokratisering som ikke ble gjennomført, etablerte opposisjonen et syrisk nasjonalråd, som krevde Assads avgang og et demokratisk Syria. Borgerkrigen startet med demonstrasjoner, sultestreiker og andre former for sivil motstand, som siden utviklet seg til kamper mellom regjeringssoldater og ulike væpnede opprørsgrupper. Framfor demokratisering ble makten konsentrert hos noen få, hvorav de fleste var i nær familie med presidenten selv.⁶ Dette har også ført til store økonomiske forskjeller i landet, som har vekt mye misnøye.⁷ På verdensbasis støtter Iran og Russland Assad-regimet, mens USA og deres allierte, som Tyrkia, Saudi-Arabia og Qatar, er på noen av opprørsgruppens side. Konflikten ble raskt fordømt av verdenssamfunnet, og forhandlinger, blant annet arrangert av FN og daværende generalsekretær Kofi Annan, ble satt i gang uten hell. Etter hvert har borgerkrigen eskalert til å involvere flere av nabolandene i tillegg til terrororganisasjonen IS, som opprinnelig stammer fra Irak og har kontroll over flere sentrale områder i østlige Syria.⁸

⁵ Dagbladet har laget en oversikt (9.3.2016) over hva Tyrkiaavtalen innebærer som kan leses her: <http://www.dagbladet.no/2016/03/09/nyheter/utenriks/flyktningkrise/43433745/> [Lesedato: 20.3.2016]. Jeg har også brukt <http://www.aftenbladet.no/nyheter/utenriks/Avtalen-mellom-EU-og-Tyrkia-i-boks-3893129.html> som kilde [Lesedato: 20.3.2016].

⁶ Kilde, URL: https://snl.no/Borgerkrigen_i_Syria_2011%E2%80%9316 [Lesedato: 20.4.2015]

⁷ Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Konflikter/Syria> [Lesedato: 13.11.2015]

⁸ Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Konflikter/Syria> [Lesedato: 13.11.2015]

«Glemte» kriser

Flyktninger fra Syria utgjør den største menneskegruppen på flukt, men de reiser ikke alene. I «skyggen» av syrerne kommer det andre folkegrupper, og for bare et par år siden var det mennesker fra Eritrea som utgjorde den største gruppen asylsøkere til Norge. De fleste eritreere flykter fra en stat gjennomsyret av militæret, under det enevelde styret til president Isaias Afewerki. Tenåringsungdom helt ned i 14 – 15-årsalderen tvinges inn i militæret eller til å bli statlige tvangsarbeidere. De som unndrar seg militærtjeneste, risikerer strenge straffer, fengsel på ubestemt tid eller henrettelse.⁹ I tillegg er landet fremdeles i konflikt med Etiopia, til tross for at Eritrea løsrev seg fra føderasjonen og ble en selvstendig stat i 1993. I 1997 ble det vedtatt en lov som garanterer demokrati og menneskerettigheter, men den har aldri trådt i kraft.¹⁰ I 2014 kom det 65 561 registrerte asylsøkere fra Eritrea til Norge.¹¹

Et annet land i krise er Afghanistan, som etter tretti år med krig fremdeles er et av verdens mest fattige og samtidig minst utviklede land. Sovjetunionen trakk seg ut etter 10 år med okkupasjon i 1989, og etterlot landet i oppløsning. Det resulterte i syv nye år med borgerkrig. På midten av 1990-tallet tok det islamistiske Talibanregimet kontroll, og etablerte et regime der opposisjonelle ble forfulgt, og kvinner ble nektet å arbeide eller studere. Etter al-Qaidas terrorangrep mot USA 11. september 2001, invaderte amerikanske styrker Afghanistan sammen med sine allierte. Siden da har det vært krig mellom internasjonale styrker og Taliban.¹² Totalt kom det 19 729 registrerte asylsøkere fra Afghanistan til Norge i 2014.¹³

I løpet av sommeren 2015 brakte mediene flere historier om overfylte båter som kantret, mennesker som druknet, barn som ble foreldreløse og overfylte lastebiler. Tidligere hadde borgerkrigen i Syria vært noe vi hørte om i det fjerne gjennom utenriksnyhetene, men plutselig ble den en del av også nordmenns hverdag. Ikke bare så man flere titalls sove utenfor flyktningmottak hver kveld i flere uker, ikke bare måtte gamle fengsler og gymsaler gjøres om til sovesaler, men man så også døde og levende mennesker bli skylt opp på stranden mens man var på ferie, blant annet på de greske øyene Lesbos og Kos. Norge måtte ta stilling til en helt ny asylpolitikk.

⁹ Kilde, URL: <http://www.noas.no/hva-vet-du-om-eritreiske-flyktninger/> [Lesedato: 8.1.2016]

¹⁰ Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Land/Eritrea> [Lesedato: 8.1.2016]

¹¹ Kilde, URL: http://www.flyktninghjelpen.no/arch/_img/9199274.jpg [Lesedato: 8.1.2016]

¹² Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Land/Afghanistan> [Lesedato: 8.1.2016]

¹³ Kilde, URL: http://www.flyktninghjelpen.no/arch/_img/9199274.jpg [Lesedato: 8.1.2016]

Kapittel 2 – Den humanistiske journalistikken

– Når *den andre* mister ansiktet sitt, blir det umulige mulig

Emmanuel Levinas

Humanisme som anerkjennelse

Filosofen Odin Lysaker skriver i sin artikkel *Anerkjennelse og menneskeverdets forankring* (2011) om Axel Honneths hovedtolkninger av anerkjennelse. Ifølge Honneth sikter begrepet anerkjennelse til et grunnleggende *antropologisk* behov og en *normativ* forventning, knyttet til etableringen, videreutviklingen og forbedringen av *intersubjektive* relasjoner, altså et menneskes relasjon til andre mennesker (Honneth 1995 i Lysaker 2011). Honneths anerkjennelsesteori er flerdimensjonal, og skiller mellom tre ulike, men likevel sammenhengende anerkjennelsesformer. Den første er anerkjennelse som kjærlighet, eller *omsorg*, som ifølge Honneth er en primær anerkjennelsesform, som i hovedsak finner sted innenfor en persons eller en families privatliv. Den andre formen er anerkjennelse som rettigheter, eller *respekt*, som Honneth definerer som den gjensidige relasjonen hvor en person får en rettslig status og dermed blir respektert som statsborger. Den tredje formen er anerkjennelse som solidaritet, eller det Honneth også kaller for verdsettelse av ytelse. Jeg velger å legge mest vekt på denne tolkningen fordi den farger flere sider ved debatten om flyktningene i norske medier. Solidaritetsbestemt anerkjennelse er ifølge Honneth en bekreftelse av samfunnsmedlemmenes bidrag til fellesskapet. Her forstås en persons ytelse som et solidarisk bidrag til et fellesskap, noe fellesskapet kan velge å verdsette ved å anerkjenne bidragsyteren. Verdsettelsesbasert anerkjennelse finner sted i det sivile samfunn (Lysaker 2011 s. 109-110), og denne forståelsen av anerkjennelse kan man kanskje også se speilbilder av i den pågående debatten om «bølgen» av flyktninger. Grovt inndelt består debatten av to sider; én som sier at vi ikke må ta inn flere flyktninger enn først bestemt og dermed begrense bistanden, og en annen side som sier at vi må hjelpe så godt vi kan og dermed ta imot så mange som mulig av de som kommer. Hvordan kapasitet måles er dermed ulikt avhengig av hvilken side man holder med i debatten, men man kan se for seg at kapasitet også avgjøres som følge av om man ser på «våre nye landsmenn» som bidragsytere eller bidragsutnytttere.

Verdsettelse innebærer at alle mennesker i størst mulig grad skal kunne anerkjennes som både en reell og en potensiell ressurs for samfunnet (ibid). Likevel har samfunnet også skapt noen unntak, og disse unntakene er for eksempel det Lysaker kaller for irregulære migranter, altså papirløse eller minoriteter, men også spedbarn, syke og eldre. Disse blir unntak fordi de ikke

blir anerkjent som en ressurs (Lysaker 2011; Lysaker og Hovdal Moan 2012). Kanskje er det også slik at standpunktet en tar i flyktningsdebatten (om man anser migranter som en potensiell ressurs eller ikke), kan påvirke måten man som journalist gjenforteller historier fra krisen, som igjen påvirker i hvilken grad man ivaretar det humanistiske perspektivet.

En problematisk debatt om flyktningshåndtering kan også være et resultat av *moralsk sløvhet*. Postdoktor i etikk ved Universitetet i Agder, Solveig Botnen Eide, er opptatt av hvor vanskelig det er å finne et direkte forhold mellom individuelle handlinger og handlingers konsekvenser. Eide sier at resultatet ofte blir at man glemmer mennesket, og heller følger prosedyrer og regler, og dermed gjør moralsk ansvar ensbetydende med at man følger regelverket. Med slik moralsk sløvhet vil det ikke spille noen rolle hvorvidt mennesker står for noe eller vil noe, fordi man likevel etterlever prosedyrer framfor å ta høyde for det enkelte individet (Eide i Lysaker 2012 s. 4). Livet kan leves lettere når moralen pakkes bort i storsamfunnets formelle ordninger (Rasmussen 2001 s. 169). Motsatsen til denne sløvheten er å tenke, altså at moralen er å se på behovet i den eventuelle krise for å håndtere den, og ikke regelverket (Lysaker 2012 s. 4). Man kan se for seg at en liknende form for moralsk sløvhet kan farge debatten om hvordan man skal bistå flyktingene som «strømmer» innover Europa. Den moralske sløvheten kan framstå som regelrytteri og en begrensning i en krisesituasjon, mens andre kan *tenke* på den andre siden, ta høyde for det akutte behovet for hjelp, og dermed tøyne regelverket. Selv om det er et journalistisk ideal å forholde seg objektiv til historiene man arbeider med, vet man at ens subjektive opplevelse og mening alltid til en viss grad vil påvirke journalistikken (Brurås 2010). Dermed kan man heller ikke utelukke at journalistene som står bak dekning av den pågående «flyktningskrisen», lar seg farge av sitt eget standpunkt i debatten.

Ansiktets filosofi

Paul Leer-Salvesen skriver i sin artikkel *Religiøs etikk og allmenn etikk – etter 22. juli* (2012) om hvordan arbeidet som er blitt gjort med menneskerettigheter og etiske dialoger gjennom to generasjoner, broen mellom religiøs og humanetisk etikk, nå er truet. Ikke bare fra mennesker og grupper som argumenterer ut fra en tro på at de selv besitter en sannhet som gjør andre til mindreverdige fiender, men også fra et langt mer sofistisert, filosofisk hold. Emmanuel Levinas (1998) argumenterer for at møtet med *den andre* feilaktig baseres på gjenkjennelse, og ikke på respekt og nysgjerrighet for det nye. Levinas insisterer på at etikken er den første filosofi, og at etikken blir til i møte med *den andre*, og at det første *den andre* sier i dette ontologiske, grunnleggende møtet er: «Ikke drep meg! Vis meg omsorg!». Leer-Salvesen

skriver at hvis disse ordene får trenge inn i samvittigheten og farge den, kan hat bli til kjærlighet, og vold bli til omsorg (2015 s. 62). Ifølge nærhetsetikken er individet moralsk før det lærer om godt og ondt, om regler som bør følges, tøyes og brytes (Rasmussen 2001 s. 169). Derfor blir det uheldig når rommet mellom «noen» og «andre» fylles med et idésystem som dehumaniserer *den andre* eller som på andre måter gjør at «noen» mister *de andre* av synet, for eksempel gjennom fysisk eller geografisk avstand, rasisme, sexisme, språk eller rus. Leer-Salvesen skriver om hvordan ondskap, på samme måte som godhet, kan læres hvis man i stor grad utsettes for et menneskesyn som tilsier at *de andre* er annerledes enn *oss*. Da kan terskelen for vold senkes dramatisk (2015 s. 60-61). Ifølge Levinas kan både språk og fysiske forhold gjøre at *den andre* ikke lenger oppleves som et menneske, noe som øker risikoen for vold. På den måten trekker Levinas slutninger om at avstand fører til vold, og at nærhet minsker risikoen for vold. Her vil en kritisk motstemme til Levinas kunne påpeke at overgrep ofte skjer i nære relasjoner, noe som viser at nærhet, og ikke bare avstand, også kan øke risikoen for vold.

Levinas (1998) insisterer på at *den andre* alltid er fremmed, og henviser til tolkning av det jødisk-kristne nestekjærlighetsbudskapet som legger stor vekt på at «Du skal elske din neste som deg selv». Hvis gjenkjennelse og identifisering dermed er det som ligger til grunn for nestekjærlighet, blir det som å holde et speil foran *den andres* ansikt. Og hvis det er gjenkjennelse av det kjente som da er etikkens drivkraft, kan resultatet bli en ny form for narsissisme. Levinas insisterer på at *den andre* er fremmed, og har krav på respekt nettopp som fremmed – et ennå utforsket kontinent. Leer-Salvesen (2012) setter her spørsmålsteget ved om dette perspektivet ikke også kan være fruktbart i vårt multikulturelle samfunn - en parallell som kan bli nyttig når man skal analysere både den eksisterende, og fraværende, nestekjærligheten og omsorgen i nordmenns, inkludert journalisters, holdninger til mottakelse og bistand av flyktninger, som i så tilfelle blir *de andre*.

Ifølge Levinas får man et automatisk ansvar for *den andre* i møtet med en annen, uavhengig av om man er seg det ansvaret bevisst eller ikke. Dette ansvaret ligger forut for normer, rasjonelle valg og interesser man måtte ha, og er knyttet til plikter. Ifølge Levinas (2004) kommer ansvaret for *den andre* forut for forsøk på å forstå, og avviser dermed tanken om at mennesker blir menneskelige via forståelse. Ansvaret er grunnleggende i møter mellom mennesker, og Levinas' etikk danner grunnlaget for anerkjennelsen av *den andre* som et likeverdig medmenneske. Leer-Salvesen mener det finnes mange måter å avpersonalisere *de andre* på og dermed muliggjøre volden, slik Levinas peker på. Et middel kan være å vrake det

grunnleggende synet på menneskers absolutte verdi og menneskelivets ukrenkelighet. Dette menneskesynet lyder ulikt i religiøs og allmenn etikk. Mens det i de monoteistiske religionene forankres i troen på Gud som skaper, er det i humanistisk etikk mennesket selv som gir det absolutte menneskeverdet (Leer-Salvesen 2012).

Når *den andre* blir en fremmed trussel

Det finnes flere eksempler fra mediene som understreker fremmedgjøringen av menneskene som nå kommer flyktende innover Europa. 14.10.2015 brakte nettugaven til den britiske avisa *The Guardian*¹⁴ en artikkel hvor FNs høykommissær for menneskerettigheter, Zeid Ra'ad Al Hussein, tordner mot europeiske politikere. Han sammenlikner måten de snakker om «flyktningkrisen» med hvordan verden omtalte jødiske flyktninger før Holocaust: «Flyktningene er mennesker og de har rettigheter på samme måte som vi har». FN-toppen peker på hvordan Storbritannias statsminister, David Cameron, har omtalt flyktningene i den franske byen Calais som «menneskesverm». Britenes innenriksminister, Theresa May, har sagt at «flyktningstrømmen» «gjør det umulig å skape et sammenhengende samfunn» og Ungarns statsminister, Viktor Orbán, mente det var viktig «å sikre grensene mot muslimsk innvandring for å holde Europa kristent». Hussein mener europeiske politikere diskuterer «flyktningkrisen» på en dehumaniserende måte, og sammenlikner diskusjonen med Evian-konferansen i 1938 hvor en rekke land nektet å ta imot et stort antall jøder på flukt fra et Europa hvor de ble stadig mer forfulgt av Hitlers naziregime. Den australske delegaten til konferansen sa på det tidspunktet at Australia risikerte å adoptere Europas rasekonflikter dersom landet tok imot et stort antall europeiske jøder. Videre er høykommissæren sitert på at: «Når vi vet hva som skjedde i etterkant, er jeg sikker på at han angret på det han [den australske delegaten] sa og nettopp det er poenget. Når vi ikke kan forutse fremtiden, så har vi i det minste fortiden til å opplyse oss om farene ved å bruke en slik retorikk».

Denne artikkelen tar for seg de politiske overhodene i Europa. Hvis vi retter blikket hjemover, kan vi også finne flere liknende eksempler. Høsten 2015 gir forlegger og forfatter Halvor Fosli ut en bok som heter *Fremmed i eget land. Samtaler med den tause majoriteten* (2015). I etterkant av bokutgivelsen har han også skrevet en kronikk, som tar for seg bokens funn i korte trekk.¹⁵ Fosli har intervjuet 20 innfødte nordmenn fra Groruddalen i Oslo, som har bred

¹⁴ Kilde, URL: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/oct/14/refugee-rhetoric-echoes-1938-summit-before-holocaust-un-official-warns> [Lesedato: 3.2.2016] og <http://www.nrk.no/verden/langer-ut-mot-politikeres-flyktningretorikk-1.12604067> [Lesedato: 3.2.2016]

¹⁵ Kilde, URL: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Kronikk-Innfodte-i-Groruddalen-mener-at-utviklingen-allerede-har-gatt-for-langt--Halvor-Fosli-8195716.html> [Lesedato: 3.2.2016]

erfaring i å dele hverdagen med innvandrere fra hele verden, og han åpner kronikken med å si at «de innfødte er kanskje først og fremst triste, særlig den eldre generasjon bærer på en sorg over en idyll som ble borte». Gjennom sin undersøkelse hevder Fosli at de innfødte nordmennene i varierende grad føler seg hjemløse eller fremmede i eget lokalmiljø som følge av økt innvandring. Dette er en av flere publikasjoner som legger vekt på konsekvenser og risikoer ved å godta økt bosetning av asylsøkere, publikasjoner som igjen kan føre til økt fremmedfrykt. Også den politiske aktivisten og forfatteren, Hege Storhaug, har flere ganger kommet med kritiske meninger knyttet til Islam og muslimer, blant annet i 2015 gjennom boka *Islam, den 11. landeplage*.

Journalisters relasjon til menneskeverdet

Odin Lysaker diskuterer også menneskeverdet i sin artikkel om anerkjennelse og menneskeverdets forankring (2011). Blant annet skriver han om hvordan den tyske filosofen og sosiologen, Jürgen Habermas, hevder at det i dag finnes en bred enighet på tvers av både statlige og kulturelle grenser, om at menneskeverdet er viktig for virkeliggjørelse av en fredelig og rettferdig verden (Lysaker 2011 s. 104). Habermas (2010) påpeker også at en konsekvens av enigheten om menneskeverdet gjør at altfor få tar diskusjonen om *hvorfor* menneskeverdet anses som viktig. Filosofen selv fremmer to svar: For det første er menneskeverdet viktig fordi det kan tolkes som en slags oppsummering av FN's definerte menneskerettigheter, som blant annet tar for seg menneskets iboende verdighet. Som følge av å være menneske har enhver person krav på anerkjennelse og beskyttelse mot alle former for krenkelse. Det andre svaret er at menneskeverd er et begrep med så mye substans at det utgjøre en rettleidende betingelse for å kunne avgjøre når et menneskerettighetsbrudd finner sted og ikke.

Man kan tenke seg at en årsak til *fravær* av nestekjærlighet, empati eller humanistisk dugnadsånd kan komme som følge av pluralisering, ikke bare innenfor religion, men også i samfunnet generelt. Det jeg har valgt å kalle *samfunnspluralisering*. Pluralisme handler om at mangfoldet av religioner stadig blir større og ofte at den allerede etablerte religionen mister medlemmer til de nye utfordrerne. På samme måte kan man trekke linjer over til samfunnet, ved at nye mennesker og kulturer kommer til, og man kan risikere (og kanskje frykte) at man eksempelvis vil miste det «typisk norske». Som følge av denne risikoen, og den eventuelle frykten, kan en bli hindret fra å se en person som et menneske med menneskerettigheter, følelser og behov, og i stedet se vedkommende som en trussel. En konsekvens av at personer mister sin humane innstilling, er at det blir vanskelig å være bevisst på menneskeverdet,

samtidig som trusselfølelsen kan stå i veien for en følelse av nestekjærlighet. Slik som Levinas påpeker, fremmer avstand narsissisme, ved at man ikke får opplevelsen av *den andre* som et likeverdig menneske. Denne påstanden suppleres av Habermas (2010), som påpeker at menneskeverdet avhenger av at personer oppleves som mennesker, ellers vil ikke kravet om anerkjennelse av menneskets iboende verdi være gjeldende. Denne opplevelsen kan være bundet av menneskers sosiale relasjon til hverandre, fordi det moralske ansvaret man føler overfor en annen, avhenger av hvor godt man kjenner hverandre, altså hvor tett relasjonen man deler er (Habermas 2010 s. 471). Man vil heller ikke kunne identifisere et eventuelt menneskerettighetsbrudd fordi objektet det rettes mot ikke lenger oppleves som menneskelig (Habermas 2010).

Journalistikken er viktig for å ivareta det menneskelige perspektivet og på den måten styrke publikums bevissthet av menneskeverdet. Begrepet medieetikk kan ha en bred betydning, som etikken om medieinstitusjonens totale funksjon og rolle i samfunnet (Brurås 2010).

Medieforskere skiller vanligvis mellom tre hovedmåter å tenke etikk på: utilitarisme, deontologisk etikk og dydsetikk. Førstnevnte er en formålsoverorientert teori som vektlegger resultatet og maksimerer nytten for den berørte parten. Hvis vi overfører dette til nyhetsjournalistikk, blir formålet, eller nytten, resultatet av de sentrale verdiene som skal realiseres (Vettenranta 2008 s. 89). Nyttehensyn og hensynet til det å ta vare på enkeltmenneskets verd kan komme på kollisjonskurs i den praktiske mediehverdagen. Utilitaristisk etikk er ikke tilstrekkelig for å ta vare på menneskeverdet og likeverdet til individer. For at disse kravene skal oppfylles trenger journalisten en etisk tenkning som ikke bare er forbeholdt nytten eller formålet ved å bruke mennesket i et program eller i en sak, men som gir veiledning for når formål kan bli til misbruk (ibid). Derfor mener Audgunn Oltedal (2007) at mediene også trenger deontologisk etikk. Deontologisk etikk bygger på Kants filosofiske idé om at personer aldri skal brukes bare som midler, men samtidig som formål i seg selv. Deontologisk etikk skiller seg fra den utilitaristiske tenkemåten ved at den baserer seg på at spørsmålet om hva som er moralsk rett, ikke kan besvares ut fra verdien, nytten eller konsekvensene av en handling. Den tredje hovedmåten å tenke etikk på, dydsetikken, er på sin side opptatt av hvordan mennesker kan utvikle moralsk dømmekraft. Den som utvikler dyder som mot, visdom, rettferd og måtehold, vil bli et menneske som handler rett. Journalistenes etiske vurderinger henter ofte stoff fra alle de tre hovedmåtene for etisk tenkning (Vettenranta 2008 s. 89). En journalist sin viktigste oppgave er samfunnsoppdraget. Skal journalister selv definere oppdraget, referer de ofte til vesentlighetskravet. I tillegg til vesentlighetskravet, er

også nærhetskravet et av de mest sentrale nyhetskriteriene, og det er nettopp dette kravet som kan misbrukes når det gjelder menneskeverdet i nyheter, og kanskje spesielt i katastrofenyheter (Vettenranta 2008 s. 89). Et annet nyhetskriterium er identifikasjon, og journalistene søker dermed ofte en person som publikum kan identifisere seg med. Det er i denne jakten at et menneske risikerer å bli redusert til en illustrasjon (Oltedal 2007).

Mister man som journalist den menneskelige kontakten med aktørene i profesjonsutøvelsen, kan man tenke seg at leseren ikke vil insistere på det samme nivået av menneskerettigheter som en kanskje hadde krevd for seg selv eller sine nærmeste – nettopp fordi aktørene ikke lenger framstår som menneskelige, men har blitt redusert til noe annet. I likhet med at Carey (1996) spør om journalistikken kan fremme publikums evne til å føle solidaritet, legger jeg her til grunn at journalistikken også kan hemme publikums evne til å føle solidaritet. Ikke ved å gjøre publikum mindre solidariske som en direkte konsekvens av journalistikken som presenteres, men ved å frarøve journalistikken nærhet og mulighet til identifikasjon, som igjen fjerner det menneskelige perspektivet og på den måten også muligens reduserer eller fjerner opplevelsen av menneskeverd. Medieviter Terje Rasmussen (2001) undersøker redaksjonsdeskens funksjon, og undrer seg over om den kan være demoraliserende, ettersom den bidrar til å skille journalisten og den individuelle kilden fra hverandre, og dermed bryte det moralske bånd som sprang ut av journalistens møte med *den andre* (Rasmussen 2001 s. 167). Deskreporterne har den profesjonelle fordel at de *ikke* har sett *den andre*, noe som kan føre til at moralen minsker eller forsvinner. I den grad journalisten oftere løser oppgaver på teknisk måte fra desken, og utenfor sin ansvarsrelasjon til sin *andre*, overlates de moralske vurderingene til mottakeren (Rasmussen 2001 s. 168). Rasmussen spør også om journalistene forholder seg *for* profesjonelt og prinsipielt overfor kildene sine, og om avstanden blir for liten til de mektige og for stor til dem uten makt (Rasmussen 2001 s. 167) . Altså at det finnes blokkeringer som hindrer journalisten i å møte et annet medmenneske, som kan redusere *den andre* til et abstrakt journalistisk objekt (Rasmussen 2001 s. 167-168; Eide 2015 s. 44)

Humanismens grunnpilarer

I denne delen av besvarelsen skal jeg prøve å tilnærme meg en forklaring av hva *humanistisk journalistikk* innebærer. På den måten ønsker jeg å sette rammer for hvordan jeg analyserer meg fram til journalistikk som faller innenfor denne kategorien. Ifølge Human-Etisk Forbund, er humanisme et livssyn som setter mennesket i sentrum, og hvor menneskeverd, selvstendighet, ukrenkelighet og individuell verdighet er de viktigste nøkkelordene. Humanisme er en virkelighetsforståelse, en etikk og et menneskesyn basert på fornuft og

erfaring, rasjonell og kritisk tenkning, samt medmenneskelighet og empati.¹⁶ Humanisme er på mange måter et livssyn mange lever etter som erstatning for eller et supplement til religion, men det betyr ikke at religiøse mennesker ikke kan være humanistiske i sine levesett. Slik som Shoaib Sultan skriver i sin artikkel *Den islamske humanismen, fata morgana eller fakta?* (2012). Her diskuterer han hvorvidt det finnes islamsk humanisme eller om det er et selvmotsigende begrep, og konkluderer med at det ikke bare finnes islamsk humanisme, men at den også er en vesentlig og sentral del av den islamske læren. Et annet eksempel er når Marie Rein Bore, i sin artikkel *Men så var det ondskapen: Litt om forholdet mellom humanisme og kristendom* (2012), peker tilbake i tid og trekker linjer mellom både dagens humanisme og renessansetiden, som bar preg av antikkens filosofi og det kristelige nestekjærlighetsbudskapet. På den måten kan man se likhetstrekk mellom den delen av kristendommen som omhandler verdisyn, som går på forholdet til medmennesker (nestekjærlighet), og et humanistisk verdisyn. Spesielt den sistnevnte parallellen er en interessant diskusjon i forlengelse av den medmenneskelige dugnadsånden som har vokst mange steder i landet som følge av den økte tilstrømmingen av mennesker på flukt.

Humanistisk journalistikk

«Når *virkeligheten* blir for påtrengende, er kriveligheten god å ha!»

Jo Bech-Karlsen (2007) ref. Jan Erik Volds dikt «Om kriveligheten»

Hvordan overfører man så den humanistiske tanken til journalistikken? Skal man undersøke hvordan humanisme er synlig i journalistikk, kan det være nyttig å inkludere sjangeren man undersøker. For eksempel er det flere ting som skiller en nyhetssak fra en reportasje, og i mange tilfeller åpner reportasjesjangeren for å inkludere flere perspektiver enn eksempelvis tradisjonelle nyhetssaker. Ofte må en nyhetssak konsentrere seg om en hendelse eller konflikt, mens en reportasje i større grad kan inkludere flere nyanser. I avhandlingen «*Down there*» and «*Up here*» skriver Elisabeth Eide (2002) om ulike, forholdsvis faste karakteristikk ved reportasjesjangeren. Blant annet skriver hun om hvilke funksjoner en reportasje kan ha. I tillegg til at en reportasje både kan være *underholdende* og *informerende*, kan den også være med på å fremme *forståelse* (2002 s. 77). Når man leser en reportasje kan man ofte føle at man deler liv med den eller de historien handler om, at man kan føle deres smerte og dilemma. Men for å kunne oppnå en slik forståelse, krever det at man blir følelsesmessig

¹⁶ Kilde, URL: www.human.no/Humanisme/Hva-er-humanisme/ [Lesedato: 11.10.2015] og <https://snl.no/humanisme> [Lesedato: 11.10.2015]

involvert i reportasjen (ibid) – man må *føle* menneskene det handler om. Jo Bech-Karlsen (2007) spør hvordan humanitet kan anses som et normativt krav til reportasjejournalistikken, og skriver om hvordan humanitet som grunnverdi, som dypest sett uttrykker tanken om menneskeverdets ukrenkelighet, lett kommer i konflikt med andre sentrale presseverdier, ikke minst det kritiske undersøkelsesidealet. Skal man følge idealer som «expose wrongdoing, wherever you find it!» kan personvern hensyn komme til kort, og humanitetsidealet kan få magre kår. På samme måte kan humanitetsidealet krenkes av kynisk journalistikk som dyrker utlevering av menneskers svakhet (Bech-Karlsen s. 211). Bech-Karlsen skriver at reportasjearbeid handler om møter mellom mennesker, og at møtet kan utebli hvis journalisten bare er ute etter å ta og få. Et møte forutsetter gjensidighet (2007 s. 204). Man kan si at denne påstanden understreker nødvendigheten av humanitet som en grunnverdi i journalistikken. Skal man oppnå et møte mellom mennesker fordrer det i journalistikken at man møtes som medmennesker for hverandre. At man har en implisitt, gjensidig forståelse for menneskeverdet slik at man ikke glemmer at det er et annet menneske man møter. Det høres kanskje naivt ut, men journalistikk handler om gjenfortellinger av virkeligheten, og hvis man ikke er bevisst på kilden som et medmenneske, kan man også miste grepet om virkeligheten. Begrepet virkelighet står sentralt i all journalistikk, fordi det henger grunnleggende sammen med et annet begrep: sannhet (Bech-Karlsen 2007 s. 151). «Journalistikken må være sann. Det som sies må være holdbart. Det må stemme med virkeligheten» skriver Egil Fossum (1991). Humanitet kan frontes gjennom væremåte, holdning, etikk og tanke. Noe som kan bety at journalisten selv må opptre som et menneske, som ikke bare møter *kilder* eller *objekter*, men som møter andre *mennesker*. Journalisten som åpner seg, blir lettere møtt med åpenhet og går dermed inn i menneskelige *møter*. I slike møter kan man ikke holde for mye tilbake; man må våge å gi noe av seg selv for å få noe tilbake. Ikke minst må man også vise menneskene man møter den *respekten* de har krav på (Bech-Karlsen 2007 s. 209). Reporteren er ikke bare en som handler målrettet, men også en som *er*, som møter mennesker og befinner seg i livssituasjoner, som samtaler og strever med å være et anstendig medmenneske. Journalistikk handler ofte om mennesker, og den foregår mellom mennesker. Journalisten trenger derfor en etikk som er knyttet til livssituasjoner og verdier, og ikke bare til handling, det Bech-Karlsen kaller en relasjonsetikk (2007 s. 212-213).

Humanitet i journalistikk handler også om hvordan et menneske eller mennesker blir formidlet og presentert. Eksempelvis *hvor mye* av et menneske journalisten lar slippe til i en fortelling. I hvilken forbindelse blir vedkommende nevnt? Hva får vi vite om dette menneske,

og *hvordan* får vi vite det? Journalistikk kan være frigjørende og undertrykkende, inkluderende og ekskluderende. Denne tvetydigheten knytter seg spesielt til det handlingsorienterte i fortellingen: Det en person er, kan reduseres til det personen har gjort eller gjør. Derfor er det viktig å ta hensyn til at et menneske alltid er mer enn sine handlinger og gjerninger, og man må sørge for å gi plass til *hele* mennesket (Bech-Karlsen 2007 s. 214).

Likevel kan det være vanskelig å etterstrebe gjensidighet i et møte mellom en intervjuperson og en journalist. Den danske filosofen Knud Løgstrup (1991) har en etisk fordring om å følge «den gyldne regel»: Det du vil at andre skal gjøre mot deg, skal du gjøre mot dem. Løgstrup peker på to egenskaper hos mennesket, sårbarhet og avhengighet av hverandre. I et møte mellom to mennesker utleverer de seg for hverandre, noe som kan innebære makt og gjensidig avhengighet. De fleste relasjoner er maktrelasjoner, og gjensidighet krever at de to partene er likeverdige, noe som kan skape et vanskelig dilemma mellom journalisten og intervjupersonen. Personer som mangler medieerfaring vil sannsynligvis ikke kunne opptre på samme måte som en rutinert journalist i en mediesituasjon, og dermed blir ikke forholdet dem imellom likeverdig. Selv om man som journalist alltid må holde en viss avstand til sine kilder, kan man ikke glemme at et møte mellom en journalist og en kilde alltid vil være et menneske i møte med et annet menneske. Dermed kan man si at det er viktigere å ivareta humanitet som en grunnverdi i journalistikken, framfor å etterstrebe en gjensidig medierelasjon mellom journalisten og intervjupersonen. En nyttig diskusjon her kan være om maktrelasjonen i et kilde/journalist-møte kan balanseres ved at kilden selv innehar makt, kanskje ikke i form av medieerfaring, men i form av informasjon. På den måten kan kilden og journalisten oppleve hverandre som likeverdige, ved at de deler en gjensidig gi og ta-relasjon og dermed kan bli gjensidig avhengig av hverandre.

Når journalisten fremmer humanitet

I boka *The Faber Book of Reportage* (1996) skriver John Carey at noen emner kan bli håndtert på en tredimensjonal måte, som tillater publikum å se storhet i små ting og detaljer. Når Carey skriver om en reportasje som omhandler Holocaust, spør han om en reportasje kan forandre leserne ved å utvikle deres evne til å føle solidaritet, utvide deres tanker om hva det vil si å være menneske, samt kanskje begrense deres mulighet til å være inhumane (Carey 1996: xxxii). Det kan være sannsynlig at en reportasje får nettopp disse konsekvensene hos leserne dersom den i større grad ivaretar et humanistisk perspektiv og humanitet som grunnverdi, enn hvis den fjerner det menneskelige og reduserer individer til «asylsøkere», «lik», «bølge», «strøm» eller «krise», noe som lettere kan skje i den løpende

nyhetsdekningen. Nyhetsdekningen fokuserer ofte på å presentere den nyeste informasjonen og gi publikum raske oppdateringer på endringer og utvikling, som igjen kan gå på bekostning av individet. Reportasjen åpner i større grad for bredde og dybde, med et mål om å skape innsikt og forståelse – også hva gjelder de menneskelig involverte aktørene.

Carey spør altså om en journalistisk tekst kan fremme leserens solidariske evner. Et spørsmål som er med på å understreke journalisten og journalistikkens ansvar. Ved at journalister har muligheten til å benytte seg av flere sterke virkemidler og verktøy i sin oppgave som informasjonsformidlere, har de også muligheten til å påvirke leserne, seerne eller lytternes opplevelse av en situasjon eller i dette tilfelle, en humanitær krise. Mediene kan være holdningsskapende, og til tross for at mange tolker mediens budskap kritisk, og kanskje med mistro, er det journalistens oppdrag å formidle informasjon så korrekt og virkelighetsnært som mulig. Det innebærer også å formidle mennesker som mennesker, uten å dehumanisere, og dermed følger det et ansvar for ivaretagelse av menneskeverdet. Ekstra viktig blir det i de sakene hvor kjernen er mennesker i krig og konflikt, der flere millioner mennesker blir drevet på flukt.

Man kan si at journalistene bør være bevisst på journalistikken som en helhet, på hva slags bilde journalistikken maler. I boka *Mistenkelige utlendinger* (2010) gjør Elisabeth Eide og Anne Hege Simonsen et forsøk på å kartlegge omtale og dekning av utlendinger i norsk presse gjennom et historisk perspektiv. De skriver blant annet at vedvarende negativ dekning med hovedvekt på minoriteters etniske tilhørighet, og ikke for eksempel deres psykologiske tilstand, kan bidra til at publikum blir vant til å sette visse nyheter inn i en slik diskursiv ramme (Eide og Simonsen 2010 s. 207). Det kan for eksempel få en leser til å assosiere i visse retninger, selv om etnisk bakgrunn ikke blir vektlagt, for eksempel hvis noen leser om et slagsmål i Oslo sentrum, og automatisk antar at det er minoritetsungdom eller «gjenger» som står bak (ibid). Når det blir lagt vekt på frykt, konflikt og vold i minoritetsdekning, uten eller med mangelfull nyansering, kan det bidra til frykt også for dem som blir omtalt (ibid). På samme måte kan vedvarende dehumaniserende dekning av mennesker på flukt redusere graden av menneskelighet, og dermed svekke følelsen av solidaritet og forståelse av menneskeverdet hos leseren.

Møtet med *den andre*

I boka «*De der nede*» skriver Elisabeth Eide (2001) om *annengjøring*, eller det vi på norsk kan kalle for skapelsen av *den andre* – hvordan man definerer *den andre* for å definere seg selv, eller konkretiserer *den andres* annerledeshet. «*De der nede*» er et velbrukt uttrykk, og

det er lett å se på oss her i nord som *oppe* og menneskene sør for Danmark som *nede*. «De der nede» kan også tolkes som et hierarkisk uttrykk, som plasserer *de andre* på en plass lenger nede på en slags imaginær stige (Eide 2001 s. 9). Det vi skriver farges alltid av vår habitus, våre tradisjoner, erfaringer og lærdommer. «De der nede», «vi» og «dem» er geografiske uttrykk som ofte skapes av avstand. En geografisk avstand kan også skape en slags sympatisk avstand, som kan gjøre det vanskeligere å oppleve *den andre* som et menneske.

En slik avstand kan også skapes gjennom journalistikken ved at journalisten ikke klarer å ivareta det humanistiske perspektivet i sine produksjoner, og dermed hindrer publikum fra oppleve aktørene i en reportasje som mennesker. Spesielt i reportasjer som tar for seg en problematikk som finner sted langt borte fra publikumets egen hverdag, noe som kan gjøre det vanskelig for publikum å identifisere seg med det reportasjene dreier seg om.

Generelt kan man si at *den andre* defineres som et hvilket som helst annet menneske som er separert fra en selv. Altså alle andre. Andre menneskers eksistens er helt avgjørende når man skal prøve å finne sin egen plass i samfunnet, og når man skal definere hva som er «normalt» (Ashcroft, Friffiths og Tiffin 1998 s. 169). Uttrykket blir i hovedsak brukt i eksistensiell filosofi for å definere relasjonen mellom en selv og andre i utviklingen av selvbevissthet og identitet. I postkoloniale teorier kan man bruke det som en betegnelse på de koloniserte andre, som blir marginalisert av imperialismen, og identifiseres gjennom forskjellene mellom dem og imperialistene, og som blir fokus i imperialistens ego for hvordan det forventes at imperialisten skal styre og kontrollere. *Den store Andre* (imperialistene) former identiteten til *den andre* (de koloniserte) ved å gi den oppmerksomhet. Derfor er *Den store Andre* avgjørende for individet, fordi individet eksisterer i *Den store Andres* oppmerksomhet (Ashcroft, Friffiths og Tiffin 1998 s. 169-170).

Annengjøring («othering») er Gayatri Spivaks betegnelse for prosessen hvor imperialistene skaper sine *andre*. Der hvor *den andre* blir fokuset for begjær eller makt (mor, far eller imperium), blir *den andre* ekskludert eller til et kontrollert individ skapt av maktdiskursen (Ashcroft, Friffiths og Tiffin 1998 s. 171). I Spivaks forklaring blir annengjøring en *dialektisk* prosess fordi *den andre* blir til samtidig som *den andre* blir produsert som individer. Altså vil ikke imperialistene være *Den store Andre* uten de koloniserte. Etableringen av den A/andre er dermed grunnleggende for individets skapelse (Ashcroft, Friffiths og Tiffin 1998 s. 171-172).

Hvis vi bruker begrepet *den andre* i mediesammenheng, ser vi at mediene selv etablerer et *vi* når de fokuserer på *den andre*. I nasjonale medier (slik som de tre anvendt i denne

undersøkelsen) blir *vi-et* ofte lest som etnisk norske, og mediene blir etnisitetens portvoktere (Eide og Simonsen 2009, s. 233). Sosialpsykologen Ashis Nandy kritiserer den formen for universalisme som for enkelt konstruerer et globalt *vi*, som mange ikke kjenner seg igjen i. I journalistikk finnes det alltid en fare for å bevege seg bort fra universelle opplevelser, omgangsmåter og følelser (fellestrekk), og i stedet legge størst vekt på det som skiller oss (Nandy 1990; Eide 2015 s. 40). Det kan bety at mediene ofte havner i fella for å påpeke det som gjør *oss* forskjellig fra *dem*, og på den måten opprettholder en idé om at «de der borte» er annerledes enn «oss her hjemme», framfor å fremme likhetene som kan skape identifikasjon og et mer sammensveiset *vi* - en opplevelse av *den andre* som likeverdig med en selv.

Reportasjen som sjanger

I denne undersøkelsen inkluderer jeg ikke nyhetstekster eller meningsstoff, men forholder meg til reportasjesjangeren. Det er fordi reportasjen i større grad kan åpne for dybde, presentasjon og innsikt – også av mennesker og menneskemøter. Hvis man legger «på stedet»-kriteriet til grunn, har reportasjesjangeren eksistert i mer enn 2000 år. Ifølge John Carey er Thucydides' tekst, «Pesten i Athen», fra 430 fvt. den første reportasjen vi kjenner til (Carey 1996). I Norge startet den moderne reportasjens historie med Aasmund Olafsson Vinjes reisehistorier på 1850-tallet (Roksvold 1992), mens det største gjennomslaget for reportasjen som sjanger kom med maler, forfatter og journalist, Christian Krogh, mot slutten av 1800-tallet. Krogh skrev flere featurereportasjer for *VG*, samt for andre aviser og magasiner (Koefoed og Thue 1989).

Lars Hultén har undersøkt reportasjens hovedelementer, og legger spesielt vekt på fire av dem (1990 s. 56):

- Narrativet (reporteren redegjør for hendelsene som observeres)
- Sitater/dialog (kilder og reporter siteres direkte)
- Observasjon (reporteren bruker sansene til å skildre et miljø)
- Refleksjon (reporterens assosiasjoner fra det han/hun ser/hører/lukter og så videre, samt tanker og kommentarer)

Carey skriver at hovedkriteriet for å kalle en tekst for reportasje er at den er skrevet av et øyevitne, og at reportasjen på den måten blir autentisk (Carey 1996: xxix). Likevel gjør han noen unntak, og peker på at reportasjen også kan være en rekonstruksjon basert på andre øyevitners fortellinger. Reporteren har ofte mer tid til rådighet sammenliknet med i en ren nyhetsproduksjon, og har dermed mulighet til å benytte sine journalistiske egenskaper i større grad, slik som observasjon, refleksjon og mulighet til å undersøke et fenomen fra et annet

ståsted (Eide 2002 s. 74). Både Bech-Karlsen og Borge påpeker også reporterens delaktighet og innsikt i det som rapporteres (Bech-Karlsen 2007; Borge 1999). Selv om definisjonen av *hva* som utgjør en reportasje varierer, er et felles krav for de fleste at reporteren har vært på stedet og gjort det synlig i teksten. Elisabeth Eide har definert fire normative kriterier for en reportasje (1998 s. 5):

- 1) Metode: Reporteren er i felt, spør, observerer og opplever på vegne av leseren, slik at leseren får et bedre bilde. «På stedet»-metoden er viktig (autentisitet), og ofte vil mer tid og grundighet være begreper som skiller reportasjen fra nyhetsartikkelen
- 2) Framtredelsesform: Reportasjen inneholder ofte andre elementer enn nyhetsartikkelen; referat, sitater, dialog/scener, skildringer, refleksjoner – stoff presentert i *opplevelsesform*. Reportasjen komponeres også ofte etter fiskens skikkelse (i motsetning til den omvendte nyhetstrekanten); biter seg fast i leseren, holder på interessen og avslutter med et slag med sporen.
- 3) Kontekst: En reportasje tar ofte utgangspunkt i nyhetsbildet for å undersøke et fenomen nærmere. Som hovedregel kan man også si at reportasjen er *tidsaktuell* framfor *dagsaktuell*, i motsetning til den klassiske nyhetsartikkelen.
- 4) Eide påpeker at en av reportasjens normative idealer er å «se det store i det lille». Reportasjen bør være kritisk og/eller avslørende, og koble ytre fakta med sammenhengen de er en del av.

Temaer burde bli håndtert på en tredimensjonal måte, slik at leseren kan få mulighet til å se noe stort i de små tingene. Eide peker også på *deltakelse* som et godt verktøy for journalisten; muligheten til å identifisere seg med menneskene man skriver om (Eide 2002 s. 76). Ved at journalisten kommer tettere på menneskene som formidles, kan det øke muligheten for at også leserne identifiserer seg med aktørene i reportasjen.

Det som gjør reportasjesjangeren (og for øvrig de andre featuresjangerene) unik, er at den i større grad kan fremme menneskemøter. Bech-Karlsen skriver om hvordan den danske journalisten Carsten Jensen er i modig i sine møter med mennesker, og at hans vilje til å finne ut hvem de er og den grunnleggende respekten han har for mennesker, er det som gjør hans reportasjer så fascinerende og levende (2007 s. 206). Bech-Karlsen skriver dessuten om Jo Nesbøs reportasje fra et døgn i Soweto i Sør-Afrika, hvor Nesbø kommer tett på både sjåføren Max og hans familie, samt naboer og andre mennesker i nærheten, og gjør seg refleksjoner som han deler med leseren. Bech-Karlsen påpeker her hvordan den menneskelige nærheten gir Nesbø andre utsiktspunkter enn det «det profesjonelt distansert feltarbeid åpner for».

Nesbøs tanker og refleksjoner i reportasjen følger av at han har truffet mennesker, og ikke «kilder» og «objekter» (2007 s. 209). Dette understreker hvordan reportasjesjangeren kan åpne for humanitet og skape rom for å *fremme* mennesker, og for bekjentskaper, nærhet og spalteplass som gjør at mennesker kan få muligheten til å *representere* seg selv.

Jeg har i drøfting av faglitteraturen brukt begrepene humanisme/humanitet og solidaritet om hverandre. Dette er fordi jeg på mange måter mener de utfyller hverandre. Humanisme (humanitet) sier noe om individets iboende menneskeverd, og at dette er noe som finnes i alle mennesker. Solidaritet på sin side sier noe om opplevelsen av dette menneskeverdet, ved at man anser *den andre* som like verdifull som en selv. Når man da skal avdekke reportasjens potensiale for humanitet, kan det derfor bli relevant å undersøke journalisters evne og kapasitet til å føre en solidarisk penn i sin dekning av «flyktningkrisen».

Kapittel 3 – Tidligere flyktningdekning

«Flyktningstrømmene» på 1990-tallet¹⁷

Hvis man ser på norske mediers dekning av flyktningenes reise mot Europa, kan den oppleves som empatisk og flyktningene framstilles ofte som ofre. Dette gjaldt også i flyktningdekning fra 1982 og 1991, hvor asylsøkere i hovedsak ble presentert både som ofre for en streng innvandringspolitikk og for uetiske menneskesmuglere (Eide og Simonsen 2009 s. 224).

Ylva Brune skriver i boka *Mörk magi i vita medier* (1998) om svenske mediers dekning av den økte innvandringen til landet på starten av 1990-tallet. Her skriver hun blant annet at det finnes få individorienterte historier, og hun gir oss en innføring i en rekke tema som dominerte dekningen, slik som at menneskesmugling skal straffes, at asylsøkere med falsk identitet skal kartlegges, at myndighetene forbereder seg på flyktninginvasjon, at de moderate krever kollektiv avvisning av asylsøknader og at det skal bli vanskeligere å klage på asylavslag (Brune 1998 s. 32-33). Dekningen fra 1993 omhandlet i store deler kosovoalbaner og bosniere, og man kan få inntrykk av at disse asylsøkerne er en slags plage, noe som truer samfunnet og som vil sette den svenske velferdsstaten på prøve. Fordi det også var få historier som fremmet bekjentskap og nærhet til individene, kan man forestille seg hvordan reaksjonene var fra det svenske folk. I noen lokale medier kunne man lese om familier fra Kosovo som blir kastet ut av landet etter å ha bodd der en stund. Men selv om bosniske flyktninger og asylsøkere omtales uten særlig engasjement, skjer det et skifte når de vel har

¹⁷ Flere av undersøkelsene som presenteres i dette kapitlet tar for seg mennesker som allerede er bosatt/har kommet til det aktuelle landet, mens mine analyser er av dekning av folk underveis. Likevel blir de tidligere undersøkelsene relevante her fordi de sier noe om mediernes forhold til innvandrere.

blitt bosatt i Sverige. Da kunne man lese om hvordan de var krigsrammede ofre, om «de forferdelige lidelsene» og om «krigen, voldtekt og tortur». Samtidig fremmes også historier om illegale flyktninger, menneskesmuglernes kyniske virksomhet og de høye pengesummene som tjenes på ulovlige forretninger (Brune 1998 s. 34).

Brune skriver om hvordan det er et flytende skille mellom kriminalitet og flyktninger i mediene, hvor flyktningene enten er delaktige i eller ofre for menneskesmuglere (Brune 1998 s. 36). Hun påpeker også hvordan det blant historiene om mennesker som risikerer å bli sendt ut av landet, nærmest kun er barn vi får møte, men ingen voksne (Brune 1998 s. 39). Brune konkluderer blant annet med at disse perspektivene resulterer i at mediene sjeldent diskuterer flyktningenes rettssikkerhet, deres bakgrunn eller eventuelle behov for beskyttelse. Hun mener også at flyktninger *avindividualiseres* ved at individperspektivet er fraværende og publikum ikke får vite stort mer om flyktningene enn at de ønsker seg til et land med mange ressurser (Brune 1998 s. 38-39).

Da mediene dekket serbiske flyktnings ankomst til Norge i 1998, kunne man høre om «flyktningflom» og «flyktningstrøm» (Lindstad og Fjeldstad 1999 s. 133). Samtidig stilte mediene en rekke kritiske spørsmål, slik som; hvorfor har de reist? Er de «ekte» eller økonomiske flyktninger? Hvorfor kommer de til akkurat Norge? Er «strømmen» et resultat av at regjeringen har innført en mer human og liberal asyl- og flyktningpolitikk?

Lindstad og Fjeldstad omtaler dekningen som vidtfnavnende ved at den tar for seg en rekke ulike tema og innfallsvinkler, men at den likevel drukner i dramatik ved at «flyktningstrømmen» formidles som overveldende og konfliktfylt for Norge (1999 s. 138). De påpeker også hvordan mediene avpersonifiserer og tingliggjør asylsøkerne ved å omtale dem som «strøm» og «den store bølgen», eller som «flylaster» og «asyllaster». På den måten kan dekningen av flyktningene leses som noe ukontrollerbart, nærmest naturgitt, som veltet over oss, eller som ting og gjenstander sendt som flygods (Lindstad og Fjeldstad 1999 s. 139). Begrepene formidlet en virkelighetsforståelse av de serbiske asylsøkerne som gjorde at de kunne oppleves som et fenomen eller en ting, framfor som en gruppe av enkeltmennesker (ibid). De peker også på hvordan serberne ble sitert, og viser til flere aviser som siterte dem ved at de «hevder», «mener» eller «påstår», blant annet i forbindelse med at de har vært utsatt for forfølgelser og trakassering i Øst-Slovenia, mens andre kilder stort sett ble sitert med «sier» (Lindstad og Fjeldstad 1999 s. 148). Lindstad og Fjeldstad konkluderer blant annet med at (1999 s. 151):

I en så konfliktfylt og følelsesladd sak som flyktning- og asylpolitikk er i Norge, er det ikke utenkelig at en slik dramatik kan ha konsekvenser for hvilke holdninger publikum utvikler. Det kan være grunn til å stille spørsmål ved om journalistenes beretninger om «asylsøkerkaos», «flyktningstrøm», «den store bølgen» av serbere og «flylaster» med asylsøkere kan være et bidrag – om enn frivillig – til en frykt blant leserne for at landet er i ferd med å bli oversvømmet av fremmede mennesker.

Selv om Lindstad og Fjeldstads undersøkelse tar for seg innvandringsdekning for nærmere 20 år siden, kan man tenke seg at flere av trekkene er gjenkjennelige i dagens dekning av flyktninger og asylsøkere. Flere undersøkelser har vist at mediedekningen fremdeles preges av det som kan vitne om faste diskurser for omtale av innvandrere (eksempelvis Lindstad og Fjeldstad 2005; Eide og Simonsen 2007), i tillegg til at mange også kan ha lagt merke til bruken av begreper som «flyktningstrøm» og «flyktningbølge» i dekingen av «flyktningskrisen» 2015/2016 (se kapittel 5). Slike uttrykk kan gjennom psykologiske briller sees i sammenheng med «frykten for det som er annerledes» (Kristeva 1991). Ifølge Julia Kristeva henger det sammen med en frykt for noe vi ikke liker eller forstår i oss selv, en frykt som vi konsekvent overfører til flyktningene. Frykten kan uttrykkes gjennom arroganse og presentasjon av *den andre* som mindre verdifull, og dermed bidra til marginalisering.

Innvandringsdiskurser i norske medier

I sin undersøkelse fra 2005 fant Merete Lindstad og Øyvind Fjeldstad at det som regel er norske eksperter som fører ordet når avisene skriver om hvordan innvandrere har det. Også i saker som tar for seg hva som må gjøres med eller for innvandrere, er det i hovedsak norske politikere eller representanter for myndighetene som er kilder (2005 s. 95). Selv om innvandrere i større grad fremmes av norske medier som «vanlige borgere», blir bildet annerledes når avisene tar for seg spesifikke innvandrrelaterte tema, slik som flyktning- og innvandringspolitikk, integrering, tvangsekteskap eller diskriminering. Da er det etnisk norske kilder som taler. Lindstad og Fjeldstad fant også at norske talspersoner i flere tilfeller fremmes som «de gode hjelperne», som snakker på vegne av undertrykte enkeltpersoner eller minoriteter. Dette er ofte advokater, jurister eller representanter for frivillige organisasjoner (2005 s. 100-101). Terje Tvedt (2009) kaller dette fenomenet for *stedfortredermakt*, og skriver om hvordan den kan bidra til marginalisering av gruppen man representerer, slik som når organisasjoner snakker på vegne av fattige befolkninger, eller når journalister snakker på vegne av flyktninger (Tvedt 2009 s. 27-28). Politikere, eksperter og talspersoner med innvandrerbakgrunn kommer sjelden til orde. Derimot ser man at «vanlige mennesker» med innvandrerbakgrunn oftere slipper til med sine personlige historier, gjerne som et eksempel for å underbygge det en forsker har kommet fram til (Lindstad og Fjeldstad 2005 s. 96-97). Således kan man se en rollefordeling, hvor innvandrer-kilden forteller om sin personlig

historie, mens eksperter, politikere og myndighetspersoner oftest er etnisk norske (Lindstad og Fjeldstad 2005 s. 105).

Gjennom mediene møter vi journalisters, fotografers og redaktørers versjoner av virkeligheten, skriver Merete Lindstad og Øyvind Fjeldstad (1999). Det betyr ikke at mediene presenterer løgn eller forvrengninger av virkeligheten, men at han/hun som skildrer konstruerer en virkelighet gjennom sine beskrivelser (Lindstad og Fjeldstad 1999 s. 16-17). Mediene kan påvirke premissene for den offentlige debatten gjennom sitt utvalg av emner, inkludert emner de unnlater å ta opp, valg av vinkling og perspektiver. Dermed har ikke pressen bare innflytelse på *hva* som skal diskuteres, men også på *hva* vi skal mene om de ulike sakene (Lindstad og Fjeldstad 1999 s. 18).

Lindstad og Fjeldstad (2005) skiller mellom to hovedgrupper når det kommer til mediepresentasjon av innvandrere: de *innenfor* og de *utenfor* det norske fellesskapet (s. 19-23). Disse igjen kan deles inn i følgende undergrupper:

- 1) Den normaliserte innvandrer (innenfor) – innvandrere brukes i større grad som kilder i saker som ikke handler om innvandrings spørsmål (særlig i dekning av sport og kultur)
- 2) Den gode innvandrer (innenfor) – suksessrike innvandrere presenteres som en del av det norske, eller som kvinnelige ofre for overgrep, som ønsker å bli en del av det norske
- 3) Den hjelpetrengende innvandrer (utenfor) – innvandrere presenteres som utenfor det norske samfunnet ved at de trenger hjelp til å håndtere ulike problemer, blant annet arbeidsledighet, fattigdom, dårlige resultater på skolen og lesevansker
- 4) Den onde innvandrer (utenfor) – innvandrere begår kriminelle handlinger som følge av kulturkonflikter, og mange fremmes også som undertrykkende ved at de bryter norske verdier, slår kona og omskjærer datteren

Selv om pressen oftere fortalte om «gode» og «normaliserte» innvandrere i denne undersøkelsen, påpeker Lindstad og Fjeldstad at dette stort sett gjaldt enkeltpersoner, som blir stående som unntak når innvandrere som en gruppe fremmes som svake og hjelpetrengende (2005 s. 22). Spesielt ser de et mønster i omtalen av kriminelle: når gjerningspersonen er etnisk norsk, begrunnes forbrytelsen med individuelle personlighetstrekk. Når gjerningspersonen er ikke-vestlig, forklares forbrytelsen ofte med at det er en konflikt mellom en fremmed kultur og norske verdier (Lindstad og Fjeldstad 2005 s. 23). De påpeker også at nesten alle undertrykkende innvandrere vi møter i mediene er muslimer, og at muslimer oftest presenteres som en belastning for det norske samfunnet (Lindstad og Fjeldstad 2005 s. 24-25).

Også da Elisabeth Eide og Anne Hege Simonsen (2009) undersøkte dekningen av innvandrere og migranter/flyktninger i et historisk perspektiv, fant de fire hoveddiskurser: Majoriteten som et problem (*den andre* som offer), *De andre* som en trussel og/eller problem (for oss), Det fargerike samfunnet; vellykket integrering og *Den andre* som en ressursperson; nye stemmer (Eide og Simonsen 2009 s. 223). I likhet med diskursene formulert av Lindstad og Fjeldstad, kan disse leses med et mål om å vise innvandrerne som *annerledes* enn oss, eller vise at også innvandrere kan bidra til storsamfunnet (kanskje til tross for at de nettopp er innvandrere).

I 2009 kartla Retriever at personer med innvandringsbakgrunn ble intervjuet i to prosent av alle artiklene publisert i VG, *Dagbladet*, *Aftenposten*, *Bergens Tidende*, *Stavanger Aftenblad*, *Nordlys*, *Dagens Næringsliv* og *Klassekampen*, og at de i over halvparten av sakene ble framstilt som «vanlige borgere». Også denne undersøkelsen slår fast at personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i kildegrupper bestående av eksempelvis politikere, bedriftseiere eller toppledere. Personer med innvandrerbakgrunn omtales i hovedsak i artikler som framstiller dem som ofre (19 prosent), eller som delaktige i kriminelle handlinger (15 prosent) (Falkenberg og Nilsen 2009). Retriever gjorde en liknende undersøkelse av medieåret 2010/2011, som avdekket at mengden omtale av innvandrere involvert i kriminalitet hadde økt med ti prosent siden 2009. Undersøkelsen fant også at personer med innvandrerbakgrunn ble brukt som kilder i to prosent av alle artiklene i utvalget (ni papiraviser og 24 nettaviser). Sammenliknet med funnene fra 2009 kan det bety at innvandrere slapp mindre til i mediebildet i 2010/2011 som følge av økt antall innvandrere i Norge – til tross for at det var innvandringsrelaterte tema som dominerte dekningen (Strand, Milde og Nilsen 2011).

Multikulturalisme er en av de største utfordringene journalistikken står overfor i dag (Deuze 2005). Ulf Hannerz (2004) har dokumentert hvor viktig journalisters sosiale nettverk er for nyhetsproduksjon, spesielt blant utenrikskorrespondenter. I sine undersøkelser fant han at de fleste korrespondenter intervjuer mennesker de kjenner fra før av. Det samme ser man også på journalisters kildevalg når de dekker multikulturalisme «hjemme» (Bjørnsen 2000 s. 53). Selv om Statistisk Sentralbyrå slår fast at stadig flere nordmenn har personlig kontakt med innvandrere (2015)¹⁸, viser flere undersøkelser at minoritetsgrupper ofte marginaliseres

¹⁸ Kilde, URL: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/holdninger-til-innvandrere-og-innvandring-2015> [Lesedato: 26.4.2016]

gjennom mediene (eksempelvis Van Dijk 2000; Fjeldstad og Lindstad 1999 og 2005). Journalistikken ser ut til å promotere endimensjonale versjoner av virkeligheten, som kan fremme polarisering og motsetninger. De fleste studiene undersøker det journalistiske produktet, og vi vet dermed lite om «andre»-tankegang innad i redaksjonen, og hvordan dette igjen bidrar til presentasjonen av minoritetsgrupper. Samtidig viser nyere forskning at flere av journalistene selv er kritiske til minoritetsdekningen, og mener den i for stor grad baserer seg på stereotyper og negativ tematikk (Mikkelsen 2009). Gunn Bjørnsen fant i sin undersøkelse at flere journalister mener tidspresset hindrer dem i jakten på alternative kilder, noe som kan understreke viktigheten av individuelle kjennskaper og nettverk (2000 s. 68). Ettersom den teknologiske utviklingen de siste årene har skapt stadig flere medieplattformer og ytterligere konkurranse, kan tidspresset ha stor betydning for kildearbeidet også i dag.

«Folkejevle» blir til

Da medieforskerne Greg Philo, Emma Briant og Pauline Donald (2013) undersøkte britiske mediers dekning av flyktninger og asylsøkere i 2006 og 2011 gjorde de en rekke funn. For det første fant de at flere av de nasjonale mediene hadde en fiendtlig flyktning- og asyldekning etter terrorangrepet 11. september 2001. For det andre så de en forvirring som handlet om å skille mellom flyktninger, asylsøkere og andre migranter. For det tredje oppdaget de et fravær av flyktningstemmer eller representanter for flyktningene, som førte til en unøyaktig og delvis partisk dekning (Philo, Briant og Donald 2013 s. 165). Når mediene fremmer negative holdninger til flyktninger og asylsøkere, kan det ha betydning for hvordan disse gruppene blir behandlet av samfunnet. Forskerne viste hvordan store deler av mediene vinklet sin flyktningdekning etter myndighetenes vurderinger – spesielt politikere som førte en nedlatende og stigmatiserende politikk overfor flyktninger og asylsøkere. På den måten var mediene i stor grad med på å skape en *fryktkultur* overfor Storbritannias «nye landsmenn», og omgjorde dem til det Stanley Cohen kaller «folkejevle» (Philo, Briant og Donald 2013 s. 166-169; Cohen 2011). Også Alexandria J. Innes fant i sin undersøkelse (2010) at britiske massemedier etablerte et bilde av flyktninger og asylsøkere som en *trussel* mot det britiske i sin dekning av dem.

I artikkelen *Stop the boats! Moral panic in Australia over asylum seekers* (2015) undersøker Greg Martin australiernes «frykt» for flyktninger og asylsøkere, og ser nærmere på hva det er som gjør at moralsk panikk slår rot. Han peker i hovedsak på to grunner: 1) Når en gruppe fremmes som en trussel mot samfunnsverdier eller -interesser, og som demoniseres av massemediene og moralske voktere, og 2) Australia har for vane å møte flyktninger og

asylsøkere med frykt og engstelse (Martin 2015 s. 307). Martin skriver om globale politiske forandringer som en viktig faktor, slik som 11. september, hvor det i ettertid nærmest har blitt «vanlig» å være fiendtlig overfor muslimer (eller «muslimsk-liknende» mennesker), og dermed også muslimske flyktninger. På den måten kan moralsk panikk mot flyktninger normaliseres, og asylsøkere kan bli likestilt med muslimske terrorister og bli *den arabiske andre* (Martin 2015 s. 308). Ord og uttrykk slik som naturaliserte metaforer («tides, waves and floods») kan dehumanisere migranter, samtidig som det kan alminneliggjøre en sjargong hvor flyktninger blir til et overdrevet stort problem (Martin 2015 s. 314). Martin (2015) mener «propagandakrigen mot flyktninger» drives av to hovedaktører; politikere og pressen. Selv om det finnes enkelte motstemmer, er relasjonen mellom medierepresentasjon og publikums oppfattelse av flyktninger så tett knyttet sammen at motstemmene kan blekne i det store bildet av flyktninger som et problem (Martin 2015 s. 317). Dette kan derfor være et godt eksempel på hvordan medierepresentasjon; valg av vinkel, kilder, historier og bilder, er med på å forme menneskers og samfunnets oppfatninger av *den andre*. Akkurat hvor stor betydning pressen har for folks meninger og holdninger, er vanskelig å dokumentere, fordi lesere, lyttere og seere velger ut og fortolker det mediene formidler på grunnlag av egne oppfatninger og interesser. Få leser alt som står i en avis, og de ulike artiklene og innslagene kan forstås og fortolkes på forskjellige måter (Lindstad og Fjelstad 1999 s. 21).

Den «nye» rasismen

I 1995 undersøkte noen tyske medieforskere hvilke effekt mediene kan ha. Blant annet spør de om det er «strømmen av flyktninger og illegale innvandrere» som «utløser fremmedfiendtlighet og vold», og konkluderer med at det snarere kan være nyhetsformidlingens metaforer, der innvandring omtales som «strøm» eller «invasjon» av «illegale innvandrere», som har skapt et klima hvor fremmedfiendtlige handlinger legitimeres som et nødvendig selvforsvar (Brune 1998 s. 35).

I boka *Ethnic Minorities and the Media* skriver Teun A. Van Dijk (2000) om det han kaller den «nye» rasismen. Denne formen for rasisme handler ikke om at minoritetene er mindreverdig rent biologisk, men heller om *kulturalisme*, om at de er annerledes. De har en annerledes kultur som ofte likestilles med flere mangler, slik som aleneforeldre-familier, rusmisbruk, ambisjonsløshet og behovet for pengestøtte (Van Dijk 2000 s. 34). Van Dijk mener mediene spiller en sentral rolle i vedlikeholdet og reproduksjonen av den «nye» rasismen, og peker på hvordan mange har mediene som hovedkilde til kunnskap, holdninger og ideologier, både fra elitekilder og «vanlige» folk (Van Dijk 2000 s. 36). Mye handler om

hvordan mediene selv forholder seg til ulike minoriteter i sitt daglige arbeid, og Van Dijk skriver om hvordan pressen i liten grad benytter seg av minoritetskilder, også i saker som omhandler dem, og heller henvender seg til hvite elitekilder (Van Dijk 2000 s. 37). Han viser også til hvordan de fleste temaene som omhandler minoriteter, er negative, og assosierer dem til kriminalitet, vold, rus, arbeidsløshet, prostitusjon eller integrasjonsproblemer – temaer som understreker *deres* dårlige handlinger og framhever *våre* gode (Van Dijk 2000 s. 38). I nyere tid er det blitt et større mangfold av stemmer, spesielt her hjemme, noe som blant annet kommer fram av undersøkelsen «Det unge gjennombruddet» (Dahl og Eide 2015).

Undersøkelsen viser at spesielt unge minoritetskvinner i større grad tar til og kommer til ordet i den offentlige debatten nå enn før.

Katastrofenytt

Den amerikanske medieforskeren William C. Adams (1986) har studert TV-dekningen av naturkatastrofer, og gjennom analyser avdekket hva som kan være avgjørende for hvor mye sendetid ulike katastrofer får. De viktigste faktorene er 1) antall USA-turister eller –innbyggere på stedet/i landet, 2) alvorets omfang og antall ofre og 3) geografisk avstand til katastrofeområdet. Selv om Adams her tar for seg deknningen av naturkatastrofer, kan man se for seg at de ulike faktorene i mange tilfeller også kan overføres til krig- og flyktningjournalistikk. I sin undersøkelse av krisedekning fant Galtung og Ruge (1965) at kulturell nærhet og internasjonal maktposisjon kan være avgjørende faktorer for at en krise blir dekket av norske medier. Jo mer kulturelt distansert et land er, jo mer alvorlig må en hendelse være. Jo lavere makt en person har, jo mer alvorlig må vedkommendes handlinger være. Altså kan relasjonen til Norge og en hendelses grad av katastrofe være essensielt for norske mediers dekning av utenrikskriser (Galtung og Ruge 1965). Eksempelvis ser vi at vestlige styrkers deltakelse, og organisasjoners, nordmenns eller norske selskapers tilstedeværelse kan ha betydning for plassen kriser eller katastrofer får i norske medier.

I deknningen av en potensiell krise eller risiko kan det være en nødvendig strategi å gi situasjonen et menneskelig ansikt for å nå ut til mange (Hornmoen 2015 s. 24). Nina Blom Andersen og Harald Hornmoen (2015) har sett nærmere på deknningen av svineinfluensapandemien som rammet Skandinavia i 2009, og fant at det var en forskjell mellom hvordan kilder og personlige caser ble framstilt i norske og danske medier. Individualisering og personifisering preget deknningen i begge land, hvor deknningen først var preget av myndighetenes fryktretorikk, før tonen endret seg og sykdomsofrene havnet i fokus. Mens norske medier hovedsakelig vektla og forsterket myndighetenes risikovurderinger,

inviterte de danske mediene i større grad til selvstendig refleksjon hos borgerne, slik at de selv kunne avklare hvordan de skulle forholde seg til risikoen for å få og spre svineinfluensaen (Hornmoen og Blom Andersen 2015 s. 123). Mens danske aviser valgte å personifisere dekningen ved å la både syke og friske slippe til med egne tanker om hva borgerne er best tjent med i situasjonen, fortalte de norske avisene historiene til mennesker som kjemper mot uutholdelige lidelser – gjerne illustrert med bilder av barn og varsler skrevet i store bokstaver (Hornmoen og Blom Andersen 2015 s. 123-124). Denne undersøkelsen viser at individet kan humaniseres i journalistikken, uten at det nødvendigvis dominerer teksten, ved at journalistene knagger narrativet på et menneskelig ansikt.

Den norske innvandringsdebatten

Selv om jeg ikke tar for meg den aktuelle innvandringsdebatten, er det interessant å se litt nærmere på kildeutvalget også her. Det kan si mye om journalistenes vaner og tradisjoner i kildejakten, rutiner som man kan tenke seg også gjenspeiles i annen dekning av flyktninger og asylsøkere. Sigurd Allern (2001) skriver at medienes valg av kilder signaliserer hvilke interesse, institusjoner, grupper eller individer som får forme den offentlige debatten og hvilke perspektiver det er verdt å lytte til (2001 s. 273). I 2011 var innvandringspolitikk hovedtema i nesten en fjerdedel av alle oppslagene i *VG*, *Aftenposten*, *Dagbladet*, *NRK Dagsrevyen* og *TV 2 Nyhetene* (Ustad Figenschou og Beyer 2014 s. 35). Her fant Tine Ustad Figenschou og Audun Beyer (2014) at det i hovedsak er elitekildene som dominerer dekningen; «makteliten» (politikere, byråkrater og rettsvesen) blir mest brukt, og siteres primært i nyhetsformatet. «Kultureliten» på sin side dominerer meningsformatet, og det er medienes egne interne eksperter som oftest definerer og tolker debatten. Eliteperspektivet blir likevel jevnlig utfordret av andre kildegrupper, deriblant «vanlige folk», hvor flertallet er mennesker med minoritetsbakgrunn som uttaler seg på grunnlag av egne subjektive erfaringer (Ustad Figenschou og Beyer 2014). Totalt hadde 22 prosent av kildene minoritetsbakgrunn, mens 78 prosent var kilder med etnisk majoritetsbakgrunn i oppslag som tar for seg innvandringsdebatten (Ustad Figenschou og Beyer 2014 s. 36).

Kapittel 4 – Problemstilling og metode

I denne studien undersøker jeg hvordan *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen* formidler menneskeskjebner i sin dekning av «flyktningkrisen» høsten 2015, gjennom en tidsperiode på to uker fra 29.8.2015 til 12.9.2015. Jeg skal ta for meg 12 «på stedet»-reportasjer, hvorav fire fra hver avis, og gjennom kvalitative innholds- og diskurssanalyser forsøke å kartlegge hvilke

diskurser som preget dekningen i den gitte periode, samt at jeg vil prøve å svare på i hvilken grad journalistene menneskeliggjør flyktningene i sin dekning av «flyktningkrisen».

Problemstillingen lyder som følger: «*Hva slags journalistikk er det som menneskeliggjør flyktninger?*»

Forskningsspørsmål:

- Hvordan ivaretar journalistene i *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen* det humanistiske perspektivet i de utvalgte reportasjene?
- Hvordan blir menneskene presentert?
- Hvordan kommer det individuelle og menneskelige frem?
- I hvilken grad får flyktningene komme til med egne uttalelser? (Direkte- og indirekte sitater)

Jeg har valgt nettopp *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen* slik at undersøkelsen favner tre aviser med ulike roller i det norske medielandskapet, henholdsvis Norges største avis (*Aftenposten*), en tabloid avis (*Dagbladet*), samt en stadig voksende riksavis (*Klassekampen*). Jeg mener at disse avisene utgjør et relevant utvalg, som vil kunne gi en viktig pekepinn i spørsmål om humanitet i journalistikken, ved at de utgjør tre ulike profiler innen riksdekkende medier. Jeg har valgt å se nærmere på tidsperioden 29.8.2015 – 12.9.2015 fordi det var i løpet av denne perioden at flyktningene merkbart ble en prioritet i norske og internasjonale nyhetsredaksjoner, og flyktningdebatten ble satt på dagsorden, ikke minst om medmenneskelighet og ansvar.

Metode

Jeg vil gjerne etterstrebe god forskningsetikk, og derfor skal jeg i dette kapitlet redegjøre for prosessen som ligger bak denne studien, slik at kravet om etterprøvhbarhet, eller *intersubjektiviteten*¹⁹, blir ivarettatt. Som nevnt i kapittel 1, presenterer jeg også konkrete metodegrep innledningsvis i kapittel 5 og 6.

For å få svar på den ovenstående problemstillingen, samt tilhørende forskningsspørsmål, har jeg benyttet meg av metodetriangulering der jeg anvender en kvantitativ og to kvalitative metoder. På den måten ønsker jeg å styrke studien ved at jeg både får kvantitativ oversikt over mengden dekning av «flyktningkrisen» i den gitte tidsperioden, hvilke ord og begreper som har blitt brukt i omtale av flyktninger, samt kvalitativt hvilke grep som er gjort for å ivareta det humanistiske perspektivet, og gjennom intervjuer hvordan journalistene, som står bak

¹⁹ Intersubjektivitet handler om at flere forskere, som gjennomfører samme undersøkelse, skal komme fram til omtrentlig samme resultat, slik man kan lese om her: <https://snl.no/intersubjektiv> [Lesedato: 1.4.2016]

reportasjene i utvalget, har tenkt og prioritert i produksjonsprosessen. Spesielt de to kvalitative metodene utfyller hverandre, ved at innholds- og diskursanalysene sier noe om innhold og tolkninger av tekstene, mens dybdeintervjuene sier noe om prosessen og valgene som ligger bak (Larsen 2012 s. 27-28).

Kvantitativ analyse

Denne undersøkelsen danner et bakteppe for oppgavens hoveddel, de kvalitative analysene, ved at den belyser ord- og språkvalg. Gjennom søk i databasen Retriever Atekst har jeg kartlagt hvor mange nettartikler som er skrevet om «flyktningkrisen» ved å søke opp alle nettartikler publisert på *Dagbladet.no* og *Aftenposten.no* i den bestemte tidsperioden. Siden *Klassekampen* ikke har en egen nettredaksjon, har jeg ikke gjennomgått deres nettavis da den består av det samme innholdet som den trykte avisen (bare mye mindre). Videre har jeg telt hvor mange tekster som omhandler «flyktningkrisen». Jeg har på samme måte søkt opp og gjennomgått alle papirartiklene utgitt i samme periode, og telt hvor mange som omhandler flyktningene på vei til Europa. Videre har jeg kartlagt hvor mange av flyktningsakene som er skrevet innenfor ulike sjangerkategorier: Reportasje-, portrett- og nyhetsstoff, samt meningsstoff, herunder lederartikler, leserbrev, kronikker og kommentarer. Sistnevnte kategori inneholder meningsstoff skrevet av både redaksjonelle arbeidere, så vel som utenforstående. Slik har jeg fått en oversikt over omfanget av dekningen i den gitte perioden, samtidig som jeg også har funnet ut hvilke sjangre som er brukt til å formidle informasjon. Jeg har undersøkt hvor ofte ordene «flyktning», «migrant», «migrasjon», «asylsøker» og «lykkejeger», i tillegg til begrepene «flyktning(e)krise», «flyktning(e)bølge» og «flyktning(e)strøm», forekommer i materialet, ved å søke etter ordene/begrepene og telle antallet. Gjennom dette vil jeg kunne gi noen svar på hva slags språk som er brukt i omtalen av flyktningene. Valg av ord og uttrykk sier noe om hvordan journalistene selv forholder seg til flyktningene (slik vi kunne lese i kapittel 2), samt om hvilke språkgrep de tar når de skal formidle «flyktningkrisen» til det norske publikum.

En ulempe ved å bruke denne metoden, er at jeg ikke analyserer begrepene nøye etter hvilken kontekst de står i. I stedet maler jeg et bakgrunnsbilde og gir dermed en indikasjon på språkbruken i flyktningdekningen, uten at jeg har gjort innholdsanalyser av tekstene begrepene anvendes i. På samme tid mener jeg at informasjonen undersøkelsen tilfører studien er valid, altså at den er gyldig og relevant, ved at den sier noe om representasjonen av flyktningene i den generelle dekningen (Larsen 2012 s. 25). Informasjonen blir også reliabel, ved at det kun er telling som er brukt som metode. Dermed vil en annen forsker enkelt kunne

gjennomføre den samme undersøkelsen og komme fram til samme resultat (Larsen 2012 s. 26). Å benytte seg av søkemotoren Retriever Atekst er en effektiv metode, men til tider kan søkemotoren oppleves noe upålitelig. Gjennom arbeidet har jeg blant annet erfart at Atekst har generert ufullstendige rapporter, eller at søkemotoren har hengt seg opp og ikke nullstilt seg mellom søkene. For å sikre mine resultater har jeg derfor gjort alle søk og opptellinger to ganger for å ivareta studiens reliabilitet.

I sjangerkategoriseringen benytter jeg meg av forhåndsbestemte kategorier: Reportasje-, portrett- og nyhetsstoff, samt meningsstoff, herunder lederartikler, leserbrev, kronikker og kommentarer. Selv om dette er etablerte journalistiske sjangre kan de tolkes subjektivt, noe som vil si at en annen forsker kan kategorisere tekstene annerledes. Dette påvirker studiens reliabilitet ved at noen kan oppleve sjangerkategoriseringen som unøyaktig (Larsen 2012 s. 39).

Kvalitative innholds- og diskursanalyser, samt dybdeintervjuer

Videre har jeg gjort kvalitative analyser av 12 «på stedet»-reportasjer, altså tekster som forteller historier fra der hvor migrantene er, og fra deres ferd mot Europa. Jeg har gjort kombinerte innholds- og diskursanalyser. Selv om hovedvekten legges på innholdsanalysene, hvor jeg analyserer selve reportasjeteksten, vil jeg samtidig forsøke å avdekke hvilke diskurser som preger utvalget. Til sammen utgjør disse analysene hoveddelen av min studie. Jeg har analysert fire artikler fra hver avis, hvorav to nettreportasjer og to avisreportasjer fra *Aftenposten* og *Dagbladet*, og fire avisreportasjer fra *Klassekampen*. Jeg har valgt å forholde meg til reportasjesjangeren fordi den i større grad enn de fleste nyhetssjangre åpner for bredde og dybde i presentasjon av fenomen eller av mennesker. Det kan være vanskelig å definere klare begrensninger for en sjanger, spesielt når det gjelder å skille mellom ulike former for reportasje, i dette tilfellet feature- og nyhetsreportasje. Flere av tekstene i dette utvalget beveger seg på en glideskala mellom å være nyhet- og featurepreget, og den avgrensede reportasjesjangeren i denne undersøkelsen blir dermed ganske vid. Eksempelvis ser vi dette i tilfeller hvor reportasjen tar for seg hendelser «på stedet», men er skrevet «hjemme» på desken og kriteriet om journalistens tilstedeværelse dermed faller bort. Ved at noen tekster eksempelvis er knyttet til aktuelle nyhetshendelser, fristes man til å kalle dem nyhetsreportasjer, men samtidig kan de være tidsaktuelle over en lengre periode og dermed bære preg av å være feature. I sin undersøkelse av nyhetsreportasjen definerer Elsebeth Frey (2007) sjangeren slik (2007 s. 26):

Nyhetsreportasjen er en undersjanger av reportasjen. Det vil si at den er knyttet til en ytre, samtidig virkelighet. Journalisten må være på stedet eller oppsøke miljøet som reportasjen handler om. Journalistens og andre øyevitners observasjoner og inntrykk brukes i teksten. Nyhetsreportasjen knyttes ofte, men ikke alltid, til et døgnaktuelt perspektiv. Den inneholder en nyhet og er gjerne vinklet på hendelsen eller det som er nytt for leseren.

Siden flere av reportasjene i utvalget beveger seg over i nyhetsreportasjesjangeren, er dette en definisjon som kan være fruktbar også for denne undersøkelsen. Likevel ser vi noen forskjeller. Jeg legger ikke til grunn at reportasjene i dette utvalget må være knyttet til et døgnaktuelt perspektiv, ei heller at de må inneholde en nyhet eller være vinklet mot en hendelse. Snarere bør de heller være tidsaktuelle over en lengre periode, og gjerne ta utgangspunkt i det aktuelle nyhetsbildet, men helst fremme dybde og innsikt, framfor en nyhetshendelse. Jo Bech-Karlsen på sin side definerer reportasjen som «en personlig fortelling med utgangspunkt i reporterens egne opplevelser i virkeligheten» (2000 s. 147). Denne definisjonen vektlegger reporterens tilstedeværelse i historien det fortelles om, samtidig som at han inviterer reportasjen til å ta en mer litterær form sammenliknet med nyhetsreportasjen. Bech-Karlsen vektlegger også at reportasjen må ha rot i virkeligheten, noe som (i tillegg til prinsippet om at journalistikken må være sann) kan tolkes dit hen at teksten skal bunne i virkeligheten som formidles, altså det aktuelle nyhetsbildet. Det finnes flere likheter mellom Bech-Karlsen og Freys reportasjedefinisjoner, noe som understreker den glidende overgangen mellom de ulike reportasjesjangrene. Journalistiske tekster er ofte blandingsformer av ulike sjangre (Frey 2007), noe jeg også åpner for i denne undersøkelsen ved at både nyhet- og featurepregede tekster er inkludert. For å velge ut hvilke reportasjer som skal anvendes i studien, har jeg derfor lagt følgende kriterier til grunn:

- Reportasjene må handle om flyktninger
- Reporterne er «på stedet» og tar ikke for seg flyktninger som allerede er i Norge
- Tekstene må inneholde normative sjangertrekk, slik som observasjon, skildring, intervju og gjerne reporterrefleksjoner
- Tekstene bør bære preg av å være aktuelle i et lengre tidsrom enn en nyhetssak
- Utvalget må være noe spredt utover perioden slik at ikke alle havner på de samme dagene

Selv om flere av tekstene skrevet i perioden kan ha oppfylt de overstående kriteriene, har jeg valgt disse 12 fordi de sammen viser bredde og nyanse i dekningen, ved at de rapporterer fra ulike steder og dermed fremmer ulike perspektiver. Det har likevel vært noen tvilstilfeller, som jeg har løst ved å velge de tekstene som fyller flest kriterier. Jeg har hverken inkludert bilder, bildetekster eller annen artikkeldesign i analysene og dermed kun forholdt meg til informasjon som framkommer av tittel, ingress og brødtekst. Det er sannsynlig at

analyseresultatene kunne blitt annerledes dersom et liknende utvalgt hadde blitt studert i en annen periode av dekningen, hvor det humanitære engasjementet hadde roet seg. Denne stemningen kan også ha preget historiene formidlet av journalistene, og dermed hatt betydning for hvordan individene ble presentert. Likevel vil jeg gjennom analysene forsøke å gi et begynnende svar på hva slags journalistikk som menneskeliggjør flyktninger, samt hvilke diskurser som preget dekningen av «flyktningkrisen» i perioden.

Norman Fairclough definerer diskurs som *språkbruk som sosial praksis*, altså en måte å snakke på som gir betydning til opplevelser ut ifra et bestemt perspektiv. Det vil si med utgangspunkt i en bestemt diskurs, eksempelvis forbrukerdiskurs eller miljødiskurs (Fairclough 1995a s. 135). Når man analyserer diskurs, kan man ta utgangspunkt i to dimensjoner; den kommunikative situasjonen, eksempelvis en artikkel, en film, et intervju eller en politisk tale, og diskursordenen (order of discourse), altså summen av ulike diskurser som brukes innenfor en sosial institusjon eller et sosialt domene (Fairclough 1995b s. 66). Målet med en diskursanalyse blir dermed å se sammenhengen mellom språkbruk og sosial praksis (Winther Jørgensen og Phillips 1999 s. 82). Det finnes flere ulike diskursanalytiske tilnærminger, som i hovedsak deler fem fellestrekk hvorav spesielt fire blir aktuelle i denne studien. *Diskursive praksiser*; hvor man skaper tekster og mottakeren tolker dem, altså blir det en sosial praksis fordi man bidrar til å etablere den sosiale verden bestående av sosiale identiteter og -relasjoner (Winther Jørgensen og Phillips 1999 s. 73). Dette blir relevant hvis man for eksempel ser nærmere på massekommunikasjon (medier). *Språkbruk*; hvor man analyserer språkbruk i ulike sosiale sammenhenger (Winther Jørgensen og Phillips 1999 s. 75). *Ideologiske effekter*; diskursive praksiser bidrar til å skape og reprodusere ulike maktforhold mellom sosiale grupper, eksempelvis mellom etniske minoriteter og majoriteten (ibid). *Kritisk bevissthet*; diskursanalyser sikter mot å støtte opp under og belyse undertrykte sosiale grupper, og avdekke hvordan en diskursiv praksis er med på å opprettholde ulike maktforhold (Winther Jørgensen og Phillips 1999 s. 76).

Med utgangspunkt i den kommunikative situasjonen (nyhets- og featurereportasjer), har denne studiens diskursanalyse som formål å avdekke hvilke diskurser som preger dekningen, og på den måten også hvordan leseren kan tolke tekstene i utvalget. I tillegg ønsker jeg å se i hvilken grad etablerte diskurser (sosiale praksiser), avdekket gjennom tidligere undersøkelser (som presentert i kapittel 3), videreføres gjennom disse reportasjene. På den måten vil vi kunne se hvorvidt mediene, i sin dekningen av «flyktningkrisen», bidrar til å vedlikeholde et skille mellom *oss* og *de andre*.

Det kan være en ulempe at jeg ikke inkluderer bilder og tilhørende bildetekster, eller grafikk og annen informasjon som følger med visuelle elementer, i innholds- og diskursanalysene. Ofte formidler disse elementene mye informasjon, inntrykk og opplevelser, slik som bilder av mennesker som kjemper seg igjennom Ungarns piggtrådsgjerde eller som sitter i synkeferdige båter på vei mot Hellas. Man kan se for seg at bilder som dette kan vekke emosjonelle reaksjoner hos publikum, og dermed påvirke hvordan de leser en reportasje og opplever flyktingene det fortelles om. Bilder kan ofte skape en følelse av nærhet det kan være vanskelig å formidle gjennom tekst, og det kan være enklere å føle at man som leser treffer et menneske når man blir presentert for et gjenkjennelig ansikt. Jeg har valgt å utelate dette fra studien, fordi jeg ønsker å undersøke framstillingen av mennesker gjennom konkret tekst og språk framfor andre visuelle deler. I de fleste tilfeller er det brødteksten som utgjør hoveddelen av en reportasje, og dermed er det også her at vi ofte i størst grad kan tolke representasjon og journalistiske valg og metoder i formidlingen. Jeg har også valgt å utelukke helgemagasiner og andre ekstrabilag til avisene. En ulempe ved dette er at mange, lengre reportasjer ofte publiseres i nettopp tilleggsbilag, og dermed risikerer jeg at flere reportasjer, som i større grad tar for seg flyktingene som mennesker, blir utelatt fra studien. Jeg har ønsket å gjøre utvalget så likt som mulig for de ulike avisene, og siden *Klassekampen* ikke har egne bilag, har jeg utelatt disse. Derimot inkluderer jeg alle avisenes lørdagsutgaver, som ofte byr på flere reportasjer sammenliknet med i ukedagene (se vedlegg 1).

Hvis man skal synliggjøre en tekst, kan det være nyttig å intervju skribenten, fordi arbeidsprosessen og journalisten selv påvirker hvordan teksten blir (Hultén 2000). Som en tredje metode har jeg derfor gjennomført semistrukturerte dybdeintervjuer med én journalist fra hver avis: Simen Tallaksen (*Klassekampen*), Christina Pletten (*Aftenposten*) og Oda Leraan Skjetne (*Dagbladet*). Jeg ønsket å bruke et semistrukturert intervju slik at jeg åpner for oppfølgingsspørsmål (se vedlegg 2), samtidig som jeg også følger et fast mønster i hver samtale. Dermed sikrer jeg at alle informantene blir presentert for de relevante temaene i undersøkelsen, samtidig som at jeg gir rom for at det kan dukke opp nye, uforutsette aspekter under intervjuet (Krag Jacobsen 1993 s. 22). Kriteriet for utvelgelsen av informanter er at vedkommende har skrevet flere av reportasjene i utvalget. De tre har skrevet to reportasjer hver. Alle ble intervjuet ansikt til ansikt, og underveis noterte jeg samtidig som at jeg tok opp intervjuene med lydopptaker på mobiltelefonen. Alle intervjuene ble i etterkant transkribert. Ved eventuelle oppklaringer eller oppfølgingsspørsmål i ettertid har jeg korrespondert med informantene via e-post. Gjennom dybdeintervjuene har jeg forsøkt å kartlegge hvordan

journalistene har gått fram i prosessen, om det humanistiske perspektivet har blitt ivaretatt gjennom bevisste og/eller ubevisste valg og hvordan vedkommende selv opplever dekningen av «flyktningskrisen».

En av ulempene ved å bruke kvalitative dybdeintervjuer som metode, er det Ann Kristin Larsen (2012) kaller intervju-effekten (2012 s. 27), altså at forskeren eller selve metoden kan påvirke resultatene. Som forsker kan jeg ikke være sikker på om informantene har svart det de tror jeg vil høre, at de svarer for å gi et godt inntrykk eller for å skjule uvitenhet (ibid).

Jeg har benyttet meg av to kvalitative metoder i denne studien, og en av ulempene ved dette er at man ikke kan generalisere med utgangspunkt i kvalitative undersøkelser (Larsen 2012 s. 26). Vi kan altså ikke, på bakgrunn av denne studien, slå fast hva slags dekning som menneskeliggjør flyktninger. Et motargument er at man i kvalitative undersøkelser, slik som denne, ikke jakter å generalisere. Gjennom denne studien ønsker jeg å gi en pekepinn på hvordan dekningen av flyktninger så ut i startfasen, med andre ord formidle kunnskap som sier noe om den journalistiske formidlingen i den gitte perioden (Larsen 2012 s. 77 og 80). Barbara Gentikow (2005) peker på at kvalitative studier mangler reliabilitet fordi de er resultater av ledende spørsmål, og at de mangler validitet fordi de er basert på subjektive tolkninger (2005 s. 56). For å fylle forskningsfeltets kriterier om validitet og reliabilitet, ønsker jeg å gjengi forskningsprosessen så detaljert som mulig, slik at jeg kan sannsynliggjøre mine funn på en troverdig måte (Gentikow 2005). Ved i hovedsak å stille åpne spørsmål har jeg gitt rom til at informantene skal kunne dele egne refleksjoner, uten at jeg leder dem mot et svar. Jeg støtter også Gentikows argument om at intervju og andre kvalitative undersøkelser har en vitenskapelig verdi, ved at informasjonen og faktaopplysninger man får er ganske konstante, og dermed er valide nok i seg selv (Gentikow 2005 s. 58). En allerede nevnt kritikk mot kvalitative studier, er at de ikke oppfyller kravet om generaliserbarhet fordi materialet blir produsert av for få mennesker, og derfor ikke blir representativt (Gentikow 2005; Kvale 1996). I denne studien har jeg valgt å intervju tre informanter og å gjøre innholds- og diskursanalyser av 12 reportasjer. Selv om utvalget er lite, sammenliknet med antall skrevne artikler, samt med antall journalister som dekket flyktninger i perioden, danner analysene og intervjuene et bilde av hva reportasjene om flyktingene formidlet, samt av hvilke journalistiske valg og prosesser som ligger bak. Dette blir styrket av at redaksjoner sjelden sender journalister utenlands for å dekke en situasjon i felt, og fordi reportasje var en av de minst publiserte sjangrene i den gitte perioden, slik vi kan lese av den kvantitative undersøkelsen. I tillegg er det sannsynlig at resultatene av denne studien kan være overførbare

til andre medieinstitusjoner, ved at de påpeker en tendens blant flere norske mediers dekning av «flyktningkrisen» (Gentikow 2005 s. 61).

Etiske dilemma

Når man gjennomfører et studium, vil man sannsynligvis møte på noen etiske dilemma underveis. Jeg er selv journalist, og har egne erfaringer med dekningen av «flyktningkrisen» gjennom mitt arbeid. I tillegg er jeg engasjert i flyktningdebatten, samt i hvordan minoriteter behandles av myndighetene og deler av majoritetsbefolkningen. Blant annet har jeg tidligere undersøkt hvordan minoritetskvinner framstilles i norske medier (Dahl og Eide 2015). I likhet med i journalistikken streber en forsker etter objektivitet som ideal. Et ideal som det er nærmest umulig å leve opp til, fordi mennesker alltid farges av sine erfaringer, verdier og holdninger (Larsen 2012 s. 16). Disse erfaringene og verdiene kan påvirke hvilke tilnæringsmåter man velger og hvordan man formulerer problemstillingen, samtidig som det også kan påvirke hvordan man tolker resultatene (ibid). Derfor har jeg forsøkt å være bevisst på at det er informasjon fra informantene, de kvalitative analysene og den kvantitative undersøkelsen som skal utgjøre studien, slik at den i minst mulig grad preges av mine egne erfaringer og meninger. Å selv være journalist har også vist seg å ha sine fordeler, spesielt i intervjusituasjonene. Siden jeg er vant til å bruke intervju som metode, har ikke samtalene blitt preget av eventuell usikkerhet eller liknende fra forskerens side. Dermed er det enklere å forebygge at informanten potensielt tar kontroll over intervjuet, samtidig som det også er enklere å komme seg målbevisst igjennom samtalen uten at man lar seg distrahere av for mange uvesentlige anekdoter. Selv om et forskningsintervju deler mange likheter med et journalistisk intervju, erkjenner jeg forskjellen mellom medieintervjuet og forskningsintervjuet. Fordi forskningsintervjuet i utgangspunktet ikke er ment for et publikum, behøver det ikke være like sammenhengende, underholdende eller lett forståelig. Intervjuet krever også en annen form for bearbeidelse både i for- og etterkant, spesielt med tanke på etterprøvbareheten og realibiliteten. Blant annet må man på forhånd ha klart for seg hva man ønsker å undersøke og hvilke metoder som egner seg best, mens et journalistisk intervju i større grad kan være eksplorerende. Mens en forsker ofte gjør flere intervjuer av samme slag for å oppnå et materiale av en viss størrelse, slik at man kan forsøke å si noe om generelle erfaringer, jakter en journalist gjerne ulike type kilder, som sammen utgjør en sammensatt helhet (Krag Jacobsen 1993).

Å operasjonalisere begrepet *det humanistiske perspektivet* var en utfordrende prosess. Humanitet er et subjektivt begrep, og slik vi så i kapittel 2, kan det tolkes og defineres på

ulike måter. Humanitet inntar forskjellige former innenfor ulike fagfelt – også det journalistiske. Dermed kan det være vanskelig å operasjonalisere et begrep lik det humanistiske perspektivet, som både er åpent, nyansert og avgrenset, og som ikke er farget av mine egne subjektive opplevelser av humanitet. Jeg ønsket å operasjonalisere begrepet via min problemstilling og tilhørende forskningsspørsmål, slik at det både inkluderte likeverd og anerkjennelse, men også sa noe om hva som kreves av en journalist for at det skal bli ivaretatt. Jeg har kun benyttet meg av forsknings- og faglitteraturen gjennomgått i kapittel 2 og 3, og dermed operasjonalisert det humanistiske perspektivet med utgangspunkt i problemstillingen, forskningsspørsmål og litteraturens ulike tilnærminger.

Siden jeg benytter meg av informanter har jeg vært bevisst på å klargjøre premissene for forskningsintervjuene på forhånd. For å unngå misforståelser informerte jeg dem om hva undersøkelsen gikk ut på, i hvilken hensikt jeg ønsket å intervju dem, samt om hvordan jeg kom til å bruke informasjonen jeg innhentet (Ehn og Öberg 2011 s. 68). Jeg har ikke fått noen forespørsler om anonymitet, og siden denne undersøkelsen ikke inneholder sensitiv informasjon, har jeg valgt å omtale dem med fullt navn og arbeidssted. Selv om informantene er tre velkjente journalister som opptrer under fullt navn, har jeg søkt godkjenning fra Norsk senter for forskningsdata (NSD) som følge av at navn og arbeidssted blir nevnt. Informantene har også signert en samtykkeerklæring (se vedlegg 3).

Kapittel 5 – Begrepenes plass i dekingen

I dette kapitlet skal jeg redegjøre for den kvantitative delen av min undersøkelse. Jeg har gjennomgått alle nett- og avisartikler som er skrevet i perioden 29.8.2015 – 12.9.2015 i *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen*, og telt hvor mange av disse som omhandler «flyktningkrisen», før jeg videre har delt artiklene inn i seks ulike sjangerkategorier. Artiklene har jeg funnet ved å søke opp hver enkelt avis i Retriever Atekst innenfor en satt datobegrensning (29.8.2015 – 12.9.2015). Slik fant jeg ut hvor mange artikler som er skrevet av de ulike avisene i den respektive perioden. Jeg har altså ikke benyttet meg av søkeord for å finne fram til hvilke artikler som omhandler «flyktningkrisen». Videre har jeg gått igjennom tekstene, og telt hvor mange som omhandler det gitte tema. Jeg har også undersøkt hvor mange ganger ordene «migrant», «migrasjon», «asylsøker», «flyktning» og «lykkejeger», i tillegg til begrepene «flyktning(e)krise», «flyktning(e)bølge» og «flyktning(e)strøm» blir gjengitt i perioden. Jeg har ikke inkludert *Klassekampen.no* i nettundersøkelsen, fordi stoffet som publiseres der er det samme eller mindre enn det som publiseres i avisutgaven.

En nærmere titt på utvalget

Ifølge Atekst skrev *Dagbladet.no* og *Aftenposten.no* totalt 3400 nettartikler i den gitte tidsperioden. Ordene «migrant», «migrasjon», «asylsøker», «flyktning» og «lykkejeger» ble gjengitt 4710 ganger, fordelt slik:

Utvalgte ord	Gjengitt antall ganger
Migrant	447
Migrasjon	66
Asylsøker	611
Flyktning	3555
Lykkejeger	31

Tabell 1: Utvalgte ord gjengitt i nettartiklene skrevet av *Aftenposten* og *Dagbladet* i tidsperioden 29.8.2015 – 12.9.2015.

3943 tekster ble skrevet i de trykte utgavene av *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen* i perioden 29.8.2015 – 12.9.2015. I samme periode ble ordene «migrant», «migrasjon», «asylsøker», «flyktning» og «lykkejeger» gjengitt 2386 ganger, fordelt som vist i figuren under:

Utvalgte ord	Gjengitt antall ganger
Migrant	165
Migrasjon	76
Asylsøker	353
Flyktning	1774
Lykkejeger	18

Tabell 2: Utvalgte ord gjengitt i trykte medier skrevet av *Aftenposten*, *Klassekampen* og *Dagbladet* i tidsperioden 29.8.2015 – 12.9.2015.

Tallene i de overstående tabellene inkluderer også ulike varianter av ordene eller sammensatte uttrykk. Derfor er ord som eksempelvis «flyktningkrisen», «flyktningbølge», «flyktningstrøm» «immigrant», «asylstrøm» og «asylsøkere» også er med i beregningen.

Slik vi leste i kapittel 2, har flyktninger tidligere blitt omtalt som naturkatastrofer, som «strømmer» eller «bølger». Også i den respektive perioden som undersøkes her, forekommer uttrykkene til en viss grad. Som vi kan lese av tabellene under, kan det se ut til at de utvalgte mediene i hovedsak formidler det økte antalle flyktninger som en krise.²⁰

Utvalgte ord	Gjengitt antall ganger
Flyktning(e)krise	58
Flyktning(e)bølge	3
Flyktning(e)strøm	61

²⁰ Andre formuleringer av ordene er ikke inkludert i undersøkelsen, slik som «flyktningkrise» eller «flyktningkatastrofe»

Tabell 3: Antall ganger «flyktningkrise»/«flyktningekrise», «flyktningstrøm»/«flyktningestrøm» og «flyktningbølge»/«flyktningebølge» er gjengitt i de trykte mediene skrevet av *Aftenposten*, *Klassekampen* og *Dagbladet* i tidsperioden 29.8.2015 – 12.9.2015

Utvalgte ord	Gjengitt antall ganger
Flyktning(e)krise	152
Flyktning(e)bølge	6
Flyktning(e)strøm	68

Tabell 4: Antall ganger «flyktningkrise»/«flyktningekrise», «flyktningstrøm»/«flyktningestrøm» og «flyktningbølge»/«flyktningebølge» er gjengitt i nettartiklene skrevet av *Aftenposten* og *Dagbladet* i tidsperioden 29.8.2015 – 12.9.2015

Begrepene «flyktning(e)bølge» blir sjeldent brukt både på nett og papir, mens begrepet «flyktning(e)strøm» brukes omtrent like mye på begge plattformer. Begrepet «flyktning(e)krise» forekommer i størst grad på nett. Dette kan blant annet skyldes overlapping ved at flere saker publiseres både på nett og papir. En annen grunn kan være at kort produksjonstid kan ha betydning for at nærmere faste begreper oftere blir etablert og tatt i bruk, ved at journalisten har mindre tid til å vurdere språk- og begrepsvalg. Bruken av begrepet «flyktningekrise» kan også begrunnes av at ordet «krise» oppleves som det mest nøytrale (blant disse tre) å benytte i omtale av det økte antallet flyktninger. Det påpekes at det er krise, men uten at det formidles som en naturgitt hendelse.

Ordnes forekomst

«Flyktning» er det ordet som har blitt mest brukt av de tre avisene nevnt i denne undersøkelsen. Når man omtaler mennesker med ordet «flyktning» kan man tilkjenne dem en status som en person som er nødt til å flytte fra et sted til et annet som følge av frykt.²¹ «Flyktning» forekommer i alt fra enkle nyhetssaker og registreringer, til reportasjer, ledere, kronikker og kommentarer. Altså er det tilstedeværende i alle sjangre. Ord som «migrant» og «asylsøker» brukes ofte som synonymer for «flyktning», selv om ordene ikke betyr helt det samme. En person betegnes som «migrant» dersom han/hun flytter fra et land til et annet. At vedkommende flykter fra noe er dermed ikke gitt eller nødvendig for å være en migrant.²² Ordet «asylsøker» er derimot nærmere beslektet med «flyktning», og betegner en person som søker beskyttelse (asyl). For at vedkommende skal kunne få asyl, må han/hun bli anerkjent som flyktning.²³ At ordene «flyktning» og «asylsøker» blir brukt om hverandre, kan altså være en mer korrekt måte å variere språket på framfor å bruke ordet «migrant» - noe det også, ut ifra tabellen, ser ut til at journalistene kan ha vært bevisste på. En årsak til at ordet

²¹ Kilde, URL: <https://snl.no/flyktninger> [Lesedato: 18.2.2016]

²² Kilde, URL: <https://snl.no/migrant> [Lesedato: 18.2.2016]

²³ Kilde, URL: <https://snl.no/asyls%C3%B8ker> [Lesedato: 18.2.2016]

«flyktning» er den mest brukte betegnelsen, kan være uvissheten knyttet til hvilken status journalistene skal tillegge menneskene. Journalistene kan eksempelvis ikke avgjøre hvorvidt noen er en migrant eller om vedkommende har beskyttelsesbehov og søker asyl. Dermed kan ordet «flyktning» være en enkel betegnelse å bruke for å omtale menneskene som en helhet, selv om ordet legger til grunn at alle menneskene flykter fra noe. Betegnelsen «migrasjon» fungerer mange steder på samme måte som «migrant», altså som et synonym. Det dukker ofte opp i uttrykk som «migrasjonsstrøm» eller «migrasjonsbølge», noe som kan tolkes som en direkte erstatning for «flyktning» («flyktningstrøm»/«flyktningbølge»).

Ordet «lykkejeger» forekommer nesten utelukkende i meningsstoff, slik som kronikker eller kommentarer, eller i en annen sammenheng enn «flyktningkrisen» (slik som i et portrett av Linn Skåber). I utgangspunktet kan man si at uttrykket betegner et menneske som velger å flytte i jakten på et bedre liv, mens det nå kan leses som en betegnelse på et menneske som flytter til et annet, bedre land enn hjemlandet for å nyte av dets goder og ressurser. I perioden denne undersøkelsen tar for seg, dukker ordet stort sett kun opp i anførselstegn og ikke som en fast betegnelse på «flyktninger». «Lykkejeger» kan lese som et negativt ladd begrep, noe som kan være årsaken til at det blir brukt i mindre grad enn eksempelvis «flyktning» og «asylsøker».

Ikke alle de 3400 nettartiklene skrevet i perioden omhandler «flyktningkrisen», men inkluderer også annet stoff som ble dekket. Totalt 420 artikler har «flyktningkrisen» som hovedtema, hvilket utgjør 12,4 prosent av det totale antallet skrevne nettartikler.

Aftenposten.no står for 54 prosent av nettartiklene om «flyktningkrisen», mens *Dagbladet.no* har publisert 46 prosent (se vedlegg 1).

Heller ikke alle de 3943 trykte artiklene som ble skrevet i samme periode tar for seg «flyktningkrisen». Andelen ligger på 253 artikler, noe som utgjør 6,4 prosent av det totale antallet skrevne tekster. I likhet med nettdekningen, publiserte *Dagbladet* færrest artikler (17,4 prosent) om «flyktningkrisen» sammenliknet med *Aftenposten* (40,3 prosent) og *Klassekampen* (42,3 prosent) (se vedlegg 1). Det er verdt å merke seg at det kun er *Aftenposten* som gir ut søndagsavis, og det kan forklare noe av resultatet. Jeg har ikke inkludert tekster fra avisforsidene i disse tallene for å unngå at samme sak blir telt to ganger.

I tallene presentert over, fra både nett- og avisundersøkelsen, inngår ikke saker som har krigen i Syria, IS, militære angrep eller liknende som hovedtema, men kun tekster som omhandler eller tar for seg flyktningene. Det varierer fra dag til dag hvor mye artikkelplass som har blitt

tildelt flyktningene og asylstrømmen til Europa. En årsak kan være at flere store saker og tema preget nyhetsbildet i den gitte perioden, deriblant innspurten i kommune- og fylkesvalget. Noen saker kan være telt to ganger, som følge av at de har blitt publisert både på nett og papir, og således inngå i tabellene for både avis- og nettartikler. Spesielt gjelder det *Dagbladet*, som har færre egne nettreportasjer.

Sjangerfordeling

For å kategorisere artiklene skrevet om «flyktningkrisen», har jeg delt både nett- og avisstoffet i seks kategorier: Reportasje, nyhetsstoff, portrett, lederartikler, leserbrev/kronikk og kommentar (skrevet av både redaksjonelle og eksterne). Det er sjangrene nyhets- og meningsstoff som dominerer mest i både avis- og nettdekningen. Det er svært få portretter som omhandler «flyktningkrisen», og heller ikke en stor andel reportasjer. Et fellestrekk både for stoffet publisert på nett og papir er den store andelen som tar for seg asylpolitikk her hjemme. I tillegg er det mange som mener noe eller har tanker rundt tematikken, svært ofte med et politisk budskap. Det kan være flere grunner til at det er nyhets- og meningssjangeren som dominerer deknningen, og en av dem kan være ressursprioriteringer. Å publisere eller skrive en nyhet eller kommentar/kronikk er lite krevende i den forstand at det kan gjøres direkte fra desken, uten at redaksjonen må bruke midler eller tid på å sende ut en reporter og fotograf. En annen grunn kan være at det i «flyktningkrisen» kommer mye ny informasjon hele tiden, som raskt skal publiseres og deles. Nyhetssjangeren kan ofte være den mest effektive måten å formidle ferske opplysninger raskt, også fordi nyheter kan produseres direkte fra redaksjonslokalet.

Kategorien «nyhetsstoff» inkluderer alt av notiser, faktabokser og så videre. Jeg har skilt faktabokser fra de enkelte sakene fordi de ofte inkluderer egen informasjon, i tillegg til at de blir presentert som egne tekster gjennom rapportene generert av Atekst.

I tabellen under kan man se hvor mange saker som er skrevet i de enkelte kategoriene:

	<i>Aftenposten</i>	<i>Klassekampen</i>	<i>Dagbladet</i>	Totalt
Reportasje	55	7	18	80
Nyhetsstoff	216	57	162	435
Portrett	0	1	0	1
Kronikk/leserbrev	30	24	35	89
Lederartikler	6	3	3	12
Kommentar	22	15	19	56
SUM:	329	107	237	673

Tabell 7: Antall nett- og avisartikler kategorisert etter sjanger

Totalt er det 673 artikler som har «flyktningkrisen» som hovedtema. Dette utgjør 9,2 prosent av de totalt 7343 tekstene publisert av *Aftenposten*, *Klassekampen* og *Dagbladet* i perioden. Det er *Aftenposten* som har størst dekning av tema blant de tre avisene, både på nett og papir. Det kan henge sammen med at *Aftenposten* er Norges største avis med et totalopplag på 172.029 i 2015²⁴, sammenliknet med *Klassekampen* som hadde et opplag på 21 020 og *Dagbladet* med et opplag på 56 932.²⁵ Man kan også tenke seg at avisenes profiler spiller en rolle for spalteplassen som har blitt prioritert på flyktningene. Avisene strekker seg fra å være sosialistisk til liberal og konservativ. *Dagbladet* satser også på et tabloid uttrykk i motsetning til de to andre avisene. I tillegg har avisen merkbart mye større dekning av sport enn *Klassekampen* og *Aftenposten*. Der de to sistnevnte bruker spalteplass på meningsstoff eller nyhetsstoff, kan det framstå som om *Dagbladet* også må finne plass til den brede sportsdekningen, samt kuriosa- og kjendisnytt.

Kapittel 6 - Flyktninger på flukt

I denne delen av undersøkelsen skal jeg gjøre en utvidet kvalitativ innholds- og diskursanalyse av 12 utvalgte artikler (se vedlegg 4). Sammen med analysene presenterer jeg også hvordan studiens tre informanter selv vurderer arbeidet med og produksjonen av flyktningdekningen. I tråd med problemstillingen og forskningsspørsmålene vil jeg her forsøke å finne noen svar på hva slags journalistikk som menneskeligjør flyktninger.

For å kunne gi svar på hvordan *Aftenposten*, *Dagbladet* og *Klassekampen* ivaretar det humanistiske perspektivet i sine reportasjer, kreves det en definering av hva det innebærer å drive menneskeligjørende journalistikk. *Definisjonen* kan være flyktningenes rett til å være sine egen stemme – i stedet for at noen andre snakker om eller på vegne av *dem*. Det vil si at menneskene selv, gjennom direkte og/eller indirekte sitater, kommer til orde.

Menneskeligjøring kan også skje gjennom at journalisten skildrer individet og dets historie på en empatisk måte²⁶, som anerkjenner individet og fremmer ulike dimensjoner av mennesket.

I mine analyser legger jeg vekt på individets framtrede i reportasjene, og i hvilken grad de får snakke for seg selv. I nyhetsdekningen blir flyktningene ofte redusert til tallstørrelser. Jeg

²⁴ Kilde, URL: <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&page=avis&queryID=190> [Lesedato: 3.4.2016]

²⁵ Disse tallene gjelder kun avisopplag

²⁶ Empati betyr her at journalisten klarer å formidle en historie på en slik måte at leseren kan få mulighet til å identifisere seg og forstå individets følelsesliv og opplevelser, altså at leseren kan leve seg inn i det som fortelles

har satt tre kriterier for å fremme humanitetsperspektivet:

- Viser en annen bruk av kvantitative størrelser i de utvalgte reportasjene?
- Får menneskene som kilder snakke selv? (Direkte- eller indirekte)
- Blir menneskene skildret på en empatisk måte?

Analysens A, B, C

Når journalister produserer et innslag, enten det er til TV, radio, avis eller nett, har de gjerne en klar idé om hva historien skal handle om, en *vinkel*. Med utgangspunkt i den kvantitative undersøkelsen, har jeg definert fire ulike journalistiske perspektiver for å avdekke journalistens valgte vinkel i de enkelte reportasjene:

- Flyktningenes perspektiv
- Hjelpernes perspektiv
- Politisk perspektiv
- En blanding av de tre overstående

I kapittel 3 presenterte jeg en rekke diskurser som har blitt avdekket gjennom tidligere undersøkelser av dekningen av flyktninger, migranter og asylsøkere. Også i disse analysene skal jeg forsøke å finne fram til diskursene som preger utvalget. Dette for å se om det finnes noen mer eller mindre faste uttrykk menneskene formidles gjennom, og om disse i så fall har forandret seg eller om dekningen fremdeles bærer preg av de samme diskursene (sosiale praksiser) som vi har sett tidligere. Valg av vinkel sier mye om journalistens intensjon og formål ved å produsere den enkelte reportasjen, mens diskursen sier noe hvordan leseren kan tolke det som formidles.

I tillegg til å finne grad av humanitet, vinkel og diskurs, skal jeg også se på:

- Bruk av klassiske reportasjeregrep
- Stedsskildringer
- Bruk av tall og statistikk
- Skildringer av individet og individets historie
- Bruk av navn og tittel

Jeg mener punktene er relevante i min undersøkelse fordi de sammen kan skape en fyldig presentasjon av mennesker så vel som et fenomen. I tillegg sier de noe om et journalistisk innslag i sin helhet, samtidig som de også belyser journalistens metoder og arbeidsprosess. Jeg innser at det kan være ulike grunner som avgjør hvordan et menneske blir skildret og

presentert, eksempelvis ved bruk av navn og tittel, slik som vi skal se i analysene under. Her følger en oversikt over utvalgets reportasjer:

Dagbladet				
Tittel	Sted/dato	Journalist/fotograf	Flyktningstemmer	Andre stemmer
Hit, men ikke lenger?	Serbia/31.8.2015	Oda Leraan Skjetne/Hans Arne Vedlog	2	0
– Er det håp for oss?	Frankrike/5.9.2015	Anders Fjellberg/ Tomm W. Christiansen	1	0
Her må hundre barn sove på betonggulvet i natt (nett)	Ungarn/1.9.2015	Oda Leraan Skjetne/Hans Arne Vedlog	4	0
Her strømmer flyktningene over grensa til Østerrike (nett)	Ungarn/Østerrike/5.9.2015	Asle Hansen	1	3

Tabell 8: Viser utvalgets reportasjer fra *Dagbladet* med byline og antall talende kilder fordelt i to kategorier

Aftenposten				
Tittel	Sted/dato	Journalist/fotograf	Flyktningstemmer	Andre stemmer
Fra Tyrkia til Tyskland	Tyskland/7.9.2015	Silje Rønning Kampesæter	1	0
Her er flyktningene som ikke får plass i myndighetenes leire	Tyrkia/8.9.2015	Christina Pletten/Fred Ivar Utsi Klemetsen	4	1
Mafiaen tjener mer på menneskesmugling enn på narkotika (nett)	Budapest/5.9.2015	Øystein Kløvstad Langberg og Per Kristian Aale	2	4
Millioner av syrere setter tyrkisk gjestfrihet på prøve (nett)	Tyrkia/7.9.2015	Christina Pletten/Fred Ivar Utsi Klemetsen	4	1

Tabell 9: Viser utvalgets reportasjer fra *Aftenposten* med byline og antall talende kilder fordelt i to kategorier

Klassekampen				
Tittel	Sted/dato	Journalist/fotograf	Flyktningstemmer	Andre stemmer
Slår et slag for flyktningene	Tyskland/4.9.2015	Simen Tallaksen og Siv Dolmen	2	4
Strandet i hjertet av Europa	Belgia/7.9.2015	Eirik Grasaas-Stavenes	4	4
Her har han stått ti dager i kø	Tyskland/8.9.2015	Simen Tallaksen og Siv Dolmen	1	0
Nest siste stopp Danmark	Danmark/10.9.2015	Mina Liavik Karlsen og Kristian Ridder-Nielsen	0	3

Tabell 10: Viser utvalgets reportasjer fra *Klassekampen* med byline og antall talende kilder fordelt i to kategorier

Når *den andre* kommer til orde

Melvin Mencher (1984) skriver at en god journalist noterer seg de sitatene som gir leseren en umiddelbar følelse eller bilde av mennesket som intervjues, så kalte *høykvalitetssitater* (1984 s. 332-333). Det vil si sitater som i seg selv gir en karakteristikk av mennesket vi møter, slik som i artikkelen «In New York You Get Swallowed by a Horse» (1964) hvor antropologen Oscar Lewis lar oss treffe Hector fra Puerto Rico. Lewis spør om han liker New York og Hector svarer: «New York! I want no part of it! Man, do you know what it's like? You get up in a rush, have breakfast in a rush, go to work in a rush, go home in a rush, even shit in a rush. That's life in New York! Not for me! Never again! Not unless I was crazy.» Dette er bare et lite utdrag fra Hectors beskrivelse av New York, men likevel kan man få en opplevelse av en mann som liker å ta livet med ro, som vil at man skal ta seg tid til å nyte underveis i gjøremålene. *Høykvalitetssitater* kan fortelle sannheten om *hva* det menneske du intervjuer *er*, og på den måten avsløre noe om kildens karakter (Mencher 1984 s. 335).

Sitering og valg av sitater kan være med å avgjøre hvordan et menneske blir presentert i en tekst. Hva slags sitater er det snakk om; direkte eller indirekte? Hva får vedkommende anledning til å si? I hvilken sammenheng blir det sagt? Selv om en kilde kan synliggjøres på mange måter i en reportasje, kan sitater være et direkte signal om at reporteren lar kilden få uttrykke og representere seg selv, mer eller mindre med sine egne ord, selv om de ofte blir tilpasset i redigeringsprosessen (Eide 2002 s. 182-183). Det er en tendens at journalister i stor grad lar elitekildene, kilder som ofte snakker på vegne av noen, få komme til orde mye mer enn eksempelvis kilder fra grasrota (Eide 2002 s. 184). Reportasjesjangeren kan gi større rom til representasjon og direkte sitering av menneskene som intervjues sammenliknet med nyheter. I sin undersøkelse av *den andre* i Calcutta, har Eide (2002) indentifisert fem ulike måter *den andre* blir representert på. Selv om hennes materiale strekker seg fra 1965 til 1993, kan tendensene være aktuelle i dagens reportasjeskriving, fordi det å gi plass til kilder er nokså tidløst:

Den tause andre: Journalisten omtaler, gjennom for eksempel observasjon og refleksjon, *den andre* mens *den andre* selv er taus.

Noen snakker på vegne av den andre: I denne kategorien har journalisten tydelig vært på jakt etter informasjon om *den andre*, men kilder blir representert av andre enn dem selv.

Eksempelvis at fattige i et slumområde blir representert av talsperson fra en organisasjon.

«En setnings»-objekter: Her blir *den andre* interessant som et eksempel på det journalisten ønsker å illustrere, eksempelvis at bistand hjelper. Eller *den andre* fungerer som en

illustrasjon på at reporteren faktisk er på stedet.

Den andre representert med en historie: I denne kategorien får *den andre* plass til å si mer, gjerne i form av en historie eller ved å fortelle om seg selv. *Den andre* blir altså invitert til å være et subjekt i sin egen fortelling.

Den andre snakker om fenomener utenfor seg selv: Her får *den andre* ikke bare lov til å representere seg selv, men også til å kommentere politikk, økonomi eller andre samfunnsutfordringer. Med andre ord får *den andre* lov til å snakke for seg selv uavhengig av tema.

Dersom en kilde ikke blir sitert direkte, blir gjerne samtalen mellom journalisten og kilden integrert i reporterens egen diskurs. At en kilde blir sitert direkte kan tolkes som en bekreftelse på at vedkommende får autoritet. Dette kan skje på forskjellige nivå: En kilde får lov til å bekrefte reporterens forutsetninger, kilden får mulighet til å fortelle noe om seg selv, eller til å kommentere livet og verden generelt. Tendensen i Eides undersøkelse er likevel at det er elitekildene som får størst spalteplass, i tillegg til at det også er disse som oftest blir omtalt med navn og tittel (Eide 2002).

Individets plass i fortellingen

I *Individet i journalistikken* undersøker Harald Hornmoen, Thore Roksvold og Jørgen Alnæs (2015) individets potensiale, og hvordan det kan være med på å styrke, eller svekke, journalistikken. At journalistikken setter pris på det personlige er ikke noe nytt, og mediene har i lang tid eksponert individer i sine portretter, reportasjer og andre sjangre. Fremdeles ser man en stigende tendens til å fremme individer, om det så er «interessante personligheter» eller «vanlige folk» (Hornmoen 2015 s. 16). Den britiske journalistprofessoren, Rosalind Coward (2013), påpeker hvordan *human interest*-historier, altså fortellinger om mennesker, har fått større plass i vår tids journalistikk. Historiene forteller ikke bare om ulike menneskers livserfaring, men åpner også for at journalistene selv kan dele sine egne, personlige historier. Eksempelvis gjennom spalter, kommentarer eller liknende (Coward 2013 s. 92). Historiene framstiller mennesker med vekt på deres følelser, hvor målet er at leseren skal bli kjent med menneskene som presenteres. Menneskemøtene, deres bekymringer eller meritter formidles på en slik måte at det kan vekke sympati eller interesse for personen eller saken som skildres. Målet er at leseren kan identifisere seg med menneskene det fortelles om, samtidig som at mediene også kan få et større publikum ved at de humaniserer journalistikken og presenterer et gjenkjennelig fjes. Eksempelvis ved å formidle informasjon om en økonomisk krise gjennom personlige historier (Coward 2013 s. 87). Denne personifiseringen finner vi også i

norsk mediedekning. Selv om man muligens ikke bruker individfokuserede mediefortellinger til å utfordre dominerende oppfatninger i samfunnet, kan journalisters praksis med å gi en sak et menneskelig ansikt være med på å endre fastlåste og fordomsfylte oppfatninger (Hornmoen 2015 s. 23).

Medieforsker Yngve Benestad Hågvar (2015) har undersøkt casefokuserede fortellinger i ulike formater. Han påpeker hvordan journalistikk basert på «vanlige» folks erfaringer kan være med på å skape viktige strukturelle endringer, samtidig som han også peker på hvordan det å inkludere «vanlige» folk som kilder kan gjøre det enklere for leseren å identifisere seg med den eller de det skrives om (Benestad Hågvar 2015 s. 255). Hågvar skriver at fortellingen om den lille mann som lider urett, kan ha en sterk retorisk appell, og at den passer godt inn i melodramaets format, der gode og onde krefter kjemper imot hverandre. Den lille mann får gjerne offerrollen, systemet/eliten/myndighetene blir skurken og journalisten får tildelt rollen som helten som ordner opp (Benestad Hågvar 2015 s. 256). Også Elsebeth Frey (2007) fant at den mest framtrepende kilden i samtlige avisreportasjer var «vanlige» mennesker da hun tok et dybdykk i *VG*, *Adresseavisa* og *Helgelands Blad*.

Personifisering og bruk av case i journalistikken kan med andre ord bidra til å konkretisere og synliggjøre «usynlige» risikoer, undertrykte samfunnsgrupper og kompliserte politiske prosesser, på en slik måte at folk kan bli mer åpne for og involvert i samfunnsproblemer, og dermed diskutere dem. Den personifiserte journalistikken høster også kritikk, blant annet for at den kan være med på å svekke samfunnsanalysen. Blant annet påpekes det hvordan journalistiske fortellinger ofte følger et forutsigbart mønster, gjerne med rollefigurer som offeret, syndebukken, helten, den gode mor og bedrageren, hvilket er med på å tilby publikum skjemaer for å gi mening til aktuelle hendelser (Hornmoen 2015 s. 25).

12 innholds- og diskursanalyser

«Hit, men ikke lenger?»

Gjennom denne reportasjen møter vi to syriske familier på vei mot Ungarn. Reporteren møter dem langs jernbanelinjen i Serbia, ikke langt fra grensen. Teksten forteller om skjebner og historier til land i krig, familier på flukt og mennesker som har mistet livet.

Personskildringer

Først treffer vi fem år gamle Raghad. Hun skildres som sterk, positiv og modig ved at hun fremdeles smiler og viser tommel opp til tross for den krevende reiseveien. Hun presenteres ved fornavn og alder, men ikke etternavn. Vi skjønner at hun er datteren til en kvinne, siden vi

noen linjer nedenfor får et glimt av «mor».

Den neste vi møter er 22 år gamle Rafat, som leier Raghad i hånden. Han blir ikke beskrevet noe ytterligere, men kan gjennom den korte skildringen framstå som omsorgsfull og beskyttende overfor henne. Rafat omtales også bare ved fornavn og alder.

Sammen med dem går en tredje person, en kvinne som kun omtales som «mor». Vi får hverken høre hva hun heter eller hvor gammel hun er. Likevel kan hun oppleves, til tross for at hun kun blir nevnt i en setning, som håpefull. Hun peker mot drømmen (EU), en handling som kan tolkes som at hun prøver å holde humøret og motet oppe hos datteren.

En mann som reiser med sine to barn og resten av storfamilien, er den neste vi blir introdusert for. Han presenteres med fullt navn, Qais al-Alwani, men hverken alder eller tittel. Vi leser at «svetten pipler fram i pannen hans», noe som kan vitne om at dette er en hard og lang reise i et utfordrende klima. Samtidig kan vi få et inntrykk av at han har pågangsmot og at han er en kjærlig og omsorgsfull far, når vi mot slutten av reportasjen kan lese følgende sitat: «Vi går tre, fire timer om gangen. Men vi må fortsette. Jeg kan bare gå framover, ikke tilbake. Nå er vi jo nært barnas håp».

Sammen med Qais al-Alwani får vi også møte hans to barn, som begge omtales ved fornavn og alder, men ikke etternavn: Sadek (11) og Lain (8).

De to neste menneskene vi kan lese om er Erna Solberg og Angela Merkel. Begge nevnes ved både fornavn og etternavn, samt tittel. Deres maktposisjoner understrekes ved at Merkel også omtales som «Tysklands leder» og Solberg som «den norske statsministeren». Vi får høre om dem i forbindelse med at Qais al-Alwani blir sitert, og han forteller om hvordan han mener at flere europeiske land, deriblant Norge, lukker øynene for de fryktelige flyktingerealitytene, samtidig som han sier at Norge burde bli mer som Tyskland, og Erna Solberg mer som Angela Merkel. Dette understrekes ved at begge familiene vi møter i reportasjen har Tyskland som mål. Oda Leraan Skjetne mener det er et effektivt fortellergrep å bruke mennesker som metonymer for noe større:

Det er fint å presentere en familie du kan hekte på et større problem, eller vise hvordan de spiller inn i den større dynamikken. Formidle inntrykk uten å bedrive elendighetsjournalistikk, eller offerframstilling. Jeg tenkte det var viktig, når vi skulle forklare disse menneskenes historie, å få med deres stemme, hva de mente og hvordan de følte det. Ikke bare hvordan vi opplevde det (Intervju med Oda Leraan Skjetne 29.3.2016).

Sitatet kan tolkes som at Skjetne også mener at det kan være nyttig å formidle gjenkjennelige ansikter når man skal nyansere og dele informasjon om en krise hjem til leseren, fordi det kan fremme identifikasjon og nærhet til *den andre*, som igjen kan fremme opplevelsen av *den andre* som et likeverdig menneske. Alle menneskene i reportasjen framstår som håpefulle,

modige, omsorgsfulle og optimistiske, noe som også bekreftes av journalisten i sitatet over. Dette understrekes ved at reporteren forteller om deres farefulle tur, om det vanskelige klimaet, at de beveger seg til fots, i tillegg til at hun også skriver om mennesker som har dødd under flukten fra krigen. Disse skildringene kan oppleves solidarisk og empatisk, ved at journalisten formidler flyktingenes positive holdninger, samtidig som hun prøver å formidle deres krevende reisevei og historie. Begge gruppene vi møter er familier som reiser med barn, men det er kun én voksen fra hver familie som blir nevnt med navn, samtidig som vi ved begge tilfeller får møte barna gjennom både alder og navn. At journalisten presenterer barna med både navn og alder kan framstå som et narrativt grep for å vekke medlidenhet og sympati. På den måten blir de individualisert, samtidig som hun understreker hvordan det er samfunnenes aller yngste, uskyldige deltakere som rammes av krig og krise.

Reporteren refererer, med unntak av når hun nevner navn, til menneskene hun møter som «flyktinger». I motsetning til flere av utvalgets andre reportasjer, bruker ikke journalisten her ordet «migrant» for å variere språket. Kun to ganger bruker hun betegnelsen «mennesker», og det er mens hun forteller om hvor mange det er som har reist over Middelhavet. Oda Leraan Skjetne sier begrepsbruken er mer eller mindre tilfeldig:

Jeg kan jo ikke si at jeg ikke var bevisst på det, men jeg kan ikke si at jeg gjorde noen veldig konkrete vurderinger der og da. Jeg skriver stort sett flyktinger som en samlende gruppe, og ikke migranter. Skillet mellom de to tingene der har gjort det veldig vanskelig å omtale hele den gruppa som beveger seg under et, så jeg har vel stort sett i tilfeller der jeg omtaler alle sammen, kun da skrevet flyktinger (Intervju med Oda Leraan Skjetne 29.3.2016).

Sitatet kan leses som at journalisten selv har vært på vakt for å tilkjenne menneskene en status hun ikke er i posisjon til, og dermed kan ha forholdt seg til begrepet «flykting» fordi det anerkjenner deres hjemland som noe å flykte fra, samtidig som hun ikke tar stilling til hvorvidt de har behov for asyl eller ikke. Det er ikke tatt i bruk mange personschildringer, og i hovedsak kan man danne sitt inntrykk av de intervjuede gjennom direkte eller indirekte sitater. Reporteren fremmer menneskene som individer, ved at de får muligheten til å snakke (til en viss grad) for seg selv, samtidig som at hun skildrer noen deler av deres historie. På den andre siden kan det oppleves som en mangelvare at vi ikke får vite mer om menneskene som presenteres; hvem er de? Hva jobber de som? Hva tenker barna? Har Qais al-Alwani en kone? Fraværet kan leses som et symbol på en redusert framstilling av livet. Likevel mener Oda Leraan Skjetne at menneskemøtene er en viktig del av kriseformidlingen fra feltet:

Hvis du låser deg til den vinklinga og den virkelighetsforståelsen som du hadde da du reiste fra Norge, så er det egentlig ikke noe vits å reise ut i utgangspunktet heller. Hele grunnen til at vi reiser ut er jo for å bli klokere og møte folk som gir oss kunnskap. Det er vanskelig å formidle en sann virkelighet

hjemmefra. Det hjelper å ha noen personer å hekte en historie på (Intervju med Oda Leraan Skjetne 29.3.2016).

Skjetne profilerer seg her som en søkende reporter, som ønsker å oppnå erkjennelse. Dermed kan det virke som om det var omstendighetene rundt og tilgangen til menneskene som har begrenset menneskepresentasjonene, eksempelvis språkproblemer ved at *Dagbladet* ikke reiste med tolk (Intervju med Oda Leraan Skjetne 29.3.2016).

Sitatbruk

To personer, utenom reporteren selv, får komme til orde. Den første er Rafat, som ved to anledninger blir sitert gjennom én setning, og dermed kan han anses som et «en setnings»-objekt. Sitatene bekrefter både at reporteren faktisk har vært på stedet og snakket med han, og han kan leses som en illustrasjon for menneskenes flukt fra krig og håp om fred. Han sier blant annet: «Vi skal klatre over [piggrådgerdet]. Vi *skal* til Tyskland, kanskje Sverige». Rafat siteres også indirekte, ved at reporteren baker inn informasjon om han og hans familie sammen med annen informasjon, slik som her:

Raghad (5) og familien flyktet etter at terrorgruppen IS tok hjembyen deres Dayr az Zawr, og deres egen president lot bombene regne over byen. Det er fem år siden krigen i Syria startet, og FN har for lengst gitt opp å telle de døde. Familien satte kursen mot Europa for å unngå å havne under jorda med de andre.

Qais al-Alwani blir også sitert, og får mer spalteplass enn Rafat. Han havner i kategorien *den andre* snakker utenfor seg selv (Eide 2002). Her får Qais al-Alwani ikke bare lov til å fortelle om seg og sin familie, men han får også mulighet til å kommentere asylpolitikken til både Norge og Tyskland, slik som her: «Kanskje hun (Erna Solberg red.anm.) kan sende noen folk hit for å se hva som foregår. Ikke vent lenger, og enda lenger. Bare se hva som skjedde med de i den lastebilen i Østerrike». I likhet med Rafat blir også Qais al-Alwani sitert indirekte samtidig som reporteren forteller annen informasjon. Ytterligere syv personer blir nevnt, men de er ikke direkte eller indirekte sitert. Det meste av spalteplassen går til reporterens egne observasjoner og refleksjoner, slik som her: «Det europeiske flyktningsystemet fungerer ikke lenger. Kanskje har det aldri gjort det heller.»

Reportasjereg

Narrativet er skrevet fra flyktingenes ståsted. Reporteren har snakket direkte med menneskene hun møter langs jernbanelinja på vei mot Ungarn. De skildres med humanitet og omtanke, mens reiseruten beskrives i dystre trekk. På den måten kan man si at reportasjen tar for seg to historier: En om optimistiske flyktninger og en om Europas motstand mot dem. Skal man formulere en diskurs, kan man si at diskursen om majoriteten som et problem for

den andre her møter den positive flyktning-diskursen. Journalisten benytter tidlig klassiske reportasjegrep, og starter med å skildre situasjonen der hun møter Raghad og familien hennes. Allerede i ingressen får vi høre om den syriske jenta som går med sakte skritt mot Ungarns grense, samtidig som myndighetene jobber på spreng for å bygge ferdig gjerdet som skal stoppe henne. Den vekslende skildringen mellom aktørene og deres reise, samt flyktningpolitikken og krisesituasjonen ellers fortsetter gjennom reportasjen. Etter ingressen åpner reporteren med utropet «Vann, vann, vi trenger vann!» før hun går over til å fortelle mer om at femåringen Raghad og hennes familie har gått utallige timer i den stekende solen. Hun bruker ord som «ekko» for å beskrive hvordan det er mange som roper etter vann, og hun forteller hvordan Raghads små, blå crocs-sko har båret henne i seks uker på flukt. De detaljerte beskrivelsene av den lille jenta kan leses som et narrativt grep for å gjøre leseren intressert, samtidig som skildringer av den stekende solen, behovet for vann og den høye lufttemperaturen skaper et inntrykk av en utfordrende reise i et tørt, kanskje ørkenliknende, landskap. Stedsskildringene kan leses som solidariske ved at reporteren anerkjenner og ønsker å formidle flyktningenes utfordrende reisevei. Selv om hun ikke skildrer menneskene godt nok til at man virkelig føler man *kjenner* dem, fremmes de som «mennesker» og får hovedrollene i reportasjen. Ingen snakker på vegne av dem, og dermed representerer de seg selv. Man kan derfor si at reporteren langt på vei klarer å ivareta det humanistiske perspektivet i teksten. Alle europeiske land som nevnes i reportasjen følges av en dyster historie, eksempelvis; «(...) flere ganger i år har Italia truet med å dumpe asylavtalen (...)», «På grensa mellom Makedonia og Hellas ble de møtt med gummikuler og tåregass» og «(...) så skjedde massakren i Østerrike. 71 flyktninger ble trolig kvalt i en lastebil (...)». Gjennom disse skildringene fremmes det en kontrast mellom de modige og optimistiske menneskene som intervjues, og det dystre, lite gjestfrie Europa de har i møte.

Tall og statistikk

Med unntak av å fortelle hvor varmt det er i skyggen, henviser reporteren til tall og statistikk tre ganger. De to første gangene for å fortelle hvor mange som har reist over Middelhavet (320 000), samt hvor mange som har mistet livet på havet (2400), og den tredje gangen for å fortelle hvor mange som ble kvalt i en lasterommet på en lastebil i Østerrike. Den beskjedne plassen som er gitt til tall og politikk, kan leses som at reporteren har som mål å fremme individene og deres ønsker/historier. Tallene tilfører reportasjen bredde, ved at journalisten henviser til andre hendelser, og man kan som leser forstå at denne teksten kun er en brøkdel av en stor krisesituasjon. Ved at hovedvekten legges på individene, kan man få en følelse av

bekjentskap med menneskene som presenteres, framfor at de kun blir en tilleggsinformasjon for å bekrefte det tallene forteller.

«Slår et slag for flyktingene»

Dette narrative forteller om en liten, frivillighetsdrevet flyktingleir i Leipzig i Tyskland hvor 29 flyktinger fra Pakistan, Syria, India, Albania og Afghanistan holder hus. Stedet er drevet utelukkende av aktivister og anarkister. Reportasjen forteller en historie om Tysklands gode innsats og vilje for å bistå flyktingene som kommer til landet, samtidig som den også illustrerer hvordan økt arbeidsledighet kan bli en mulig konsekvens av den høye innvandringen.

Personskildringer

Det er i hovedsak tyskere vi får møte i denne reportasjen, i tillegg til at vi får et glimt av to pakistanere som bor i leiren. Den første personen vi møter blir presentert med både fullt navn og tittel, idrettsstudenten Steve Streubel, som arbeider som frivillig i leiren. Han underviser barn og unge i sport, og skal nå arrangere treningstimer for flyktingene. Vi får ikke høre stort mer om Streubel, utover de gode egenskapene ved han som blir presentert; ikke bare jobber han med barn og unge til vanlig, men han vil også bruke fritiden til å hjelpe flyktingene. Den neste vi møter er også en tysker, som presenteres med fullt navn og tittel, frivillighetsarbeider Juliane Strubel. Vi får ikke vite stort om henne annet enn at hun arbeider frivillig i leiren, samt at hun mener det er Tyskland sitt ansvar å hjelpe flyktingene siden landet har så god plass. Selv om presentasjonen er kort, kan Streubel framstå som *medmenneskelig* ved at hun fremmer en flyktingvennlig holdning, og hun får dele sin mening om Tysklands posisjon og ansvar i håndtering av «flyktingkrisen». Det tredje mennesket vi møter, er den tyske migrasjonsforskeren Clemens Ohlert. I likhet med de to overstående presenteres også han med fullt navn og tittel, og det er han som får størst spalteplass i reportasjen. Utover forskningsresultatene, kan Ohlert oppleves som en integreringsoptimist, ved at han mener den stabile økonomiske situasjonen i Tyskland skaper rom for mange flyktinger, i tillegg til at han tror en eventuell økt arbeidsledighet og lavere lønninger vil normalisere seg på sikt. Ohlert blir et symbol for «det gode Tyskland» ved at han får fortelle om endringene som gjøres, særlig i arbeidsmarkedet, som igjen gjør det enklere for å migranter og flyktinger å skaffe seg et liv i landet.

Mot slutten av reportasjen får vi møte to gutter som bor i flyktingleiren, pakistanerne Yasil og Ali. Disse presenteres kun ved fornavn og uten tittel (utover at de er «pakistanere»). Simen Tallaksen forklarer at det var et bevisst valg at de to guttene kun omtales med fornavn:

Vi diskuterte lenge og hadde en ganske klar formening om at de kom til å bli sendt tilbake fordi de var fra Pakistan. Ikke det at det var så veldig alvorlig det de sa, men de ønsket det ikke selv og vi følte at det var en stor sjanse for at noen de flyktet fra kanskje skulle kunne se saken på trykk med navnet deres i et enkelt google-søk. Jeg vil ikke at det jeg skriver skal få personlige negative konsekvenser for de menneskene det gjelder. Det er vel mitt ideal (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016).

Fullt navn har vært et kriterium for analysen av den menneskelige presentasjonen av flyktningene. Antakelser om mulig «sløvhet» fra reporterens side ved utelatelse av fullt navn blir her motbevist, ved at Tallaksen viser at det kan være gode grunner til at det blir utelatt. Gjennom sitater får vi vite at Yasil drømmer om å bli boende i Tyskland. Han trives godt i landet, og ønsker seg et liv som bygningsarbeider. Vi får også et innblikk i den utfordrende reisen hans gjennom Europa, og vi skjønner at han hverken likte Ungarn eller Hellas, og vi får vite at han satt to i uker i fengsel for å være migrant i Tsjekkia. Til tross for at han får liten plass i teksten, kan man få et inntrykk av en viljesterk, ambisiøs og takknemlig mann. Viljesterk fordi han har en lang reise bak seg, som inkluderte et fengselsopphold. Ambisiøs fordi han har lyst til å få seg en jobb og bli en ressurs for Tyskland, samt takknemlig fordi han forteller hvor godt de blir behandlet av tyskerne. Om Ali får vi kun vite at han har reist fra Pakistan, og at han flykter fra alle problemene sine, både med familie, Taliban og jobb. Vi får også vite at han er full av lovord om Tyskland. Avslutningsvis får vi et lite innblikk i begges skjebne: Yasil og Ali går en usikker fremtid i møte fordi Tyskland prioriterer innvandrere fra Syria med beskyttelsesbehov. Manfred Schmidt, president i den tyske etaten for migrasjon og flyktninger, er også til stede i teksten. Til tross for at han kun blir tilegnet et sitat (hentet fra *Der Spiegel*), presenteres han med fullt navn og tittel. Simen Tallaksen sier at det ikke var hans intensjon å fremme menneskeskjebner gjennom denne reportasjen:

I teksten fra flyktningleiren er de [flyktningene] typiske små drypp, her er det noen mennesker som skaper «human touch» inni det, mens man kanskje forkuserer på hjelperne og systemet, og hvordan ting er, uten at de blir hovedrollene der. Her har de biroller, og det var egentlig ganske bevisst fordi det var en historie om de gode hjelperne (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016).

Tallaksen viser her hvordan det nødvendigvis ikke kun er reporterens grad av solidaritet eller anerkjennelse overfor flyktningene som er avgjørende for presentasjonen av dem, men også hva som er formålet med historien, slik som i dette tilfellet. Dette kan også vise at det å fremme nyanser av «flyktningkrisen» ikke kun handler om å formidle de ulike menneskene den omfatter. Menneskene som omtales i denne reportasjen skildres og siteres lite, noe som kan gjøre det vanskelig å bli kjent med individuelle flyktningsskjebner. Likevel får vi vite nok til at vi kan danne oss små bilder av menneskene vi treffer. I hovedsak er det Tyskland vi blir kjent med, og landets solidaritet og gode innsats for å både hjelpe og huse flyktninger i nød.

Sitatbruk

De seks menneskene som siteres får liten spalteplass, noe som kan begrunnes med at journalisten gir orde til nettopp seks ulike mennesker. De fleste, bortsett fra forskeren, blir kun sitert som énsetningsobjekter. I noen tilfeller siteres de med to setninger, men setningene er i så fall korte. Både Streubel, Strubel og Ali blir kun sitert én gang hver. Streubel får fortelle at han følte et behov for å hjelpe, samt at han til vanlig arbeider med barn og unge. Strubel forteller om hvordan hun mener det er Tyskland sitt ansvar å gi flyktingene en sjanse, og Ali forteller hvorfor han har flyktet fra Pakistan. Strubel får en liten mulighet til å mene noe om det større bildet, mens de to andre kun får snakke for seg selv. Strubels sitat: «Tyskland har plass. Disse menneskene drømmer om å få en jobb og starte et nytt liv, og da er det vårt ansvar å gi dem en sjanse» gir en kort karakteristikk av Strubels holdninger overfor mennesker på flukt. I tillegg snakker hun også på vegne av flyktingene ved at hun sier: «Disse menneskene drømmer om å få en jobb og starte et nytt liv». Riktig nok blir dette «bekreftet» av Yasil senere i reportasjen. Ohlert er den som får komme mest til orde gjennom teksten. To av sitatene starter med «Jeg tror...» noe som vitner om at han uttrykker seg basert på egne tanker og meninger, men utover det gjenforteller han forskningsresultater og informasjon om Tyskland. Dermed blir han ikke bare sitert i mye større grad, men han får også plass til å snakke utover seg selv og man kan si at han blir en representant for Tyskland som en medmenneskelig og imøtekommende stat. Yasil får komme til orde ved to anledninger, og får plass til å fortelle litt om seg selv med sine egne ord. I tillegg får han også mulighet til å fortelle om seg selv gjennom en kort historie fra sitt eget liv: «Jeg har sett land som Hellas og Ungarn på reisen. I Tsjeckia ble jeg fengslet i to uker». Selv om sitatene er små, blir Yasil likevel ikke snakket på vegne av.

Gjennom én setning slipper også Manfred Schmidt til i teksten. Likevel kan det virke som om inkluderingen av sitatet er et narrittivt grep for å vise den tyske stats *varme* politikk overfor flyktingene: «Vi kan ikke ha et øvre tak for hvor mange vi skal ta imot når det handler om mennesker som flykter fra forfølgelse og trenger beskyttelse». Å ta med dette sitatet (hentet fra Der Spiegel) kan tolkes som at reporteren ønsker å understreke sitatet fra Juliane Strubel, og vise at det ikke bare er aktivister som mener Tyskland har et ansvar for å hjelpe, men politikerne også. Simen Tallaksen forteller at han var bevisst på hvilke stemmer han ønsket å fremme:

Jeg synes det er kjempeviktig å vise fram stemmene til flyktingene selv, og jeg synes det er kjempeviktig å vise fram dem som står tett på og jobber med det. At flyktinger slipper så lite til er en standard, kjedelig A4-måte å lage journalistikk på. Ideelt sett burde man også ha mer om hvem de er. Altså reelt sett hvem de er (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016).

I Tallaksens saker er det få flyktninger som presenteres, til tross for at han mener deres stemmer er sentrale i deknningen av «flyktningkrisen». En grunn kan være at *Klassekampen* ikke reiser med tolk (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016), og at de derfor kan ha vært avhengig av å snakke med engelsktalende mennesker. Dermed kan det være utfordrende å komme i kontakt med mulige flyktningskilder, samtidig som det også kan bli vanskelig å fremme en nyanse av hvem disse menneskene er, ved at det ofte kun er mennesker med skolebakgrunn som snakker flere språk. Å kun snakke med engelsktalende kan derfor bli ekskluderende overfor flyktningene som ikke snakker andre språk utover sitt eget eller som ikke har gått på skole.

Reporteren gir lite plass til egne refleksjoner, selv om de er synlige noen steder, slik som når han forteller om hvordan han opplever flyktningleiren: «Til å være en leir drevet av antiautoritære anarkister, er det hele svært godt organisert (...)» eller «Det virker som om det tyske folk strekker seg langt (...)». I begge tilfeller styrker refleksjonene skildringene. Reporteren bruker det meste av spalteplassen til å fortelle om sine observasjoner fra stedet, framfor å fortelle hva han selv mener eller tenker.

Reportasjereg

Dette narrative har en tydelig vinkel fra hjelpernes ståsted, og man kan si at teksten fremmer en diskurs om majoriteten som *den andres* redning, ved at reporteren i stor grad vektlegger tyskernes solidariske holdning overfor flyktningene. Allerede gjennom tittel og ingress kan man få dette inntrykket ved at det står «Slår et slag for flyktningene» (tittel) og «BEINHARDT: Tyskland står på hodet for å ta imot 800.000 flyktninger i år. Men gjestfriheten kan også føre til et tøffere arbeidsmarked der innvandrerne blir de største taperne» (ingress). Her forteller reporteren om hvordan Tyskland gjør mye for å hjelpe flyktningene, at det er utfordrende for landet («står på hodet») og potensielt også for flyktningene. Brødteksten åpner enkelt med en gjengivelse av en banner med teksten «Velkommen flyktninger», før reporteren bruker tre avsnitt til å skildre den midlertidige flyktningleiren. Journalistens bruk av leiren kan framstå som et metonym for det tyske folket og deres velvilje overfor menneskene som kommer, mens skildringene kan leses som et narrativt grep for å beskrive leiren som et godt sted hvor flyktningene kan få undervisning, rettshjelp, medisinsk hjelp, bedrive sport, bli mett og sove med tak over hodet. Journalisten forteller om de frivillige som arbeider der, samt om hvordan flere mennesker fra nabolaget kommer innom for å dele av det de har til overs. Han forteller også om hvordan tyskerne som kommer omgås med flyktningene, blant annet ved å spille bordtennis eller at de sitter sammen

på gresset. Reporteren *normaliserer* asylsøkerne ved at han forteller om hvordan de tyske hjelpearbeiderne omgås dem som om det skulle ha vært deres venner, framfor kun objekter de arbeider med. Selv om journalisten til en viss grad fremmer mennesker og menneskeskjebner, kan flyktningene oppleves som ute av fokus og teksten dreier seg i hovedsak om Tysklands innbyggere. Ali og Yasil kan virke nærmest som to tilfeldige mennesker reporteren har snakket med for å inkludere *de andres* stemmer også. Dermed kan man si at han fremmer tyskerne som *medmenneskelige* i større grad enn han *menneskeliggjør* flyktningene.

Journalisten forteller også om hva som skjer gjennom tiden han tilbringer der: «I løpet av en drøy time dukker flere opp i leiren for å spørre hva de kan bidra med». Gjennom teksten varierer journalisten jevnlig mellom skildringer, menneskemøter og informasjon, noe som kan gjøre at man som leser kan lokkes med videre fra avsnitt til avsnitt. Skildringene skaper tilstedeværelse, samtidig som at man som leser kan danne seg bilder for det indre øyet. Det virker her som at reporteren ønsker å fremme Tyskland som de svakes hjelper. Ikke bare er alle de tyske aktørene som presenteres positive overfor flyktningene og migrasjon, men journalisten understreker også landets velvillighet ved å fremme negative kontraster til andre europeiske land, slik som her:

Det er ikke bare de frivillige i Leipzig som vil åpne Tyskland for flyktningene. Mens Ungarn setter opp et piggetrådsgjerde langs grensa mot Serbia, har Tyskland midlertidig opphevet returene av syrerer etter Dublin-avtalen. Flere internasjonale medier spør om jernkansleren Angela Merkel er i ferd med å bli asylsøkerenes skytsengel.

Reporteren nevner at det har vært en demonstrasjon mot byggingen av et asylmottak, men dette omtales som en enkelthendelse. Utover det skildres det tyske folk og Tyskland utelukkende positivt. Journalisten fremmer Tyskland nesten som *for gode* – fram til han henter inn faglig tyngde. Ved å involvere forskeren, som forteller om endringer i arbeidsregler og undersøkelser, kan journalistens framstilling av Tyskland leses med tyngde og troverdighet, fordi forskeren henviser til faktiske endringer og forskningsresultater. Med det som utgangspunkt *tror* og *mener* forskeren noe om innvandringsstrømmen til Tyskland, og det kan dermed bli lettere for leseren å akseptere journalistens informasjon. Forskeren påpeker også utfordringer landet kan komme til å møte, spesielt knyttet til arbeidsmarkedet, men fortsetter likevel å holde optimismen oppe ved at utfordringene omtales som på «kort sikt». I ingressen fikk vi høre at Tysklands gjestfrihet kan føre til et tøffere arbeidsmarked hvor innvandrerne blir taperne, men denne bekymringen blir dempet ved at de mulige utfordringene omtales som noe ikke-varig.

Tall og statistikk

Det er få tall som fremmes i teksten, og de som nevnes brukes for å illustrere hvor mange flyktninger Tyskland forutser å ta imot i løpet av 2015, samt hvor mange som bor i flyktningleiren. Det første tallet vi møter er 29, som illustrerer hvor mange som bor i den midlertidige leiren. Videre møter vi tallet 800.000, som er anslaget for antall innvandrere Tyskland kommer til å imot i 2015. Vi får høre at Tyskland tok imot 202.815 asylsøkere i 2014, noe som understreker at det i år (2015) er snakk om en firedobling.

Migrasjonsforskeren henviser også til flyktningeanslaget når han sier at det vil bli problematisk om de skal fortsette å ta imot like mange som nå (800.000), og til slutt i reportasjen får vi høre at Yasil er en av *mange tusen* som drømmer om å få et nytt liv i landet. Tallene som brukes får en sentral funksjon når journalisten skildrer hva Tyskland gjør for å håndtere menneskestrømmen som kommer til landet.

«← Er det håp for oss?»

Denne reportasjen presenterer «The Jungle», den uoffisielle flyktningleiren rett på utsiden av den franske byen Calais, hvor rundt 4000 mennesker bor mens de venter på å reise til England.

Personskildringer

Det kan virke som at journalistene bak dette narrative har hatt et hovedmål: Å vise hvordan menneskene som lever i «jungelen» har det, og hele reportasjen skildrer deres skjebne som flyktninger i den uoffisielle flyktningleiren. At stedet kalles «The Jungle» kan gi assosiasjoner til mennesker som lever som ville dyr, og vi får flere beskrivelser som kan gi en opplevelse av desperasjonen blant dem, slik som «(...) kuttskader og brukne bein og armer fra mislykkede forsøk på å krysse kanalen» eller «Så fort det blir kø, strømmer flyktningene ut og forsøker å gjemme seg i trailere». Vi får høre om mennesker som har forsøkt å gå til England, mens andre har mistet livet i et forsøk på å svømme over Den engelske kanal.

Teksten nevner kort flere mennesker, men det er i hovedsak én person vi blir nærmere kjent med – 31 år gamle Khalid, en tidligere eritreisk soldat. Han presenteres som en høflig mann, som klamrer seg fast til de siste restene av optimisme. I likhet med hvordan nordmenn flest unnskylder et rotete hjem hvis de får spontanbesøk, unnskylder Khalid sine skitne klær etter å ha bodd sju måneder i leiren. Journalistene skildrer Khalids historie som tidligere soldat gjennom å fortelle om arrene på kroppen hans, påført som straff for forsøke på å stikke av fra hæren. Arrene kan leses som et symbol på hvorfor mange velger å flykte fra Eritrea. De siste strimlene av optimisme kan vi få en følelse av ved at Khalid søker til journalistene for å få

svar på om det finnes en framtid, han spør «Finnes det håp for oss?».

Selv om de konkrete menneskemøtene er få, skildres beboernes liv gjennom omstendighetene de lever under og blir således menneskeligjort. Menneskene, inkludert Khalid, presenteres kun ved fornavn og alder, eller som «skygger», som «mor og barn» eller som «en militærpolitimann». Unntak er Englands statsminister og utenriksminister, som begge nevnes med fullt navn og tittel. Det kan virke som om journalistene her har hatt som mål å skildre stedet flyktingene bor på, hvor menneskene selv blir illustrerende eksempler på elendigheten, i tillegg til å understreke kontrasten til det franske folkets hverdagsliv kun en kort kjøretur unna. Selv om journalistene kanskje ikke klarer å ivareta det humanistiske perspektivet som ligger i menneskemøtene, kan man likevel si at flyktingene blir skildret på en humanistisk måte gjennom beskrivelsene av leiren.

Sitatbruk

De korte menneskemøtene i denne reportasjen understrekes ved de få sitatene.

Selv om journalistene forteller Khalid sin historie, blir han selv kun direkte sitert to ganger: «Hvorfor jeg dro? Fordi jeg ikke vil være redd». Vi får også vite at han ønsker svar på en rekke spørsmål, slik som: «Hvorfor får vi ikke noe sted å bo? Det er journalister her hele tiden. Ingenting skjer, det blir bare verre. Hvordan hjelper det oss at vi snakker med dere?». Her utfordrer også Khalid journalistene, noe de påpeker ved å inkludere spørsmålet i teksten. Det kan indikere at det har vært mange journalister i leiren tidligere, i tillegg at flyktingene forventer at mediedekningen skal føre til forandringer. Sitatene kommer når Khalid viser dem arrene etter tiden som soldat i Eritrea. Sitatene ellers i teksten er raske spørsmål og svarutvekslinger mellom journalistene og tilfeldige mennesker de støter på langs motorveien ved tunnelterminalen, slik som «Hvor er du fra, spør vi en av skyggene. Etiopia». Det tilfeldige spørsmålet og det korte svaret kan antyde at reporterne hadde problemer med å få tilgang til kilder i leiren, siden det har vært mange journalister der før dem, og at flyktingene derfor ikke er så vennlig innstilt. Selv om Khalid får plass til å fortelle selv hvorfor han valgte å forlate Eritrea gjennom et énsetningssitat, i tillegg til at han får uttrykket sin frustrasjon over situasjonen gjennom spørsmålene han stiller journalistene, blir flyktingene stort sett *de tausede andre* som journalistene forteller på vegne av gjennom å skildre omstendighetene de lever under.

Reportasjereg

Dette narrative er skrevet fra flyktingenes perspektiv, hvor de kan leses som ofre for myndighetenes behandling. Dermed kan man si at teksten er preget av en diskurs om

myndighetene som en trussel mot *den andre*. Reportasjen gir er et utfyllende innblikk i «The Jungle» i Calais, hvor det kan virke som om journalistens hovedmål har vært å åpne leserens øyne for hva som foregår og hvordan livet er i den uoffisielle flyktningleiren. Brødteksten starter med å fremme en kontrast innad i og rundt den franske byen, hvor det nå finnes to separate samfunn, kun adskilt ved en timinutters kjøretur. På den måten kan vi allerede i første avsnitt få en opplevelse av hvordan Europa lukker øynene og snur hodet vekk, selv når nøden står og tripper på dørstokken. Teksten domineres av stedsskildringer og beskrivelser fra leiren, hvor menneskene dukker opp som små levende bekreftelser på forholdene som beskrives: «I Calais mangler de stort sett alt og sanitærforholdene er grusomme. I buskene utenfor en teltklynge, i skyggen av et fem meter høyt og flere kilometer langt dobbelt piggrådsgjerde, svermer spyfluer rundt avføring, matrester og hauger av gamle ølbokser». Litt senere i reportasjen bekreftes observasjonene av de dårlige sanitærforholdene ved at «Mange vi møter hoster, er forkjølet og klager på feber. På Médecins Du Mondes feltsykehus behandler de rundt 100 personer om dagen. Skabb er blant de vanligste lidelsene (...)». I tillegg til å beskrive omstendighetene menneskene lever under i leiren, skriver journalistene om hvordan myndighetene arbeider hardt for å forhindre at flyktingene kommer seg videre til England: «Sikkerheten er økt dramatisk, med nye gjerder, større politistyrker, politihunder, flombelysning og infrarøde kameraer.» De økte sikkerhetstiltakene som skildres, samtidig med menneskenes desperasjon og ønske etter å reise videre, kan gi en følelse av evig katt og mus-jakt mellom politiet og flyktingene. Denne følelsen bekreftes av at journalistene selv skriver om flyktingenes mange fluktforsøk, og at «Noen kommer haltende tilbake i lyskjeglen fra politiets lommelykter».

Ved å bruke narrative grep som skildringer av det de ser og opplever, skaper journalistene en tilstedeværelse som kan gjøre det mulig å forestille seg at en går rundt i leiren sammen med fortellerne. De detaljerte gjengivelsene av omgivelsene kan leses som en solidarisk holdning overfor menneskene, hvor journalistene anerkjenner deres vanskelige situasjon som flyktinger. Med jevne mellomrom får vi også detaljer som kan skape en følelse av nærhet, slik som at det er sprayet «Fuck the borders» på et skilt, at det virker som om den foretrukne ølen i leiren er «Perlembourg Strong 7,9 % fra Lidl» eller at det står «From Libya to Europa» på en tegning laget på den provisoriske skolen. Skildringen av ølen kan også tolkes som et symbol på desperasjonen, ved at flyktingene søker til rusen for å ta avstand fra omstendighetene. Detaljene kan vitne om at journalistene har tatt seg god tid på stedet, og latt sansene få oppleve omgivelsene rundt dem.

Tall og statistikk

Tallene som presenteres i denne reportasjen fungerer som konkrete detaljer, enten i beskrivelser av sted, fluktforsøk eller for å belyse kontrasten mellom de ulike samfunnene i Calais. Eksempelvis får vi høre at byen i utgangspunktet består av 70.000 innbyggere, men at det også lever mellom 3000 og 5000 mennesker i den uoffisielle flyktningeleiren. Riktig nok er ikke dette et bekreftet tall, snarere heller et anslag. Journalistene skriver at de to samfunnene kun er *ti minutter* unna hverandre med bil, hvilket illustrerer hvor nære innbyggerne i byen og i «jungelen» er hverandre, samtidig som de lever svært forskjellige liv. Journalistene bruker også tall for å understreke desperasjonen blant flyktningene i leiren når de forteller om fluktforsøk: «(...) på det meste ble det registrert over 1000 forsøk på én natt» og «I går talte vi 349, sier en militærpolitimann som står ved gjerdet utenfor tunnelterminalen».

«Strandet i hjertet av Europa»

Denne reportasjen forteller om et sviktende asylsystem i Europa, som følge av at EU har brukt for lang tid til å finne løsninger for hvordan de skal håndtere det økte antallet asylsøkere. Konsekvensene er et overbelastet asylsystem og provisoriske flyktningeleire flere steder, blant annet i Brussel.

Personskildringer

I denne teksten møter vi hele åtte mennesker, hvorav fire er flyktninger. Den ene av dem, Pakri Bitar, kan leses som reportasjens hovedperson og den røde tråden gjennom teksten. Han har alene reist til Europa for å søke asyl, mens kona og sønnen venter på at fluktruten ut av Syria skal bli tryggere. Journalisten har gitt mye plass til å fortelle Bitars historie, om hans situasjon i den provisoriske flyktningeleiren i Brussel, samt hans reaksjoner og handlinger under intervjuet, slik som her: «På telefonen viser Bitar *Klassekampen* bilder av liket av sin far, som ble skutt og drept på åpen gate i Aleppo. Bitar tror aldri han får oppleve fred i Syria igjen.» På den måten kan man få en opplevelse av å bli kjent med både Bitars forhistorie før møtet med *Klassekampen*, i tillegg til hans ønsker og drømmer for fremtiden:

« (...) jeg drømmer om at sønnen min skal få leve i fred her i Europa. At han skal få gå på skolen. Få seg en jobb. Gifte seg. Få egne barn.»

Ved at journalisten bruker empatiske skildringer av Bitar som et narrativt grep, kan man danne seg et inntrykk av en mann som setter familien høyt, og som er villig til å ofre sitt eget liv og helse for at de skal få leve under omstendigheter fri for krig og frykt. Til tross for den harde reisen han har tatt, og til tross for omstendighetene han nå venter under, opprettholder

han håpet om en fredelig tilværelse i Europa. Bitar er den eneste i reportasjen som presenteres med fullt navn, alder (50) og tittel (sykepleier). Bitar kan tolkes å være historiens hovedsymbol for flyktingene som lider under et overbelastet asylsystem.

Vi møter også Atheer (24), Mahmoud (21) og Mostafa (27), som alle bor og venter i den samme leiren som Bitar. Journalisten presenterer kort litt om deres reise mot Brussel, i tillegg til å fortelle at Atheer har sin registreringsavtale om to dager. Alle tre har flyktet fra Irak, men utover dette får vi ikke vite stort om mennene. Det kan virke som om journalisten ønsker å fremme en følelse av solidaritet hos leseren, ved at han skildrer både Bitar, Atheer, Mahmoud og Mostafas utfordringer på reisen mot Europa. Blant annet har alle fire blitt utsatt for politivold i Makedonia, noe som gjør at man kan få et inntrykk av menn med pågangsmot, som ikke lar seg stanse av hverken vann, fysisk vold eller lange avstander til fots.

Vi møter også fire ulike representanter for myndighetene, EU og organisasjoner. Den første er Pascale Peraita, som er president for velferdsavdelingen i Brussels byadministrasjon. Som leser kan man få et inntrykk av at hun er på flyktingenes side, ved at hun «haster rundt mellom flyktingene og teltene og griper tak i de journalistene hun kan finne». Målet hennes er å legge press på myndighetene, slik at de håndterer situasjonen raskere. Utover dette blir vi ikke videre kjent med Peraita, men presenteres heller for Labour-politiker og EU-parlamentariker, Jude Kirton-Darling, Alexander Betts, leder for Senter for flyktningsstudier ved Oxford og en av Europas fremste flyktingekspert, samt Pål Nesse i Flyktningshjelpen. Alle peker på svakheter ved EUs håndtering av det økte antallet asylsøkere, og presenterer ulike grunner til hvorfor forbundet svikter i sin håndtering av flyktingene. Utover deres titler og informasjonen de deler på vegne av organisasjonene de representerer, blir vi ikke videre kjent med disse.

De tre typene av kilder presenteres alle forskjellig. Vi har hovedrolleinnehaver Bitar, som forteller om sin historie og reise (1). Han akkompagneres av Atheer, Mahmoud og Mostafa, som har birollene, og støtter oppunder Bitars rolle som representant for flyktingene «fanget» i hjertet av Brussel (2). Til slutt møter vi de tradisjonelle ekspertkildene, som prøver å gi et svar på hvorfor EU ikke klarer å håndtere Bitar, Atheer, Mahmoud og Mostafa på en bedre og mer skånsom måte (3).

Kildegruppe 1 (Bitar) presenteres med fullt navn, alder og tittel, mens kildegruppe 2 kun blir presentert med fornavn og alder. Kildegruppe 3 presenteres kun med navn og tittel. På den måten skapes det et skille, der det kan virke som om Bitar i større grad anerkjennes som kilde,

i motsetning til de tre andre flyktingene. Dette samtidig som at ekspertkildenes tittel vektlegges for å understreke deres troverdighet og autoritet.

Sitatbruk

Selv om vi får et godt innblikk i Bitars historie, og et lite innblikk i Atheer, Mahmoud og Mostafas reise, nøyer journalisten seg med å fortelle på vegne av dem alle fire. Bitar blir sitert én gang, og får dermed kun mulighet til å fortelle om hva han ønsker seg for framtiden: «Men jeg drømmer om at sønnen min skal få leve i fred her i Europa. At han skal få gå på skolen. Få seg en jobb. Gifte seg. Få egne barn». Sitatet kan leses som et *høykvalitetssitat* ved at det karakteriserer Bitar gjennom hans verdsettelse av familien. Selv om Bitar får et sitat, blir vi i hovedsak kjent med han gjennom at journalisten forteller på vegne av flyktingene, og ved at de andre kildene taler i flyktingenes favør. Her er det politikerne, ekspertene og organisasjonsarbeiderne som får komme til orde, mens flyktingene blir plassert på sidelinjen, samtidig som at journalisten bruker mye plass til å fortelle om Bitars historie, hvem han er og hans situasjon.

Reportasjereg

Reportasjen er skrevet fra flyktingenes perspektiv, hvor de blir ofre for det sviktende europeiske asylsystemet, og vi kan si at reportasjen er preget av en diskurs om myndighetene som en trussel eller motkraft mot *den andre*. Tittelen «Strandet i hjertet av Europa» kan gi assosiasjoner til «strandet på en øde øy», og man kan danne seg et bilde av mennesker som er «fanget» uten mulighet til å bevege seg videre før de får hjelp av noen andre (som tilfeldigvis seiler forbi i sin båt). På samme måte er det for flyktingene som bor i den provisoriske leiren i Brussel: Fram til de får en registreringsavtale, blir de nødt til å vente.

Anslaget drar oss rett inn i historien om Pakri Bitar, og nysgjerrigheten kan dermed trigges umiddelbart. Journalisten veksler hele veien mellom å skildre fra stedet, skildre mennesker på stedet, og å fortelle om behandlingsprosessen og et EU som svikter asylsøkerne i sin håndtering. Journalisten knytter menneskehistorier sammen med beskrivelser av en prosess, noe som kan være et narrativt grep for å vise hvor tett det hele henger sammen. Samtidig illustrerer det hvilken makt europeiske myndigheter har over flyktingenes framtid.

I tillegg til beskrivelser av Bitars historie, kan vi lese hvordan det ser ut i leiren der han befinner seg: «Hundrevis av små telt, mange av dem levert av belgiske frivillige, er slått opp i parken. De sanitære forholdene er elendige». Selv om detaljene er få, kan beskrivelsene danne bilder av stedet journalisten befinner seg på. På samme måte fungerer også beskrivelsene av menneskene han møter: «Med et tomt blikk står han og ser på en liten gutt som løper mellom

teltene.» Til sammen illustrerer journalistens skildringer hvordan hverdagen for de ventende flyktingene arter seg, og man kan få et innblikk i deres skjebne.

Gjennom teksten kan vi spore bruk av flere reportasjeverktøy, slik som observasjon, intervju og refleksjon, i tillegg til journalistens tolkning av Bitar og hans historier. Det kan virke som om journalisten har brukt mye tid på informasjonsinnhenting, både med tanke på hvor mange kilder han har, men også fordi han har fått vite så mye om Bitar. Ved at journalisten skildrer Bitars historie på en inngående og empatisk måte, kan man si at det humanistiske perspektivet ligger til grunn for reportasjen.

Tall og statistikk

Det er ikke mange tall i denne teksten, og utover sifrene som viser oss alderen på noen av menneskene journalisten har snakket med, eller hvor lenge det er til Atheer sin registreringsavtale, brukes tallene til å vise hvor mange flyktinger som har ankommet EU i 2015, i tillegg til å vise hvilke bosetningsanslag EU har brukt i sine forhandlinger om fordeling av asylsøkere. På den måten viser journalisten hvor mange mennesker «flyktningsstrømmen» omfatter, i tillegg til å understreke hvor liten vilje flere av EU-landene har til å bistå asylsøkerne og til å samarbeide med hverandre i håndteringen av dem.

«Fra Tyrkia til Tyskland»

Dette narrativet er en gjenfortelling av reisen den 26 år gamle Mahmoud Alahmad har tatt fra hjembyen sin i Syria og hele veien til Tyskland. Den starter med en enkel skildring av Alahmad sin fysiske tilstand, før den forteller om hans månedslange reise fra Tyrkia til Tyskland.

Personskildringer

«Det er kveld, og han er trøtt og sliten, men den vanskeligste delen gjenstår. Han har gått nesten hele Makedonia på langs og sittet på buss i flere timer. Alt dette har han gjort alene». Slik er vårt første møte med Mahmoud Alahmad. Vi får vite at han er 26 år og tar en mastergrad i idrett, men utover det vet vi bare at han er sliten etter den lange reisen. Han får tre identifikasjonstegn; fullt navn, alder og tittel, noe som kan være et signal om respekt fra journalisten. De konkrete skildringene av Alahmad som hovedperson er få, men likevel kan vi danne oss flere inntrykk av han gjennom teksten. Vi får vite at han kun ved hjelp av føttene sine, noen timer på buss og noen tusen euro har klart å komme seg alene hele veien fra Tyrkia til Tyskland. Når vi møter han befinner han seg i en tysk flyktingleir, og sier at han endelig er der han vil være (nesten). Gjennom dette kan man få inntrykk av at Alahmad er en modig

mann, som ikke krever mye mer enn trygghet for å være fornøyd. Motet understrekes ved at journalisten forteller at dette er hans åttende forsøk på å komme til Europa, og ved at hun i detalj forteller om hans lange reise fra Tyrkia. Som leser kan man få inntrykk av at Alahmad er en opplyst mann, som prioriterer etter «norsk standard»; han vil fullføre mastergraden sin i Tyskland slik at han få en god jobb og bli en framtidig ressurs for Europa. Selv om Alahmad kommer lite til orde, kan man si at journalisten menneskeliggjør hovedpersonen, gjennom sine empatiske skildringer av hans historie.

Sitatbruk

Alahmads historie leses i hovedsak gjennom journalistens gjenfortelling av det han sier. Hovedpersonen selv blir kun sitert direkte ved tre anledninger, alle gangene gjennom én setning. Énsetningssitatene suppleres av reporteren, slik som her:

Da vi var i skogen, kom en stor BMW X5 med tre menn. De ba oss vente i tre timer til og tok halvparten av pengene, forteller den 26 år gamle syrereren Mahmoud Alahmad om den siste etappen av reisen. Han er nå der han vil være – i hvert fall nesten. Han sitter i en flyktningleir i Tyskland etter at han forlot Tyrkia for en måned siden.

Dette bekrefter at journalisten faktisk har snakket med han, selv om *den andre* i hovedsak framstår som en illustrasjon for hvor lang og krevende fluktruten fra Tyrkia til Tyskland er. Selv om reporteren i hovedsak gjenforteller på vegne av Alahmad, benytter hun kun spalteplassen til å beskrive hans reise, hun sier lite om situasjonen ellers og vier dermed nærmest all oppmerksomhet til han. På den måten kan Alahmad i større grad oppleves som et menneske framfor som en del av «flyktningsstrømmen», gjennom journalistens fortellinger om han. Vi får heller ikke høre noen av journalistens egne refleksjoner, foruten at hun observerer at han er sliten (noe han også forteller selv i siste avsnitt).

Reportasjereg

Denne reportasjen er skrevet fra en flyktnings ståsted. Likevel kan man få en følelse av at budskapet ikke er å fortelle hans historie, men heller å formidle den utfordrende reiseruten mot Europa. Slik sett kan Alahmad leses som et metonym for den vanskelige fluktruten. Man kan si at narrativet preges av en diskurs om flyktningen som offer for storsamfunnet, ved at hovedpersonen må «snike» seg inn i Europa og dermed ikke får hjelp av myndighetene. Reportasjen starter med en tidlig interessevekker. Den starter in medias res, og gjør at man som leser kan få lyst til å høre hva denne 26 år gamle mannen har gått igjennom: «Det er kveld, og han er trøtt og sliten, men den vanskeligste delen gjenstår. Han har gått nesten hele Makedonia på langs og sittet på buss i flere timer. Alt dette har han gjort alene. Nå venter han bare. Resten av turen vil avhenge av smuglerne». Herifra går reporteren over til å fortelle om

reisen i en nærmere kronologisk rekkefølge. Det er få konkrete skildringer av Alahmads ferd fra Tyrkia til Tyskland i reportasjen, likevel er den rik på detaljer, slik som her:

Etter å ha fått de nødvendige papirene for å reise videre fra den greske øya Kos, dro han til Thessaloniki – Hellas' nest største by, en by som ligger nær grensen til Makedonia. Derfra gikk reisen omtrent loddrett oppover. Han krysset inn til Makedonia gjennom Gevgelija grenseovergang til fots og fortsatt å gå de over 20 milene opp gjennom Makedonia for å komme til den serbiske grensen.

Selv om vi ikke får høre hvordan han kom seg fra Kos til Makedonias grenseovergang, eller vi ikke får høre noen skildringer fra ferden (varmt/kaldt vær, veienes tilstand eller liknende), kan vi få et inntrykk av en omfattende reise, ikke minst ved at han gikk til *fots* i over 20 mil. Videre får vi høre at han får hjelp av tre ukjente engelsktalende menneskesmuglere med en BMW X5, som lar han vente bortgjemt i skogen i 16 timer før de reiser videre. Dette er den mest detaljrike situasjonen i reportasjen, og kan leses som signaler om risiko og fare. At journalisten har lagt så mye vekt på å både illustrere hvor mye han har måttet betale for å komme til Europa, samt hvor fysisk og psykisk krevende det er, kan tolkes som et narrativt grep for å illustrere hva flyktningene går igjennom for å komme seg bort fra krig og konflikt. Tidsperspektivet kan fanges opp ved at han reist i en måned, samt at han gjemmer seg i skogen om natten. Man kan få et inntrykk av Europa som det dystre og ugjestmilde, ved at han må gjennom en så omfattende reise og betale smuglere for å komme fram – framfor eksempelvis å sette seg på et fly eller reise på andre, enklere måter. Samtidig kan det bli mer krevende for leseren å *oppleve* reisen som skildres, fordi man selv må fantasere om hvordan det har vært; hvordan så det ut, hva følte han, hvem møtte han underveis, hvordan ble han behandlet av offisielle statshindre på veien og så videre.

Tall og statistikk

Alahmads historie suppleres ikke med statistikk, men den inneholder en rekke tall. Det første får vi presentert allerede i ingressen, som ellers forteller lite utover reisens varighet og Alahmads alder: «Reisen tok 26-åringen fra Syria én måned og har kostet flere tusen euro». Gjennom reportasjen forteller reporteren om hva de ulike etappene har kostet; «Han betalte 10.000 norske kroner, og på åttende forsøket lyktes han (...)» eller «250 euro, omtrent 2300 norske kroner, ville smugleren ha for å kjøre han til Budapest (...)». Disse tallene illustrerer hvor mange ressurser flukten krever, samtidig som de også kan leses som en indirekte illustrasjon på at det er ikke hvem som helst som har råd til å flykte. Asyl- og flyktningdebatten har tidvis vært preget av et bilde av flyktningene som «snyltere», og ved at journalisten legger vekt på hva de ulike reiseetappene har kostet, og ikke minst at Alahmad

har prøvd å flykte sju ganger tidligere, kan leses som at hun implisitt sier at disse menneskene er velstående eller ikke flykter til Norge for å «få» et bedre liv, betalt av staten.

«Her er flyktningene som ikke får plass i myndighetenes leire»

Dette narrative forteller historier om livet i «uoffisielle» flyktningleire i Tyrkia. Vi blir både kjent med et utvalg av menneskene som bor der, og vi får innblikk i deres hverdag og omstendighetene de må forholde seg til. Leiren og menneskene vi møter illustrerer situasjonen for mange andre (ingen er sikre på *hvor* mange) som lever uten hjelp fra tyrkiske myndigheter, FN eller andre hjelpeorganer.

Personskildringer

De første vi treffer er tvillingsøstrene Asmaa og Shaimaa på seks år. Vi får ikke vite stort om dem, utover alder, navn og at de har en familie der, som hvert fall består av dem selv og deres bestefar. Selv om presentasjonen av dem er snever, kan vi få en opplevelse av to «vanlige» seksåringer; Asmaa kan ikke gå noen steder uten hverken favorittdukken eller bestevenninnen. Kontrasten mellom dem og barn man kan anta at leserne er vant til, blir likevel tydelig gjennom skildringer av dukken. Den er ødelagt, mangler hodet og høyre arm, og stopping tyter ut av den. I motsetning til andre «vanlige» barn, har ikke disse jentene mulighet til å skaffe seg en ny, og man kan få inntrykk av to unge søstre som lever under magre kår, men som likevel klamrer seg fast til og setter pris på det lille de har.

Videre får vi møte tvillingsøstrenes bestefar, Mohamad Ojan, og det er han som guider journalisten rundt i leiren og supplerer opplevelsen med sine tanker om stedet. Vi får ikke vite hvor gammel han er, men vi skjønner at han er gammel nok til å både være far og ha barnebarn. Mohamad er en av to mennesker som skildres gjennom konkrete reaksjoner, som kan være et narrativt grep for å hjelpe leseren til å danne seg et bilde av dem. Mohamad kan eksempelvis leses som hengiven, fordi han smiler når han kommenterer væremåten til tvillingsøstrene. Gjennom smilet blir vi kjent med en annen detalj; han har bare én tann. Tannen kan leses som et symbol på fattigdom hvor det ikke finnes ressurser til å ta vare på tannhelsen. Mohamad tilegnes titlene «bestefar» og «guide», men utover det får vi ikke vite noe om yrke eller eventuell pensjonisttilværelse.

Det neste mennesket vi møter er hjelpearbeideren Hussein Rihawi. Han jobber for foreningen Baraha Hayir som er blitt stiftet av lokale syrere i byen Mersin. Han er den eneste vi møter som ikke selv holder til i leiren, men som bidrar med generell informasjon om situasjonen. Han blir både presentert med fullt navn og tittel (foreningsansatt). Utover det får vi ikke vite stort mer om han eller hva slags menneske han er, annet enn at han synes forholdene i

flyktningleiren er forferdelige. Etter møtet med Rihawi treffer vi Kasem al Hasan. Han har blitt bragt til leiren av menneskesmuglere mot en sum på nesten 10 000 norske kroner, og han betaler nå «husleie» ved å arbeide gratis på jordbruksområdet Adana Joglo. Selv om vi ikke får noen flere bekjentskaper, kan han leses som en illustrasjon på hvordan sårbare mennesker i en desperat situasjon kan bli et lett bytte for kyniske menneskesmuglere eller jordbrukseiere. Møtet med Kasem al Hasan er kort, og det samme er møtet med det neste mennesket, Ali Jafar. Han er en familiefar med en kone og tre barn, hvor det minste ble født i leiren. I likhet med Hasan forteller også han om hvordan han ble lurt av menneskesmuglere, og han forteller om hjemlengselen til Syria. Han er også det andre mennesket journalisten skildrer reaksjonene til. Hun spør han om han vil reise til Europa, hvorpå han svarer med et smil og et fjernt blikk mens han forteller at det allerede er for mange liv som har gått tapt på havet, og at han uansett bare vil hjem til Syria. På den måten kan han leses som et illustrerende eksempel på hvordan disse menneskene ikke flykter fordi de vil, men fordi de må. Det fjerne blikket kan tolkes som et symbol på Europa som noe uoppnåelig. Vi blir også presentert for hans optimisme og håp om hjemreise, ved at han forteller at han hver kveld legger seg med en forventning om at han skal få mulighet til å reise hjem [til Syria] dagen etter. Til tross for at familiens tilværelse har blitt redusert til å bo i et skur som følge av borgerkrig i hjemlandet, gir han ikke opp drømmen om å reise hjem. Det siste mennesket vi møter er en kvinne, og utover de to små jentene, er hun også den eneste kvinnen vi treffer. Siham Hama har nettopp kommet til leiren, og bor i et slags mottakshus mens resten av menneskene som bor der hjelper henne å bygge et nytt hjem. Vi får vite at hun nylig har mistet ektemannen, og at hun måtte forlate alt hun eide for å flykte med sine tre barn. På den måten kan hun leses som et symbol for hva beboerne i leiren har måttet ofre for tryggheten, samt hva slags ressursfattig situasjon de lever i. Samtidig kan hun også tolkes som en illustrasjon for leirens samhold og for det lille samfunnet de har etablert. Christina Pletten forteller at det var en utfordring å fremme nyansene:

Et av dilemmaene jeg synes var vanskelig var: Forteller vi hvem disse flyktningene er? Man jakter ofte de mest dramatiske historiene, man ønsker å finne et godt case som har mistet huset i bombing, har masse arr og en liten baby, som alle kan synes synd på og tenke «stakkars flyktning». Men som regel er jo ikke virkeligheten sånn (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

Sitatet kan tolkes som at Pletten mener empatiske gjenfortellinger ikke alltid er det som formidler virkeligheten. Hun spør også om norske mediers dekning av «flyktningskrisen» har vært *for* empatisk, og om dette kan ha kommet i veien for den *sanne* og nyanserte journalistikken. Slik som perspektivene som presenteres fra denne, forholdvis ukjente, leiren som viser mennesker uten ressurser til å komme lengre enn rett over grensen fra Syria (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016). Dette viser hvordan flokkmentaliteten til tider kan

gjøre mediene blinde for andre nyanser, og det kan understreke viktigheten av historiene man finner på utsiden av «allfarvei». Selv om denne reportasjen også formidler empatiske skildringer av flyktninger, fremmes de fra et annet perspektiv.

Til tross for at presentasjonen av menneskene vi møter er små og korte, blir vi presentert for en rekke menneskeskjebner. Altså beskrives de gjennom skildringer fra stedet. På den måten kan man få en opplevelse av deres liv, og man kan forestille seg hvordan de har det. Samtidig som at de kan leses som metonymer for de flere hundre menneskene som bor i leiren, samt for beboerne i «uoffisielle» leire. Det er kun Hamas og Jafars historier vi får et lite innblikk i, men likevel kan man *oppleve* de andre menneskene, og man kan sitte igjen med et inntrykk av håp og mot. *Håp* fordi de holder ut i vente på noe bedre, og *mot* fordi de bor under uverdige og umenneskelige forhold, men likevel velger å bli der hvor det er trygt framfor å reise hjem. Alle menneskene, med unntak av de to tvillingsøstrene, presenteres med fullt navn og en form for tittel (søster, bestefar og guide, foreningsansatt, far og mor). På den måten kan man si at de blir tilegnet en identitet som noe mer utover å være flyktninger. Christina Pletten understreker selv viktigheten av identifikasjonstegn på menneskene som intervjues:

En av de tingene som er vanskeligst å huske på ofte når man er så langt borte, er at de samme prinsippene skal gjelde når du er ute som når du er hjemme. Det skal ikke være sånn «her er en kvinne fra Syria» - du skal ha fullt navn på folk, navn på ungene, du skal ha alder, de skal vite og skjønne hva de er med på (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

Pletten understreker her at de journalistiske prinsippene har samme verdi uansett hva slags journalistikk man bedriver. Selv om vi tidligere har sett at det kan være flere grunner til at fullt navn og tittel utelates, argumenterer Pletten for at man helst skal jakte kilder man kan identifisere i sin helhet (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016). Et motargument her vil kunne være at anonymitet, eller færre identifikasjonstegn, kan være nyttig for å anskueliggjøre fenomen eller mennesker man ellers ikke kunne fortalt om.

Selv om den enkelte aktør har lite taletid og vi ikke blir særlig kjent med de ulike enkeltskjebnene, blir vi kjent med den kollektive flyktningsskjebnen i leiren. På den måten kan man si at det humanistiske perspektivet blir ivaretatt, ved at det er mennesker og menneskeskjebner som fremmes i stor grad. Flyktningene formidles de på en slik måte at man som leser kan oppleve en følelse av solidaritet overfor menneskene det fortelles om.

Sitatbruk

Reportasjen består i hovedsak av stedsskildringer og informasjon som supplerer historien reporteren forteller, og man kan anta at det er derfor det er få sitater. De fleste dukker opp i éntsetnings-form eller andre svært korte former for sitering. Det er Rihawi som får størst

taleplass, og han siteres både i sitatform og i omskrevet tekst, og sitatene er ofte lengre enn kun én setning. Han får både rom til å kommentere situasjon i leiren, beboernes skjebne og «uoffisielle» leire generelt, slik som her:

Ifølge Rihawi finnes det mange lignende leirer på plantasjene i distriktet, og i andre jordbruksområder i distriktene langs grensen. – De utnytter mennesker i en desperat situasjon. I mange tilfeller får ikke folk betalt i det hele tatt. De får løfte om betaling på slutten av måneden, eller på slutten av sesongen. Da kaster bare landeierne dem ut.

Alle aktørene vi møter i teksten får snakke litt, og det er kun tvillingsøstrene i anslaget som forblir tause. Utover Rihawi er det Mohamed som i korte trekk siteres mest. Han kommenterer i hovedsak hvordan det er å bo i leiren og hvordan de har organisert seg. I tillegg får han plass til å fortelle litt om hvordan det føles å bo på et sted som dette: «Det føles som om vi er glemt av alle. Ingen vet at vi er her og ingen bryr seg». Al Hasan slipper til i to korte setninger fordelt på to sitater, hvor det første forteller hvor mye familien betalte for å komme seg til leiren, mens det andre forteller om hvordan de sørger for tak over hodet: «Vi får bo her mot at vi arbeider på gården».

Jafar er den som blir tildelt lengst sitater med unntak av Rihawi, og han snakker både om sin egen situasjon i tillegg til at han kommenterer situasjonen i et større bildet. Han får si noe om den farlige reiseveien mot Europa og om at han ikke vil ta turen selv: «Havet har allerede tatt mange nok liv. Dessuten er det ingen her som kan skaffe til veie slike pengesummer som smuglerne krever. Jeg ønsker bare å reise hjem til Syria. Det er mitt budskap til de som leser dette. Vi vil bare hjem igjen til det livet vi hadde.» Her benytter han også muligheten til å snakke direkte til leseren. Hama er den eneste som kun blir sitert én gang gjennom tre korte setninger: «Jeg hadde et fint hus. Jeg hadde alt. Nå takker jeg bare Gud for det han gir meg, uansett hva det er». Her får vi et innblikk i hennes historie før hun måtte flykte fra hjemlandet.

Christina Pletten mener at sitater har en sentral plass i presentasjonen av virkeligheten:

Det jeg har vært og er veldig opptatt er; representerer du virkeligheten på en ordentlig måte på godt og vondt? Da handler det om mange ting: Hvem du snakker med? Allerede der gjør du en vurdering. Snakker du bare med de som kan snakke engelsk? Hva sier de til deg, hva velger du ut av det de sier, hvor mye følger du de, hvordan vurderer du det de sier, hvilken sammenheng setter du det inn i – det er veldig mange sånne ting som det har vært viktig for meg å tenke igjennom (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

Pletten påpeker her hvordan journalistiske valg kan føre til en ekskludering av dem valget ikke omfatter, slik som hvis man kun bruker engelsktalende flyktninger. Selv hadde hun en arabisktalende tolk da hun var i felt (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016). Dersom man kun forholder seg til kilder innenfor angitte grupper, eksempelvis engelsktalende, kan det hindre journalistene i å fremme nyansene av virkeligheten, som igjen kan føre til at et feilaktig eller ufullstendig bilde av «flyktningekrisen» formidles hjem til leserne.

Selv om menneskenes taletid i denne teksten er kort, kan man danne seg inntrykk av dem gjennom at deres skjebne blir nøye skissert av reporteren. Sitatene får også en underbyggende funksjon for det journalisten observerer på stedet. På den måten blir reporterens observasjoner bekreftet gjennom det beboerne forteller. Slik som her: «Det er en sjokkerende opplevelse. Her bor syriske flyktninger på et gjørmete jorde, i provisoriske skur laget av plastflak, skrot og pinner. De deler jordet med beitende kuer». Denne observasjonen bygges ut med et sitat fra Mohamed: «Det er ikke for mennesker. Hjemme bodde dyrene bedre enn dette». Dette utdraget viser også hvordan journalisten selv blir synlig i teksten, ved at hun forteller kort om hvordan hun opplever stedet («en sjokkerende opplevelse»).

Reportasjereg

Denne teksten er skrevet fra flyktningenes perspektiv. Man kan si at reportasjen bærer preg av en sammensatt diskurs, som både fremmer myndighetene som en motstand mot *den andre* (ved at flyktningene er nødt til å leve under forhold som dette), og som fremmer flyktningene som heltmodige eller sterke (ved at de holder ut). I dette narrative er det stedsskildringene som dominerer. Allerede i ingressen forteller journalisten konkret om stedet hun besøker og sammenlikner flyktningeleiren med et helvete. Første avsnitt etter ingress åpner med en beskrivelse av den ene tvillingsøsteren og dukken hennes: «Asmaa (6) klemmer dukken sin hardt inntil brystet. Den har rosa bukser og lyseblå bluse, men der den høyre armen og hodet skulle vært, er det i stedet bare et stort sår i stoffet der stoppingen tyter ut.» Dukken kan leses som en symbolsk detalj for tilstandene i leiren, som igjen kan tolkes som et narrativt grep for å vekke en følelse av solidaritet hos leseren. Journalisten bekrefter selv at skildringene av jentene og den ødelagte dukken var et bevisst grep:

Jeg er veldig opptatt av «show don't tell»-prinsippet. Jeg gikk rundt i denne leiren, og det gikk sikkert 30 mennesker rundt meg og ville snakke, og så ser jeg ned og der står de to små jentene. Det er noe jeg har lært meg med årene – bruk detaljer som betyr noe for historien, og de to jentene der fortalte meg fryktelig mye om disse menneskene. Når du har mulighet til å skrive om noe av denne typen, så synes jeg det ikke det er noe som er sterkere eller som gir folk et bedre bilde (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

De empatiske skildringene åpner for at leseren kan få muligheten til innlevelse. Ved at journalisten skildrer konkret og med detaljer, blir leseren invitert til å ta del i hennes opplevelser: «(...) En bekk med grønne klumper av kloakk renner mellom skurene. Når det regner, flyter vann, gjørme, søppel og avføring fra dyr og mennesker overalt». Den primitive, dyreaktige levemåten skildres omstendelig, og gjennom de detaljerte beskrivelsen av stedet, skildrer hun beboernes skjebne. Christina Pletten sier selv at hun var opptatt av å formidle helheten:

I denne situasjonen var jeg like opptatt av å skildre omfanget og alt som var rundt. Akkurat her synes jeg det er viktig å få fram sakskomplekset. Da gjelder det jo å skildre personene i det miljøet og i den situasjonen; hva er situasjonen, hva er det vi møter, hva sier de, hva opplever de, hva tenker de, og så å sette det inn i en sammenheng (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

Igjen peker Pletten på viktigheten av å fremme en nyansert virkelighet, som ikke bare inkluderer flyktingene selv, men også omgivelsene, miljøene og stedene de befinner seg på. Dette kan vise til viktigheten av at journalisten erkjenner helheten som sammensatt, slik at man ikke låser seg til en bestemt virkelighetsforståelse og kun formidler deretter, innenfor det som potensielt kan bli faste diskurser om flyktinger.

Fortløpende gjennom brødteksten fletter journalisten informasjon om den uoversiktlige og uorganiserte flyktningsituasjonen i Tyrkia sammen med skildringene på stedet, i det som kan tolkes som et forsøk på å vise hvordan den «uoffisielle» leiren passer inn i helheten. Hun forteller også om hvordan flere av flyktingene jobber gratis for kyniske jordbrukseiere mot at de får bo på plantasjeområdene, og om hvordan de nærmest blir behandlet som slaver. Med et løfte om jobb og bolig fra menneskesmuglerne, ender de opp med å måtte bygge sitt eget skur og bidra som gratis arbeidskraft..

De dårlige tilstandene i den «uoffisielle» leiren understrekes ved at journalisten forteller om de 22 offisielle leirene Tyrkia har laget, hvor FN, Røde halvmåne og Afad er tilstede, og om hvordan flyktingambassadør Angelina Jolie har vært i landet to ganger for å besøke et utvalg av disse. Til sammenlikning framstår de «uoffisielle» leirene nærmest som gudsforlatte, og man kan tenke seg at det ikke er tilfeldig fra reporterens side. Gjennom teksten tar hun seg også tid til å presentere menneskene hun møter i korte trekk, både gjennom taletid og enkelte beskrivelser av dem, og de ulike aspektene av leiren som presenteres blir hele tiden illustrert gjennom et menneske, slik som her: «Mange av flyktingene i leiren har fått helseproblemer på grunn av de sanitære forholdene. Flere har fått sår og byller i huden som følge av smitte fra kloakkfluer, sier Rihawi. En mann drar opp buksebenet og viser oss leggen sin, som er full av åpne sår». På den måten kan man si at observasjonene journalisten gjør på stedet, skildres gjennom personene. Allerede i tittelen får vi vite at reportasjen skal handle om mennesker: «Her er flyktingene som ikke får plass i myndighetenes leire». Gjennom teksten får vi *møte* flyktingene og det er flyktingene det handler om. Vi kan spore flere reportasjeverktøy gjennom reportasjen, og journalisten forteller også litt om metodene mediehuset har brukt i jakten på informasjon, ved at de har forsøkt å komme inn i en av de offisielle leirene, men at det endte i en «byråkratisk runddans». I tillegg har hun tydelig observert mye, hun har intervjuet flere – også flere som ikke kommer til syne i teksten utover at hun skriver «Flere forteller at (...)», hun reflekterer over det hun ser og hun har oppsøkt et bestemt sted og brukt

tid der. Ved at hun beskriver hvilken tid på døgnet det er, «Solen er på hell i det glovarme hjørnet av Middelhavet (...)», gir hun oss en fornemmelse av at hun har tilbrakt hele dagen på stedet. Her viser det seg at formidlingsevnen har forledet opplevelsen av tidsperspektivet:

Vi hadde ingen god historie, det begynte å bli sent på dagen og klokken var rundt 17:00, og så hadde vi hørt folk nevne at det var folk som bodde på gårder eller på sånne store landbruksanlegg. Så dro vi ut i leir, og hadde kanskje en time før lyset gikk ned, og det var jo helt forferdelig. De hadde ingenting. Det er sånn journalistikk som jeg brenner for, når du finner historien som viser at sånn er det egentlig (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

Selv om dette viser hvordan en tolkning ikke nødvendigvis samsvarer med virkeligheten, kan reportasjen leses som et godt eksempel på «nøstjournalistikk», hvor man starter et sted og nøster opp i en god historie. Dette kan igjen vise viktigheten av at man ikke låser seg til en bestemt vinkling på forhånd, men beholder en åpen og eksplorerende holdning gjennom den journalistiske arbeidsprosessen.

Tall og statistikk

Tallene som presenteres i denne teksten brukes til å illustrere flyktnings situasjonen i Tyrkia. Mange av tallene er vage, noe som understreker hvor uoversiktlig situasjonen er. Slik som her: «Asmaa og Shaimaa bor sammen med familien sin og *noen hundretalls andre*», eller her:

Mens rundt fire hundre tusen syrere har fått plass i de store leirene langs grensen bygget av tyrkiske myndigheter, må storparten av de syriske flyktingene som rømmer til Tyrkia klare seg helt på egenhånd. Det er mellom to og tre millioner syrere i eksil i Tyrkia nå. I underkant av to millioner er registrert, mens ingen vet hvor mange uregistrerte som er i landet.

Denne usikkerheten henter hun opp igjen i reportasjens siste avsnitt, hvor hun gjentar tallene samtidig som hun henviser til FN. Her forteller hun også at Tyrkia har bygget 22 flyktingleire. Utover dette blir vi presentert for tall som fungerer som detaljer i historie, slik som at al Hasan betalte 2700 lire for å komme til Tyrkia eller at Jafar har bodde i leiren i fire år. Utover tallene som viser den uoversiktlige flyktnings situasjonen i Tyrkia, fungerer de som detaljer i fortellingene om menneskene som bor i leiren.

«Her har han stått ti dager i kø»

Dette narrative tar for seg flyktnings situasjonen i Tyskland, og skildrer tilstanden på utsiden av sosialkontoret i Moabit Berlin. Vi får møte den syriske familiefaren Hassan Al Barry, som sammen med flere hundre mennesker, står samlet foran kontoret i håp om å få være den neste som kommer inn.

Personskildringer

Gjennom reportasjen får vi i hovedsak møte et menneske, Hassan Al Barry, i et mylder av flere hundre. Han kan leses som en illustrasjon for *følelsene* som råder på stedet. Sitatet: «Jeg

har ventet her i ti dager. Ingen svarer på spørsmålene våre, og vi må bare vente» kan signalisere en utålmodighet og en følelse av å bli motarbeidet. Uten at reporteren skriver det helt konkret, kan man få en opplevelse av at Al Barry er frustrert og desperat. Dette kommer også fram litt senere i reportasjen, når det har begynt å regne, men han ikke vil søke dekning av frykt for å miste sin plass i køen: «Dersom mitt nummer kommer opp på tavla uten at jeg får det med meg, må jeg kanskje vente i ti dager til». Al Barry blir presentert både med fullt navn og tittel (fysioterapeut), og som en handlekraftig, erfaren og ansvarsfull mann. Vi får vite at han i hjemlandet har arbeidet som fysioterapeut i 35 år, og at han har en kone og tre barn ventende i Syria. Simen Tallaksen mener bruk av tittel i omtale av mennesker kan være med på å skape identifikasjon:

Tittel er ofte forbeholdt akademikere og politikere og sånne ting. Jeg tenker at en tittel ofte gir folk en viss tyngde. Hvis du bruker mye plass på en tittel så sier du liksom «se, her er en viktig person». Hassan omtaler jeg som fysioterapeut, og det synes jeg er interessant fordi det sier noe om hvem disse menneskene som kommer er, hvilke kvalifikasjoner tar de med seg og det sier liksom noe om at han er en fyr som like gjerne kunne ha jobbet. På en måte skaper det kanskje nærhet til han også, fordi man kanskje kan identifisere seg med han ved at man kjenner noen som er fysioterapeut. At det er et naturlig yrke. Han var ikke imam på en måte (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016).

Dette viser hvordan tydelige menneskepresentasjoner kan være med på å normalisere flyktingene, i den forstand at de skildres og dermed kan oppleves som «like som oss». På den måten kan man bidra til å øke leserens anerkjennelse av *den andre* som likeverdig med en selv, som igjen kan bidra til at skillet mellom *oss* og *dem* blir mindre.

Reporteren forteller at Al Barry har tatt den dyre og farlige reisen i forveien, og at han håper de fire resterende familiemedlemmene kan komme etter på familiegjenforening. Gjennom dette kan man få en opplevelse av at han verdsetter familien høyt, og dermed ikke ville utsette dem for fare. I tillegg beskrives han, gjennom sin egen skildring av seg selv, som en mann med pågangsmot og arbeidslyst: «Jeg vil ikke være en byrde for Tyskland. Jeg kan være en ressurs her, og jeg ønsker ikke å motta penger fra staten.» Kaster vi et blikk mot asyldebatten hjemme, er det mange mennesker som argumenterer med at innvandrere vil dra godt av statskassa og trygdeordninger, og flere hevder at de også søker til Europa av den grunn. Her framstilles derimot Al Barry som det motsatte, og det kan virke som om reporteren ønsker å avkrefte myten om asylsøkere som mulige «lykkejegere». Dette understrekes også gjennom Al Barrys avsluttende sitat i reportasjen: «Vi vet ikke noe om framtida. Men i det sekundet Syria blir trygt, reiser jeg hjem». Dette kan tolkes som at Al Barry ikke har tatt turen til Tyskland i søken etter et bedre liv, men snarere for at han og hans familie skal overleve krigen.

Gjennom journalistens skildringer av Al Barry, samt de utvalgte sitatene, får vi et innblikk i både hans liv og følelser. Ut ifra dette kan vi tolke en rekke menneskelige egenskaper som hos de fleste anses som gode. Det kan virke som at reporteren ønsker å ta et oppgjør med etablerte inntrykk av *den andre* i mediene. Simen Tallaksen mener menneskepresentasjoner er viktig for å motbevise stereotyper:

I mine øyne er ikke det avgjørende om en kilde presenteres som asylsøker eller fysioterapeut, men hvorvidt personen får slippe til med noe mer enn de standard spørsmålene om reisen til Europa, planer for framtida og så videre. En asylsøker som bare snakker om båtreisen til Europa forblir en asylsøker for leseren. Men dersom den samme personen også får snakke om for eksempel jobben som fysioterapeut eller andre mer hverdagslige ting, så kan leseren bryte ut av denne stereotypien. Da leser man plutselig om en person som en kanskje har masse til felles med selv (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016).

Tallaksen viser her til hvordan stereotyper og etablerte diskurser kan skapes, endres og avkreftes gjennom menneskepresentasjon, samtidig som at nyansering av et individ i deknningen av «flyktningkrisen» kan tilskrive et menneske flere dimensjoner utover kun det å være flyktning. Dette viser igjen hvordan presentasjon kan være avgjørende for hvordan *den andre* oppleves og erkjennes som et likeverdig menneske.

Sitatbruk

Det er kun Hassan Al Barry som kommer til orde gjennom reportasjen, og han får mulighet til å snakke gjennom seks sitater. Sitatene er begrenset til at han i hovedsak forteller om seg selv og sine følelser, den konkrete situasjonen han er i, sin familie og sine mål med oppholdet i Tyskland. Selv om Al Barry ikke får kommentere situasjonen i et større perspektiv, får han snakke utover egen situasjon ved at han snakker på vegne av *de andre* som befinner seg utenfor sosialkontoret: «Jeg har snakket med andre som har ventet her i 20 dager. Tyskerne er et fint folk, og de behandler oss bra, men dette systemet fungerer ikke.» Her kan han leses som et metonym for alle som venter foran sosialkontoret, og man kan få inntrykk av at alle menneskene han har pratet med føler seg godt behandlet av tyskerne – til tross for den lange ventetiden og misnøyen med køsystemet. Reporterens utvalgte sitater fra Al Barry fungerer som et supplement til situasjonsskildringene, samt de andre opplysningene journalisten kommer med. Han skriver blant annet: «Tyskland tar imot en stor andel av flyktningene som kommer til Europa, men situasjonen tærer nå på kapasiteten til det tyske asylsystemet». Dette sitatet underbygges av at Al Barry har ventet i 10 dager, han forteller om andre som har ventet i 20 dager og får selv si « (...) dette systemet fungerer ikke» og at «ingen svarer på spørsmålene våre, og vi må bare vente». Dermed får sitatene en underbyggende funksjon for informasjon som deles av reporteren.

Reportasjereg

Denne teksten har en sammensatt vinkling, hvor reporteren både snakker direkte med en flyktning og vinkler reportasjen fra hans ståsted, samtidig som den forteller hvor utfordrende det er for hjelperen (Tyskland) å håndtere situasjonen. Den sier også noe om den europeiske asylpolitikken, og skjevfordelingen av antall flyktninger mellom enkelte EU-land (storsamfunnets motstand mot flyktningene). Diskursen kan dermed leses som sammensatt på samme måte som perspektivet, hvor majoriteten (Tyskland) både blir *den andres* redning, men også *den andres* motstand (EU-landene). I denne reportasjen har reporteren tatt noe lite og brukt det som et metonym, ved at situasjonen ved sosialkontoret løftes fram og brukes som et bilde på det sviktende asylsystemet i Tyskland og Europa. Han rapporterer fra stedet og lar en mann være representant for de flere hundre menneskene som befinner seg i den kaotiske situasjonen. Al Barry kan leses som den røde tråden som knytter den konkrete situasjonen foran sosial kontoret, samt Tyskland og Europas flyktninghåndtering generelt, sammen. Simen Tallaksen sier det viktigste for han er å fremme den sammensatte helheten:

Jeg synes skjebne er viktig, men jeg synes en skjebne må være et bilde på noe større. Man må prøve å skrive om det store bildet og systemet hele tiden. Jeg synes det er viktigst å vise hvordan det faktisk er. Hvordan det er der jeg møter folk, hva som skjer, mest mulig sannferdig og et mest mulig nøkternt bilde av hvordan ting er (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016).

Her støtter Tallaksen opp under teorien om at en krise eller et fenomen effektivt kan illustreres gjennom et gjenkjennelig ansikt for å vekke interesse og engasjement (jf. Hornmoen og Blom Andersen 2015; Coward 2013). På den måten kan det være enklere å skape en følelse av identifikasjon hos leseren, som igjen kan øke muligheten for at leseren får en følelse av solidaritet overfor menneskene det gjelder.

Brødteksten åpner med en skildring som kan vekke nysgjerrighet: «Fire dørvakter sørger for at ingen sniker i køen til sosialkontoret i Moabit Berlin. Foran dem står noen hundre fortvilte flyktninger og nistirrer på en lystavle med ni koder «U103, R046, T110, N068, R187, S026, U056, S092, E171, R294.»» Disse tallene kan leses som symbolske detaljer for den uoversiktlige situasjonen. Vekselvis skildrer reporteren situasjonen på stedet, samtidig som han forteller faktainformasjon om asylsystemet i Tyskland for øvrig, og illustrerer disse opplysningene gjennom skildringene. Eksempelvis skriver han i ingressen at «Det tyske asylsystemet sliter med å absorbere de mange tusen flyktningene som kommer til landet», mens dette senere blir supplert ved at han skildrer en syk mann: «En ung syrer forklarer at han er syk og trenger umiddelbar legehjelp. Men lappen han holder i hånda har feil nummer, og han får ikke komme foran i køen. Dørvaktene viser stadig skuffede flyktninger bort fra

inngangsdøren». Som leser kan man tolke dette som at systemet fungerer så dårlig, at det kan bli potensielt farlig eller livstruende for menneskene som venter. Simen Tallaksen mener det er viktig å ta seg god tid når man skal skrive en reportasje:

Man må være der det skjer. Jeg tror veldig på nærhet til det som skjer og nærhet til menneskene man møter. Hvis man skal skildre må man være der med dem og tilbringe mest mulig tid med dem, og kanskje være i en situasjon og kjenne litt av det samme som de kjenner. Nærhet er nøkkelordet, nærhet, tid og tillit (Intervju med Simen Tallaksen 8.3.2016).

Dette understreker viktigheten av å formidle hendelser fra der de skjer, for å kunne fremme innsikt og forståelse for omstendighetene. Videre viser dette hvordan fravær av nærhet kan svekke relasjonen til og opplevelsen av *den andre*. Dette kan også illustrere hvordan menneskeliggjøring gjennom «på stedet»-reportasjer kan endre etablerte diskurser og stereotypier, samt hvordan journalistikkproduksjon fra desken i større grad kan skape og videreføre slike satte virkelighetsforståelser ved at produksjonen ikke tilføres nyanser fra feltet.

Reporteren beskriver situasjonen på en slik måte at man som leser kan bli en del av den, ved at vi stadig får servert nye inntrykk, slik som her: «En liten gutt spiller fotball med én sko på den forsøplede grusen. Barna holder humøret, men stemningen blant de voksne er synlig amper». Menneskene som skildres kan leses som symboler for Tysklands lite effektive asylhåndtering, og ved at journalisten bruker menneskelig eksempler, observerer deres følelser og handlinger, kan leseren selv kjenne noe av fortvilelsen som beskrives. Selv om vi kun blir kjent med et menneske, skildrer journalisten situasjoner og følelser som gjør at leseren kan få en opplevelse av de andre menneskene på stedet. Journalisten involverer leseren i det han forteller og fremmer aktørene som mennesker. Derfor kan man si at journalisten ivaretar det humanistiske perspektivet og menneskeliggjør flyktningene gjennom sin journalistikk. I tillegg forteller reporteren om hvordan den tyske regjeringen har lagt fram en pakke på seks milliarder euro for å håndtere situasjonen, at innenriksministeriet har anslått at 800.000 asylsøkere vil komme til Tyskland kun i 2015, og at landet samtidig ber andre europeiske land trappe opp innsatsen for å bistå i håndteringen. Sosialkontoret kan her tolkes som et symbol på at Tyskland trenger hjelp, ved at reporteren forteller om den lange ventetiden: «Til tross for flere utvidelser i både personell og infrastruktur klarer ikke kontoret å få unna den store køen av mennesker».

Tall og statistikk

Tallene som fremmes i reportasjen viser hvor mange flyktninger det estimeres at Tyskland kommer til å ta imot i 2015, samt hvor mange det har kommet over den tyske grensen de siste

dagene. I tillegg får vi høre hvor mye penger den tyske regjeringen har satt av for å håndtere flyktningssituasjonen (seks milliarder euro), samt hvordan EU arbeider med å fordele 160.000 flyktninger blant sine medlemsland. Å inkludere disse tallene kan leses som et narrativt grep for å skape forståelse av hvor mange asylsøkere det er snakk om, samt hvor utfordrende det er for Tyskland å håndtere alle menneskene som kommer til landet. Det kan også tolkes som en illustrasjon på kontrasten mellom hvor mange flyktninger Tyskland tar imot sammenliknet med alle EU-landene til sammen. På den måten viser reportereren hvilken utfordring det tyske asylsystemet står overfor dersom ikke andre land begynner å trappe opp sin innsats. Vi får også høre noen flere tall, eksempelvis at Hassan Al Barry har ventet i 10 dager for å få sin søknad behandlet, og at det er *flere hundre* mennesker ventende foran sosialkontoret. Disse tallene og andre symbolske detaljer vitner om reporterens tilstedeværelse.

«Nest siste stopp Danmark»

Denne reportasjen forteller om hvordan dansk politi og menneskene som ankommer Danmark har havnet i en katt og mus-situasjon, hvor flyktningene vil passere ubemerket gjennom landet via tog eller ferje, mens myndighetene krever at de registrerer seg. Siden det er så mange som forsøker å rømme fra det danske politiet, fraktes flere med makt til et avsperrert idrettsanlegg. Samtidig får vi høre om danske innbyggere som demonstrerer mot landets asylsystem, og som ønsker asylsøkere velkommen med sympati, bannere og skilt.

Personskildringer

I denne teksten møter vi ingen av menneskene som er på flukt, snarere forteller den om «flyktninger livredde for å ende opp i Danmark». Gjennom ord og uttrykk som «(...) *livredde* for å ende opp i Danmark», « (...) *gjør alt* for å *unnslippe*», «(...) forsøkte å *stikke av* (...)», «Samtidig *jaktet* politiet (...)» og «En gruppe *rømte* toget (...)», i tillegg til at vi får høre at «man kan se folk gråte i bussene», kan man få en følelse av frykt og desperat flukt, ikke bare fra krig, men også fra streng, dansk asylpolitikk. Utover det får vi vite lite om menneskene som ankommer de danske grensene, og de omtales kun som «flyktninger», «asylsøkere» eller som «en gruppe». Derimot får vi møte to danske kvinner som demonstrerer mot det danske asylsystemet og innstrammingene som nylig har blitt gjort av statsminister Lars Løkke Rasmussen og regjeringen. Den første kvinnen vi møter introduseres med fullt navn og alder, Nilgün Erdem (28). Hun bærer en plakate hvor det står: «De flygtede ikke fra krigen til indespærelse». Hun forteller at de demonstrerer mot det de mener er umenneskelig behandling. Erdem framstilles som en av de «gode hjelperne» ved at hun er sympatisk og ønsker menneskene som kommer velkommen, og hun kan dermed leses som en kontrast til de

strengt danske myndighetene. Utover sitater og plakaten som skildres, får vi ikke vite stort om Erdem, hvem hun er eller hvor hun kommer fra.

Den neste vi møter er også en kvinne, som har haiket sammen med en venninne fra Århus til Rødbyhavn. Hun snakker arabisk, og oversetter danske velkomsthilsner til flyktningene. I motsetning til Erdem presenteres hun anonymt, og alt vi får vite er at hun har tatt turen fra Århus og at hun er «kvinne». Hun demonstrerer også mot det hun mener er dårlig behandling av flyktningene, og sier blant annet at: «De blir behandlet som at de er farlige. Selvfølgelig vil de ikke være her, det er som å være i fengsel». I likhet med Erdem fremmes også «kvinnen» som «den gode hjelper», og begge to kan leses som representanter for flere titalls mennesker som har møtt opp i sympati med flyktningene, og i protest mot Rasmussens instrammede asylpolitikk.

Sitatbruk

Totalt finner vi fem sitater i reportasjen, to uttalelser fra Erdem, to fra «kvinnen», samt et avsluttende, kort sitat fra en politimann. Politimannen hverken nevnes eller skildres utover dette sitatet. Menneskene, som beskrives gjennom flere situasjoner hvor det danske politiet må hente og frakte dem med makt til registrering, kommer ikke til orde. Derimot blir de snakket på vegne av, gjennom at de to danske kvinnene forteller hvor dårlig de blir behandlet av myndighetene. De to siterte kvinnene får også mulighet til å snakke utover seg selv, ved at de forteller hva de mener om den danske asylpolitikken. Dermed ser vi at denne reportasjen slekter på de langt eldre reportasjene analysert av Eide (2002) i hennes undersøkelse, hvor majoriteten (*de vestlige*) får snakke på vegne av minoriteten (*de andre*), som forblir *de tause*. Reportasjen avsluttes med et sitat fra en politimann, som sier at: «Hva som skjer videre nå, kommer an på resten av verden», og supplerer journalistens avsluttende skildring fra stedet. Myndighetene, som kristiseres gjennom teksten, får heller ikke komme til orde, utover dette ene sitatet som ikke sier noe om situasjonen eller scenene som utspiller seg.

Reportasjereg

Denne reportasjen har en sammensatt vinkel; den er politisk ved at den fremmer kritikk mot den danske asylpolitikken, samtidig er den skrevet fra hjelperens ståsted, ved at den danske befolkningen viser solidaritet overfor flyktningene der statsmakten svikter. Myndighetene (representert gjennom Lars Løkke Rasmussen og Inger Støjberg) blir motkreftene, demonstrantene (befolkningen) blir hjelperne og flyktningene selv får den tause rollen som ofre. Dermed kan vi se at teksten får en sammensatt diskurs hvor majoriteten både blir *den andres* redning og motstander. Narrativet bærer preg av å være en nyhetsreportasje framfor en

featurereportasje. Den starter med å fortelle det nyeste først (danskene demonstrerer mot asylpolitikk og -håndtering), men kan likevel ikke leses som en nyhetsartikkel. Den åpner med en interessevekkende ingress, som illustrerer flyktningenes trang til å unnslippe de danske myndighetene: «VIL VIDERE: Flyktninger på vei til Sverige er livredde for å ende opp i Danmark. De gjør alt for å unnslippe dansk politi». Ingressen kan også fremme en følelse av frykt, håpløshet og vilje til å komme videre. Brødteksten starter med en skildring fra Havnegade, hvor rundt 100 mennesker har samlet seg i solidaritet med flyktningene, og i protest mot Inger Støjberg, Danmarks integrerings- og boligminister. Skildringene kan leses som narrative grep for å skape bilder, og forteller hvordan de oppmøtte holder hender i en lenke, bærer plakater med velkomsthilsner, anmodninger om å ta godt vare på dem som er på flukt og kritikk mot politikerne. Videre følger 11 avsnitt med informasjon om innstramminger av den danske asylpolitikken, samt gjengivelser av scener som har utspilt seg tidligere, hvor flyktninger har prøvd å stikke av fra politiet eller nektet å gå av toget. Først mot slutten av reportasjen åpner reporteren igjen for tilstedeværelse. Da får vi vite at hun befinner seg i Rødbyhavn tirsdag kveld, og at fire-fem busser passerer de demonstrerende menneskene. På hver av bussene sitter det minst ti flyktninger, som gjengjelder vinkingen fra de oppmøtte. Ved at reporteren skildrer situasjonen detaljert, kan man få en opplevelse av å være en del av det som beskrives. Journalisten skildrer ingen mennesker utover danskene, med unntak av ved gjenfortelling av hendelser som har skjedd tidligere, samt at kvinnen fra Århus har sett flere gråte på bussene som passerer. *De andre* møter vi lite gjennom teksten, de hverken presenteres, skildres eller blir sitert. Dermed kan man si at journalisten i mindre grad ivaretar det humanistiske perspektivet, ved at de menneskelige framstillingene får liten plass. Reporteren reflekterer heller ikke over det hun opplever, men forebeholder skildringene til rene beskrivelser basert på enten observasjon eller samtale med demonstrantene.

Tall og statistikk

Det dukker opp flere tall gjennom teksten, som illustrerer hvor mange flyktninger som har kommet til Danmark de siste dagene, hvor mange som har forsøkt å stikke av, hvor mange politet jakter på eller de har måttet frakte bort med makt, samt hvor *få* flyktninger som faktisk har søkt asyl i Danmark. Tallene er nærmest en oppramsing, men kan leses som symboler for flyktningene som ikke ønsker å bli i landet. Siden reporteren hele tiden refererer til menneskene som kommer over grensen som så og så mange flyktninger eller som en gruppe, kan tallene også leses som synonym for ordet «personer», hvor menneskene kan leses som tallstørrelser ved at reporteren eksempelvis skriver «1300 flyktninger» eller bare «158».

«Her må hundre barn sove på betonggulvet i natt»

Denne reportasjen skildrer Ungarns hovedstad Budapest, etter at politiet nektet flyktninger å sette seg på tog ut av landet. I påvente av at de kan reise, har et stort område rundt togstasjon blitt omgjort til provisoriske leire hvor menneskene enten bor i telt eller sover rett på betong.

Personskildringer

Selv om denne teksten handler om mennesker, kan de konkrete menneskemøtene oppleves som korte. Totalt får vi møte seks mennesker, men ingen av dem identifiseres med fullt navn. I brødtekstens første avsnitt blir vi presentert for to gutter, men vi får ikke vite annet om dem enn at den ene er fra Aleppo i Syria og sover på bakken, mens den andre vasker håret. Vi møter også den siste guttens mor, men heller ikke hun blir introdusert med navn eller alder. Vi får vite at hun vil reise til Tyskland og at hun er mamma, men møtet med kvinnen strekker seg ikke lenger enn det. Det neste mennesket vi møter kan man anta er en mann, fordi vedkommende blir presentert i sammenheng med en skildring: «Over bakken står rundt 1000 fedre og brødre og roper mot politiet». Siden han/hun kun presenteres som «en syrer fra Homs» er det vanskelig å si sikkert. Syreren protesterer mot ungarske myndigheter, og blir et metonym for de «rundt 1000» menneskene som «roper mot politiet».

De to neste menneskene vi møter er de eneste som blir presentert ved navn, riktig nok kun fornavn, og den ene også med alder. Først møter vi 27 år gamle Taher fra Syria. I tillegg til denne presentasjonen, får vi vite at han gjerne vil til Tyskland og ikke forstår hvorfor det er problematisk å reise dit når landet selv ønsker dem velkommen.

Den neste og vi treffer er Ahmed, og i likhet med de andre er også han fra Syria. Heller ikke han får vi vite mer om, utover at han vil bort fra Ungarn. Oda Leraan Skjetne mener det er viktig å vise hvilke konsekvenser «flyktningkrisen» får for menneskene det gjelder:

Jeg mener at det er viktig å vise hvordan de personene vi møter spiller inn i det større systemet. Hvordan disse blir møtt på grensa, hvordan de viser at Europas asylsystem ikke fungerer. At man ikke bare kan ta beslutninger over hodet på folk, men at man må vise menneskene det faktisk påvirker, vise deres stemmer (Intervju med Oda Leraan Skjetne 29.3.2016).

Det kan virke som om Skjetne i denne reportasjen ønsker å fortelle hvordan livet utarter seg for flyktningene som ikke får reise videre fra Ungarn, gjennom skildringer og bildene som følger reportasjen. Dette viser hvordan utlatelsen av bilder kan føre til at *den andre* oppleves mer distansert og fremmed, og at menneskemøtene kan oppleves annerledes dersom man leser teksten og bildene som en helhet. Gjennom teksten kan menneskemøtene her oppleves korte og presentasjonene tilsvarende snevre. Vi får ikke vite noe om hvordan de har det, hvem de er, hva som er deres historie eller liknende. Likevel skildres deres skjebne gjennom

observasjonene journalisten har gjort på stedet, og som leser kan man forestille seg at disse menneskene føler frustrasjon og desperasjon over å ikke komme videre. Siden bekjentskapene er få, kan de seks menneskene som presenteres i teksten leses som illustrasjoner for situasjonen ved togstasjonen i Budapest.

Sitatbruk

I denne reportasjen er det informasjon og observasjoner gjort av journalisten som dominerer, noe som kan begrunne at teksten består av få sitater. Med unntak av de to guttene i første avsnitt, får alle menneskene som presenteres rom til å snakke én gang hver. Selv om noen slipper til med to setninger, er de så korte at menneskene blir énsetningskilder. Både «guttens mor» og «syrreren» sier kun noe om sin egen situasjon, hun at hun vil reise til Tyskland, og han at han ikke vil gi seg før han er i Berlin: «Vi nekter å dra fra stasjonen. Vi skal stå her og protestere til vi får reise til Berlin». Dette sitatet viser han som representant for de «rundt 1000» som protesterer, og han snakker både på vegne av de andre protestantene og seg selv. Sitatet kan også leses som et kort *høykvalitetssitat*, ved at det karakteriserer «syrreren» som standhaftig og viljesterk. Taher siteres ved hans ønske etter konkrete svar og sitatet består kun av spørsmål: «Hvis Tyskland sier kom hit, hva er da problemet? Hvorfor får vi ikke dra?». Han får hverken mene noe eller fortelle noe om seg selv eller sin historie. Den siste som siteres, Ahmed, er den eneste som får mene noe om selve situasjonen, i tillegg til å fortelle kort om sitt eget mål med flukten og avreisen fra Ungarn: «Dette er ikke menneskerettigheter. Jeg vil dra til et annet land, hvilket som helst annet land, bare ikke Ungarn. Jeg vil vekk herfra». Det at han sier «dette er ikke menneskerettigheter» kan man tolke som at han mener ungarske myndigheter behandler flyktningene som noe som ikke er rettigheter verdig.

Alle menneskene som presenteres i teksten kommer lite til orde, og det kan virke som om journalisten har inkludert sitatene for å fylle Lars J. Hulténs kriterier til en reportasje, og for å vise at hun faktisk har snakket med noen på stedet. Reporteren gir også seg selv rom til å mene noe om situasjonen. Allerede i ingressen kan man få et innblikk i hvordan hun opplever å være på togstasjonen: «En endeløs tragedie utspiller seg på togstasjonen i Budapest». På den måten kan man si at hun gir seg selv større rom til å reflektere over situasjonen, enn hun gir til menneskene hun snakker med.

Reportasjereg

Reportasjen er skrevet fra flyktningens vinkel, og man kan si at diskursen blir storsamfunnet som en trussel eller motkraft mot *den andre*. Anslaget er en skildring fra stedet, og den starter med å fortelle om et barn: «Ti centimeter fra der travle reisende går forbi med sine kofferter,

ligger en liten guttunge fra Aleppo i Syria og sover på bakken». Anslagsskildringen kan leses med tre funksjoner: 1) Den presenterer den konkrete situasjonen og gjør leseren interessert, 2) Den vekker empati ved at den presenterer barn som ofre for det europeiske asylsystemet, og 3) Den illustrerer flyktningenes vanskelige situasjon i Ungarn. Det kan virke som om journalisten bruker barn aktivt som et narrativt grep for å vise hvor ille situasjonen er, og ikke minst for å vekke en reaksjon hos leseren. Allerede i tittelen får vi møte barna og deres skjebne: «Her må *over hundre barn* sove på betonggulvet i natt». Oda Leraan Skjetne bekrefter at det var et bevisst grep å skildre barna:

I Budapest så var det et bevisst valg, for der var det, det som var mest sjokkerende – hvor utrolig mange barn det var og hvor lite hjelp de fikk. Det er jo det som gjør mest inntrykk. Men det er ikke brukt som et middel for å vekke følelser i eller lure leseren, det var sånn det var (Intervju med Oda Leraan Skjetne 29.3.2016).

Dette viser hvordan et budskap kan endre seg underveis fra avsender til mottaker, og hvordan mottakerens antakelser kan påvirke hvordan et budskap tolkes. Mens barna her ble tolket som et mulig narrativt grep for å fremme empati hos leseren, begrunner Skjetne barnebruken med det journalistiske prinsippet om å formidle sannhet.

Gjennom teksten veksler reporterer mellom å informere om det europeiske asylsystemet og å skildre den konkrete situasjonen hun befinner seg i, samt situasjoner som har utspilt seg i dagene før. Skildringene er skrevet på en nøktern og enkel måte, og viser i hovedsak noe av det journalisten selv ser på stedet. Detaljer som lyd eller lukt eller konkrete beskrivelser av menneskene får vi ikke. Likevel veier stedsskildringene noe opp for de manglende menneskemøtene, ved at deres skjebne blir skildret gjennom omstendighetene de befinner seg i. Oda Leraan Skjetne forteller at det kan være vanskelig å formidle inntrykk fra feltet:

Det er vanskelig å forstå omfanget av dette, det er vanskelig å forstå hvor stort det er. Jeg husker da jeg kom til togstasjonen i Budapest, og så et område på sikkert fire fotballbaner med unger som bare lå rundt på bakken. Da satt jeg meg ned på huk og tenkte: «Herregud, hvordan skal vi dekke dette? Hvordan skal vi få til å vise dette?» (Intervju med Oda Leraan Skjetne 29.3.2016).

Dette viser hvordan det kan være utfordrende å formidle noe på en slik måte at både avsenderen og mottakeren får den samme virkelighetsopplevelsen, og hvordan mottakerens virkelighetsforståelse kan havne på kollisjonskurs med avsenderens ved at virkeligheten oppleves fra to ulike ståsteder – «hjemme» og «borte». Dette igjen understreker hvordan nyansert journalistikk kan spille en avgjørende rolle for skapelsen og videreføringen av etablerte virkelighetsforståelser (diskurser).

I tillegg til observasjon og skildring, har journalisten også snakket med forskjellige mennesker, hvorav seks av dem er sitert og kort presentert i teksten. Likevel kan man få en

følelse av at reporteren har brukt lite tid på stedet, som følge av de korte menneskemøtene, få sitatene og fordi hun bruker få identifikasjonstegn. Derfor kan man si at journalisten i hovedsak menneskeligjør flyktningene gjennom sin skildring av omstendighetene de befinner seg i, framfor gjennom menneskemøtene.

Tall og statistikk

Tallene som brukes i dette narrativet er i hovedsak anslag brukt for å skildre en situasjon, blant annet får vi høre at det er «over hundre barn» som må sove på betonggulvet og «rundt 1000 fedre og brødre» som «roper mot politiet». Anslaget kan vitne om at det er journalisten selv som har gjort en vurdering av hvor mange som befinner seg på stasjonen. I tillegg forteller hun også at det er ti centimeter mellom barna som sover på gulvet og de «vanlige» reisende som ikke er flyktninger. Dette kan leses som en symbolsk detalj for å illustrere den korte, geografiske avstanden mellom dem, samtidig som hun også viser hvor stor avstand det er mellom barnas og de andre reisendes skjebne. Reporteren gir oss også et konkret tall på hvor mange flyktninger som reiste med toget fra Budapest den ene dagen politiet ikke var tilstede på stasjonen (3600), og på den måten kan man danne seg et bilde av hvor mange som kan finne seg på stasjonen nå. Hvis 3600 reiste på én dag, hvor mange er det da som har samlet seg på stasjonen etter flere dager med stengte togdører?

«Her strømmer flyktningene over grensa til Østerrike»

Denne reportasjen forteller om hvordan ungarske myndigheter, etter å ha nektet flyktninger å reise ut av landet i lang tid, omsider bestemte seg for å åpne grensene mot Vest-Europa. I motsetning til i de andre reportasjene, har ikke *Dagbladet* selv vært på stedet, men heller basert denne teksten på informasjon og skildringer fra andre medier.

Personskildringer

Denne teksten gjengir i utgangspunktet ingen menneskemøter, til tross for at det er tre stykker som blir direkte sitert, og én som blir indirekte sitert. Derfor kan det være vanskelig å peke på noen tydelige aktører i reportasjen, og narrativet forteller om «flyktninger» i flertall framfor noen utvalgte enkeltpersoner. Ingen av de sitert blir heller nevnt med fullt navn, med unntak av Tyskland og Østerrikes statsministre, Angela Merkel og Werner Faymann.

Likevel er det noen mennesker som dukker opp, den første er en mann som roper på arabisk, den andre er syriske Mohammed og den tredje er en talsperson for Røde Kors.

Førstnevnte blir kun nevnt ved at han ga informasjon på arabisk til flyktningene ved togstasjonen i Budapest gjennom en megafon. Den neste er syriske Mohammed, som kan leses som en slags representant for alle flyktningene. Vi får vite at han er glad for at de

endelig får bevege seg mot Tyskland etter å ha blitt holdt på togstasjonen i lang tid. Syreren blir presentert som «en syrisk mann som oppga å hete Mohammed». Altså kan det virke som om journalisten tviler på at Mohammed snakker sant, og åpner for at det er mulig at han løy og heter noe annet. Videre blir den østerrikske statsminister indirekte sitert, uten videre presentasjon. Han blir nevnt allerede i ingressen, og omtales i forbindelse med at han « (...) besluttet å slippe dem inn». Her kan leseren danne seg et bilde av hvor mye makt som følger med statsministerposten, og det kan virke som om det er statsministeren alene som har gitt klarsignal til flyktningene. Til slutt blir vi raskt presentert for Røde Kors gjennom en talsperson. Om vedkommende er kvinne eller mann, eller hva han/hun heter, får vi ikke vite. Røde Kors omtales som flyktningenes medhjelper, og forteller om hvordan de forbereder seg på å ta imot de som nå kommer over grensen. Informasjon om talspersonen som gjør at vi kan danne oss et inntrykk, utover at vedkommende har valgt å engasjere seg i en hjelpeorganisasjon, får vi ikke.

Man kan ikke spore noen personskildringer i denne teksten, og aktørene er «store» – altså ikke enkeltpersoner, men heller «flyktningene» og «myndighetene». Teksten fremmer flyktningene som glade og takknemlige for at de endelig får slippe videre fra Ungarn, samtidig som at de også er skeptiske og frykter at myndighetene lurte dem ombord busser for å arrestere dem. Myndighetene presenteres fra sin gode side ved at de har valgt å åpne grensene mot Vest-Europa, i tillegg til å tilby flyktningene busstransport til grensen. Til tross for den empatiske skildringen av flyktningene, kan man få en opplevelse av at de til en viss grad dehumaniseres ved at ingen presenteres utover omstendighetene de befinner seg i. I tillegg reduseres de mange steder kun til tall, slik som «over 2000 til nå» eller «rundt tusen av dem». De tilegnes ingen menneskelige egenskaper utover glede og frykt, noe som kan gjøre det vanskelig å danne seg inntrykk av menneskene. Myndighetens velvilje overfor flyktningene, understrekes ved at også det østerrikske folket har samlet seg ved grensen for å møte flyktningene som kommer. På den måten kan man få en opplevelse av Østerrike som vennlig, både ved at statsministeren (myndighetene) og befolkningen åpner sine armer for dem. Hvis reporteren selv ikke er til stede, kan det være vanskelig å ivareta det humanistiske perspektivet og menneskeliggjøre flyktninger. Det kan også være utfordrende å formidle en solidarisk holdning over *den andre*, slik som vi ser i denne reportasjen.

Teksten viser maktrelasjonen mellom europeiske myndigheter og flyktningene: Myndighetene besitter makten til å gjøre flyktningene enten redde eller glade, de kan nekte dem å gå eller

ønske dem velkommen. På den måten kan man si at flyktningenes skjebne blir illustrert ved at den ligger i myndighetenes hender, framfor at det er noe de kan bestemme over selv.

Sitatbruk

Det er svært få sitater i denne teksten, og kun tre steder finner vi sitater med tilhørende sitatstrek. Kun et kommer fra en av menneskene som er på flukt (Mohammed). Gjennom sitatet kan han leses som et eksempel som både illustrere og snakker på vegne av de andre flyktningene på togstasjonen, ved at han sier: «Vi er glade. Vi vil dra til Tyskland». Ingen av sitatene i teksten reflekterer rundt situasjonen, forteller en historie eller gjør at vi blir kjent med noen av menneskene som presenteres. «Megafon-mannens» sitat viser kun hva slags informasjon flyktningene fikk om transportbussene som skulle frakte dem til grensen, og kan tolkes som en detalj for å skildre situasjonen. Sitatet med Røde Kors sier kun noe om hvor mange de forventer å ta imot ved grensen nå som den åpnes, og hva slags utstyr de har gjort klart for å bistå menneskene som kommer. Reporteren gjenforteller observasjoner og reaksjoner andre journalister har gjort på stedet, og kan dermed bli et talerør for flyktningene, slik som her: «(...) jubelen var stor» eller «Mange av passasjerene var tydelig slitne (...)». Med unntak av et kort sitat fra Mohammed, er det ingen mennesker som kommer til orde for å bekrefte disse reaksjonene eller opplevelsene gjort av journalistene fra BBC, CNN og NTB.

Reportasjereg

Dette er en sak med en noe sammensatt vinkling. På den ene siden handler den om flyktninger ved at den forteller om hvordan de endelig får slippe ut av Ungarn, og på den andre siden forteller den også om europeiske myndigheter som er «snille nok» til å la dem passere, og attpåtil bistår dem med busstransport. Man kan si at myndighetene får en slags dobbeltrolle, både som «skurken» som nektet dem å reise, samt som «helten» som slipper dem fri og hjelper dem videre. På den måten kan man si at diskursen også blir tvetydig, ved at den fremmer majoriteten både som et problem og hjelper for flyktningene. Teksten havner i gråsonen mellom å være en nyhetssak og en kort nyhetsreportasje. Den inneholder stedsskildringer basert på observasjoner, men er komponert som en nyhetssak hvor det viktigste blir presentert først: Flyktningene får nå slippe over å grensen mot Østerrike. Stedsskildringene er lite konkret, og gjenforteller heller enkelt hva som har skjedd, framfor å gi nærmere beskrivelser eller detaljer av omgivelsene. Først i fjerde avsnitt danner journalisten et bilde av hva som foregår, ved å fortelle at: «(...) rullet en lang rekke busser opp og dannet en kø utenfor togstasjonen i Budapest (...)». Selv om teksten er skrevet som en nyhetssak, kan vi spore noen reportasjereg, slik som observasjon og intervju, i tillegg til at

historien forteller om en prosess: Veien fra togstasjonen i Budapest til grensebyen Nickelsdorf, og sier noen om både menneskenes avreise og ankomst med bussene. På den måten kan man få inntrykk av at BBC, CNN og NTBs reportere har brukt mye tid på stedet, men det kan også hende at *Dagbladet*-journalisten selv heller har hentet informasjon fra ulike medier på ulike steder. Eksempelvis hvis CNN har rapportert fra Ungarn og NTB fra Østerrike. Han bruker også mye plass til å fortelle *hvorfor* det har tatt lang tid før flyktningene kunne krysse grensen. Framfor å veksle mellom opplevelsesskapende og interessevekkende skildringer og informasjon fortløpende, har journalisten delt teksten i to sekvenser, noe som gjør at informasjonsdelen kan bli lett å scrolle forbi. Ved at både beskrivelse av individ og sted uteblir, er det kun situasjonsforklaringen som kan gi oss et innblikk i flyktningenes skjebne og hva de opplever. Som leser kan det virke som om journalistens mål har vært å gi en kort oppdatering om hva som skjer, framfor å gi leserne en opplevelse av og forståelse for hvem disse menneskene som flykter mot Europa er.

Tall og statistikk

Tallene som presenteres i denne reportasjen brukes til å illustrere omfanget av hvor mange mennesker det er som beveger seg over grensa fra Ungarn til Østerrike, ved å fortelle om hvor mange som har passert grensen allerede, samt anslagene for hvor mange som er ventet over grensen i nærmeste framtid. Tallene kan dermed gi et konkret bilde av hvor mange det er som har blitt rammet av Ungarns togforbud, i tillegg til å vise hvor mange flyktninger Østerrike og Tyskland kommer til å ta imot via tog de nærmeste dagene. Tallene kan også leses med en annen funksjon, nemlig som et begrep eller omtaleord for flyktninger, slik som det står i ingressen: «Over 2000 til nå (...)», « (...) rundt tusen av dem (...)» eller «(...) opp mot 2000 flere vil ta seg over grensa (...)». På den måten kan det oppleves som om menneskene blir redusert fra individer til siffer.

«Mafiaen tjener mer på menneskesmugling enn på narkotika»

Denne reportasjen forteller om hvordan ulike mafiagrupper utgjør de største aktørene i bransjen av menneskesmuglere, samt om hvordan smuglernes virksomhet har vokst i takt med at stadig flere mennesker ønsker å flykte til Europa.

Personskildringer

I dette narrativet får vi møte to flyktninger i tillegg til en rekke personer som enten representerer internasjonale organisasjoner, myndighetsinstanser eller andre store internasjonale aktører. Selv om det er de sistnevnte talspersonene som tar størst plass i teksten, er det de to flyktningene, Bou Thena Alabdallah og Suleymab Alouji, vi blir nærmere

kjent med. Disse blir presentert med både fullt navn, alder og hvor de er fra, og vi får også vite at Alouji er sivilingeniør. Av de to er det syriske Alabdallah vi treffer først, og vi får høre historien om hvordan hun selv og familien hennes har brukt opp pengene sine på menneskesmuglere, som har latt dem i stikken og lurt dem. Etter et løfte om å komme til Tyskland, sitter de nå og venter i Budapest uten penger eller et svar på hvordan de skal komme seg videre. Selv om journalistene ikke skriver konkret hvordan hun opplever situasjonen, kan man som leser få en følelse av frustrasjon – at flyktningene er på randen til å gi opp. Alabdallah kan leses som en illustrasjon for de desperate menneskene, som nærmest blindes av drømmen om frihet og trosser fornuften for å komme seg bort fra krigen. Hun blir også det konkrete eksempelet i reportasjen som bekrefter historiene fra Amnesty, om flyktninger som har blitt lurt av smuglere.

Også Suleymab Alouji har brukt «hjelpen» fra menneskesmuglere for å komme seg bort fra Syria, men i motsetning til Alabdallah lar han seg ikke lure. Som leser kan man oppleve Alouji som gjennomtenkt og smart, ved at han sier: «Jeg stoler ikke på noen, og jeg betaler ikke før jeg er fremme. Ser jeg at vi er mer enn fire-fem stykker som skal reise sammen, blir jeg ikke med». Vi får ikke vite stort om hans historie fram til møtet med journalistene, og han forteller heller om hans opplevelse av menneskesmuglerne som kyniske businessmenn. Selv om både Alabdallah og Alouji er eksempler som illustrerer en stor bransje av menneskesmuglere som livnærer seg på menneskers fluktbehov, kan man lese en kontrast mellom dem, hvor Alabdallah fremstilles som den naive kvinnen som tar irrasjonelle valg, mens Alouji blir den smarte mannen som klarer å holde hodet kaldt uten å bli lammet av desperasjon eller frykt.

Utover disse to, møter vi fem representanter for større organisasjoner; Marko Nicovic (tidligere politisjef i Serbia), Sian Jones (talsperson for Amnesty), Izabella Cooper (talsperson for Frontex), Claire Georges (talsperson for Europol) og Rob Wainwright (Europol-sjef). Alle omtales med fullt navn og tittel, men utover det blir de ikke presentert ytterligere. De deler kun informasjon på vegne av virksomheten de representerer. Dermed kan man si at det presenteres to kildetyper i denne reportasjen: Informasjonskilder og skjebnekilder, hvorav myndighets- og organisasjonsaktørene blir den førstnevnte, og flyktningene den siste. Ved at alle kildene, uavhengig av tittel og tilhørighet, presenteres på samme måte kan gi en opplevelse av at journalistene verdsetter dem likt som kilder. Ingen blir forskjellsbehandlet og de blir presentert med utgangspunkt i de samme premisene. På den måten kan de oppleves likestilt som mennesker, til tross for deres ulike funksjoner i teksten. Likevel er det kun Alabdallah og Alouji som presenteres med alder, og på den måten kan kildenes posisjoner

tydeliggjøres i teksten: Alabdallah og Alouji skal vi bli kjent med, mens de resterende forteller oss faktainformasjon.

Sitatbruk

De utvalgte sitatene i teksten understreker kildenes ulike funksjoner i reportasjen. Alabdallah forteller om hvordan de har blitt lurt, samt om hvordan de opplever situasjonen nå, mens Alouji forteller mer om hvordan relasjonen flyktning/smugler fungerer, og hvordan han selv går frem for å inngå en avtale med dem. Han får også rom til å si hva han selv mener om smuglerne, og hvordan han forholder seg til dem: «Jeg har ingen respekt for menneskene som utnytter oss på denne måten, men akkurat nå trenger vi dem. De er vårt eneste håp». Mens Alabdallah blir sitert ved to anledninger, blir Alouji sitert tre ganger, og alle sitatene består av tre setninger. Alabdallah blir representert gjennom sin historie, mens Alouji får snakke utenfor seg selv, ved å fortelle om hvordan prosessen fungerer i tillegg til at han kommenterer forholdet mellom flyktningene og menneskesmuglerne. Sitatene med Alouji kan leses som *høykvalitetssitater*, ved at de både karakteriserer han som lite naiv og gjennomtenkt, samtidig som at de også sier noe om hans holdninger overfor kriminelle nettverk som driver sin virksomhet på bekostning av uskyldige mennesker.

Amnesty snakker i hovedsak på vegne av flyktningene som helhet, ved å fortelle om hvordan mange har blitt et offer for menneskesmuglernes kyniske lurener. Nicovic forteller om hvordan det økte antallet av migranter har fått menneskesmugling som business til å eskalere kraftig, og at mafiaen tjener store penger på å smugle mennesker til Europa. Frontex forteller om hvor mye «flyktningstrømmen» mot Europa har økt sammenliknet med 2014, og at det dermed har blitt mer lukrativt for mafiaen å drive handel med flyktninger framfor våpen eller narkotika. Europol forteller nærmere om hvem disse menneskesmuglerne er, og deres relasjon til organiserte kriminelle grupper som vanligvis driver med menneske- og/eller narkotikahandel. Europol forteller også om hvordan de største kriminelle aktørene opererer, samt om hva det er de tilbyr av ulike «fluktpakker» til flyktningene. Dermed kan vi se at også de ulike informasjonsaktørene får ulike funksjoner seg i mellom, og at de sammen danner en større helhet for å vise hvordan smuglervirksomheten fungerer.

Selv om flyktningene i noen tilfeller blir snakket på vegne av gjennom denne teksten, blir de ikke *den tause andre* ved at journalisten har valgt å inkludere to stykker til å «bekrefte» historiene og informasjonen som formidles.

Reportasjereg

Denne reportasjen kan leses med en sammensatt vinkel, ved at den både belyser

menneskesmuglernes forretninger, samt flyktningenes skjebne i deres hender. Likevel kan man si at den i hovedsak snakker fra flyktningenes ståsted, ved at den forteller om hvordan menneskesmuglere livnærer seg av desperate mennesker på flukt. På den måten kan en mulig diskurs være storsamfunnet som en trussel mot flyktningene, ved at de må benytte seg av ulovlige menneskesmuglere for å komme seg i trygghet. Den første interessevekkeren i reportasjen kan vi lese allerede i tittelen: «Mafiaen tjener mer på menneskesmugling enn på narkotika». Mafia er noe man vanligvis assosierer med store internasjonale kriminelle nettverk som driver med våpen- og/eller narkotikahandel, og dermed kan det bli en god nysgjerrighetstrigger når man får høre at den inhumane virksomheten *menneskehandel* har blitt enda mer lønnsom. Anslaget forteller historien om Alabdallah og familien som er blant mange ofre for nettopp menneskehandlernes kyniske forretninger. På den måten blir vi umiddelbart presentert for en skjebne vi kan føle empati med, og man kan som leser få en opplevelse av frustrasjon og desperasjon. Riktig nok tar det lang tid før vi blir kjent med et nytt menneske, Alouji, og dermed kan vi si at det ikke er menneskemøtene og de tilhørende historiene som utgjør reportasjen. Hoveddelen består av informasjon om smuglernes virksomhet fra ulike myndighets- og organisasjonskilder, i tillegg til at vi får lære mer om flyktningenes ruter mot og gjennom Europa. Til tross for manglende menneskemøter, kan vi få et innblikk i mange flyktnings skjebne ved at smuglernes virksomhet og deres behandling av «kundene», samt menneskenes fluktruter, blir beskrevet så nøye. Dermed kan man si at det humanistiske perspektivet her blir ivaretatt av journalisten, og at han menneskeliggjør flyktningene både gjennom gjenfortelling, sitering og skildring.

Det er få beskrivelser fra togstasjonen hvor han møter Alabdallah og Alouji, og journalisten konsentrerer seg heller om situasjonen de befinner seg i. Her fra møtet med Alabdallah: «Nå sitter de på et pledd ved togstasjonen Keleti i Budapest. De minste tegner og leker, mens de voksne venter. Men de vet ikke helt på hva.» Selv om vi ikke får vite mye deres historie, kan vi likevel danne oss et bilde av hvem de er og hva de har gått igjennom ved at de får plass til å fortelle om sine erfaringer med menneskesmuglere.

Journalisten er hele veien åpen om sine kilder og metoder, og forteller direkte om han har hentet informasjon fra andre medier, rapporter eller om han baserer informasjonen på intervjuer han/*Aftenposten* har gjort. Dermed kan vi spore flere av hans metoder gjennom teksten: Han har snakket med flere mennesker fra ulike steder og organisasjoner, han har lest både lokale og internasjonale medier, han har gjort egne observasjoner på stedet og det kan virke som om han har brukt tid med de ulike menneskene han har snakket med.

Tall og statistikk

Det presenteres en rekke tall og statistikk gjennom teksten, hvorav hver av dem kan leses med en egen funksjon i teksten. De første tallene vi møter kan framstå som detaljer i historien om Alabdallah og familiens reise mot Europa, eksempelvis får vi høre at de «(...) har betalt menneskesmuglere over 100.000 kroner for å komme seg til Europa, men på veien ble de lurt.» Også i presentasjonen av Alouji får tallene samme funksjon. I tillegg får vi presentert statistiske tall fra Frontex som viser hvor mye «flyktningstrømmen» har eskalert i 2015 sammenliknet med samme tid i 2014. Disse tallene viser ikke bare hvor stor den økte migrantutfordringen til Europa er, men også hvor mange flere potensielle «kunder» menneskesmuglerne har fått. Vi blir presentert for ulike prisanslag for hva det koster å få «hjelp» av en smugler, samtidig som det også viser hvordan smuglerne selv forskjellsbehandler ulike mennesker, i tillegg til de ulike «pakkene» de tilbyr flyktningene. Slik som luksuspakker med hotell eller at syriske flyktninger må betale mer enn flyktninger fra andre land. Dermed kan tallene skape konkrete bilder av hva det vil koste å få «hjelp» eller bli lurt av menneskesmuglere for å komme seg til Europa, samtidig som det også viser hvor mye flyktninger må ofre rent økonomisk for å komme seg bort fra krig og elendighet. Dette kan implisitt også understreke et annet poeng: At det kun er flyktninger med god økonomi som klarer å komme seg til Europa, og som leser kan man undre: Hva med de som ikke har råd?

«Millioner av syrere setter tyrkisk gjestfrihet på prøve»

Dette narrative forteller om et stadig mer anstrengt forhold mellom syrere og tyrkere i Tyrkia, til tross for mange år med gjestfrihet. Som følge av at stadig flere syriske flyktninger kommer til landet, blir tyrkerne skeptiske til syrere som forlenger besøkstiden sin og blir fastboende. Reportasjen forteller om et sviktende mottakssystem i Tyrkia, hvor ankomne syrere ikke får det de har krav på og mange drives til fattigdom.

Personskildringer

Gjennom reportasjen er det i hovedsak tre mennesker vi blir kjent med, i tillegg til korte møter med ytterligere to. Alle er flyktninger fra Syria, men i motsetning til mange andre, har disse bodd i Tyrkia over lang tid. Den første vi får treffe er Mohamed Nizar Bitar, som er restauranteier og har bodd i landet i fire år. Restauranteieren kan leses som tekstens hovedperson. Vi får et innblikk i hverdagen hans slik den er nå, samt at vi får høre mye om hans historie fra da han kom til Tyrkia og åpnet sin første restaurant i 2011. Han forteller om hvordan han mener syrerne har fått et ufortjent dårlig rykte, som følge av at andre mennesker

utnytter dem i en sårbar situasjon: «Tiggerne i Istanbul har funnet en strategi, forteller han – de later som de er fra Syria, selv om de fleste er romfolk». Samtidig får vi også høre om hvordan han er takknemlig for mulighetene han har fått i Tyrkia, og om hvordan han selv har etablert sju restauranter og tre bakerier i løpet av sine fire år i landet. Han kan dermed oppleves som en ambisiøs og arbeidsom mann, som er opptatt av å gi noe tilbake og klare seg på egenhånd. I tillegg kan man få inntrykk av at han er hjemmekjær, for selv om han trives i Tyrkia er han opptatt av folk skal tenke godt om Syria og menneskene som kommer derifra. Bitar får i teksten rom til å snakke om den farlige fluktruten mot Europa, og om menneskesmuglere som utnytter mennesker i en sårbar situasjon. Han mener det er unødvendig å reise til Europa fordi man ikke vet hva man reiser til, og at man heller skal si seg fornøyd med det Tyrkia kan tilby. Gjennom dette kan man få inntrykk av en mann som advarer mot å drømme for stort. Vi kan danne oss inntrykk gjennom meningene han deler og historien som fortelles, og på den måten kan man som leser føle at man får treffe Bitar som menneske, og ikke kun som en illustrasjon for noe større.

Det neste mennesket vi møter er advokaten og organisasjonslederen Ghazwan Koronful. Han presenterer i hovedsak informasjon om ulike årsaker til at forholdet mellom tyrkere og syrere har endret seg, og peker på svakhetene i systemet. Vi får vite lite om hans liv og bakgrunn, med unntak av at han også er en tidligere flyktning, og at han hadde vurdert å reise mot Europa hvis det ikke hadde vært for at han har lønnet arbeid i Tyrkia. Gjennom det han forteller, kan vi danne oss et bilde av han som forkjemper for at syreres rettigheter skal bli ivaretatt etter gjesteordningens løfter. Han får i hovedsak rollen som informatør, og ikke som en personlig aktør.

Videre får vi treffe Abdullah Bahlawan, som er restaurantsjef på en av restaurantene Bitar driver i Istanbul. Han deler historier om hvordan syrerne ble tatt imot da han selv kom til landet for halvannet år siden, samtidig som han viser forståelse for at tyrkerne nå begynner å stramme inn sin gjestfrihet: «Det er mange som kommer, tusenvis hver uke. Vi er annerledes, og som alle andre folk har vi gode mennesker og dårlige mennesker». Vi får ikke vite stort mer om Bahlawan, men han kan likevel etterlate seg et inntrykk som en empatisk og fornuftig mann.

Vi blir også presentert for et pensjonert ektepar som bor i kystbyen Mersin, Ayman Alhariri og Mayada Kahwaji. De kan leses som eksempler på hvordan tyrkernes holdninger overfor syrere har endret seg, ved at de forteller om dårlig behandling og det de kaller hat. Vi får også høre at de gjerne selv skulle dratt til Europa, men at de er for gamle til å ta turen. Dermed kan vi få inntrykk av at de opplever en sjikane som nærmest er uutholdelig.

Christina Pletten mener mennesker er av hovedingrediensene til en vellykket reportasje: «Det er utrolig viktig å ha gode historier om mennesker som folk kan relatere seg til. Det er det viktigste av alt. Det har jeg sett så ofte, at å skildre vanlige folk i uvanlige situasjoner er det som er den mest effektive måten å nå igjennom til leserne på» (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016). Både Pletten, Tallaksen og Skjetne deler (jf. Hornmoen og Blom Andersen 2015; Coward 2013) samme konsensus om at gjenkjennelige ansikter kan være et godt verktøy for å fremme identifikasjon og interesse hos leseren. Dermed kan det virke som om journalistene selv er bevisste på sin relasjon til, samt på hvilken opplevelse og anerkjennelse de formidler hjem til leserne av, *den andre*.

Alle menneskene vi møter i denne reportasjen har noen fellestrekk. De er flyktninger fra Syria som har bodd i Tyrkia over lang tid, og på den måten kan de leses som representanter for syrere som blir uglesett av tyrkerne, i tillegg til at de også kan illustrere hvordan livet i Tyrkia var før den aktuelle «flyktningkrisen» gjennom sine fortellinger. Felles for alle sammen er også at de blir presentert med fullt navn og tittel. Dermed kan de oppleves som likeverdige aktører, uavhengig av om de er advokat eller pensjonist, og til tross for at enkelte har større tilstedeværelse og taletid i teksten. Christina Pletten mener det handler om respekt for de man snakker med:

Det å bli omtalt i en avis er en alvorlig ting; du blir eksponert, saken lever på nettet i evigheter, så jeg er veldig opptatt av at man skal respektere folk så godt man kan. Det å bruke fullt navn, alder, hvor de er fra, snakke med de ordentlig og klargjøre premissene – det er kjempeviktig (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

Dette viser hvordan identifikasjonstegn kan være sentrale for hvordan et menneske oppleves i en journalistisk tekst. Det at journalisten omtaler alle sine kilder på samme måte, og med fullt navn, alder og tittel, kan sende et signal om respekt og anerkjennelse av *den andre* som et likeverdig menneske, uavhengig av om *den andre* er en flyktning eller en statsminister. På den måten kan identifikasjonstegn spille en viktig rolle for hvilken avstand mellom *oss* og *de andre* som fremmes i mediene.

Sitatbruk

Det er i hovedsak tre mennesker som kommer til orde i teksten; restauranteieren (Bitar), advokaten og organisasjonslederen (Koronful) og restaurantsjefen (Bahlawan) Bitar får både rom til å fortelle om sin egen historie, samt til å snakke utenfor seg selv ved å kommentere de reisende til Europa, syriske flyktnings situasjon i Tyrkia og menneskesmuglernes virksomhet. Han blir sitert i utfyllende sitater, både direkte og indirekte, slik som her:

(...) Bitar hadde bare tusen dollar og oppskriftene fra hjemlandet. Men han visste at kundene ville komme. Situasjonen i Syria ble stadig verre, og flyktningene hadde begynt å strømme til. – Jeg fant et lokale i et slitent område. Det varprostituerte på gaten her og bråk om kvelden, men T-banen gikk rett forbi. Da jeg åpnet 1. september 2011 var en av de lykkeligste dagene i mitt liv.

Det er i hovedsak gjennom Bitars direkte- og indirekte sitater at vi kan bli kjent med han.

I de utvalgte sitatene fra advokat Koronful snakker han i hovedsak utenfor seg selv og deler dermed lite informasjon om sin egen historie. Han forteller om hvorfor og hvordan gjesteordningen svikter, og i likhet med Bitar siteres han utfyllende i både indirekte og direkte form. Man kan si at han snakker på vegne av ved han forteller om «ofre» for den sviktende ordningen, samt om hvorfor mange syrere har valgt å flytte til kystbyen Mersin: «Mange slo seg ned her fordi det er nær grensen, og de håpet at de kunne dra tilbake snart. Nå ser det helt umulig ut. Samtidig er det stor usikkerhet om statusen vår her. Mange er redde for at et regjeringsskifte etter valget skal føre til at vi blir kastet ut». Ved at han sier «vi» kan han leses som en representant for de syrerne (deriblant han selv) som frykter for sin framtid i landet. Restaurantsjef Bahlwan er den av de tre hovedaktørene som synes minst i teksten, men likevel får han rom både til å fortelle litt om sine egne opplevelser, samt til å snakke utenfor seg selv ved at han reflekterer rundt hvorfor tyrkerne har fått et mer anstrengt forhold til syrerne. På samme måte som de to overstående, blir Bahlwan både sitert i direkte og indirekte sitater, og begge direktesitatene strekker seg lenger enn én setning.

Ekteparet Ayman Alhariri og Mayada Kahwaji er de som kommer minst til orde, og de blir sitert gjennom et énsetningsstat hver, hvor de kommenterer behandlingen de selv har fått fra tyrkere. De blir også kort indirekte sitert ved at journalisten forteller at de mener de er for gamle til å reise til Europa. I denne reportasjen er det majoriteten, Tyrkia og tyrkerne selv, som blir *den tause andre*. Selv om landets EU-minister blir indirekte sitert, kommenterer han ikke her syrerne i landet, men heller at Tyrkia har nådd sin grense når det kommer til antall flyktninger de kan ta imot. Menneskene vi møter, samt journalisten selv, snakker på vegne av tyrkerne ved å gjenfortelle deres holdninger overfor syrerne, uten at tyrkerne selv får fortelle.

Reportasjerep

Denne reportasjen skiller seg fra de andre i analys materialet, ved at den i hovedsak tar for seg flyktninger som har vært i Tyrkia lenge, og ikke nyankomne. Christina Pletten sier hun var og er opptatt av å vise at «flyktningkrisen» består av mer enn gummibåter og piggrådgerder:

Vi var opptatt av at vi skulle prøve å representere bredden i hvem disse folkene var. Da Ungarn satte opp piggrådgerdet ville alle stå der på grensen og få de bildene av folk som kjemper seg igjennom gjerdet. Man får jo et veldig feilaktig inntrykk da når man er i Norge og du bare ser disse gummibåtene, piggrådgerdene og ingenting annet rundt (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016).

Her fremmer Pletten seg som en reporter som jakter historier utenom de etablerte diskursene, og som ønsker å ta et oppgjør med virkelighetsoppfatningene som kan være et resultat av mediens flokkmentalitet. Gjennom denne reportasjen virker det som om hun blant annet ønsker å formidle hva slags ressurser flyktningene potensielt kan være. Teksten har en tydelig vinkel fra syrernes ståsted, i tillegg til at den også viser Tyrkias asylpolitikk ved å fortelle hvor mange landet har tatt imot og hvor mye penger som er brukt. Skal man beskrive en diskurs, kan man si at den blir sammensatt ved at storsamfunnet igjen får en dobbeltrolle, hvor de både er flyktningenes hjelper (ved at Tyrkia har tatt imot så mange syrere), men også flyktningenes motstand (ved at tyrkerne begynner å anlegge en ugjestmild holdning overfor syrere), i tillegg til at *den andre* også beskrives som en mulig ressurs. Fra leserens ståsted kan det virke som journalisten her har hatt som hovedmål å fremme individet og individets historie framfor sted og situasjon, og på den måten illustrerer og eksemplifiserer hun hvordan tyrkernes holdninger overfor syrere har endret seg. Christina Pletten forteller at reportasjen ble til nærmest ved en tilfeldighet:

Mange journalister har en klar vinkling før de begynner på saken, og finner ting som passer til den vinklingen. Sånn liker ikke jeg å jobbe. Egentlig var planen at dette bare skulle være en historie om han fyren som hadde klart å bygge seg opp et restaurantimperium, men så var jo dette en mye mer interessant vinkling det at de opplever dette skiftet av mentalitet. Jeg tror ofte at jeg finner vinklingen sånn, at jeg hører når noen snakker og plutselig hører jeg «Oi! Der!» (Intervju med Christina Pletten 14.3.2016)

Dette kan illustrere hvordan etablerte diskurser kan videreføres dersom man som journalist ikke erkjenner at virkeligheten kan bestå av mer og flere nyanser utover den virkeligheten man selv opplever, eller kun forholder seg til den virkeligheten en selv eller desken tror at man vil møte.

Med unntak av det pensjonerte ekteparet, blir alle menneskene vi møter presentert på en slik måte at vi kan få vite litt om deres historie – spesielt gjelder dette reportasjens hovedperson, Bitar. Journalisten selv gir oss få konkrete skildringer fra stedene hun besøker, bortsett fra når hun presenterer kystbyen Mersin: «Mersin er en litt søvning og glovarm kystby, med en lang palmebekteledd strandpromenade» eller når hun beskriver handlinger aktørene i teksten gjør: «(...) peker på en nesten tro kopi av bybanen som fyker forbi». Selv om journalisten selv ikke skildrer så mye, blir stedsbeskrivelsene flere steder presentert gjennom sitater, slik som her: «Jeg fant et lokale i et litt slitent område. Det var prostituerte på gaten her og bråk om kvelden, men T-banen gikk rett forbi». På den måten lar journalisten aktørene selv fortelle om stedet de befinner seg på. Reporteren deler mye informasjon om Tyrkias håndtering av syriske flyktninger, og vi får høre om en gjesteordning som ikke fungerer og om enorme summer

brukt på bygging av mottak.

Man kan identifisere flere reportasjeregrep gjennom teksten. Ved at brødteksten starter *in medias res* havner leseren umiddelbart i en situasjon, og anslaget beskriver et fenomen som kan vekke interesse. Den utfyllende fortellingen om Bitar kan vitne om at journalisten har snakket lenge med han, og det kan virke som om hun bruker skildringer av både mennesker, situasjoner og historier som et narrativt grep for å skape tilstedeværelse. Ved at journalisten i så stor grad legger vekt på individet, både gjennom det som kan leses som empatiske skildringer, samt indirekte- og direkte sitater, kan man si at hun her ivaretar det humanistiske perspektivet på en god måte. Reporteren benytter seg også til en viss grad av rekonstruksjon, i hovedsak gjennom fortellinger om hvordan det var da reportasjens aktører kom til landet og hvordan de opplevde det.

Tall og statistikk

Tallene vi presenteres for i denne reportasjen, brukes i hovedsak for å illustrere flyktningssituasjonen i Tyrkia; hvor mange syrere som er registrert i landet, et anslag for hvor mange som er uregistrert, hvor mange penger som er brukt på å bygge flyktningmottak og så videre. Disse tallene kan gi oss et konkret bilde av hvilke utfordringer Tyrkia står overfor, samt at de også kan fremme en implisitt kontrast til hvor lite villig andre land er til å ta imot flyktninger fra Syria. I tillegg presenteres vi også for noen tall som kan leses som detaljer i skildringer, slik som når journalisten forteller om hvordan Bitar startet restaurantkjeden sin i Istanbul: «Bitar hadde bare tusen dollar (...)» eller når hun forteller hvilken suksess han har hatt: «I dag eier han en kjede på syv restauranter og tre bakerier (...)» og «Han anslår at han har over 300 ansatte (...)».

Kapittel 7 – Oppsummering og diskusjon

Tid for ettertanke

Å kombinere journalistintervjuene med analysene har vært nyttig. Det har ved flere tilfeller tvunget meg til å reflektere på nytt og endret mine oppfatninger. Dette viser hvordan en kombinasjon av to kvalitative metoder kan bringe med seg nyttig kunnskap og erkjennelse, og jeg har selv lært noe som har endret antakelsene jeg hadde på forhånd. Intervjuene har blant annet vist at menneskepresentasjoner er avhengig av ulike forhold, og at omstendigheter som språk, tilgang til kilder, samt tidsaspektet, kan være avgjørende for hvordan individet blir presentert. Dette kan motbevise at det kun er journalistens evne som er essensiell for å menneskeliggjøre individet gjennom journalistikken. Analysene viser at det å legge stor vekt på individet i seg selv ikke nødvendigvis er et avgjørende kriterium for å drive humanistisk

rapportering. Eksempelvis trenger ikke en kilde å få lang taletid og mange sitater for at han/hun skal oppleves som et menneske. Også empatiske skildringer, gjenfortellinger og identifikasjonstegn kan humanisere et individ, og fremme en solidarisk grunnholdning hos journalisten.

Spesielt identifikasjonstegn, som fullt navn (med unntak av når kilden selv ikke vil dele fullt navn), alder og tittel, kan sende et signal om respekt for *den andre* til leseren, særlig i tekster hvor journalisten er konsekvent i sin omtale av kilder slik at eksempelvis typiske elitekilder og flyktinger presenteres likt. At tittel vektlegges kan også leses som at *den andre* anerkjennes som en reell og/eller potensiell ressurs for samfunnet, noe som ifølge Lysaker (2011) kan være et tegn på verdsettelse. Dette kan igjen føre til det Honneth (1995) kaller solidaritetsbestemt anerkjennelse, ved at *den andre* verdsettes som en bidragsyter til samfunnet gjennom bekreftelse av personens ytelse som et solidarisk bidrag til fellesskapet. Dette igjen kan tolkes som at Lysakers (Lysaker 2011; Lysaker og Hovdal Moan 2012) unntak om irregulære migranter ikke gjelder her, ved at minoritetspersonene (flyktingene) anerkjennes som ressurser. Likepresentasjon kan fremme likheter og bekjentskap som potensielt kan minske avstanden til *den andre*, og dermed skape et mindre skille mellom *oss* og *dem*. På den måten kan individet i større grad oppleves som et menneske, slik Habermas (2010) skriver menneskeverdet avhenger av. For eksempel ved at en flykting omtales som en bekymret far eller hardtarbeidende fysioterapeut. Jo nærmere man kommer et fremmed menneske, jo mer kan man sannsynligvis oppdage at man har til felles.

Reportasjene formidler i hovedsak flyktingene gjennom deres historier som flyktinger, via omstendighetene og miljøet de befinner seg i. Selv om vi også får noe kjennskap til hvem de er og hvor de kommer fra, er det i stor grad gjennom deres skjebne «på stedet» de blir presentert. Slik som Eide og Simonsens undersøkelse også viste (2009) blir flyktingene ofte brukt som metonymer for en større helhet, hvor de kan leses som illustrasjoner som gir «flyktingkrisen» et ansikt. Slik vi også kunne lese av Lindstad og Fjeldstad (2005) og Figenschou og Beyer (2014), snakker flyktingene som regel om noe som direkte angår dem, men får i visse tilfeller si noe om «flyktingkrisen» i sin helhet. I likhet med i nyhetsdekningen benytter journalistene også her kvantitative størrelser i sine tekster. I nyhetene kan tallene ofte leses som en illustrasjon på «den store strømmen», for å si noe om problemets størrelse. I reportasjene derimot kan vi ofte lese tallene som en kritikk mot

myndighetene, og man kan si at reportasjene her danner en form for motdiskurs til den politiske retorikken som ofte preger dekningen av «flyktningkrisen» «hjemme».

Selv om tekstene bærer preg av ulike diskurser, deler de noen likheter, blant annet fraværet av en kritisk tilnærming. Flyktningene tilegnes kun «gode» menneskelige egenskaper. «Pressens viktigste oppgave er å være kritisk til alle og stille de ubehagelige spørsmålene» sa Per Edgar Kokkvold under Kringkastingsrådets møte 16. oktober 2015. Ingen av disse reportasjene bærer preg av å ha en kritisk tilnærming til flyktningene. En årsak kan være at det er mange syriske flyktninger, og det kritiske spørsmålet om hvorfor de flykter blir dermed ikke relevant å stille. Det kan også henge sammen med sjanger. I typiske nyhetssaker eller undersøkende journalistikk er den kritiske tilnærmingen mer sentral, i motsetning til i skildrende reportasjer hvor det ikke nødvendigvis blir like relevant. En annen grunn kan være det store humanitære engasjementet som preget stemningen blant det norske folk i den gitte perioden, noe som kan forklare journalistenes fokus på å fremme menneskeskjebner. Man kan derfor tenke seg at resultatene av denne undersøkelsen kunne blitt annerledes dersom den ble gjennomført under en annen periode av dekningen, hvor engasjementet hadde dempet seg noe. Journalistikk handler i stor grad om menneskemøter, og som journalist kan det lønne seg å ha evnen til å møte alle mennesker på samme måte, ved å være åpen, imøtekommende og kritisk. Klarer man det, kan man i større grad sende et signal om anerkjennelse overfor *den andre* som et likeverdig menneske. Ikke bare i sitt eget møte med *den andre*, også til leseren.

Diskurs

Slik vi kunne lese i kapittel 3, fant Eide og Simonsen (2009) fire diskurser som preget norske mediers dekning av innvandrere og flyktninger/migranter. Mine analyser avdekker at det fremdeles er liknende diskurser som preger «på stedet»-reportasjer som formidler historier om flyktninger på vei til/i Europa høsten 2015. Jeg har i hovedsak sporet fire ulike diskurser som dominerer utvalget:

1) Storsamfunnet som et problem for *de andre*

I flere av reportasjene skildres majoriteten, enten i form av Europa, EU eller enkelte europeiske land, som en trussel/motkraft mot flyktningene. Flyktningene blir her ofre for sviktende eller ugjestmilde systemer, de blir nødt til å klatre over piggtrådgjerder, betale kriminelle menneskesmuglere, sove på betonggulv eller bo i «uoffisielle» flyktningleire under elendige forhold.

2) Diskursen om de gode hjelperne

Dersom storsamfunnet ikke skildres som flyktingenes motstander, skildres en del representanter for majoritetsbefolkningen ofte i reportasjene som flyktingenes redning. Gjerne i form av gjestmilde befolkninger, slik som i Danmark eller Østerrike, eller gjennom frivillige hjelpearbeidere eller andre organisasjonsansatte som bistår flyktingene på ulikt vis. Denne diskursen blir dermed en kontrast til den ugjestmilde majoriteten, hvor representanter for et alternativt Europa istedenfor blir flyktingenes gode hjelpere.

3) Flyktinger som heltmodige og verdig trengende

Flyktingene i utvalget skildres kun med «gode» egenskaper, og fremmes i stor grad som modige, ressurssterke, omsorgsfulle og takknemlige. I flere av reportasjene skrives det om flyktingenes drøm om å reise tilbake til hjemlandet (og at de ikke ønsker å dra til Europa for å «få et bedre liv»), at de har flyktet for å skape en trygg og god framtid for barna og familien, at de opplever livsfarlige reiseruter og umenneskelige boforhold eller europeere som gjestmilde og vennlige. På den måten understrekes diskursen om storsamfunnet som problem for *de andre*, ved at flyktingene skildres som godhjertede mennesker (og storsamfunnet blir således delvis kaldhjertet).

4) Flyktinger som en mulig ressurs

I flere av reportasjene omtales flyktingene gjennom sine yrker, eller det blir fortalt at de ønsker å fullføre utdannelsen/studere i Europa, og at de dermed kan være en mulig ressurs for storsamfunnet. Slik framstiller ikke rapporteringen flyktingene som mennesker med ambisjoner om å utnytte velferdsstaten, men som potensielle bidragsyttere. Ved at flyktingene får yrkestittel likestilles de med andre, ofte vestlige kilder (*oss*) og oppleves dermed som mer likeverdige.

Man kan si at reportasjene til en viss grad viderefører de allerede etablerte diskursene avdekket av Eide og Simonsen (2009). Unntaket kan bli diskursen om *den andre* som et problem/trussel mot majoriteten, som vi ser uteblir fra denne undersøkelsen. Det kan begrunnes med den fraværende kritiske tilnærmingen, samt med at journalistene selv forteller at de var opptatt av å fremme *hvem* disse menneskene var, og ikke hvilken belastning de potensielt kan bli for storsamfunnet. Vi kan også finne noen likheter med Lindstad og Fjeldstads undersøkelse fra 2005, ved at *den andre* kan leses som «suksessfull» ved å være en mulig ressurs for samfunnet. Tidligere undersøkelser har blant annet vist at innvandrere i stor grad blir synlig i norske medier gjennom dekning av kriminalitet. En liknende tendens kan vi

ikke spore i denne undersøkelsen, med unntak av når journalistene omtaler flyktninger som ofre for menneskesmuglere.

Problemstilling

Hva slags journalistikk er det som menneskeligjør flyktninger?

Undersøkelsen viser at reportasjelijournalistikken kan ha et stort potensiale for humanitet, samtidig som at den også gir en pekepinn på hvilke journalistiske grep som kan menneskeligjøre individet/flyktninger. Det narrative formatet som reportasjen er, kan tilføre journalistikken spenning, innlevelse, menneskeligjøring og mer kontekst. Dette gjør den gjerne ved å tilby leseren dybde og innsikt i et fenomen eller individ gjennom menneskepresentasjon og empatiske skildringer. Analysene påpeker også hvordan man kan minske opplevelsen av humanitet, blant annet gjennom fravær av identifikasjonstegn eller gjenfortelling av individets historie. Det er interessant at journalistikken i stor grad kan fremme likheter med utgangspunkt i en tanke om at det har betydning for muligheten til identifikasjon, mens Levinas (1998) på sin side argumenterer for at mottakelsen av *den andre* blir feilaktig dersom den baseres på gjenkjennelse, og at *den andre* har krav på respekt nettopp fordi den er fremmed. Altså burde det ikke være nødvendig å vektlegge likheter, fordi en fremmed har krav på respekt og likeverd i seg selv. Et motargument kan være at det å fremme likheter kan understreke hvordan et menneske er et menneske uansett, og på den måten forsterke opplevelsen av menneskeverdet, slik Habermas (2010) peker på. Denne erkjennelsen kan igjen bidra til å minske frykten for det ukjente.

Forskningsspørsmål

Hvordan ivaretar journalistene i Aftenposten, Dagbladet og Klassekampen det humanistiske perspektivet i et utvalg av reportasjer om mennesker på flukt høsten 2015?

Det humanistiske perspektivet fremmes ved at journalistene skildrer individene på en solidarisk måte, gjennom identifikasjonstegn og beskrivelser som sier noe om hvem individet er, slik at *den andre* i større grad kan oppleves som et menneske likeverdig med leseren selv. Det journalistiske prinsippet om fullt navn og alder faller bort i flere av tekstene, og det kan virke som om avisene her har ført ulik praksis. Ylva Brune (1998) skrev i *Mørk magi i vita medier* at det fantes få konkrete og personorienterte historier i dekningen av den økte innvandringen på starten av 1990-tallet (1998 s. 32). I dette utvalget får vi derimot møte flere av menneskene som er rammet av krisen, og dermed kan vi se at dekningen har en annen hovedretning enn den hun analyserte. Vi ser at trenden med personifisert journalistikk, slik

som påpekt av Hornmoen og Blom Andersen (2015) og Coward (2013), er synlig til en viss grad også her.

Hvordan kommer eventuelt det individuelle og menneskelige fram?

Det individuelle og menneskelige kan i hovedsak spores gjennom presentasjon, spesielt gjennom identifikasjonstegn, samt gjennom skildringer av individet, omstendighetene og miljøet flyktningen befinner seg i. Både gjennom sitater og beskrivelser kan journalisten bidra til å fremme en solidarisk grunnholdning overfor flyktningene. Her må man ta forbehold om at mine indikatorer kan slå andre veier, ved at sitater eksempelvis kan være ekle bemerkninger fra frustrerte flyktninger eller at skildringene av dårlige boforhold kan illustrere manglende «boevne».

I hvilken grad får flyktningene komme til med egne uttalelser? (Direkte- og indirekte sitater)

Flyktningene uttaler seg i hovedsak om det som direkte angår dem, men får i noen tilfeller også rom til å kommentere «flyktningekrisen» i et større perspektiv. Direktesitatene fra flyktningene er ofte få og korte, og journalistene snakker ofte på vegne av, men i de fleste tilfeller for å gjenfortelle flyktningenes historie. Dette viser at også indirekte sitater og gjenfortelling kan fremme humanitet i journalistikken. I noen tilfeller kan vi få en opplevelse av stedfortredermakt, hvor organisasjoner, politikere og forskere kan framstå som talspersoner for flyktningene.

Hvordan blir menneskene presentert?

Flere tidligere undersøkelser viser at innvandrere og flyktninger i stor grad blir omtalt i en negativ kontekst (eksempelvis Brune 1998; Lindstad og Fjeldstad 1999 og 2005; Van Dijk 2000; Eide og Simonsen 2010; Philo, Briant og Donald 2013; Martin 2015). Denne tendensen finner vi ikke her, hvor flyktningene i hovedsak tilegnes «gode» egenskaper, samtidig som de i stor grad blir omtalt som et offer for, framfor som en trussel mot, storsamfunnet. Dette kan henge sammen med den humanitære «bølgen» som «skylte» over Norge i samme tidsperiode, og antyde at også journalistikken ble farget av engasjementet. Den kvantitative undersøkelsen avdekket at journalistene i hovedsak brukte «flyktning» og «flyktningekrise» for å omtale menneskene på flukt i den gitte perioden, noe som også gjenspeiles i de kvalitative analysene. I motsetning til i tidligere undersøkelser, finner vi ordet «flyktning» sjeldent i andre uttrykk, slik som «flyktningebølge» eller «flyktningstrøm». Også i dette utvalget brukes begrepene sjelden, og i avisreportasjene anvendes begrepet «flyktningstrøm» to ganger, mens begrepet

«flyktningkrise» blir brukt én gang i nettreportasjene. Begrepet «flyktningbølge» er fraværende i begge kategorier.

Kapittel 8 - Konklusjon

Denne masteroppgaven har en ambisiøs problemstilling, som potensielt kan ha mange svar. Selv om studien i seg selv ikke holder til å gi generaliserende karakteristikk av medie-Norges dekning av «flyktningkrisen», mener jeg at materialet har en relevans som strekker seg utover de undersøkte mediene. *Klassekampen*, *Dagbladet* og *Aftenposten* representerer ulike profiler i medielandskapet, men flokkmentaliteten styrer i stor grad retningen journalistene går i under jakten på en god historie. Dermed kan funnene også gi en pekepinn om representasjonen i andre redaksjoner.

Den kvalitative innholds- og diskursanalysen konsentrerer seg om reportasjesjangeren gjennom et begrenset utvalg tekster i et avgrenset, spesielt tidsrom. Undersøkelsen har vist at dersom journalistene følger de normative kravene som stilles til reportasjen, kan sjangerens muligheter for humanitet potensielt være mange. Spesielt gjennom bruk av identifikasjonstegn, sitater og empatiske skildringer. Humanitet i journalistikken handler også om journalistens egen evne, kapasitet og egnethet til å formidle en solidarisk grunnholdning, men dette kravet er ikke avgjørende alene. Dersom journalisten i store grad ivaretar det humanistiske perspektivet, kan den solidariske grunnholdningen også formidles ut til leseren, noe som igjen kan føre til at *den andre* i større grad oppleves som likeverdig med en selv. Dermed kan vi si at reportasjen som sjanger i større grad enn vanlig nyhetsdekning kan egne seg til å menneskeliggjøre flyktninger, og til å minske skillet mellom *oss* og *dem*.

Studien viser hvorfor det kan være viktig å holde en eksplorerende holdning gjennom forskningsprosessen, spesielt når man arbeider med kvalitative metoder. Undersøkelsen har vist at inntrykk kan endres, spesielt når man både ser nærmere på hva en tekst formidler, samtidig som man undersøker prosessen som ligger bak ved å intervjuer journalisten. Mens jeg tidligere antok at sitering hadde stor betydning for å oppleve individet, viser denne undersøkelsen at menneskepresentasjoner i journalistiske tekster kan ha flere nyanser. Selv om jeg fremdeles mener taletid er viktig, fordi det kan sende et signal om respekt og om at mennesket blir anerkjent av journalisten, innser jeg også at humanitet og bekjentskap kan fremmes gjennom andre presentasjoner av individet, spesielt ved gjenfortelling av et menneskes historie.

Denne undersøkelsen kan danne en del av grunnlaget for videre forskning på dekningen av «flyktningkrisen». Eksempelvis kan den brukes som et utgangspunkt for en komparativ analyse av dekningen før og nå, for å se hvordan den har utviklet og endret seg over tid – kanskje spesielt etter at det humanitære engasjementet roet seg noe ned. Det kunne også vært interessant å sammenlikne disse funnene med en nyere undersøkelse gjort på dekning av flyktninger/innvandrere som er i Norge. Studien kan også brukes som et utgangspunkt for en undersøkelse av hvordan mediernes forhold til *den andre* har forandret seg etter at redaksjonene i større grad begynte å produsere fra desken. Det hadde være interessant å se hvordan den økende deskproduksjonen påvirker, og kanskje til en viss grad vil endre, journalistikkens potensial for humanitet. Det kunne også vært spennende å se på presentasjonen av flyktninger gjennom multimedie²⁷ og magasindekningen, hvorav begge kan åpne for en bred og nyansert framstilling av individet. Selv om denne oppgaven påpeker noen viktige og nødvendige faktorer for menneskeliggjøring av flyktninger, ser vi at det kan være nyttig med flere undersøkelser for å kartlegge moderne mediers presentasjon av *den andre*.

²⁷ Slik som VGs multimediale prosjekt «Forliset». URL: <http://www.vg.no/spesial/2016/forliset/> [Lesedato: 26.4.2016]

Referanseliste

Allern, Sigurd (2001): Nyhetsverdier: Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser.

Kristiansand: IJ-forlaget

Andersen, Nina Blom og Harald Hornmoen (2015): «Behersket og bekymret. En pandemirisiko med ulike ansikter i dansk og norsk presse» i Individet i journalistikken (2015).

Harald Hornmoen, Thore Roksvold og Jørgen Alnæs (red.)

Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Ashcroft, Bill, Gareth Griffiths og Helen Tiffin (1998): Key Concepts in Post-Colonial Studies

New York: Routledge

Bech-Karlsen, Jo (2007): Reportasjen

Oslo: Universitetsforlaget

Bore, Marie Rein (2012): «Men så var det ondskapen: Litt om forholdet mellom humanisme og kristendom» i Religion og livssyn, nr. 3, 2012, s. 33-38

Borge, Torunn (1999): Yrke, Reporter.

Oslo: Oktober

Brune, Ylva (1998): Mörk magi i vita medier

Stockholm: Carlssons

Brurås, Svein (2010): Etikk for journalister

Oslo: Fagbokforlaget

Carey, John (1996): The Faber Book of Reportage

London: Faber & Faber

Cohen, Stanley (2011): Folk devils and Moral Panics

London: Taylor & Francis

Coward, Rosalind (2013): Speaking Personally. The Rise of Subjective and Confessional Journalism.

Hampshire: Palgrave MacMillan

Dahl, Thea Norden og Elisabeth Eide (2015): «*Det unge gjennombruddet. Nye stemmer i offentligheten – nye roller?*» i Etter beste kjønn. Kjønnsperspektiv på medier og journalistikk (2015). Elisabeth Eide og Kristin Skare Orgeret (red.)

Deuze, Mark (2005): «*What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered*» i Journalism, 6 (4), s. 442-64

Dijk, Teun A. Van (2000): «*New(s) racism: A discourse analytical approach*» i Ethnic Minorities and the Media (2000). Simon Cottle (red.)
Berkshire: Open University Press

Ehn, Billy og Peter Öberg (2011): «*Biografisk intervjumetode*» i Mange ulike metoder (2011). Kathrine Fangen og Ann-Mari Sellerberg (red.)

Eide, Elisabeth (1998): Langdistanseløpet. En eksplorerende undersøkelse om reportasjen. HiO-rapport 1998 nr. 9

Eide, Elisabeth (2001): «De der nede». Reportasje utenfor allfarvei
Kristiansand: IJ-forlaget

Eide, Elisabeth (2002): «Down there» and «Up here»
Doktoravhandling
Oslo: HiO

Eide, Elisabeth (2015): «*Etikk over landegrensene: Fra ansiktets etikk til Facebook*» i Røtter og vinger. Et matpakkeseminar i Jon Lilletuns ånd (2015). Svein Helgesen (red.)

Eide, Elisabeth og Anne Hege Simonsen (2009): «*Fallen Angels: The End of the Colorful Community?*» i Paradoxes of Cultural Recognition (2009). Sharam Alghasi, Thomas Hylland Eriksen og Halleh Ghorashi (red.)

Eide, Elisabeth og Anne Hege Simonsen (2010): Mistenkelige utlendinger
Kristiansand: Høyskoleforlaget AS

Eide, Elisabeth og Kaarina Nikunen (2011): Media in motion. Cultural Complexity and Migration in the Nordic Region.
Surrey: Ashgate Publishing Limited

Fairclough, Norman (1995a): Critical Discourse Analysis.
London: Longman

Fairclough, Norman (1995b): *Media Discourse*

London: Edward Arnold

Falkenberg, Vidar og Kristina Nilsen (2009): «*Lite brukt som kilder*» i *Innvandrere i norske medier. Medieskapt islamfrykt og usynlig hverdagsliv.*

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, årsrapport, 2009

Figenschou, Tine Ustad og Audun Beyer (2014): «*Elitene, minoritetene og mediene.*

Definisjonsmakt i norsk innvandringsdebatt» i *Tidsskrift for samfunnsforskning* vol 55, nr. 1, s. 23-51

Oslo: Universitetsforlaget

Fossum, Egil (1991): *Er det nå så sikkert? Journalistikk og kildekritikk*

Oslo: Cappelen

Frey, Elsebeth (2007): *Ideal og realitet. En analyse av nyhetsreportasjen i tre norske aviser*

HiO-hovedfagsrapport 2007 nr. 4

Galtung, Johan og Marie Holmboe Ruge (1965): «*The Structure of Foreign News*» i *Journal of Peace Research*, vol. 2, nr. 1 (1965), s. 64-91

Gentikow, Barbara (2005): *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*

Kristiansand: IJ-forlaget

Greg, Martin (2015): «*Stop the boats! Moral panic in Australia over asylum seekers*» i

Continuum: Journal of media and cultural studies, s. 304-322.

Oxford: Routledge

Habermas, Jürgen (2010): «*The concept of human dignity and the realistic utopia of human rights*» i *Metaphilosophy*, vol. 41, nr. 4 (2010), s. 464-480

Oxford/Malden: Blackwell Publishing

Hannerz, Ulf (2004): *Foreign News: Exploring the world of foreign correspondents*

Chicago: University of Chicago Press

Hornmoen, Harald (2015): «*Individet i journalistikken. En introduksjon*»

i *Individet i journalistikken* (2015). Harald Hornmoen, Thore Roksvold og Jørgen Alnæs (red.)

Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Hultén, Britt (2000): *Journalistikanalys. En introduktion*

Lund: Studentlitteratur

Hultén, Lars (1990): *Reportaget som kom av sig*, JMKs skriftserie.

Stockholm: Stockholms Universitet

Hågvar, Yngve Benestad (2015): «*Den lille mann. Casefortellinger på papir og nett*» i

Individet i journalistikken (2015). Harald Hornmoen, Thore Roksvold og Jørgen Alnæs (red.)

Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Innes, Alexandria J. (2010): «*When the Threatened Become the Threat: The Construction of Asylum Seekers In British Media Narratives*» i *International Relations* Vol 24 (4): 456-477

Jacobsen, Jan Krag (1993): *Interview. Kunsten at lytte og spørge*

København: Hans Reitzels Forlag

Koefoed, Holger & Thue, Oscar (1989): *Kampen for tilværelsen*

Oslo: A-gruppen/Gyldendal

Kristeva, Julia (1991): *Strangers to ourselves*

New York: Columbia University Press

Kvale, Steinar (1996): *InterViews. An introduction to qualitative research interviewing*

London: Sage

Larsen, Ann Kristin (2012): *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*

Bergen: Fagbokforlaget

Leer-Salvesen, Paul (2012): «*Religiøs etikk og allmenn etikk – etter 22. juli*»

i *Religion og livssyn*, nr. 3, 2012. s. 49-53

Leer-Salvesen, Paul (2015): «*Samvittighet og det onde*» i *Røtter og vinger. Et*

«matpakkeseminar» i *Jon Lilletuns ånd* (2015). Svein Helgesen (red.)

Kristiansand: Portal

Levinas, Emmanuel (1998): *entre nous On Thinking-of-the-other*. New York: Columbia University Press

Levinas, Emmanuel (2004): *Den annens humanisme*. Thorleif Dahls Kulturbibliotek.

Oslo: Aschehoug

Lewis, Oscar (1964): «*In New York You Get Swallowed by a Horse*» i *Anthropological Essays*
New York: Random House

Lysaker, Odin (2011): «*Anerkjennelse og menneskeverdets forankring*» i
Etikk i praksis. *Nordic Journal of Applied Ethics* (2011), 5 (2), s. 101-122.

Lysaker, Odin og Marit Hovdal Moan (2012): «*Irregulær migrasjon – etiske, rettslige og politiske dilemmaer*» i *Etikk i praksis. Nordic Journal of Applied Ethics* (2012), 6 (2), s. 1-5

Lindstad, Merete og Øyvind Fjellstad (1999): *Pressen og de fremmede*
Kristiansand: IJ-Forlaget

Løgstrup, Knut E. (1991): *Den etiske fordring.*
København: Gyldendal

Mencher, Melvin (1984): *News Reporting and Writing*
Dubuque: Wm. C. Brown Publishers

Mikkelsen, Marianne (2009): *Verdsatt og feilvurdert. Flerkulturelle journalister i norske redaksjoner.* Masteroppgave i journalistikk, institutt for medier og kommunikasjon.
Oslo: UiO

Nandy, Ashis (1990): *The intimate enemy: Loss and recovery of self under colonialism*
Delhi: Oxford University Press

Oltedal, Audgunn (2012): *Vesentleg og viktig?*
Kristiansand: IJ-forlaget

Philo, Greg, Emma Briant og Pauline Donald (2013): *Bad news for refugees*
London: Pluto Press

Rasmussen, Terje (2001): *Mediesamfunnets moral*
Oslo: Pax

Roksvold, Thore (1992): «*Journalisten A.O. Vinje, i Blomnæs*» i *At føle paa Nationens puls* (1992). Eli Glomnes, Øyvind T. Gulliksen og Olav Solberg (red.):
Oslo: Novus

Shohat, Ella og Robert Stam (1994): *Unthinking Eurocentrism*
London: Routledge

Strand, Ane Kathrine, Fredrik Milde og Kristina Nilsen (2011): *Medieanalyse: Innvandring og integrering i norske medier*

Barne-, likestilling- og integreringsdepartementet, 2011

Sultan, Shoaib (2012): «*Den islamske humanismen, fata morgana eller fakta?*»

i *Religion og livssyn*, nr. 3, 2012, s. 27-32

Toje, Asle (2010): «*Norsk utenrikspolitikk – en kritikk*» i *Nytt Norsk Tidsskrift* (2010), (1) 2, s. 221-232.

URL: http://asletoje.com/pdf_gallery/103.pdf [På nett: 08.04.2016]

Tvedt, Terje (2009): *Utviklingshjelp, utenrikspolitikk og makt. Den norske modellen*

Oslo: Gyldendal akademisk

Vettenranta, Solilikki (2008): «*Ofrenes smerte, seernes ubehag – etiske utfordringer i katastrofenyheter*» i *Etikk i praksis. Nordic Journal of Applied Ethics* (2008), 2 (1), s. 87-104.

Winther, Marianne Jørgensen og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*

Fredriksberg: Roskilde Universitetsforlag/Samfundslitteratur

Avisartikler

Aftenposten (5.9.2015): «Mafiaen tjener mer på menneskesmugling enn på narkotika»

Aftenposten (7.9.2015): «Fra Tyrkia til Tyskland»

Aftenposten (7.9.2015) «Millioner av syrere setter tyrkisk gjestfrihet på prøve»

Aftenposten (8.9.2015): «Her er flyktningene som ikke får plass i myndighetenes leire»

Dagbladet (31.8.2015): «Hit, men ikke lenger?»

Dagbladet (1.9.2015): «Her må hundre barn sove på betonggulvet i natt»

Dagbladet (5.9.2015): «– Er det håp for oss?»

Dagbladet (5.9.2015): «Her strømmer flyktningene over grensa til Østerrike»

Klassekampen (4.9.2015): «Slår et slag for flyktningene»

Klassekampen (7.9.2015): «Strandet i hjertet av Europa»

Klassekampen (8.9.2015): «Her har han stått ti dager i kø»

Klassekampen (10.9.2015): «Nest siste stopp Danmark»

Muntlige kilder

Pletten, Christina, journalist i Aftenposten, 14.03.2016 [Intervju, ansikt til ansikt]

Skjetne, Oda Leraan, journalist i Dagbladet, 29.03.2016 [Intervju, ansikt til ansikt]

Tallaksen, Simen, journalist i Klassekampen, 08.03.2016 [Intervju, ansikt til ansikt]

Fotnoter:

¹ Kilde, URL: <http://www.amnesty.no/tema/flyktninger-fra-syria> [Lesedato: 25.4.2016]

² Kilde, URL:

http://fido.nrk.no/5387a37c58aafe8053b3a96ba10b064bd4cbd9be5c094475fb775e51afb3c185/krad_ref_161015.pdf [Lesedato: 1.4.2016]

³ Kilde, URL: <http://www.amnesty.no/tema/flyktninger-fra-syria> [Lesedato: 10.10.2015]

⁴ Kilde, URL:

http://fido.nrk.no/5387a37c58aafe8053b3a96ba10b064bd4cbd9be5c094475fb775e51afb3c185/krad_ref_161015.pdf [Lesedato: 10.10.2015]

⁵ Dagbladet har laget en oversikt (9.3.2016) over hva Tyrkiaavtalen innebærer som kan leses her:

<http://www.dagbladet.no/2016/03/09/nyheter/utenriks/flyktningkrisa/43433745/> [Lesedato: 20.3.2016]. Jeg har også brukt <http://www.aftenbladet.no/nyheter/utenriks/Avtalen-mellom-EU-og-Tyrkia-i-boks-3893129.html> [Lesedato: 20.3.2016] som kilde.

⁶ Kilde, URL: https://snl.no/Borgerkrigen_i_Syria_2011%E2%80%9316 [Lesedato: 20.4.2015]

⁷ Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Konflikter/Syria> [Lesedato: 13.11.2015]

⁸ Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Konflikter/Syria> [Lesedato: 13.11.2015]

⁹ Kilde, URL: <http://www.noas.no/hva-vet-du-om-eritreiske-flyktninger/> [Lesedato: 8.1.2016]

¹⁰ Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Land/Eritrea> [Lesedato: 8.1.2016]

¹¹ Kilde, URL: http://www.flyktninghjelpen.no/arch/_img/9199274.jpg [Lesedato: 8.1.2016]

¹² Kilde, URL: <http://www.globalis.no/Land/Afghanistan> [Lesedato: 8.1.2016]

¹³ Kilde, URL: http://www.flyktninghjelpen.no/arch/_img/9199274.jpg [Lesedato: 8.1.2016]

¹⁴ Kilde, URL: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/oct/14/refugee-rhetoric-echoes-1938-summit-before-holocaust-un-official-warns> [Lesedato: 3.2.2016] og <http://www.nrk.no/verden/langer-ut-mot-politikeres-flyktningretorikk-1.12604067> [Lesedato: 3.2.2016]

¹⁵ Kilde, URL: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Kronikk-Innfodte-i-Groruddalen-mener-at-utviklingen-allerede-har-gatt-for-langt--Halvor-Fosli-8195716.html> [Lesedato: 3.2.2016]

¹⁶ Kilde, URL: www.human.no/Humanisme/Hva-er-humanisme/ [Lesedato: 11.10.2015] og <https://snl.no/humanisme> [Lesedato: 11.10.2015]

¹⁷ Flere av undersøkelsene som presenteres i dette kapitlet tar for seg mennesker som allerede er bosatt/har kommet til det aktuelle landet, mens mine analyser er av dekning av folk underveis. Likevel blir de tidligere undersøkelsene relevante her fordi de sier noe om medienes forhold til innvandrere.

¹⁸ Kilde, URL: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/holdninger-til-innvandrere-og-innvandring-2015> [Lesedato: 26.4.2016]

¹⁹ Intersubjektivitet handler om at flere forskere, som gjennomfører samme undersøkelse, skal komme fram til omtrentlig samme resultat, slik man kan lese om her: <https://snl.no/intersubjektiv> [Lesedato: 1.4.2016]

²⁰ Andre formuleringer av ordene er ikke inkludert i undersøkelsen, slik som «flyktningkrisa» eller «flyktningkatastrofe»

²¹ Kilde, URL: <https://snl.no/flyktninger> [Lesedato: 18.2.2016]

²² Kilde, URL: <https://snl.no/migrant> [Lesedato: 18.2.2016]

²³ Kilde, URL: <https://snl.no/asyls%C3%B8ker> [Lesedato: 18.2.2016]

²⁴ Kilde, URL: <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&page=avis&queryID=190> [Lesedato: 3.4.2016]

²⁵ Disse tallene gjelder kun avisopplag

²⁶ Empati betyr her at journalisten klarer å formidle en historie på en slik måte at leseren kan få mulighet til å identifisere seg og forstå individets følelsesliv og opplevelser, altså at leseren kan leve seg inn i det som fortelles

²⁷ Slik som VGs multimediale prosjekt «Forliset». URL: <http://www.vg.no/spesial/2016/forliset/> [Lesedato: 26.4.2016]

VEDLEGG 1:

Tabellene som viser oversikten av saker om «flyktningkrisen»:

Aftenposten							
	29.08	30.08	31.08	01.09	02.09	03.09	04.09
Reportasje	1	1	3	3	0	5	5
Nyhetsstoff	6	12	8	15	1	11	23
Portrett	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	0	1	2	1	3	2	2
Lederartikler	0	0	1	0	0	1	0
Kommentar	0	0	1	0	0	0	1
SUM:	7	14	15	19	4	19	31

Tabell 1: Antall nettartikler om flyktninger i Aftenposten kategorisert etter sjanger

Aftenposten								
	05.09	06.09	07.09	08.09	09.09	10.09	11.09	12.09
Reportasje	3	0	2	1	3	4	2	1
Nyhetsstoff	13	12	9	13	12	10	12	5
Portrett	0	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	1	1	3	1	4	1	1	0
Lederartikler	0	0	0	0	0	0	0	0
Kommentar	0	0	1	0	1	1	0	1
SUM:	17	13	15	15	20	16	15	7

Tabell 2: Antall nettartikler om flyktninger i Aftenposten kategorisert etter sjanger

Dagbladet							
	29.08	30.08	31.08	01.09	02.09	03.09	04.09
Reportasje	0	1	2	5	0	1	1
Nyhetsstoff	2	5	9	3	4	6	16
Portrett	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	0	2	1	1	2	1	3
Lederartikler	0	0	0	0	0	0	0
Kommentar	3	0	0	1	0	0	1
SUM:	5	8	12	10	6	8	21

Tabell 3: Antall nettartikler om flyktninger i Dagbladet kategorisert etter sjanger

Dagbladet								
	05.09	06.09	07.09	08.09	09.09	10.09	11.09	12.09
Reportasje	1	0	0	0	0	0	1	1
Nyhetsstoff	9	9	16	13	13	12	13	13
Portrett	0	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	4	3	1	2	1	1	2	3
Lederartikler	0	0	0	0	0	0	0	0
Kommentar	1	0	2	0	0	1	1	0
SUM:	15	12	19	15	14	14	17	17

Tabell 4: Antall nettartikler om flyktninger i Dagbladet kategorisert etter sjanger

Aftenposten							
	29.08	30.08	31.08	01.09	02.09	03.09	04.09
Reportasje	2	1	5	1	2	0	0
Nyhetsstoff	7	3	1	4	3	3	4
Portrett	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	0	0	0	1	0	1	1
Lederartikler	1	0	0	1	0	0	0
Kommentar	1	0	0	1	1	1	0
SUM:	11	4	6	8	6	5	5

Tabell 5: Antall avisartikler om flyktninger i Aftenposten kategorisert etter sjanger

Aftenposten								
	05.09	06.09	07.09	08.09	09.09	10.09	11.09	12.09
Reportasje	3	0	4	1	0	0	1	1
Nyhetsstoff	6	2	5	4	4	4	1	3
Portrett	0	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	1	0	0	1	0	1	1	0
Lederartikler	0	0	1	0	0	0	1	0
Kommentar	0	1	1	3	3	3	1	0
SUM:	10	3	11	9	7	8	5	4

Tabell 6: Antall avisartikler om flyktninger i Aftenposten kategorisert etter sjanger

Dagbladet							
	29.08	30.08	31.08	01.09	02.09	03.09	04.09
Reportasje	0	0	1	2	1	0	0
Nyhetsstoff	2	0	2	0	0	0	2
Portrett	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	3	0	1	0	0	0	0
Lederartikler	0	0	0	1	0	0	0
Kommentar	0	0	0	0	0	1	0
SUM:	5	0	4	3	1	1	2

Tabell 7: Antall avisartikler om flyktninger i Dagbladet kategorisert etter sjanger

Dagbladet								
	05.09	06.09	07.09	08.09	09.09	10.09	11.09	12.09
Reportasje	1	0	0	0	0	0	0	0
Nyhetsstoff	1	0	2	1	0	2	5	2
Portrett	0	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	0	0	0	0	0	1	2	1
Lederartikler	1	0	0	0	0	1	0	0
Kommentar	3	0	2	0	0	1	2	0
SUM:	6	0	4	1	0	5	9	3

Tabell 8: Antall avisartikler om flyktninger i Dagbladet kategorisert etter sjanger

Klassekampen							
	29.08	30.08	31.08	01.09	02.09	03.09	04.09
Reportasje	0	0	0	0	0	0	1
Nyhetsstoff	5	0	6	3	3	5	2
Portrett	0	0	0	0	0	0	0
Kronikk/leserbrev	1	0	1	1	0	3	1
Lederartikler	1	0	1	0	0	0	0
Kommentar	0	0	0	1	0	1	1
SUM:	7	0	8	5	3	9	5

Tabell 9: Antall avisartikler om flyktninger i Klassekampen kategorisert etter sjanger

Klassekampen								
	05.09	06.09	07.09	08.09	09.09	10.09	11.09	12.09
Reportasje	1	0	1	1	0	2	1	0
Nyhetsstoff	3	0	5	6	6	2	6	5
Portrett	0	0	0	0	0	0	1	0
Kronikk/leserbrev	4	0	0	2	4	2	2	3
Lederartikler	0	0	0	1	0	0	0	0
Kommentar	2	0	2	2	1	2	0	3
SUM:	10	0	8	12	11	8	10	11

Tabell 10: Antall avisartikler om flyktninger i Klassekampen kategorisert etter sjanger

Dato	<i>Aftenposten</i>	<i>Dagbladet</i>	Totalt
29.08.15	7	5	12
30.08.15	14	8	22
31.08.15	15	12	27
01.09.15	19	10	29
02.09.15	4	6	10
03.09.15	19	8	27
04.09.15	31	21	52
05.09.15	17	15	32
06.09.15	13	12	25
07.09.15	15	19	34
08.09.15	15	15	30
09.09.15	20	14	34
10.09.15	16	14	30
11.09.15	15	17	32
12.09.15	7	17	24
SUM:	227	193	420

Tabell 11: Antall nettartikler skrevet om flyktninger på den gitte dato i *Aftenposten* og *Dagbladet*

Dato	<i>Dagbladet</i>	<i>Aftenposten</i>	<i>Klassekampen</i>	Totalt
29.08.15	5	11	7	23
30.08.15	0	4	0	4
31.08.15	4	6	8	18
01.09.15	3	8	5	16
02.09.15	1	6	3	10
03.09.15	1	5	9	15
04.09.15	2	5	5	12
05.09.15	6	10	10	26
06.09.15	0	3	0	3
07.09.15	4	11	8	23
08.09.15	1	9	12	22
09.09.15	0	7	11	18
10.09.15	5	8	8	21
11.09.15	9	5	10	24
12.09.15	3	4	11	18
SUM:	44	102	107	253

Tabell 12: Antall avisartikler skrevet om flyktninger på den gitte dato i *Aftenposten*, *Klassekampen* og *Dagbladet*

VEDLEGG 2:

Semistrukturert intervjuguide

Intervjuguide for intervju med journalister

Hva slags erfaring har du med å dekke flyktninger og migrasjon?

Har du dekket flyktninger og migrasjon før denne situasjonen? (Når og hva i så fall?)

Hvilke lærdommer har du gjort deg etter å ha dekket flyktninger/migrasjon?

Hvilken rolle spiller journalistikken i den situasjonen vi er oppe i?

Hvordan vurderer du norske mediers dekning av flyktningkrisen?

Hvordan har dekningen utviklet seg? (Startet det med 'den store folkelige dugnaden', den politiske debatten om mottak, returer til Russland, grensen om 10.000 syrere...)

Hvilke etiske journalistiske idealer kommer til anvendelse i dekning av flyktninger?

Hvordan planlegger du en reportasje på forhånd?

Når bestemte du deg for hvordan du skulle vinkle disse reportasjene?

Hvilke reportasjeregrep/elementer mener du formidler en historie best?

Hvilke metoder bruker du for å hente inn informasjon når du skriver tekster om flyktninger?

Har du mått på språkproblemer underveis? (I så fall, hvordan har du løst disse?)

I dekning av flyktningkrisen; hva mener du det er viktigste å få frem?

Hvilke aktører får spalteplass i dekning av flyktningkrisen?

Hvordan vurderer du hvem som skal komme til orde og ikke?

Når du skriver om mennesker; hvordan går du frem for å få kontakt med dem?

Hvilke vurderinger tar du når du skal presentere dem i teksten din?

Har du lagt til side kildeutsagn du ikke har stolt på?

Hvor bevisst er du på hvordan du presenterer dem?

Hvordan skildrer man mennesker og menneskeskjebner best i en reportasje?

I hvilken grad mener du reporteren burde være synlig i en reportasje?

Hvor bevisst er du på hvilke begreper du bruker når du omtaler menneskene på flukt?

Hvilke vurderinger tar du ved bruk av navn og tittel? ? (I disse reportasjene skriver du sjeldent fullt navn for eksempel)

Hvor avgjørende er menneskerepresentasjon for hvordan leseren tolker eller forstår en reportasje? (Eks. Å kalle noen for «flyktning», ord som «flyktningstrøm» etc.)

Hvilke lesereaksjoner har du fått på disse reportasjene? (Hva med andre tekster du har skrevet om flyktninger/migrasjon?)

Hva er det som skiller en reportasje om flyktninger fra andre reportasjer?

VEDLEGG 3:

Samtykkeerklæringer signert av informantene. Merk at navnet på studien har endret seg i ettertid.

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

De nye og potensielle 'andre'

Bakgrunn og formål

Denne masteroppgaven går i dybden på deknningen av flyktningkrisen. Studenten undersøker tre aviser; Aftenposten, Klassekampen og Dagbladet i perioden 29. august til 12. september 2015. Målet med undersøkelsen er å se i hvilken grad det humanistiske perspektivet blir ivaretatt i deknningen av mennesker på flukt, og i den forbindelse har jeg analysert en rekke reportasjer.

Du har skrevet flere av reportasjene i utvalget, og i den forbindelse ønsker studenten å intervju deg.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Intervjuet vil ta om lag en times tid og vil altså være en del av studentens masterbesvarelse. Målet med intervjuet er å kartlegge hvordan du går fram og hvilke vurderinger du tar når du skriver om og skal formidle menneskeskjebner. Data vil registreres ved bruk av lydopptaker.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Under arbeidsprosessen vil det kun være veilederen som har tilgang til opplysningene utover studenten selv.

Med mindre du selv har innvendinger imot det, vil du gjennom studien identifiseres med fullt navn og arbeidssted.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 02.05.2016. Etter endelig sensur har falt, vil studien være tilgjengelig for alle som måtte ønske å bruke den gjennom Høgskolen i Oslo og Akershus. Dette åpner for at studien potensielt kan bli brukt i andre forskningsammenhenger, i undervisning eller liknende. Hvis aktuelt, kan studien også publiseres.

Lydopptak fra intervju vil bli oppbevart privat av studenten.

Frivillig deltakelse

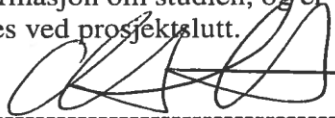
Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med prosjektleder Thea N. Dahl på telefon: 48258420 eller e-post: theandahl@hotmail.com. Veileder Elisabeth Eide kan også kontaktes på telefon: 99 53 83 84 eller e-post: elisabeth.eide@hioa.no.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta. Jeg samtykker til at personopplysninger kan publiseres/lagres ved prosjektslutt.

 2014-16

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

De nye og potensielle 'andre'

Bakgrunn og formål

Denne masteroppgaven går i dybden på deknningen av flyktningkrisen. Studenten undersøker tre aviser; Aftenposten, Klassekampen og Dagbladet i perioden 29. august til 12. september 2015. Målet med undersøkelsen er å se i hvilken grad det humanistiske perspektivet blir ivaretatt i deknningen av mennesker på flukt, og i den forbindelse har jeg analysert en rekke reportasjer.

Du har skrevet flere av reportasjene i utvalget, og i den forbindelse ønsker studenten å intervju deg.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Intervjuet vil ta om lag en times tid og vil altså være en del av studentens masterbesvarelse. Målet med intervjuet er å kartlegge hvordan du går fram og hvilke vurderinger du tar når du skriver om og skal formidle menneskeskjebner. Data vil registreres ved bruk av lydopptaker.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Under arbeidsprosessen vil det kun være veilederen som har tilgang til opplysningene utover studenten selv.

Med mindre du selv har innvendinger imot det, vil du gjennom studien identifiseres med fullt navn og arbeidssted.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 02.05.2016. Etter endelig sensur har falt, vil studien være tilgjengelig for alle som måtte ønske å bruke den gjennom Høgskolen i Oslo og Akershus. Dette åpner for at studien potensielt kan bli brukt i andre forskningssammenhenger, i undervisning eller liknende. Hvis aktuelt, kan studien også publiseres.

Lydopptak fra intervju vil bli oppbevart privat av studenten.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med prosjektleder Thea N. Dahl på telefon: 48258420 eller e-post: theandahl@hotmail.com. Veileder Elisabeth Eide kan også kontaktes på telefon: 99 53 83 84 eller e-post: elisabeth.eide@hioa.no.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta. Jeg samtykker til at personopplysninger kan publiseres/lagres ved prosjektslutt.

Simen Tallaksen, 21.04.2016

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

De nye og potensielle 'andre'

Bakgrunn og formål

Denne masteroppgaven går i dybden på dekingen av flyktningkrisen. Studenten undersøker tre aviser; Aftenposten, Klassekampen og Dagbladet i perioden 29. august til 12. september 2015. Målet med undersøkelsen er å se i hvilken grad det humanistiske perspektivet blir ivare tatt i dekingen av mennesker på flukt, og i den forbindelse har jeg analysert en rekke reportasjer.

Du har skrevet flere av reportasjene i utvalget, og i den forbindelse ønsker studenten å intervju deg.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Intervjuet vil ta om lag en times tid og vil altså være en del av studentens masterbesvarelse. Målet med intervjuet er å kartlegge hvordan du går fram og hvilke vurderinger du tar når du skriver om og skal formidle menneskeskjebner. Data vil registreres ved bruk av lydopptaker.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Under arbeidsprosessen vil det kun være veilederen som har tilgang til opplysningene utover studenten selv.

Med mindre du selv har innvendinger imot det, vil du gjennom studien identifiseres med fullt navn og arbeidssted.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 02.05.2016. Etter endelig sensur har falt, vil studien være tilgjengelig for alle som måtte ønske å bruke den gjennom Høgskolen i Oslo og Akershus. Dette åpner for at studien potensielt kan bli brukt i andre forskningssammenhenger, i undervisning eller liknende. Hvis aktuelt, kan studien også publiseres.

Lydopptak fra intervju vil bli oppbevart privat av studenten.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med prosjektleder Thea N. Dahl på telefon: 48258420 eller e-post: theandahl@hotmail.com. Veileder Elisabeth Eide kan også kontaktes på telefon: 99 53 83 84 eller e-post: elisabeth.eide@hioa.no.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta. Jeg samtykker til at personopplysninger kan publiseres/lagres ved prosjektslutt.

Oda Kersti Sjøtne 21.04.15, Oslo

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

VEDLEGG 4:

Artiklene brukt i innholds- og diskursanalysene

Aftenposten

Fra Tyrkia til Tyskland

Aftenposten. Publisert på trykk 07.09.2015.
Silje Rønning Kampesæter. Seksjon: Nyheter.
Side: 6.
Del: 1.

Verden

Reisen tok 26-åringen fra Syria én måned og har kostet flere tusen euro.

Det er kveld, og han er trøtt og sliten, men den vanskeligste delen gjenstår. Han har gått nesten hele Makedonia på langs og sittet på buss i flere timer. Alt dette har han gjort alene. Nå venter han bare. Resten av turen vil avhenge av smuglerne.

- Da vi var i skogen, kom en stor BMW X5 med tre menn. De ba oss vente i tre timer til og tok halvparten av pengene, forteller den 26 år gamle syreren Mahmoud Alahmad om den siste etappen av reisen.

Han er nå der han vil være - i hvert fall nesten. Han sitter i en flyktningeleir i Tyskland etter at han forlot Tyrkia for en måned siden. Det var der Aftenposten møtte Alahmad første gang. På Karvansaray hotell i den tyrkiske kystbyen Izmir, hvor han bodde sammen med rundt 100 andre flyktninger fordelt på 30 rom. 26-åringen hadde prøvd å nå de greske øyene syv ganger tidligere. Han betalte rundt 10.000 norske kroner, og på åttende forsøk lyktes han, men reisen videre var krevende.

Etter å ha fått de nødvendige papirene for å reise videre fra den greske øya Kos, dro han til Thessaloniki - Hellas' nest største by, en by som ligger nær grensen til Makedonia. Derfra gikk reisen omtrent loddrett oppover. Han krysset inn til Makedonia gjennom Gevgelija grenseovergang til fots og fortsatt å gå de over 20 milene opp gjennom Makedonia for å komme til den serbiske grensen.

- Jeg kom til den serbiske grensen på natten og kom meg til en liten by i nærheten hvor jeg hoppet på en buss som gikk direkte til Beograd, forteller Alahmad.

Betalte flere tusen kroner

I den serbiske hovedstaden Beograd tok han en ny buss. Denne gangen til den serbiske grensebyen Kanjiža, som ligger nær grensen til Ungarn.

Frem til nå hadde han klart reisen på egen hånd, men herfra trengte han profesjonell hjelp. 26-åringen forteller han har venner og bekjente som har tatt turen før ham, og at å få nummeret til en smugler ikke er vanskelig. 250 euro, omtrent 2300 norske kroner, ville smugleren ha for å kjøre ham til Budapest - hovedstaden i Ungarn.

- Dette var den vanskeligste delen av hele reisen, forteller Alahmad, som sier han gjemte seg inne i skogen i 16

timer sammen med fire barn og tre kvinner.

Dukket opp i BMW

Her kommer BMW-en inn i bildet. De er fortsatt på serbisk side av grensen. Klokken er ti på kvelden da mennene dukker opp. De snakket engelsk, forteller Alahmad, som ikke vet stort mer om mennene. Tre timer senere satt han i bilen som kjørte uten stopp til endestasjonen Budapest.

Men 26-åringen fra Hama, en by i Syria nord for Damaskus, ville ikke bli i Ungarn. Han skulle videre til Tyskland for å fullføre utdanningen sin. Han har hørt at universitetene er gode og vil ta en mastergrad i idrett der. Fremme i Budapest ringer han et annet nummer på telefonen som skal sørge for at siste del av planen hans blir realitet. Mannen i andre enden av telefonen er rett i nærheten og skal ha 500 euro, 4600 kroner, for siste etappe. Det får han.

Nå tilbringer Mahmoud Alahmad dagene i en flyktningeleir. Her har han avgitt fingeravtrykk, gått gjennom en medisinsk helsesjekk og blitt intervjuet. Han forteller at han er utslitt, men at han er der han vil være. Nesten.

Bildetekst: Mahmoud Alahmad er 26 år og fra Hama, en by i Syria nord for Damaskus.

© Aftenposten

Les hele nyheten på <http://ret.nu/rXnhVu6Z>

Millioner av syrere setter tyrkisk gjestfrihet på prøve

Aftenposten - Login. Publisert på nett 07.09.2015 10:27. (Oppdatert 07.09.2015 10:41)
Christina Pletten.

To millioner syrere har flyktet til Tyrkia. Først ble de tatt godt imot. Nå opplever mange syrere at de møtes med en kald skulder fra nabofolket. - Shush! Gå vekk! (Oppdatert: 07.09.2015 10:41)

På brokete arabisk jager restauranteier Mohamed Nizar Bitar bort en liten gutt som forsøker å tigge ved bordet vårt. Bitar rister oppgitt på hodet. Tiggerne i Istanbul har funnet en ny strategi, forteller han - de later som de er fra Syria, selv om de fleste er romfolk. Tyrkerne er nemlig mer villig til å gi penger til en syrisk flyktning, mener Bitar, som flyttet til Tyrkia for flere år siden, etter at han ble plaget av politiet hjemme i Syria.

- Tiggerne gir oss syrere et dårlig rykte. Vi er ikke tiggere, sier han.

Det er et sårt punkt for syrerne, som har vært gjester i nabolandet i flere år, skriver Bergens Tidende. (Avisen har betalingsløsning.)

Tyrkia har fortsatt stor sympati med flyktningene, men syrerne er her på en spesiell oppholdsordning. Nå skaper den trøbbel.

Gjestfriheten som forsvant

Aftenposten skrev lørdag at at tre år gamle Alan (som flere medier omtaler som Aylan), den druknede gutten som er blitt et internasjonalt symbol på flyktningkrisen, vokste opp i Tyrkia. På grunn av striden i Syria skal familien Kurdi først ha flyttet internt i landet, før de flyktet over grensen til nabolandet.

Tyrkia har en klausul som begrenser ansvaret for å ta imot flyktninger etter Genève-konvensjonen til bare å gjelde borgere av Europa. Inntil nylig var syrerne gjester. Det betød at de fikk et kort som bevis på at de har oppholdstillatelse, og gratis tilgang til det tyrkiske helsevesenet. Det var imidlertid store mangler med ordningen.

Få har hatt arbeidstillatelse, og syriske barn har ikke hatt ordentlig skolegang.

- I år endret Tyrkia statusen, slik at vi nå er personer med beskyttelse, sier Ghazwan Koronful.

The screenshot shows a news article from Aftenposten. At the top, there is a red banner for 'RIIS ENGLAS' with a 'VI REPARERER STEINSPRUT KOSTNADSPÅ' offer. Below the banner is the article title 'Millioner av syrere setter tyrkisk gjestfrihet på prøve' by Christina Pletten, dated 07.09.2015. The main image shows a man standing in a restaurant. Below the image is a sub-headline: 'To millioner syrere har flyktet til Tyrkia. Først ble de tatt godt imot. Nå opplever mange syrere at de møtes med en kald skulder fra nabofolket.' The article text includes a quote: '- Shush! Gå vekk!' and another: '- Tiggerne gir oss syrere et dårlig rykte. Vi er ikke tiggere, sier han.' There is also a small advertisement for 'Trygt og godt å vokse opp i Oslo' featuring a man and a woman. At the bottom, there is a summary: 'Tyrkia har fortsatt stor sympati med flyktningene, men syrerne er her på en spesiell oppholdsordning. Nå skaper den trøbbel.' and a section titled 'Gjestfriheten som forsvant'.

Advokaten er selv flyktning og leder en organisasjon som hjelper sine landsmenn med deres rettigheter.

- Det er blitt lovet at syrere skal få arbeidstillatelse og at barna skal få skolegang, men det er ikke blitt gjennomført i praksis, sier han.

Advarte Europa

For en kort, avgrenset periode hadde gjesteordningen vært tilstrekkelig, mener Koronful. Men situasjonen i Syria har bare forverret seg, og mange syrere har nå vært i Tyrkia i flere år. Det sliter, både på vertskapet og på gjestene. Samtidig strømmer stadig nye flyktninger på.

Det ser ut som en ny bølge av flyktninger er på vei, og det vil føre EU ansikt til ansikt med flere migranter, sa Tyrkias EU-minister Volkan Bozkir da han besøkte Brussel i juli.

Han mente at Tyrkia har nådd maks kapasitet for hva landet kan tåle. Landet har flere ganger advart om at de trenger hjelp for å håndtere strømmen av flyktninger over grensen fra Syria.

Siden borgerkrigen brøt ut har nesten to millioner syrere registrert seg i Tyrkia. I tillegg finnes det en stor mengde uregistrerte flyktninger - noen anslår at de utgjør ytterligere en million mennesker.

Tyrkia har bygget et stort nettverk av flyktningleirer langs grensen, hvor rundt en femtedel av de registrerte syrerne bor. Flere leirer er under oppføring. Myndighetene i Ankara minner ofte om at Tyrkia har brukt 50 milliarder kroner på flyktningene, og etterlyser støtte fra verdenssamfunnet.

Merker forandring

De fleste syrerne har bosatt seg i Istanbul og andre tyrkiske byer. Her strever de for å overleve. Sparepengene tar slutt. Mange synker ned i fattigdom, og har problemer med å betale for husvære.

Samtidig har den tyrkiske holdningen til flyktningene begynt å endre seg, forteller mange.

- Det var veldig fint i begynnelsen, og tyrkerne var gode mot oss. Men nå merker jeg stor forandring, sier Abdullah Bahlawan, som er restaurantsjef på Targus, stedet Mohamed Nizar Bitar eier i Istanbul.

Abdullah har vært i Tyrkia i i halvannet år.

- Først var det ikke måte på hva de ville gjøre for oss. Men etter hvert snudde det. Plutselig varer bare leiekontrakten vår i noen måneder om gangen. Naboene klager hver gang ungene lager den miste lille lyd, sier han til Bergens Tidende.

Han forteller at det også har vært episoder der det har kommet til sammenstøt. Bahlawan har forståelse for at det ikke bare er lett for det tyrkiske vertskapet.

- Det er mange som kommer, tusenvis hver uke. Vi er annerledes, og som alle andre folk har vi gode mennesker og dårlige mennesker, sier han.

Lille Syria

Når tre millioner mennesker slår seg ned, endrer de også vertslandet. I løpet av kort tid har det vokst frem syriske nabolag i flere tyrkiske byer, og innflytterne begynner å slå rot. I kystbyen Mersin har det kommet så mange at den har blitt omdøpt til lille Syria.

- Mange slo seg ned her fordi det er nær grensen, og de håpet at de kunne dra tilbake snart. Nå ser det helt

umulig ut. Samtidig er det stor usikkerhet om statusen vår her. Mange er redde for at et regjeringsskifte etter valget (i november, red.anm.) skal føre til at vi blir kastet ut, sier Koronful.

- For å være helt ærlig, hvis ikke jeg hadde hatt lønn gjennom organisasjonen jeg driver, så hadde jeg også vurdert å reise til Europa.

Mersin er en litt søvnløse og glovarm kystby, med en lang palmebekledd strandpromenade. Inntil nylig var det her smuglerne sendte flyktninger av gårde i rustne skip. Syrere fra alle samfunnslag har begynt å bygge et liv i byen, men den endrede holdningen fra tyrkerne gjør dem skeptiske.

- Folk har ropt til meg på markedet at vi driver opp prisene. Noen kaster søppel på balkongen vår. De vil ikke leie ut boliger til syrere, sier pensjonist Ayman Alhariri.

De sier de selv er for gamle til å dra, men forstår at andre gjør det.

- De har begynt å hate oss, sier konen Mayada Kahwaji.

Berømt Hummus

Men mange er også fornøyd med sitt nye liv i Tyrkia. Restauranteier Mohamed Nizar Bitar startet businessen sin med å lage hummus i en kjeller i Istanbul for fire år siden. I løpet av kort tid ble humusen hans en knallsuksess. Han bestemte seg for å åpne en restaurant. Bitar hadde bare tusen dollar og oppskriftene fra hjemlandet. Men han visste at kundene ville komme. Situasjonen i Syria ble stadig verre, og flyktingene hadde begynt å strømme til.

- Jeg fant et lokale i et litt slitent område. Det varprostituerte på gaten her og bråk om kvelden, men T-banen gikk rett forbi. Da jeg åpnet 1. september 2011 var en av de lykkeligste dagene i livet mitt, sier Bitar og peker på en nesten tro kopi av bybanen som fyker forbi.

Stor gjennomtrekk

Det gikk ikke lang tid før de første syriske flyktingene oppdaget skiltet hans og kom på utkikk etter sine favorittretter fra hjemlandet. I dag eier han en kjede på syv restauranter og tre bakerier i Istanbul. Bitar har gjort et poeng av å gi jobb til flyktingene fra hjemlandet. Han anslår at han har over 300 ansatte på hel- og deltid. Men i løpet av de siste årene har flere tusen vært innom.

- Det er en enorm utskifting. Folk kommer og drar. Det er mange som snakker om å dra til Europa også, sier Bitar.

Det liker han dårlig, og advarer om at de går en uviss skjebne i møte.

- Smuglerne er overalt - de holder møter med kunder her på restauranten. For mange er det veldig fristende. De føler seg usikre her, og vil ha mer, selv om tyrkerne på mange måter har vært fantastiske mot oss. De har tatt imot oss med åpne armer. Hva har Europa gjort?

Vil du lese mer?

Bono markerte Aylans død under U2-konsert

Tårevått farvel med treåringen som er blitt symbolet på flyktingekrisen

Selv Cameron måtte snu i møtet med bildet av den syriske gutten

Kronikk: Aylan vil leve videre

EU-ledere søker felles grep for å møte flyktningstrømmen

Image info:

Millioner av syrere settertyrkisk gjestfrihet på prøve

På fire år har Mohammed Nizar Bitar bygget opp et restaurantemporium i Istanbul, og eier nå 11 spisesteder som serverer syrisk mat. Mellom to og tre millioner syrere har kommet til Tyrkia de siste årene. - Tyrkerne har vært fantastiske, sier Bitar

I kystbyen Mersi har det kommet så mange flyktninger at det kalles lille Syria. Mayada Kahwaji og Ayman Alhariri har flyttet hit fra Aleppo. - Alt er ødelagt hjemme. Vi lever på hjelp fra våre sønner, sier det pensjonerte ekteparet.

Forholdet mellom tyrkerne og de syriske flyktningene har endret seg og blitt mer anspent det siste året, sier restaurantsjef Abdullah Bahlawan. Mange syrere bekrefter dette.

© Aftenposten - Login

Se webartikkelen på <http://ret.nu/jivT8rfK>

Aftenposten

Her er flyktingene som ikke får plass i myndighetenes leire

Aftenposten. Publisert på trykk 08.09.2015.

Christina Pletten. Seksjon: Nyheter.

Side: 6.

Del: 1.

Verden

De bor omgitt av gjørme og kloakk i skur av papp og plast på et jorde med kuer. De har byttet et helvete med et annet. Christina Pletten Mersin, Tyrkia - Dette er ikke et sted for mennesker, sier Mohamed Ojan.

Asmaa (6) klemmer dukken sin hardt inntil brystet.

Den har rosa bukser og en lyseblå bluse, men der den høyre armen og hodet skulle vært, er det i stedet bare et stort sår i stoffet der stoppingen tyter ut. Det bryr ikke Asmaa seg om. «Mama» får alltid være med hvor de enn går, hode eller ei.

Tvillingsøsteren Shaimaa holder seg tett inntil Asmaa.

- De to er nesten som de er sydd sammen, sier bestefaren Mohamad Ojan, og smiler med bare en tann.

Umenneskelig

Med Mohamad som guide vandrer vi rundt i leiren der Asmaa og Shaimaa bor sammen med familien sin og noen hundretalls andre - ingen er helt sikker på hvor mange.

Det er en sjokkerende opplevelse.

Her bor syriske flykninger på et gjørmete jorde, i provisoriske skur laget av plastflak, skrot og pinner. De deler jordet med beitende kuer.

En bekk med grønne klumper av kloakk renner mellom skurene. Når det regner, flyter vann, gjørme, søppel og avføring fra dyr og mennesker overalt.

- Sånn har vi det, sier Ojan.

- Det er ikke for mennesker. Hjemme bodde dyrene bedre enn dette.

Slavekontrakter

Bergens Tidende har forsøkt å få tilgang til en av de offisielle leirene langs grensen til Syria, som drives med

stram effektivitet av den tyrkiske staten. Det endte med en resultatløs byråkratisk runddans.

I stedet dro vi på utkikk etter de «uoffisielle» leirene vi er blitt fortalt eksisterer - der flyktningene må skrape sammen til en tilværelse selv med det de har for hånden. Flere forteller at de må arbeide knallhardt på tilnærmede slavekontrakter på lokale landbruksplantasjer.

Leiren til Asmaa og Shaima er et slikt sted. Her er det ingen FN, ingen Røde Halvmåne, og ingen Afad, som er det tyrkiske direktoratet for kriserespons. Flyktning-ambassadør Angelina Jolie, som har vært i Tyrkia to ganger og inspisert de veldrevne tyrkiske leirene, kommer aldri på besøk her.

- Det føles som om vi er glemt av alle. Ingen vet at vi er her og ingen bryr seg, sier Ojan.

Slaveri

- Jeg kunne nesten ikke tro det var sant første gangen jeg kom hit og så dette, sier Hussein Rihawi.

- Det er det verste jeg har sett.

Rihawi jobber for foreningen Baraha Hayir, som er blitt stiftet av lokale syrere i byen Mersin. Flere hundre tusen syriske flyktninger har slått seg ned her og i områdene rundt. Ifølge Rihawi finnes det mange lignende leirer på plantasjene i distriktet, og i andre jordbruksområder i distriktene langs grensen.

- De utnytter mennesker i en desperat situasjon. I mange tilfeller får ikke folk betalt i det hele tatt. De får løfte om betaling på slutten av måneden, eller på slutten av sesongen. Da kaster bare landeierne dem ut.

Arbeiderne får heller ikke lov til å jobbe, selv når det ikke er noe å gjøre på plantasjonen der de bor.

- Det er en form for slaveri, sier Rihawi.

Mens rundt fire hundre tusen syrere har fått plass i de store leirene langs grensen bygget av tyrkiske myndigheter, må storparten av de syriske flyktningene som rømmer til Tyrkia klare seg helt på egen hånd. Det er mellom to og tre millioner syrere i eksil i Tyrkia nå. I underkant av to millioner er registrert, mens ingen vet hvor mange uregistrerte som er i landet.

Noen av dem lever på sparepenger, eller får hjelp av slektninger. Men for dem som står helt på bar bakke, er alternativene dårlige. Da er de et lett bytte for menneskehandlere.

Flyktninger i leiren sier de er blitt brakt hit av smuglere som har en avtale med noen av plantasjeeierne i området. Grensen er en relativt kort kjøretur unna.

- Vi brukte alle pengene vi hadde, 2700 lire (i underkant av ti tusen kroner), på å komme hit, forteller Kasem al Hasan.

For pengene fikk de løfte om bolig og jobb. Smugleren tok ham med hit, til jordbruksområdet Adana Joglo. Her ligger store landbruksanlegg med drivhus, kveg og avlinger.

- Vi får lov å bo her mot at vi arbeider på gården, forteller al Hasan.

«Husene» må de bygge selv. De består av et reisverk av pinner som de trekker med plast og isolerer med pappkartonger.

Vil hjem

Mange av flyktningene i leiren har fått helseproblemer på grunn av de sanitære forholdene. Flere har fått sår

og byller i huden som følge av smitte fra kloakkfluer, sier Rihawi. En mann drar opp buksebenet og viser oss leggen sin, som er full av åpne sår. En av de små guttene ble så hardt angrepet at han måtte legges inn på sykehus, forteller Rihawi.

Solen er på hell i dette glovarme hjørnet av Middelhavet der Syrias grense møter Tyrkia. Snart skal Ali Jafar legge seg i skuret der han har bodd med familien sin i fire år. De var fire da de kom hit. Nå er de fem. Vesle Abdul Rouf kom til verden for et par måneder siden.

- Da jeg kom hit, trodde jeg at det skulle være for en veldig kort periode. Maks et par måneder. Hver kveld når jeg legger meg tenker jeg fortsatt at jeg skal reise hjem i morgen, sier Jafar.

Når vi spør om han kunne tenke seg å reise til Europa, blir vi møtt med et smil og et fjernt blikk.

- Havet har allerede tatt mange nok liv. Dessuten er det ingen her som kan skaffe til veie slike pengesummer som smuglerne krever. Jeg ønsker bare å reise hjem til Syria. Det er mitt budskap til de som leser dette. Vi vil bare hjem igjen til det livet vi hadde.

Kanskje i morgen

Det er blitt mørkt. Skurene er lyst opp med sparepærer som henger fra enkle ledninger. Strøm til lys får de via skjøteledninger som er strukket til drivhusene ved siden av leiren.

Etter fire år har det vokst frem en slags primitiv infrastruktur. Hytten nærmest veien er den eneste som har støpt gulv. Denne bruker de til å innkvartere nyankomne. Nå bor enken Siham Hama her med fire barn.

Hun mistet mannen for kort tid siden og måtte flykte uten annet enn det hun går og står i, forteller hun.

- Jeg hadde et fint hus. Jeg hadde alt. Nå takker jeg bare Gud for det han gir meg, uansett hva det er.

Snart vil hun få et eget sted å bo.

- Hele leiren hjelper til med å bygge hus til de nye som kommer. Vi hjelper hverandre, sier Mohamed.

- Det eneste vi har igjen, er hverandre.

Flyktninger i Tyrkia

I Tyrkia er det rundt to millioner registrerte syriske flyktninger, pluss hundretusener som er uregistrerte.

Tyrkia har bygget 22 store leire, og flere er under bygging, ifølge FN.

Uroligheter i det nordlige Syria gjør at stadig flere flyktninger kommer over grensen, mange ulovlig ved hjelp av menneskesmuglere.

Bildetektst: Asmaa (t.h) og søsteren Shaimaa Ojan bor i en av de «uoffisielle» flyktningeleirene i Tyrkia.

Havet har allerede tatt mange nok liv

Ali Jafar

Teltleir i Tarsus, som ligger mellom Adana og Mersin i Tyrkia. Her får flyktningene bo på fruktplantasje mot at de arbeider på plantasjen. Ali Jafar (29) med sin to uker gamle baby Hanan Abdul Rouf. Asmaa Ojan til høyre.

Fire år gamle Ajat Jafar har fortsatt et smil på lur.

© Aftenposten

Les hele nyheten på <http://ret.nu/V6FY8wzL>

Dagbladet
mer å snakke om

Hit, men ikke lenger?

Dagbladet. Publisert på trykk 31.08.2015.

Oda Leraan|Skjetne|Hans Arne|Vedlog., Seksjon: a.

Side: 4.

Del: 1.

**Ber Norge legge press på Ungarn for å få vekk gjerdet
Mens syriske Raghad (5) går med sakte skritt mot
Ungarns grense, jobber myndighetene på spreng for
å bygge ferdig gjerdet som skal stoppe henne.**

HORGOS, SERBIA (Dagbladet): -

Vann, vann, vi trenger vann!

Ordene går som et ekko mellom flyktingene på toglinja mot Ungarn. Det er 37 grader i skyggen, og syriske Raghad (5) og familien har gått utallige timer i den stekende sola.

Med små blå cross-sko trasker femåringen nordover for sjetten uke på rad.

Hun smiler og gir tommelen opp, mens mor peker på Ungarn der framme i horisonten. Jo nærmere vi kommer grensa, jo flere familier dukker opp mellom trær og busker ved jernbanelinja. Og der er det plutselig: Schengen.

Problemet er bare et 17 kilometer langt piggtrådgjerde og horder av partipatroljer.

-

Vi skal klatre over. Vi

skal

til Tyskland, kanskje Sverige, sier Rafat (22), mens han leier Raghad mot grensa.

Den ulovlige veien

Det europeiske flyktningsystemet fungerer ikke lenger. Kanskje har det aldri gjort det heller. Så langt i år har over 320 000 mennesker tatt seg inn i Europa over Middelhavet. Over 2400 har druknet på veien.

Raghad (5) og familien flyktet etter at terrorgruppa IS tok hjembyen deres Dayr az Zawr, og deres egen president lot bombene regne over byen. Det er fem år siden krigen i Syria startet, og FN har for lengst gitt opp å telle de døde. Familien satte kursen mot Europa for å unngå å havne under jorda med de andre.

-

Vi skal vente til det blir mørkt, så klatrer vi over, sier Rafat.

-

Erna, gjør noe!

Litt lenger fram går syriske Qais al-Alwani langs jernbanelinja med sønnen Sadek (11), dattera Lain (8) og resten av storfamilien. Svetten pipler fram i panna hans.

På grensa mellom Makedonia og Hellas ble de møtt med gummikuler og tåregass. Da besluttet de å dra inn til Ungarn med lastebil. Men så skjedde massakren i Østerrike. 71 flyktninger ble trolig kvalt i lastebilen, etter de desperat hadde prøvd å kjempe seg ut.

Flyktninger Dagbladet møter på grensa, ber Norge legge press på Ungarn for å få vekk gjerdet. For Europa må slippe dem inn. al-Alwani sier Norge bør bli mer som Tyskland, og Erna Solberg mer som Angela Merkel.

-

Vi trenger at den norske statsministeren gjør det samme som Tysklands leder. Ikke bare står og ser på og venter og håper. Vi trenger noen som gjør noe. De sitter bare der og vet ikke hva som foregår i Makedonia, hva som skjer i Tyrkia og Hellas, og i Syria, sier al-Alwani til Dagbladet.

På kanten av Europa

Norge ligger på kanten av Europa, langt fra flyktingene som strømmer nordover. Men flere ganger i år har Italia truet med å skrote asylavtalen som gjorde at Norge i fjor kunne uttransportere 1680 asylsøkere. Dublin-avtalen. Den sier at du bare kan søke asyl én gang innenfor Schengen.

Det er derfor Rafat (22) og Raghad (5) skal krype under gjerdet. For hvis de krysser og møter ungarsk politi, kan de ikke dra til andre land, som Norge. Norge vil da bare sende dem tilbake til Ungarn, der de først ble registrert. Al-alwani-familien håper også å komme seg unna ungarsk politi - og til Tyskland.

-

Det er krig overalt. Hvis det er krig overalt, så begynner folk å lete etter trygge områder for barna sine, sier al-Alwani.

Et system for fall

I de dype britiske avisspalter fabuleres det om å bruke våpen for å få båtene over Middelhavet til å snu. Så har du FNs spesialutsending for migrasjon, som argumenterer for å lage ferjer over havet. Og rett og slett gi folk en lovlig vei inn til Europa.

Tyskland har nå sluttet med alle Dublin-returer, og de er allerede det landet som tar imot desidert flest. Tyske aviser ønsker flyktninger velkommen og gir guider til hvordan folk kan hjelpe i sitt lokalmiljø. Flyktninger Dagbladet møter på grensa, ber Norge se mot Tyskland.

-

Kanskje hun (Erna Solberg red.anm.) kan sende noen folk hit for å se hva som foregår. Ikke vent lenger, og enda lenger. Bare se hva som skjedde med de i den lastebilen i Østerrike, sier al-Alwani til Dagbladet.

Han har gått i tre uker med sine barn. De blå crocs-skoene til Raghad har vært på flukt i seks.

-

Vi går tre til fire timer om gangen. Men vi må fortsette. Jeg kan bare gå framover, ikke tilbake. Nå er vi jo nært barnas håp, sier al-Alwani, og ser opp mot grensa til Ungarn.

Der venter piggråd og politi.

© Dagbladet

Les hele nyheten på <http://ret.nu/vmbMDi8o>

Her må over hundre barn sove på betonggulvet i natt

Dagbladet. Publisert på nett 01.09.2015 17:33.
ODA LERAAN SKJETNE.

En endeløs tragedie utspiller seg på togstasjonen i Budapest.

ODA LERAAN SKJETNE ols@dagbladet.no Hans Arne Vedlog hav@dagbladet.no KELETI, BUDAPEST (Dagbladet): Ti centimeter fra der travle reisende går forbi med sine kofferter, ligger en liten guttunge fra Aleppo i Syria og sover på bakken. Det er langt over hundre stykker som ham spredt rundt på betonggulvet her, i bilettområdet utenfor togstasjonen. Flyktninger har slått opp telt og ligger på pledd på gulvet, ut over et område på størrelse som fire fotballbaner. Barn løper rundt mellom pleddene. En guttunge gnir såpe inn i håret og stikker hodet under en offentlig vannkran.

Slik ser det ut i Ungarns hovedstad Budapest i dag.

Guttungens mor snakker om Tyskland, for det er dit alle vil dra.

- Vi vil til Tyskland

Over bakken står rundt 1000 fedre og brødre og roper mot politiet.

- Vi nekter å dra fra stasjonen. Vi skal stå her og protestere til vi får reise til Berlin, sier en syrer fra Homs til Dagbladet.

Siden midten av august har ungarske myndigheter nektet flyktninger og migranter å gå om bord på internasjonale tog i Budapest. Mandag var politiet borte fra stasjonen, og da tok over 3600 mennesker tog til Østtyskland. Men i går ble togdørene igjen stengt.

Politiet evakuerte stasjonen og kastet ut alle. Foran togstasjonen viftet syriske flyktninger med pass og betalte togbilletter.

- Hvis Tyskland sier kom hit, hva er da problemet? Hvorfor får vi ikke dra? spør syriske Taher (27).

- Hvilket som helst annet land

Problemet er det europeiske asylsystemet. Det sier at en person bare kan søke asyl én gang innenfor Schengen,

Dagbladet Nyheter

Se dagens oddstips
fra Dagbladets oddseksperter Lars Dybwad

Her må over hundre barn sove på betonggulvet i natt
En endeløs tragedie utspiller seg på togstasjonen i Budapest.

ODA LERAAN SKJETNE Hans Arne Vedlog

Publisert 01.09.2015 kl 17:33

KELETI, BUDAPEST (Dagbladet)
Ti centimeter fra der travle reisende går forbi med sine kofferter, ligger en liten guttunge fra Aleppo i Syria og sover på bakken. Det er langt over hundre stykker som ham spredt rundt på betonggulvet her, i bilettområdet utenfor togstasjonen. Flyktninger har slått opp telt og ligger på pledd på gulvet, ut over et område på størrelse som fire fotballbaner. Barn løper rundt mellom pleddene. En guttunge gnir såpe inn i håret og stikker hodet under en offentlig vannkran.

Slik ser det ut i Ungarns hovedstad Budapest i dag.

Guttungens mor snakker om Tyskland, for det er dit alle vil dra.

- Vi vil til Tyskland

Over bakken står rundt 1000 fedre og brødre og roper mot politiet.

- Vi nekter å dra fra stasjonen. Vi skal stå her og protestere til vi får reise til Berlin, sier en syrer fra Homs til Dagbladet.

Siden midten av august har ungarske myndigheter nektet flyktninger og migranter å gå om bord på internasjonale tog i Budapest. Mandag var politiet borte fra stasjonen, og da tok over 3600 mennesker tog til Østtyskland. Men i går ble togdørene igjen stengt.

Politiet evakuerte stasjonen og kastet ut alle. Foran togstasjonen viftet syriske flyktninger med pass og betalte togbilletter.

- Hvis Tyskland sier kom hit, hva er da problemet? Hvorfor får vi ikke dra? spør syriske Taher (27).

- Hvilket som helst annet land

Problemet er det europeiske asylsystemet. Det sier at en person bare kan søke asyl én gang innenfor Schengen,

og politiet har begynt å registrere alle flyktninger som kommer til Ungarn. Da kan de i teorien ikke dra til Norge, Sverige eller Tyskland.

- Dette er ikke menneskerettigheter. Jeg vil dra til et annet land, hvilket som helst annet land, bare ikke Ungarn. Jeg vil vekk herfra, sa syriske Ahmed til Dagbladet i går, etter å ha sittet fire timer i sola i en ungarsk interneringsleir.

Tyskland kunngjorde i august at landet vil gi syriske flyktninger en spesiell status. Derfor er det så mange syrere nå vil til Tyskland, og ikke det de kaller landet som prøvde å stenge dem ute. Men Tyskland sier Dublin-avtalen fortsatt gjelder.

Så hva skal skje med disse flyktningene?

I morgen skal europeiske toppledere ha et krisemøte i Brussel. I natt sover barna på gulvet i Budapest.

--

NEKTES TOGREISE: Jernbanestasjonen i Budapest ble i dag stengt. Derfor er flere hundre flyktninger strandet i Ungarn. Mange av disse har togbilletter videre, men får ikke dra. Video: Hans Arne Vedlog/Dagbladet//Redigering: Ine-Elise Høiby/DBTV

- BER OM HJELP: Dagbladet rapporterte direkte fra grensa mellom Ungarn og Serbia i går. Søndag krysset 2300 personer denne grensa. Mange av dem barn. Video: Hans Arne Vedlog / DBTV

© Dagbladet

Se webartikkelen på <http://ret.nu/AfH08EKd>

Mafiaen tjener mer på menneskesmugling enn på narkotika

Aftenposten - Login. Publisert på nett 05.09.2015 21:52. (Oppdatert 07.09.2015 08:09)

Øystein Kløvstad Langberg, Per Kristian Aale.

Desperate flyktninger som forsøker å komme til Europa, er lett bytte for kyniske mafiagrupper. Menneskesmugling er blitt milliardindustri. (Oppdatert: 07.09.2015 08:09)

Bou Thana Alabdallah (25) og storfamilien har betalt menneskesmuglere over 100.000 kroner for å komme seg til Europa, men på veien er de blitt lurte. Nå er familien tomme for penger og sitter fortvilet i Budapest.

- Vi betalte 500 euro hver for å bli kjørt til Tyskland, men sjåføren stoppet 20 kilometer fra grensen til Østerrike og kastet oss av. Vi ble lurte, sier Alabdallah.

Hun har flyktet fra Syria sammen med ti andre familiemedlemmer. Nå sitter de på et pledd ved togstasjonen Keleti i Budapest. De minste tegner og leker, mens de voksne venter. Men de vet ikke helt på hva.

- Hva skal vi gjøre? Det går ingen tog lenger, og vi har ikke råd til drose. Vi har brukt opp nesten alle pengene, sukker Alabdallah.

Mafia

Den kraftige migrantstrømmen gjennom Europa har gjort menneskesmugling til en stor business. Marko Nicovic, tidligere sjef for politiet i Serbia, fremholder overfor den italienske avisen Corriere della Sera at mafiaen tjener stort på flyktingestrømmen som nå kommer til Europa.

- Forskjellige mafiagrupper kontrollerer nå to tredjedeler av menneskesmuglingen. Den siste tredjedelen er styrt av små, lokale organisasjoner, hevder han.

Ifølge Nicovic er mafiagrupper fra Tyrkia, Bulgaria, Italia, Russland og Kosovo involvert i denne geskjeften.

Han får støtte fra menneskerettighetsorganisasjonen Amnesty, som advarer mot at organiserte kriminelle grupper utnytter sårbare flyktninger og migranter.

- De har gått fra å smugle narkotika til å smugle mennesker fordi det er mer lukrativt, mindre risikabelt, og straffene er mye lavere. Mafiagrupper fra ulike land samarbeider med hverandre, sier Sian Jones, som jobber for Amnesty på Balkan.

The screenshot shows a news article layout. At the top, there is a navigation bar with the logo 'Inntryk' and a search bar. Below that is a banner with a photo of a man and the text 'INGEN BARN SKAL STÅ I KØ I OSLO. 1000 NYE BARNEHUSPLASSER. STEM PÅ HVA DU VIL HA I 2015'. The main headline is '"Mafiaen tjener mer på menneskesmugling enn på narkotika"'. Below the headline is a sub-headline: 'Desperate flyktninger som forsøker å komme til Europa, er lett bytte for kyniske mafiagrupper. Menneskesmugling er blitt milliardindustri.' There is a large photo of three women in headscarves sitting on a bench. Below the photo is a caption: 'Bou Thana (25) og storfamilien har betalt menneskesmuglere over 100.000 kroner for å komme seg til Europa, men på veien er de blitt lurte. Nå er familien tomme for penger og sitter fortvilet i Budapest. (Oppdatert: 07.09.2015 08:09)'. The article text follows, starting with 'Desperate flyktninger som forsøker å komme til Europa, er lett bytte for kyniske mafiagrupper. Menneskesmugling er blitt milliardindustri.' There are social media sharing icons for Facebook, Twitter, and LinkedIn. A small advertisement for 'SOLSIKKER LUKSUS' is visible on the right side of the article. The article concludes with a section titled 'Mafia' and a sub-headline: 'Desperate flyktninger som forsøker å komme til Europa, er lett bytte for kyniske mafiagrupper. Menneskesmugling er blitt milliardindustri.'

Lurer du på hvorfor så mange syrere er på flukt akkurat nå? Les denne artikkelen, så blir du litt klokere: Fem grunner til at den blodige Syria-krigen varer så lenge

Kraftig økning

Ifølge EUs grensebyrå, Frontex, har strømmen av flyktninger og migranter som kommer til Europa, økt kraftig den siste tiden. Bare i juli kom det 107.500 mennesker, en tredobling sammenlignet med samme måned i fjor. I perioden januar til juli kom det snaut 340.000 mennesker, mot 123.500 i samme periode i 2014.

Flertallet av dem kom med småbåter fra Tyrkia til den greske øygruppen Dodekanesene, som ligger tett opp mot det tyrkiske fastlandet. Deretter tok de det som blir kalt Den vestre balkanruten, som går fra Hellas gjennom Balkan og Serbia til Østerrike.

Ifølge FNs byrå for narkotika- og kriminalitetsbekjempelse (UNODC) er menneskesmugling blitt en milliardindustri, og strømmen av mennesker som nå forsøker å ta seg til Europa, gjør at det er blitt en kraftig vekstnæring.

- Trolig er det mer lukrativt nå å smugle mennesker enn å smugle narkotika eller våpen, sier Izabella Cooper fra Frontex til den britiske avisen The Guardian.

Italiensk politi telefonavlyttet nylig en mafioso som uttalte at de nå tjente mer på flyktninger enn narkotika.

Claire Georges fra EUs politisamarbeid (Europol) fremholder at en tredjedel av menneskesmuglersakene som de jobber med, har forgreninger til organiserte kriminelle grupper som også driver med smugling av narkotika og menneskehandel.

Inntektene fra menneskesmuglingen blir brukt til å finansiere annen kriminell aktivitet.

Møt de norske politifolkene som redder tusenvis av mennesker i Middelhavet i A-magasinet's fotoreportasje: Det var spesielt å holde en så liten kropp. Den veide jo ingenting.

Reklamerer på Facebook

Europol-sjefen Rob Wainwright hevder at noen av de verste mafiagruppene på Balkan nå har begynt å smugle mennesker.

- De har etablert kontorer i land med mange flyktninger, som Tyrkia, der de reklamerer for sine tjenester blant annet med flotte annonser i sosiale medier. De tilbyr pakketurer fra krigssonen til Nord-Europa, sier han til avisen The Washington Post.

Førrige uke ble 71 syriske flyktninger funnet døde i en lastebil i Østerrike. Det antas at de døde av oksygenmangel i det tette lasterommet opptil to dager før lastebilen ble funnet.

Torsdag ble en bulgarer som politiet tror kjørte varebilen, siktet for å være med i en organisert kriminell gruppe, smugling av og drap på de 71 menneskene. Han svarte ikke da journalistene spurte om det var han som kjørte lastebilen, men han svarte nei da han ble spurt om han visste at det var personer i bilen, skriver NTB.

Ytterligere fem menn, fire bulgarere og en afghaner, er pågrepet i Ungarn.

Europol fremholder at smuglerne som var ansvarlige for denne tragedien, var del av et stort, internasjonalt forbrytersyndikat som har vært gjenstand for en rekke etterforskninger tidligere.

Mennene som nå er pågrepet, er kun fotsoldater som jobbet for mafiaen, men Wainwright forteller at Europol

nå jobber hardt for å ta hovedmennene.

Vold og utpressing

Amnesty publiserte nylig en stor rapport om flyktninger og migranter som er blitt smuglet gjennom Balkan. Menneskerettighetsorganisasjonen har intervjuet over 100 flyktninger i Hellas, Makedonia, Serbia og Ungarn. De forteller om hvordan de er blitt utsatt for vold, overgrep og utpressing. Mange var blitt lurt av menneskesmuglerne. En gruppe syrere ble stengt inne i et hus i Makedonia og ble først sluppet fri etter at familiene deres hadde overført løsepenger.

- Dette er en svært ond bransje, som utnytter de svakeste, mener Jones.

Hun forteller at prisen man må betale for å bli smuglet, har økt de siste månedene fordi etterspørselen er så stor. Det finnes ingen faste priser, og folk betaler ulik pris for samme tur.

- Smuglerne ser på deg og avgjør hvor mye du skal betale. Folk i samme båt kan betale helt forskjellige priser.

Folk i samme båt kan betale helt forskjellige priser.

Syrere må ofte betale dobbel pris fordi menneskesmuglerne vet at de er desperate. I tillegg er de ofte høyt utdannet og har mer penger enn andre.

- Ofte er det bare syrere som har råd til redningsvest. For den totimers båtturen fra Tyrkia til Hellas tar de 100 euro for å bruke redningsvest.

En syrer fortalte at det kostet 14.000 euro (rundt 130.000 kroner) å bli smuglet fra Syria til Tyskland. Menneskesmuglerne tilbød også en pakke på førsteklasse til 24.000 euro. Det inkluderte falskt pass og fly til Tyskland.

Menneskesmuglere lett tilgjengelig

Aftenposten har de siste dagene intervjuet et tyvetall flyktninger i Budapest. De forteller at den største kostnaden er å krysse med båt fra Tyrkia til Hellas. Alabdallah og de andre familiemedlemmene betalte 1200 euro hver for den farlige turen.

Å komme i kontakt med menneskesmuglerne, er lett, ifølge migrantene.

- Vi spør litt rundt og får tak i noen numre. Det er mange som har dette som jobb nå. Det er ikke vanskelig, sier Suleymab Alouji (26), også han fra Syria.

Han har hittil brukt 1000 euro på å bli fraktet i båt til Hellas og 250 euro på å bli kjørt fra den serbisk-ungarske grensen til Budapest. Pengene har han med seg i en spesialsydd lomme på innsiden av shortsene.

Jeg har ingen respekt for menneskene som utnytter oss på denne måten, men de er vårt eneste håp Suleymab Alouji, syrer

- Jeg har ingen respekt for menneskene som utnytter oss på denne måten, men akkurat nå trenger vi dem. De er vårt eneste håp.

Etter noen få timer på togstasjonen i Budapest har Alouji allerede fått kontakt med en menneskesmugler som kjører til Tyskland. Nå venter han på videre instruksjoner. Men syreren, som er utdannet sivilingeniør, tar sine forholdsregler.

- Jeg stoler ikke på noen, og jeg betaler ikke før jeg er fremme. Ser jeg at vi er mer enn fire-fem stykker som skal

reise sammen, blir jeg ikke med.

Fact-box info:

Hovedveiene inn i Europa

De to mest brukte rutene flyktninger og migranter nå bruker for å komme seg ulovlig til Europa, er den sentrale middelhavsrutene og en kombinasjon av det som kalles den østlige middelhavsrutene og den vestlige balkanrutene.

Den sentrale middelhavsrutene går fra Libya til Italia.

Den østlige middelhavsrutene går fra Tyrkia til den greske øygruppen Dodekanesene, som ligger tett opp mot det tyrkiske fastlandet.

Den vestlige balkanrutene går hovedsakelig fra Serbia til Ungarn.

Det endelige målet for migrantene er som regel Nord- og Vest-Europa.

Image info:

Bou Thana (t.h.) og søstrene Huda og Mona Alabdallah er slitne og frustrerte. De har brukt rundt 3000 euro hver på transport siden de flyktet fra Syria.

© Aftenposten - Login

Se webartikkelen på <http://ret.nu/5VvICipL>

- Er det håp for oss?

Dagbladet DagbladetWeekend. Publisert på trykk 05.09.2015.

Anders|Fjellberg|Tomm W.|Christiansen. Seksjon: a.

Side: 17.

Del: 1.

The Jungle i Calais er i ferd med å bli et lite u-land i hjertet av Europa. 4000 mennesker, desperate etter å komme seg videre, mangler nesten alt. Nå forsvinner også håpet.

CALAIS (Dagbladet):

I den franske byen Calais ved Den engelske kanal, er det nå to separate samfunn. Det ene er en helt vanlig fransk havneby med rundt 70000 innbyggere. Fortausrestauranter, hoteller, folk på vei til jobb. Kjører du ti minutter ut av sentrum, forbi ferjeterminalen og skiltet der noen har sprayet «Fuck the boarders», fortsetter forbi industriområdet og titandioksid-fabrikken, kommer du til en annen planet. Et lite u-land i hjertet av Europa.

Før var det et område der folk pleide å dumpe søppel, nå er det en uoffisiell flyktingleir, en favela, et gryende slumsamfunn som bare blir kalt «The Jungle». Akkurat hvor mange som bor her er det ingen som vet. Noen sier mellom 3000 og 4000, andre opp mot 5000.

I august ble en sudansk mann funnet gående i tunnelen nær åpningen i England. Han hadde gått fra Calais. Dagbladet identifiserte i sommer to lik som ble funnet i Norge og Nederland: Mouaz (22) og Shadi (28) var fra Syria og forsøkte trolig å svømme de 34 kilometerne over kanalen.

Menneskene her har flyktet fra krig, forfølgelse og fattigdom. I Calais mangler de stort sett alt og sanitærforholdene er grusomme. I buskene utenfor en teltklynge, i skyggen av et fem meter høyt og flere kilometer langt dobbelt piggetrådgerde, svermer spyfluer rundt avføring, matrester og hauger av gamle ølbokser. Det foretrukne ølet ser ut til å være «Perlembourg Strong 7,9 %» fra Lidl.

Et slags lite samfunn

Siden Dagbladet var her første gang i april i år, har The Jungle utviklet seg til et slags lite samfunn. Noen har fått tak i et par sakser og åpnet frisørsalong, andre driver små butikker, enkle restauranter og det finnes et sykkelverksted. Frivillige lærere fra Frankrike og England har åpnet skole, der de underviser i Engelsk og Fransk. De fleste elevene er voksne. En av lærerne viser oss en bunke tegninger de lagde da fikk beskjed om å tegne transportmidler. Nesten alle viser små båter på blått hav, stappfulle av mennesker. «From Libya to Europe» står det på en av tegningene.

De fleste kommer fra Eritrea, Afghanistan og Sudan. I tillegg kommer folk fra Syria, Irak, Somalia og en rekke andre land i Midtøsten og Afrika. De vil til England fordi de kan språket, fordi de får tak over hodet mens asylsøknaden behandles og fordi mange har en voldsom tro på at det er langt enklere å være flykting i England enn i Frankrike.

Den tidligere eritreiske soldaten Khalid (31) bor i et lite telt i The Jungle. Kona hans er igjen i Sudan. Hun heter Sabah som betyr «morgen». Khalid unnskylder seg for at klærne er skitne - en brun jakke, olabukser og blå

crocs. Han har vært her i sju måneder og bor i en liten teltklynge med omtrent ti andre fra Eritrea og Sudan.

Torturert, syk og uten håp

Mange vi møter hoster, er forkjølet og klager på feber. På Médecins Du Mondes feltsykehus behandler de rundt 100 personer om dagen. Skabb er blant de vanligste lidelsene, i tillegg til kuttskader og brukne bein og armer fra mislykkede forsøk på å krysse kanalen.

Vi spør Khalid hvorfor han dro fra Eritrea. I stedet for å svare knepper han opp skjorta. Brystet er mønstret med flere titalls små runde arr. Han forsøkte å rømme fra skrekkegimet og hæren som blir beskrevet som slaveliknende, men ble tatt til fange. Gang på gang ble han stukket i brystet med glovarme nåler. Han har andre arr på armene, men vi får ikke vite noe mer om dem.

-

Hvorfor jeg dro? Fordi jeg ikke vil være redd, sier han. Khalid har flere spørsmål enn svar. De fleste er vanskelige.

«Hvorfor får vi ikke noe sted å bo?». «Det er journalister her hele tiden. Ingen ting skjer, det blir bare verre. Hvordan hjelper det oss at vi snakker med dere?». «Kan jeg få papirer i Norge? Er det kaldt der?»

Andre spørsmål gjør vondt å svare på. Rykter, feilinformasjon og håp blandes sammen og går raskt fra munn til munn. Han vil vite om det stemmer at den britiske regjeringen skal sende noen for hente flyktninger fra Calais over til England. Til slutt har Khalid bare ett spørsmål igjen.

-

Finnes det håp for oss?

Flyktningstrømmen over Middelhavet har ført stadig flere til Calais. Samtidig har streik og demonstrasjoner blant ferjearbeiderne i sommer, ført til trafikkork på motorveiene rundt ferja og tunnelen. Så fort det blir kø, strømmer flyktningene ut og forsøker å gjemme seg i trailere.

De siste månedene har stadig flere forsøkt å bryte seg inn på togterminalen, på det meste ble det registrert over 1000 forsøk på én natt.

-

I går talte vi 346, sier en militærpolitimann som står ved gjerde utenfor tunnelterminalen.

Sikkerheten er økt dramatisk, med nye gjerder, større politistyrker, politihunder, flombelysning og infrarøde kameraer. Det igjen har gjort det vanskeligere for flyktningene i The Jungle å komme seg videre, og de tar stadig større sjanser.

Baby døde én time gammel

Ifølge International Business Times og Médecins du Monde, døde elleve flyktninger fra Calais i juni og juli.

I en demonstrasjon i sentrum av Calais, ser vi folk holde opp plakater med navnene til dem mistet livet i sommer. Zebiba. Ahmed Osman. Samir.

Litt seinere på formiddagen er det en ny demonstrasjon under motorveibrua ved The Jungle. Et hundretall flyktninger går fram og tilbake og roper taktfast. «We are not animals! We are not animals! We ask our rights! Open the boarder! Open the boarder». Over dem står opprørspoliti og passer på den lille delen av brua som

ikke gjerdet inn.

Nettverkene av menneskesmuglere i og rundt Calais skal knuses, det blir flere gjerder, flere infrarøde kameraer og politihunder, og britiske politistyrker blir utstasjonert på fransk side av kanalen for hindre at flyktninger kommer seg til England via tunnelen.

Siden 2014 har Storbritannia lovet å bidra med over 300 millioner kroner for skjerpe sikkerheten i Calais. Franske myndigheter jobber med å hurtigbehandle asylsøknader for å lette presset på Calais, og den engelske regjeringa har satt i gang et informasjonsprogram rettet mot flyktninger for å «korrigere misoppfatninger om livet i Storbritannia».

Myndighetene på begge sider av kanalen klar over at dersom de lykkes med å gjøre Calais til en ugjennomtrengelig festning, vil flyktningene forsøke å komme seg over fra andre havner med ferjeforbindelse til England. The Guardian skriver at det allerede er «beviser på mer illegal aktivitet rundt Dunkerque, Zeebrugge og Hook van Holland». Bekymringen er at det etter hvert kan bli flere lovløse, umenneskelige og uorganiserte flyktningleirer langs Nordsjøkysten.

Skyggene langs veien

Klokka var halv ti om kvelden og vi gikk langs motorveien ved tunnelterminalen da de første silhuettene av mennesker ble synlige mot kveldshimmelen. Noen gikk alene, andre kom i små grupper. Glidende skygger over et jorde der det tidligere sto trær. Trærne ble ifølge tolken vår sagt ned for at politiet skulle få bedre oversikt, nå står bare stubbene igjen.

-

Hvor er du fra, spør vi en av skyggene.

-

Etiopia.

Han har på seg en mørk treningsjakke med emblemet til fotballklubben Swansea.

-

Hvor skal du?

-

London.

Militærpoliti og piggtrådgjerder vokter utsida av terminalområdet. Politipatruljer med hunder holder oppsikt innenfor. Skyggene gjemmer seg i buskaset, kler av seg og svømmer over små skitne kanaler, åler seg under piggtrådgjerder, kryper i gresset langs bakken og håper dette blir kvelden de lykkes. Noen kommer haltende tilbake i lyskjeglen fra politiets lommelykter.

Statsminister David Cameron kalte dem «en sverm» av mennesker som vil til Storbritannia. Utenriksminister Philip Hammond brukte ordet «marauding» - pøbelvirksomhet - og advarte om at «millioner av afrikanske migranter» vil gjøre det umulig å opprettholde levestandarden i Europa.

To av pøblene som truer levestandarden i Europa, kommer gående mot oss på veiskulderen i retning tunnelen. Mor og datter. De holder hender. Jevnlig blir mennesker overkjørt og drept langs veiene her. De har allerede gått i to timer for å komme hit.

-

Hvor gammel er hun?

-

Hun er seks.

© Dagbladet

Les hele nyheten på <http://ret.nu/6tkdOLq>

Her strømmer flyktningene over grensa til Østerrike

Dagbladet. Publisert på nett 05.09.2015 08:41.
Asle Hansen.

Over 2000 til nå, og det er ventet en dobling. Asle Hansen ash@dagbladet.no Over 2000 flyktninger gikk

lørdag morgen over grensen fra Ungarn og inn i Østerrike etter at landets statsminister besluttet å slippe dem inn, skriver NTB.

I fire dager har Ungarn nektet flyktningene å dra med tog i Vest-Europa, så det at de nå har satt opp en rekke busser for å transportere dem til Østerrike, kommer som en overraskelse, ifølge BBC.

Ifølge politiet er det ventet at opp mot 2000 flere vil ta seg over grensa til Østerrike i løpet av dagen.

Fryktet arrestasjon

Flyktningene fikk natt til i dag klarsignal fra Tyskland og Østerrike om at de var velkommen over grensa fra Ungarn.

Omtrent samtidig rullet en lang rekke busser opp og dannet en kø utenfor togstasjonen i Budapest hvor flere hundre flyktninger har sittet fast de siste dagene.

- På vegne av den ungarske regjeringen er det satt opp gratis buss til den siste byen før grensa til Østerrike, ropte en mann på arabisk gjennom en megafon.

Ifølge BBC, skal flere flyktninger ha diskutert med offentlige ansatte på stedet, i frykt for at bussingen i realiteten var arrestasjon.

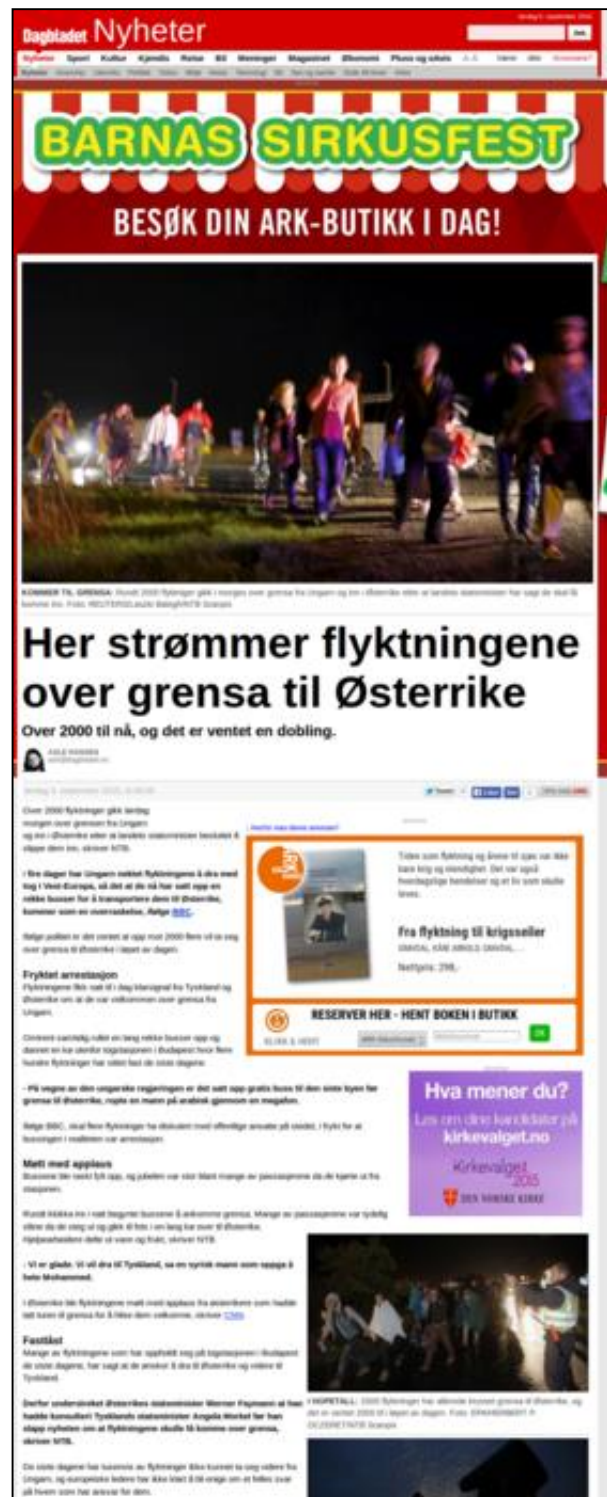
Møtt med applaus

Bussene ble raskt fylt opp, og jubelen var stor blant mange av passasjerene da de kjørte ut fra stasjonen.

Rundt klokka tre i natt begynte bussene å ankomme grensa. Mange av passasjerene var tydelig slitne da de steg ut og gikk til fots i en lang kø over til Østerrike. Hjelpearbeidere delte ut vann og frukt, skriver NTB.

- Vi er glade. Vi vil dra til Tyskland, sa en syrisk mann som oppga å hete Mohammed.

I Østerrike ble flyktningene møtt med applaus fra

The screenshot shows a news article from 'Dagbladet Nyheter' with the headline 'Her strømmer flyktningene over grensa til Østerrike'. The sub-headline reads 'Over 2000 til nå, og det er ventet en dobling.' The article text is partially visible, starting with 'Over 2000 flyktninger gikk lørdag...'. There are several advertisements on the page, including one for 'BARNAS SIRKUSFEST' and another for 'Fris flyktning til kirkeseller'. The article includes a photo of a group of people at night, likely the refugees mentioned in the text.

østerrikere som hadde tatt turen til grensa for å hilse dem velkomne, skriver CNN.

Fastlåst

Mange av flyktningene som har oppholdt seg på togstasjonen i Budapest de siste dagene, har sagt at de ønsker å dra til Østerrike og videre til Tyskland.

Derfor understreket Østerrikes statsminister Werner Faymann at han hadde konsultert Tysklands statsminister Angela Merkel før han slapp nyheten om at flyktningene skulle få komme over grensa, skriver NTB.

De siste dagene har tusenvis av flyktninger ikke kunnet ta seg videre fra Ungarn, og europeiske ledere har ikke klart å bli enige om et felles svar på hvem som har ansvar for dem.

Ungarn har insistert på at de ikke kan slippe flyktningene videre inn i Schengen uten de riktige dokumentene, og at de må registreres slik EUs regler tilsier. Men flyktningene har nektet å la seg registrere i Ungarn av frykt for å bli sendt tilbake dit når de eventuelt kommer til Tyskland, slik Dublin-konvensjonen åpner for.

Røde Kors forberedt

Etter flere dager der fortvilte flyktninger og migranter har forsøkt å ta seg om bord på tog på stasjonen i Budapest, tok rundt tusen av dem beina fatt og begynte å gå mot Østerrike fredag.

Som svar på dette besluttet ungarske myndigheter å tilby busstransport både til de vandrende menneskene og til alle som var igjen på togstasjonen.

Røde Kors i Østerrike sier at de forventer at hundrevis av flyktninger vil ankomme deres senter i grensebyen Nickelsdorf i løpet av morgentimene lørdag.

- Vi fikk en indikasjon fra myndighetene om at vi kan regne med mellom 800 og 1.500 mennesker. Vi gjør klar senger, telt, mat og varm drikke. Det vil også være helsepersonell til stede, sier talsmann for Røde Kors i provinsen Burgenland i Østerrike.

KOMMER TIL GRENSA: Rundt 2000 flyktninger gikk i morges over grensa fra Ungarn og inn i Østerrike etter at landets statsminister har sagt de skal få komme inn. Foto: REUTERS/Laszlo Balogh/NTB Scanpix

I HOPETALL: 2000 flyktninger har allerede krysset grensa til Østerrike, og det er ventet 2000 til i løpet av dagen. Foto: EPA/HERBERT P. OCZERET/NTB Scanpix

I HØLJREGN: Her ankommer flyktninger grensa til Østerrike i høljregn. Foto: AP/Petr David Josek/NTB Scanpix

© Dagbladet

Se webartikkelen på <http://ret.nu/KqgM68df>

Slår et slag for flyktingene

Klassekampen 1. Publisert på trykk 04.09.2015. Seksjon: 1, KLA11ONE. Side: 11. Del: 1.

BEINHARDT: Tyskland står på hodet for å ta imot 800.000 flyktinger i år. Men gjestfriheten kan også føre til et tøffere arbeidsmarked der innvandrerne blir de største taperne.

«Velkommen flyktinger.»

Et digert banner henger utenfor en gammel gymsal i bydelen Connewitz i Leipzig. Her bor 29 unge menn fra Syria, Pakistan, India, Albania og Afghanistan i en improvisert flyktingleir, drevet av frivillige aktivister og anarkister.

Folk fra nabolaget stikker innom med vann, kaffe, klær og husholdningsartikler. Noen slår seg ned på gressplenen foran gymsalen, der ei jente allerede spiller bordtennis med en gjeng unge flyktinger fra Pakistan.

Til å være en leir drevet av antiautoritære anarkister, er det hele svært godt organisert: På en korktavle henger informasjon på flere språk, med timeplan for alle aktiviteter som skal skje den neste uka. De frivillige sørger for at flyktingene får mat, klær, undervisning, juridisk rådgivning og medisinsk hjelp.

Mens Klassekampen er på besøk, kommer idrettsstudenten Steve Streubel for å arrangere en treningstime for flyktingene.

– Jeg følte jeg måtte gjøre noe for å hjelpe. Vanligvis underviser jeg barn og unge i sport, så nå tenkte jeg å gjøre det samme her, sier han.

Streubel er ikke alene: I løpet av en drøy time dukker flere opp i leiren for å spørre hva de kan bidra med. Det virker som om det tyske folket strekker seg langt for å ta imot de varslede 800.000 flyktingene som skal komme i løpet av 2015.

– Tyskland har plass. Disse menneskene drømmer om å få en jobb og starte et nytt liv, og da er det vårt ansvar å gi dem en sjanse, sier Juliane Strubel, som har sin første dag som frivillig i leiren.

Ikke et øvre tak

Hvor mye plass har egentlig Tyskland? I fjor mottok landet 202.815 asylsøkere og topper dermed soleklart Eurostats oversikt over mottatte asylsøknader. I år forventer det tyske innenriksministeriet at antallet asylsøkere vil firedoble seg.

Det er ikke bare de frivillige aktivistene i Leipzig som vil åpne Tyskland for flyktingene. Mens Ungarn setter opp et piggrådsgjerde langs grensa mot Serbia, har Tyskland midlertidig opphevet returene av syrere etter Dublin-avtalen. Flere internasjonale medier spør seg om jernkansleren Angela Merkel er i ferd med å bli asylsøkernes skytsengel.

Til tross for enkelthendelser med lokale protester og uro, som da en borgervernsgruppe angrep politiet i et forsøk på å stanse opprettelsen av et asylmottak i den østtyske byen Heidenau, hersker det en bred politisk konsensus om at Tyskland har et spesielt ansvar for flyktningene.

– Vi kan ikke ha et øvre tak for hvor mange vi skal ta imot når det handler om mennesker som flykter fra forfølgelse og trenger beskyttelse, sier Manfred Schmidt, president i den tyske etaten for migrasjon og flyktninger til Der Spiegel.

Åpner arbeidsmarkedet

Frivillighetsånden fra Leipzig går igjen også i Berlin. Et eget initiativ har åpnet for at flyktninger kan bo gratis sammen med berlinere i deres leiligheter. Utenfor flere kafeer og restauranter henger skilt som ønsker flyktninger velkommen og som spesifikt ber dem om å søke jobb her.

Midt i Berlin sentrum, i en godt gjemt støttebygning til det ærverdige Humboldt Universitetet, jobber en egen forskningsgruppe med feltene arbeidsmarked, migrasjon og integrasjon.

Migrasjonsforsker Clemens Ohlert mener Tyskland og den tyske økonomien har kapasitet til å ta imot flere hundre tusen flyktninger.

– Jeg tror Tyskland har et potensial med en stabil økonomisk situasjon. Arbeidsmarkedet har rom for å ta opp mange, som så kan bli integrert. Flere studier viser at det er et behov for arbeidskraft i mange bransjer, sier han.

Ohlert sier at Tyskland gradvis er i ferd med å liberalisere lover og regler som skal gjøre det enklere å ansette flyktninger. Et eksempel på dette er at det finnes ulike grader av arbeidstillatelse, der en tysk borger kan få forrang foran en statsborger utenfor EU, dersom de to søker samme jobb. Disse fordelene er i ferd med å forsvinne i en rekke yrker.

– Tyske myndigheter har laget en egen liste med yrker der det er behov for arbeidskraft. I disse yrkene konkurrerer arbeidssøkere fra hele verden på samme vilkår som om de var en del av EU og det europeiske arbeidsmarkedet.

Økt konkurranse

På oversikten som er utarbeidet av den føderale arbeidsetaten, listes det både opp yrker for akademikere og fagarbeidere. Rørleggere, sykepleiere, leger, elektrikere er bare noen av de flere titalls yrkene som nå er åpne for fri konkurranse.

– Kan denne konkurransen føre til at lønningene presses ned?

– Det kan skje på kort sikt. Noen funn viser at dette spesielt rammer innvandrerne og også dem som allerede er inne på det tyske arbeidsmarkedet, fordi disse er i tettere konkurranse om jobbene med de nye innvandrerne, sier Ohlert.

– Vil ikke da den økte innvandringen også føre til et press også på tyske arbeidstakere?

– På kort sikt kan arbeidsledigheten for lavtlønte yrker stige, men på lang sikt skal ikke innvandringen påvirke arbeidsledigheten.

– Vil flyktningene som nå kommer bli integrert og en del av det tyske samfunnet?

– Jeg tror ting vil bli normalisert i et lengre perspektiv. Mange av dem som nå kommer vil kanskje reise tilbake

til hjemlandene når forholdene der blir bedre, og de som virkelig ønsker å bli her, kan bli godt integrert. Men det er klart: Det vil bli vanskelig for Tyskland dersom det fortsetter å komme like mange flyktninger som nå over flere år.

Drømmer om jobb

Yasil fra Pakistan er en av de 29 flyktningene som er innlosjert i den midlertidige leiren i Leipzig. Han er en av mange tusen som nå håper å kunne starte et nytt liv i Tyskland.

– Jeg drømmer om å få bli her og finne en jobb. Tyskland er et bra land, og jeg vil jobbe som bygningsarbeider, sier han.

Ali, som også kommer fra Pakistan, vil studere og lære seg tysk før han finner en jobb.

– Jeg flykter fra alle problemene hjemme. Jobbproblemer, Taliban-problemer, familieproblemer.

Nå går de unge pakistanerne en usikker framtid i møte. Mens asylsøknader fra Syria prioriteres for rask behandling, viser tall fra det tyske migrasjonsverket at behandlingstiden er mye lengre for pakistanere.

I likhet med Norge ønsker også Tyskland å skille klart mellom flyktninger med og uten beskyttelsesbehov.

Likevel er Ali og Yasil fulle av lovord om Tyskland.

– Jeg har sett land som Hellas og Ungarn på reisen. I Tsjekkia ble jeg fengslet i to uker. Her i Tyskland behandler de oss bra, sier Yasil.

siment@klassekampen.no

© Klassekampen

Les hele nyheten på <http://ret.nu/nltn0j5B>

Strandet i hjertet av Europa

Klassekampen 1. Publisert på trykk 07.09.2015.

Av Eirik Grasaas-Stavenes (tekst og foto), Brussel. Seksjon: 1, KLA11ONE

Side: 11.

Del: 1.

LEIR: Midt i EUs maktsentrum sover hundrevis av flyktninger under åpen himmel. Flyktningkrisa har blitt en eksistensiell krise for hele unionen, sier EU-parlamentariker Jude Kirton Darling.

Det var aldri aktuelt for Pakri Bitar (50) å ta med seg de to han har aller kjærest ut på havet. Til det var historiene om, og bildene av, alle dem som aldri kom fram til Europa altfor mange. Derfor dro Bitar, som før krigen i Syria var sykepleier i nå sønderknuste Aleppo, alene i forveien. Håpet var – og er – at kona og sønnen (7) kommer etter når det finnes tryggere måter å reise på.

Fire uker tok det, fra Istanbul, der familien venter, via politivold i Makedonia og under piggrådgerdet i Ungarn. Nå sitter Bitar alene i det som den siste uka har blitt en stadig voksende flyktningleir midt i hjertet av Europa: Brussel.

På andre siden av veien ligger utlendingskontoret. Bitar håper han er blant dem som blir registrert som asylsøker der dagen etter. Han er en av tusenvis av syrere, irakere, somaliere og andre som har tilbrakt en eller flere netter her i en park midt i EU-hovedstaden, i påvente av å registreres av et overbelastet belgisk asylsystem.

– Vi trenger mer hjelp

Hundrevis av små telt, mange av dem levert av belgiske frivillige, er slått opp i parken. De sanitære forholdene er elendige.

– De tvinges til å leve som dyr, sier en av de frivillige til Klassekampen.

Men Atheer (24), Mahmoud (21) og Mostafa (27) fra Irak er glade for å ha kommet fram. De forteller om angrep fra politi med hunder i Makedonia. Atheer viser fram papiret som forteller at hans registreringsavtale er om to dager. Det betyr to netter til her i parken, før han trolig sendes videre til et mottak i utkanten av Brussel.

Familier med barn prioriteres i registreringskøen. Men stadig nye familier kommer til parken og mellom teltene er flere småbarn.

Pascale Peraita er president for velferdsavdelingen til Brussels byadministrasjon. Nå haster hun rundt mellom flyktningene og teltene og griper tak i de journalistene hun kan finne.

– Vi er her for å legge press på myndighetene for å takle denne situasjonen. Vi trenger mer hjelp, menneskene du ser rundt deg her trenger mer hjelp, sier hun til Klassekampen.

På telefonen sin viser Bitar Klassekampen bilder av liket av sin far, som ble skutt og drept på åpen gate i Aleppo. Bitar tror aldri han får oppleve fred i Syria igjen.

– Men jeg drømmer om at sønnen min skal få leve i fred her i Europa. At han skal få gå på skolen. Få seg en jobb. Gifte seg. Få egne barn.

Eksistensiell krise

Bare noen metrostopp unna ligger institusjonene som kan være med på å gjøre Bitars drøm mulig. Her ligger EUs maktsentrum, Berlaymont-bygningen, der EU-kommisjonen sitter. Og like ved, unionens demokratiske alibi, EU-parlamentet.

Der har en av britiske Labours EU-parlamentarikere, Jude Kirton-Darling, nettopp sittet i et internt møte om flyktningkrise i den sosialdemokratiske gruppa i parlamentet.

– Dette har blitt en eksistensiell krise for EU, sier hun til Klassekampen.

Kirton-Darling sier det nå blant parlamentsmedlemmene er i ferd med å vokse fram et sterkt sinne over mangelen på europeisk koordinasjon og mot medlemsstater som overser flyktingenes lidelser.

Over 315.000 flyktinger har ankommet EU i 2015. Før sommeren ble EU enige om å fordele 32.256 av dem mellom seg. Men land som Ungarn, Polen, Slovakia, Tsjekkia og Storbritannia kjemper mot. Torsdag oppfordret EU-president Donald Tusk til en fordeling av 100.000 asylsøkere. Men det er ikke ventet mer velvilje fra motstanderne. Og først 14. september er det planlagt å holde et ekstraordinært EU-møte om flyktningkrise.

Hyller Merkel

I helga ble det avholdt et møte i Luxembourg mellom EUs utenriksministrene, men ministrene klarte ikke å bli enige om felles tiltak. Den dramatiske utviklingen i flyktningssituasjonen var et av hovedtemaene for møtet, som varte fra fredag til lørdag.

– Noen peker på at mens EU hadde møter om den økonomiske krisa i Hellas igjen og igjen, så har det tatt lang tid å få på plass et EU-møte om flyktningkrise?

– Ja, jeg synes det er en veldig rettferdig kritikk. EU-landene må nå forplikte seg til en sterk handlingsplan. Vi må ha en rettferdig fordeling av ansvaret, men også tilstrekkelig med ressurser, sier Kirton-Darling.

Labour-politikerer deler hyllesten av Tysklands mottaksvilje og solidaritet. Kirton-Darling har derimot særlig latt seg provosere av sin egen statsminister, David Cameron, og hans «sjokkerende mangel på mot». Hun sier hun generelt skremmes av «framveksten av nasjonalisme og fascisme og forferdelige rasistiske holdninger» i Europa.

EU-svikt

Samtidig har hun følt seg maktesløs i et EU-system som går inn i dvalemodus i løpet av sommermånedene.

– Gjennom hele sommeren skrev jeg brev til EU-kommisjonen og nasjonale regjeringer. Men en del av den politiske kulturen handler om at ferie er ferie. Det får konsekvenser når det skjer en krise i løpet av sommeren. Mange kritikere mener imidlertid EUs svikt i møte med flyktningkrise stikker langt dypere.

– På EU-nivå har institusjonene ikke prioritert flyktningssaken, som isteden har havnet bak andre saker som gresk innstrammingspolitikk og situasjonen i Ukraina, sier Alexander Betts til Klassekampen.

Betts er leder for Senter for flyktningstudier ved Oxford og en av Europas aller fremste flyktningekspert. Han mener EUs asylsystem er kaputt og at EU trenger en «fundamental omlegging av sin flyktningpolitikk».

– Det eneste det finnes enighet om i Europa er at status quo ikke fungerer, sier Betts.

På EU-møtet 14. september skal unionen diskutere et tiltaksforslag som ble lansert av Tyskland og Frankrike i august. Betts hyller Tysklands nasjonale håndtering av flyktningkrise, men peker på at detaljene i det tysk-franske initiativet «fortsatt forblir vage». Han sier det finnes en lang rekke ubesvarte spørsmål knyttet til blant annet opprettelsen av transittmottak i Hellas og Italia:

– Hvordan skal dette gjennomføres uten langvarig forvaring? Hvordan skal et omplasseringsprogram utformes og utføres? Og hva vil skje med asylsøkere som får avslag?

– Allerede for et halvt år siden meldte EUs grensebyrå Frontex at det ville komme en stor flyktningstrøm over til Hellas, men Europa har sett en annen vei. Ikke minst har det manglet engasjement fra det politiske sentrum, som har sviktet i å samles om konstruktive løsninger, sier Pål Nesse i Flyktninghjelpen.

Slike løsninger må ifølge Betts globalt bestå av et EU-finansiert utviklingsfond for land som huser store antall flyktninger.

Nasjonalt «må alle EU-stater kollektivt bekrefte deres forpliktelse til å beskytte flyktninger». På regionalt nivå gjentar Betts behovet for større grad av ansvarsfordeling i Europa.

– Samtidig handler den regionale løsningen om å finne trygge ruter som flyktninger kan reise til Europa gjennom. Dette kan bety humanitært visum eller reisedokumentasjon for flyktninger, som gjøres tilgjengelig ved ambassader eller transittpunkt over hele verden, sier Betts.

Lengselen

I den provisoriske flyktningleiren i Brussel strømmer det til med frivillige som vil dele mat og klær med flyktningene. Men den hjertevarmende solidariteten, som nå viser seg over hele Europa, gir ikke syriske Bitar det han lengter etter.

Med et tomt blikk står han og ser på en liten gutt som løper mellom teltene. Nå drømmer Bitar om at land og politikere skal enes om å opprette trygge fluktruter, slik at han en dag kanskje får se sin egen sønn igjen.

eirikgs@klassekampen.no

© Klassekampen

Les hele nyheten på <http://ret.nu/WsO7t5NA>

Her har han stått ti dager i kø

Klassekampen 1. Publisert på trykk 08.09.2015. Seksjon: 1,KLA11ONE. Side: 11. Del: 1.

PÅ VENT: Det tyske asylsystemet sliter med å absorbere de mange tusen flyktningene som kommer til landet. Resultatet er ukelange køer for frustrerte asylsøkere.

Fire dørvakter sørger for at ingen sniker i køen til sosialkontoret i Moabit Berlin. Foran dem står noen hundre fortvilte flyktninger og nistirrer på en lystavle med ni koder: «U103, R046, T110, N068, R187, S026, N205, U056, S092, E171, R294».

Det intrikate køsystemet følger tilsynelatende ingen logisk rekkefølge verken alfabetisk eller numerisk. Flyktningene har fått utdelt hver sin lapp, og vinnerne i lotteriet annonseres kun på tysk over et sprakete høyttaleranlegg.

Sosialkontoret fungerer som et innledende mottak for flyktninger i Tyskland. Her kan nye flyktninger registrere seg for første gang i Tyskland, og asylsøkere som allerede venter på utfallet av sin asylsak, kan få refundert utgifter fra tyske myndigheter.

I forrige uke forsøkte frustrerte flyktninger å storme bygget for å komme forbi den evigvarende køen.

– Jeg har ventet her i ti dager. Ingen svarer på spørsmålene våre, og vi må bare vente, sier den syriske familiefaren Hassan Al Barry til Klassekampen.

Legger press på EU

Det tyske innenriksministeriet har anslått at 800.000 asylsøkere vil komme til Tyskland i løpet av 2015. Bare denne helga krysset 20.000 flyktninger den tyske grensen, og i går kom omtrent 10.000 via Østerrike, ifølge NTB.

Tyskland tar imot en stor andel av flyktningene som kommer til Europa, men situasjonen tærer nå på kapasiteten til det tyske asylsystemet.

Søndag kveld la den tyske regjeringen fram en pakke på seks milliarder euro for å håndtere situasjonen. Pengene skal gå til nye asylmottak og mer politi, samt økte midler til språkkurs og andre integreringstiltak.

I tillegg varsler Tyskland nå at Kosovo, Albania og Montenegro skal regnes som trygge land, og at flyktninger fra disse områdene skal returneres raskere. I en uttalelse fra det tyske innenriksministeriet gjøres det nå klart at andre europeiske land må trappe opp innsatsen.

«Tyskland må ha garantier for at dette skjer for at vi skal fortsette å hjelpe et så stort antall asylsøkere som nå», heter det i uttalelsen.

Utspillet kommer parallelt med at EU nå forbereder en bindende avtale for å fordele 160.000 flyktninger mellom sine medlemsland.

Venter hele dagen

Sosialkontoret i Berlin er et synlig bevis på hvordan kapasiteten til det tyske asylsystemet nå er presset til det ytterste. Til tross for flere utvidelser i både personell og infrastruktur klarer ikke kontoret å få unna den store køen av mennesker.

– Jeg har snakket med andre som har ventet her i 20 dager. Tyskerne er et fint folk, og de behandler oss bra, men dette systemet fungerer ikke, slår Hassan Al Barry fast.

Et klart flertall av flyktningene som venter, er menn, men det finnes også kvinner og barn på plassen foran sosialkontoret. En liten gutt spiller fotball med én sko på den forsøplede grusen. Barna holder på humøret, men stemningen blant de voksne er synlig amper.

En ung syrer forklarer at han er syk og trenger umiddelbar legehjelp. Men lappen han holder i hånda har feil nummer, og han får ikke komme foran i køen. Dørvaktene viser stadig skuffede flyktninger bort fra inngangsdøra.

Plutselig åpner himmelen seg og regner høljer ned. Flyktningene foran lystavla blir stående. De kan ikke risikere at deres nummer blir lest opp mens de har søkt tilflukt for regnet.

– Dersom mitt nummer kommer opp på tavla uten at jeg får det med meg, må jeg kanskje vente i ti dager til, sier Al Barry.

– Vil ikke være en byrde

Den syriske familiefaren vil bare komme i gang med sitt nye liv i Tyskland så fort som mulig.

– Jeg vil ikke være en byrde for Tyskland. Hjemme i Syria jobbet jeg som fysioterapeut, og jeg har 35 års erfaring. Jeg kan være en ressurs her, og jeg ønsker ikke å motta penger fra staten, sier han.

Hjemme i Syria venter kona og tre barn. Han har tatt den dyre og farlige reisen i forveien, og håpet er at de andre skal komme etter på familiegjenforening.

– Jeg håper at barna mine kan fortsette utdannelsen sin her, sier han.

– Er målet å forbli bosatt i Tyskland i framtida?

– Vi vet ikke noe om framtida. Men i det sekundet Syria blir trygt, reiser jeg hjem.

siment@klassekampen.no

Se også side 2, 12 til 15

og 20 til 21

© Klassekampen

Les hele nyheten på <http://ret.nu/6O0RLv75>

Nest siste stopp Danmark

Klassekampen 1. Publisert på trykk 10.09.2015. Seksjon: 1, KLA11ONE. Side: 12. Del: 1.

VIL VIDERE: Flyktninger på vei til Sverige er livredde for å ende opp i Danmark. De gjør alt for å unnsnippe dansk politi.

De om lag 100 oppmøtte i Havnegade stiller seg på rekke og tar hverandre i hendene. En lenke for å vise samhold og sympati overfor dem som nettopp har kommet. Noen av dem bærer plakater med velkomsthilsener og anmodninger om å ta godt vare på dem som er på flukt. I midten står en liten gutt med et klart budskap til integrerings- og boligministeren: «Skam dig, Inger Støjberg».

Siden søndag kveld har mer enn 1300 flyktninger ankommet Danmark. De fleste av dem har tatt ferjen over fra Tyskland og kommer i land i den lille havnebyen Rødby syd på Sjælland. Ifølge politiet er de aller fleste på flukt fra Syria eller Irak. Foreløpig skal bare 158 av dem ha søkt asyl her. De færreste vil bli værende Danmark.

Dansk politi hadde i går formiddag arrestert sju personer som forsøkte å stikke av fra et tog som politiet har holdt igjen i Rødbyhavn siden tirsdag. Samtidig jaktet politiet i Sydsjælland på opp mot 30 flyktninger som hadde forlatt toget.

Da et nytt tog med flyktninger ankom Rødby i går formiddag, gjentok scenen seg. En gruppe rømte toget for å unnsnippe politiet, mens resten nektet å gå av. I Padborg skal flyktninger ha blitt fysisk fjernet fra et tog mens gråtende barn så på, ifølge Berlingske.

Danske skremsler

Etter regjeringsskiftet 18. juni varslet Lars Løkke Rasmussens mindretallsregjering en innstramming av asylpolitikken. Mandag ble potensielle flyktninger til Danmark gjort kjent med konsekvensene, da Inger Støjberg startet en annonsekampanje i libanesiske medier. Annonsen, som advarer flyktningene om hva som venter dem i Danmark, har de siste dagene er blitt møtt med kritikk fra både inn- og utland.

«Danmark har besluttet å stramme inn reguleringer som angår flyktninger på flere områder», kan man lese av annonsen.

Sosiale ytelsler vil reduseres med opp til 50 prosent. Familiegjenforening vil ikke være mulig i løpet av det første

året. Permanent oppholdstillatelse er ikke aktuelt før om tidligst fem år, og da må asylsøkerne både kunne snakke og forstå dansk.

Annonsen vekker oppsikt samtidig som tidligere statsminister Helle Thorning-Schmidt (Socialdemokraterne) kjemper for å overta posten som FNs høykommissær for flyktninger. Danske medier stilte seg mandag undrende til hvordan Støjbergs kampanje vil påvirke Thorning-Schmidts kandidatur. Martin Lidegaard (Radikale Venstre) er blant dem som mener at kampanjen på ingen måte er god markedsføring for Thorning-Schmidt.

Vil til Sverige

På grunn av nettopp strenge regler og kritiske holdninger har flere av flyktningene de siste dagene forsøkt å komme seg over til Sverige, framfor å bli registrert i Danmark. Mandag begynte over 100 av dem å gå langs motorveien i retning Malmö. De fleste ble tirsdag fraktet tilbake til idrettshallen i Rødby for registrering, til tross for at Sverige og statsminister Stefan Löfven i større grad enn Danmark, har ønsket mennesker på flukt velkomne.

Etter et møte med Angela Merkel tirsdag uttalte Löfven at Tyskland og Sverige er de to EU-landene som ikke lukker øynene for katastrofen. Likevel sa han seinere til svensk tv at Danmark gjør det riktige når de nå registrerer flyktningene og ikke gir dem rom til fritt å bevege seg videre, slik Ungarn har gjort i det siste.

Dansk politi opplyste samme dag om at rundt 300 av de ankomne flyktningene er forsvunnet. Flere av dem har fått hjelp av privatpersoner til å krysse grensen, og 14 personer ble tirsdag anholdt for menneskesmugling i Malmö.

Samme dag ankom et hundretalls nye flyktninger Rødbyhavn med ferje. På grunn av kaotiske tilstander mandag, besluttet politiet å sperre av området rundt idrettshallen der flyktningene oppholder seg.

Møter opp i protest

Flere dansker har møtt opp i protest. Nilgün Erdem (28) er en av dem.

– Jeg stoler på politiet og de danske myndighetene. Flyktningene må få ro til å slappe av, men jeg mener også at de som har møtt opp personlig skal få avlevere det de har tatt med til flyktningene.

Som mange andre beskriver hun situasjonen som forferdelig. «De flygtede ikke fra krigen til indespærrelse», kan man lese av Erdems plakat. Likevel understreker hun at det selvfølgelig er en del av en prosess.

– Vi har en dømmende, lovgivende og utøvende makt. Også er det folkets makt. Og folket opponerer mot et system som ikke er i overensstemmelse med medmenneskeligheten.

«Hjertelig velkommen»

I løpet av tirsdag kveld passerer fire–fem busser menneskene som har møtt opp i Havnegade. Mellom ti og 15

flyktninger sitter i hver av dem, og gjengjelder vinkingen fra de danske demonstrantene.

Blikk følger bussene til de er ute av syne bak politisperringen. «Et hjertelig velkommen til dere», oversetter en kvinne fra arabisk. Sammen med to venninner haiket hun fra Århus til Rødbyhavn tirsdag morgen.

– I mediene hører man bare stemmen til én politimann, men det er jo så mange av dem her. Flere av dem har grått i løpet av dagen, forteller hun.

Videre mener hun det er feil av politiet å blokkere veien inn mot hallen, der flyktningene oppholder seg de første timene, før de blir sendt videre for å registreres.

– De blir behandlet som om de er farlige. Selvfølgelig vil de ikke være her, det er som å være i fengsel. Man kan se folk gråte i bussene.

I skrivende stund nekter fortsatt flyktningene å forlate togene politiet har holdt igjen i Rødby.

– Hva som skjer videre nå, kommer an på resten av verden, sier en politimann.

utenriks@klassekampen.no

© Klassekampen

Les hele nyheten på <http://ret.nu/LNSROge3>